

Møte mandag den 4. oktober kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 1):

1. Hans Majestet Kongens tale til det 149. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikets tilstand og styring
2. Referat

Presidenten: Representantene Karin *Andersen* og Thore A. *Nistad*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Kjell Engebretsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

Representanten Jorunn Ringstad vil framsette et privat forslag.

Jorunn Ringstad (Sp) [10:02:03]: På vegner av Ås-
laug Haga og meg sjølv skal eg få leggje fram eit forslag om stopp og konsekvensutgreiing av forslaget om nedlegging av trafikkstasjonar som ein del av omlegginga av Statens vegvesen.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen vil framsette et privat forslag.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:02:35]: På vegne av representantene Carl I. Hagen, Siv Jensen, André Kvakkestad og meg selv vil jeg sette fram forslag om tiltak for å bekjempe kriminalitet.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Hans Majestet Kongens tale til det 149. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikets tilstand og styring

Presidenten: Presidenten vil foreslå at trontaledebatten organiseres slik:

Debatten åpnes med et innlegg fra statsministeren på inntil 20 minutter. Deretter får hvert av opposisjonspartiene et innlegg på inntil 10 minutter. Etter disse innleggene gis det anledning til en replikkrunde på inntil fem replikker.

Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter, med etterfølgende replikkrunder på inntil tre replikker.

Dessuten fordeles 46 innlegg på inntil 5 minutter på gruppene som følger: Arbeiderpartiet tolv innlegg, Høyre

elleve innlegg, Fremskrittspartiet sju innlegg, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti seks innlegg hver, Senterpartiet tre innlegg og Venstre ett innlegg.

I tillegg gis representanten Simonsen en taletid på inntil 5 minutter.

Etter inntil to av femminuttersinnleggene fra hver gruppe gis det adgang til en replikkrunde på inntil tre replikker.

Til slutt blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover de fordelte innlegg, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:04:25]:

Dagens velferdssamfunn er resultat av mer enn hundre års arbeid for å bygge velferden. Den norske velferdsmodellen er også et tverrpolitisk prosjekt – forankret i mange partier og regjeringer.

Ulykkesforsikringsloven for fabrikkarbeidere var vår første trygdlov. Den kom i 1890-årene. I denne spede begynnelsen var det norske velferdssamfunnet et forsorgssamfunn med ordninger i stor grad basert på behovsprøvinger. I dag er vårt velferdssamfunn basert på rettigheter og universelle ordninger. Dette må fortsatt være et bærende prinsipp i velferdspolitikken.

Vi lever i en tid preget av globalisering og individualisering. I mange europeiske land er det en debatt om hvorvidt velferdssamfunnet er en kostbar hemsko som vi ikke har råd til i en stadig mer konkurranseutsatt verden.

Sant nok, vi møter utfordringer, men vi skal møte dem med en klar og offensiv holdning: Vi skal forsvare velferdssamfunnet. Men skal vi sikre velferden, må vi fornye velferdsordningene, fordi utfordringene er nye. Jeg vil i dette innlegget konsentrere meg om dette temaet.

Målet er klart:

- Velferdsordningene skal gi trygghet!
- De skal bidra til likeverd og utjamning.
- De skal utformes slik at de møter den enkeltes behov i skiftende livssituasjoner.

Alle skal ha den samme trygghet i forhold til velferdsordningene, uavhengig av økonomi, bosted og funksjonsevne. Alle skal ha rett til et verdig liv og god livskvalitet, uavhengig av personlige ressurser. Dette må være utgangspunktet når vi vurderer behovet for reformer i velferdsordningene.

Folketrygden er en bærebjelke i velferdssamfunnet. Den er det aller viktigste virkemiddelet for å skape sosial trygghet og for å sikre folks inntekt og levekår i ulike faser av livet.

Mer enn en fjerdedel av utgiftene på statsbudsjettet brukes i dag over folketrygden. I tillegg kommer overføringer til kommunene, til sykehus, barnehager, barne-trygd og kontantstøtte, for å nevne noe. Alt dette dreier seg om velferd for den enkelte.

Trygghet for barn og eldre, en god skole, et godt helse-tilbud og et omfattende sosialt sikkerhetsnett er det vi forbinder med den nordiske velferdsmodellen. Det er bred politisk enighet om å verne om denne modellen. Men vern betyr ikke motstand mot forandringer. Tvert

imot: Skal vi beholde og videreutvikle velferdsordningene, må de tilpasses en ny virkelighet. Et eksempel på en slik ny virkelighet er at da Folketrygden ble innført, jobbet nordmenn i gjennomsnitt 44 år og var pensjonister i 10; nå jobber vi i gjennomsnitt 35 år og er pensjonister i 20. Velferdsordningene våre legger beslag på en stadig større del av verdiskapingen. Vi får stadig flere eldre. Yrkeslivet er i endring. Den generelle velstandsutviklingen gjør at folk stiller andre krav til de offentlige tjenestene. Regjeringens politikk må derfor være mer ambisøs enn passivt å videreføre gårdsdagens løsninger.

Formålet er klart: Vi skal forsterke og fornye velferdsordningene. Også folketrygdens ordninger må moderniseres. Vi må våge å stille spørsmål om ordningene virkelig treffer dem som trenger dem, og vi må våge å stille spørsmål om de bidrar til at flest mulig får arbeid.

Velferd skapes ikke av seg selv. Velferd finansieres heller ikke av seg selv. Vi må først skape inntekter for å få noe å bruke på velferd. Derfor dreier velferd seg også om verdiskaping.

Det er arbeidskraften som er vår viktigste ressurs. Hvordan vi forvalter denne ressursen, er avgjørende for hvordan vi klarer å møte framtidens velferdsbehov.

I 2003 var 76 pst. av befolkningen i aldersgruppen 15–64 år sysselsatt i Norge. Det er 10 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet i EU. Blant OECD-landene var det bare Island og Sveits som hadde høyere sysselsettingsfrekvens enn Norge. Sammenliknet med andre land har Norge særlig høy sysselsettingsandel blant eldre arbeidstakere og kvinner. Norge har lav arbeidstid pr. sysselsatt i internasjonal sammenheng. Verdiskapingen pr. arbeidet time er imidlertid høy. Norske arbeidstakere er dermed helt i verdenstoppen når det gjelder produktivitet og effektivitet. Dette er et godt grunnlag for å skape framtidens velferdssamfunn.

Mangel på arbeid er den viktigste årsaken til fattigdom. Men arbeid er ikke bare en kilde til inntekt. Arbeidsplassen er også et viktig sosialt fellesskap. Velferd gjennom egen arbeidsinntekt er derfor en hovedstrategi for et bedre velferdssamfunn. Arbeidsledigheten i Norge er lav i internasjonal målestokk. I 2003 utgjorde ledigheten i EU 8 pst., noe som var nesten dobbelt så høyt som hos oss. Men ledigheten i Norge er likevel for høy og skal bekjempes på bred front. En stabil og langsiktig økonomisk politikk er vårt beste bidrag for å hindre høy og stigende arbeidsledighet.

Arbeidsledigheten er nå i ferd med å avta. Antall sysselsatte har økt med 10 000 personer siden årsskiftet. Vi er på rett vei. Vi har lagt grunnlaget for dette ved en ansvarlig finanspolitikk og et langsiktig arbeid for å skape og sikre arbeidsplasser. Denne positive politikken skal videreføres.

Regjeringen legger stor vekt på et arbeidsliv med plass til alle. Vi vil redusere langvarig ledighet. Aetat er styrket for å gi arbeidssøkere bedre veiledning og oppfølging. Det er viktig at personer som er avhengige av midlertidige trygdeytelser eller sosialhjelp, kan bli selvforsørget gjennom ordinært arbeid. Regjeringen vil derfor nå sette i gang et forsøk med bruk av uføretrygd som

lønnstilskudd for å hjelpe flere fra trygd over i arbeid. Samtidig vil Regjeringen bidra til at alle, uavhengig av arbeidsevne, blir inkludert og verdsett ut fra sine forutsetninger. Vi må sørge for at alle de som ikke kan delta i arbeidslivet, også får del i velferdsutviklingen.

Videreføring av de brede, allmenne velferdsordningene har vært den viktigste prioriteringen i budsjettene under denne regjeringen. I denne stortingsperioden har det hittil vært en realvekst på om lag 20 milliarder kr i utgiftene til Folketrygden. Dette er velferd. To tredjedeler av dette er knyttet til sykepengene, rehabiliterings- og attføringspengene samt uførepensjon. Utgiftene på dette området vokser altså sterkt. Og ennå har vi ikke i særlig grad merket effekten av økte alderspensjoner.

Også på andre områder har Regjeringen satset sterkt på velferdstiltak. La meg bare nevne noen eksempler:

- De statlige tilskuddene til barnehager og til psykiatriplanen er mer enn fordoblet siden 2001.
- Sykehusbehandling som omfattes av ordningen med innsatsstyrt finansiering, ligger an til å øke med over 10 pst. fra 2001 til 2004. Sykehusbevilgningene er økt reelt med 4,5 milliarder kr fra 2001 til 2004.
- I handlingsplanen for eldre, som nå er i slutfasen, er det lagt til rette for bygging av ca. 39 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Andelen enerom på institusjonene har økt betydelig og er nå oppe i 91,5 pst. Vi vil nå målet om at alle som ønsker det, skal få enerom. Listen kunne gjøres enda lengre.

Enkelte hevder at skattelette har vært Regjeringens hovedprioritering de siste tre årene, og at dette har redusert satsingen på velferd. Det er feil. Vi bygger ut velferdsordningene og det offentlige tjenestetilbudet, vi bygger dem ikke ned. Mye kan gjøres bedre. Det er fortsatt mange uløste oppgaver. Men vi er på rett vei.

Hvis velferdsordningene skal fungere godt, må tjenestene være oversiktlige og tilgjengelige. Her ser vi rom for forbedringer. Regjeringen vil derfor foreslå en ny arbeids- og velferdsforvaltning for Stortinget over nyttår. Et hovedmål med denne reformen er å få flere i arbeid og færre på trygd. Vi vil at brukerne skal møte en mer samordnet forvaltning. Den såkalte SATS-reformen skal bidra til å realisere dette ute i kommunene. Ved å samle ansvaret for trygd, sosiale ordninger og arbeidsliv i et nytt departement, Arbeids- og sosialdepartementet, som ble opprettet sist fredag, har vi også lagt et bedre grunnlag for dette.

Staten bruker over 300 milliarder kr på velferdsordninger hvert eneste år i dette landet. Ingen vil vel mene at det er fordi det bevilges for lite penger totalt sett, at det fortsatt finnes fattigdom i Norge. Men problemet er at det er noen som faller utenfor våre velferdsordninger, fordi ordningene ikke treffer godt nok dem som trenger det aller mest. Det viser at vi også må ha mer målrettede tiltak. Samarbeidsregjeringen har derfor helt siden starten satt bekjempelse av fattigdom høyt på sin prioriteringsliste. I 2004 er nivået på de nye og målrettede tiltakene mot fattigdom rundt 1 milliard kr. Dette kommer i tillegg til de generelle velferdsordningene, som selvfølgelig fortsatt er der. De generelle velferdsordningene har løftet store grup-

(Statsminister Bondevik)

per ut av tidligere tiders fattigdom knyttet til sykdom og arbeidsledighet og bidratt til sosial og økonomisk trygghet. Enkelte personer lever likevel i dag i en situasjon preget av fattigdom og omfattende levekårsproblemer. Dette er uverdlig. Det vil vi gjøre noe med. Vi vil derfor også i 2005 trappe videre opp den målrettede innsatsen for å forebygge og hjelpe personer ut av fattigdom.

Årsakene til fattigdomsproblemet er mange og sammensatte. Det kan være svak tilknytning til arbeidsmarkedet, dårlig helse, rusmiddelproblemer og ustabile boforhold. Vedvarende lav inntekt og levekårsproblemer henger i stor grad sammen med en svak tilknytning til arbeidslivet. Mange har behov for omfattende bistand for å etablere seg og bli værende i arbeidslivet. Dette er et langsiktig arbeid, som krever systematisk og samordnet innsats.

Regjeringens satsing på målrettede arbeidsmarkedstiltak for innvandrere og langtidsmottakere av sosialhjelp viser at vi faktisk kan få det til. Aetat rapporterer at 46 pst. har fått arbeid og 9 pst. har startet opp egenfinansiert utdanning etter å ha deltatt i slike tiltak. Det nytter.

Også tiltakene overfor bostedsløse og rusmiddelmissbrukere og forbedringene i bostøtteordningene gir flere nødvendig hjelp.

Velferdsoppgaver er ikke bare et offentlig anliggende. Frivillig innsats er også helt sentralt for at velferdssamfunnet skal fungere bedre. Mange av velferdsordningene ble først startet opp i regi av frivillige, humanitære og kristne organisasjoner. Pårørende har også i alle år gjort en formidabel innsats i form av omsorg for familiemedlemmer. Frivillig innsats supplerer og utfyller det offentlige. Frivillighet skaper engasjement og aktive deltakere. Vi politikere kan vedta mye, men vi kan ikke vedta engasjement, entusiasme og glød. Men som politikere kan vi legge til rette for alle dem som vil være med og skape gode fellesskap. Det har en egenverdi at folk ønsker å gjøre en innsats for andre. Det er flott at mennesker gir av tid og krefter til en sak de brenner for. Det vil vi støtte opp under.

Ordningen med skattefrie gaver til frivillige organisasjoner er en suksess. Etter at Samarbeidsregjeringen økte fradraget fra 900 kr til 6 000 kr, har gavene til frivillig arbeid økt merkbart. Flere gir, og flere gir mer enn før. I år er det søkt om skattefradrag for mer enn 650 millioner gavekroner.

Fra 1. januar 2005 skal Kultur- og kirkedepartementet også få koordineringsansvar for Regjeringens politikk i forhold til frivillige organisasjoner.

Trygghet for liv, helse og eiendom er grunnleggende. Derfor er kampen mot kriminalitet viktig for Regjeringen. Grovere, mer organisert og grenseoverskridende kriminalitet må møtes besluttomt. Det krever flere politifolk, en organisasjon som er bedre tilpasset de nye utfordringene, og åpenhet for å ta i bruk nye metoder. Regjeringen har igangsatt et målrettet arbeid for å møte disse utfordringene. Vi øker kapasiteten når det gjelder politiutdanningen. Vi oppretter Nye Kripos, som blir landets forsterkede nasjonale enhet for bekjempelse av organi-

sert og annen alvorlig kriminalitet. Og vi har lagt fram forslag til en ny og moderne straffelov, som møter utfordringene i dagens kriminalitetsbilde.

Rettferdig fordeling av velferden har også et generasjonsaspekt. Også de som kommer etter oss, skal ha del i velferden. Det betyr at ordningene må være finansiert og bærekraftige. Det krever mye av oss.

Vi blir stadig færre yrkesaktive i forhold til trygdede for å finansiere velferden. En eldre befolkning øker behovet for helse- og omsorgstjenester og pensjonsutbetalinger. Sykefraværet i Norge er høyere enn i de fleste sammenlignbare land. Mesteparten av veksten i statsbudsjettet går med til å betale veksten i velferdsordningene.

Velferden skal sikres, og velferdsordningene må fornyes. Dette må bl.a. skje ved en ansvarlig økonomisk politikk som trygger arbeidsplassene og holder kostnadene nede og slik skaper vekst som grunnlag for velferd, en politikk som stimulerer til å få flere i arbeid og færre på trygd, en politikk som gir trygghet i hverdagen, trygghet mot kriminalitet, trygghet for liv, for eiendom og inntekt.

Dette tvinger oss til å se med kritiske øyne på de ordningene vi har, og hvordan de kan fornyes. Vi skal ha universelle velferdsordninger som sikrer alle en trygg økonomi under sykdom og uførhet og i pensjonisttilværelsen. Vi må fortsatt ha ordninger som gir rettigheter og ikke oppfattes som almisser. Vi må ha målrettede tiltak for dem som faller utenfor velferdsordningene og lever i fattigdom. Vi trenger et nytt pensjonssystem som er økonomisk bærekraftig. Vi skal bedre samordne tiltak for arbeid, trygd og sosiale ordninger, med det som siktemål å legge til rette for arbeid for flere.

Men det er ikke tiltak og tall som først og fremst betyr noe. Det er hva folk merker i sin hverdag. Det betyr noe når jeg møter eldre på et sykehjem som sier at de faktisk ikke kunne ha hatt det bedre. Det betyr noe når jeg møter en familie som sliter med tidsklemma, men som sier at de takket være kontantstøtten har fått valgfrihet og mulighet til å bruke mer tid på barna sine. Det betyr noe når jeg får brev fra unge mennesker som har slitt med psykiske problemer, og som takker for at de har fått hjelp til å bli friske.

Det er liten grunn til pessimisme. Norge er et rikt land – rikt på muligheter. Vi har en produktiv og godt kvalifisert arbeidsstyrke. Vi har alle muligheter til å forsterke og fornye velferdssamfunnet.

Midt oppe i våre utfordringer må vi ikke glemme dem som ikke engang har noe velferdssamfunn å reformere. Fremdeles er det slik at hvert fjerde menneske i verden har under 10 kr pr. dag å leve av. Fremdeles dør et barn hvert tredje sekund av fattigdom.

Vår offisielle utviklingshjelp vil i år utgjøre om lag 15 milliarder kr, en økning på 2,7 milliarder siden 2001. Vi kommer til å fortsette med en kraftig opptrapping også neste år.

Om to dager legger Regjeringen fram sitt forslag til statsbudsjett for 2005. Budsjettet vil innebære en videreutvikling av våre velferdsordninger og en sterk satsing på prioriterte områder som barnehage, skole, psykisk helse og bekjempelse av fattigdom her i landet og internasjonalt.

Men erfaringene tilsier at selv om dette vil være et budsjett for økt velferd, vil de kritiske røstene dominere på en slik måte at det fortoner seg som svartmaling. Jeg vil advare mot det. Vi har ikke løst alle problemer i Norge, og man kan rette et kritisk søkelys på flere områder, men vi må ikke bidra til et fullstendig forvrengt bilde av det norske velferdssamfunnet. La oss huske dette, både på onsdag og i dagene som kommer.

Regjeringen vil møte Stortinget også i denne sesjonen med vilje til samarbeid også med opposisjonspartiene. Vi er oss bevisst at Samarbeidsregjeringen er en mindretallsregjering. Vi inviterer Stortinget til samarbeid for å gjøre et godt velferdssamfunn enda bedre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Presidenten vil innledningsvis minne representantene om at taletiden for replikker og svar er på ett minutt.

Jens Stoltenberg (A) [10:25:11]: Kjell Magne Bondevik sa en del om behovet for å fornye våre felles velferdsordninger som jeg er helt enig i, i hvert fall når vi beveger oss på det generelle plan. Jeg mener at den type fornyelse er lettere å få til med en sterk flertallsregjering enn med en svak mindretallsregjering som må baute seg fram i Stortinget.

Så skrøt han av Regjeringens politikk, og det er i og for seg en statsministers fulle rett. Men det var et skjevt bilde av virkeligheten han framstilte for tilhørerne, fordi han glemte å si at arbeidsløsheten er vesentlig høyere nå enn da han tok over som statsminister, han glemte å si at antall sosialhjelpsmottakere har økt kraftig, og han glemte å fortelle om alle de kommunene som nå sliter med å holde orden på grunnleggende velferdstjenester som skole og eldreomsorg. Blant annet kuttes det nå her i byen i grunnleggende tjenester til de eldre, eldrementene, og det kuttes i ungdomstilbud. På Holmlia f.eks. er det slik at man nå nedlegger to ungdomsklubber. Jeg tror at for ungdommen på Holmlia, som opplever at ungdomstilbudet svekkes, går ikke utviklingen i riktig retning.

Likevel sier Regjeringen at de store pengene i årene som kommer, skal brukes på lavere skatt. Spørsmålet er om Bondevik faktisk mener at det er riktig.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:26:33]:

Det vesentligste av det som har vært gitt av skattelette, har gått til våre bedrifter for å sikre og å skape arbeidsplasser. Arbeiderpartiet har stemt for ca. to tredjedeler av det, så Arbeiderpartiet har selv vist at skattelette kan være nødvendig for å trygge velferden.

Så sier Stoltenberg at han vil ha en sterk flertallsregjering. Ja, det skal bli interessant å se hvor sterk den han sikter mot, blir, med uenighet om NATO, uenighet om EØS, uenighet om forsvarspolitikken, om gasskraftpolitikken osv., og med partier som angriper Samarbeidsregjeringen fra to vidt forskjellige kanter, f.eks. når det gjelder tomtefestelov og vernepolitikk. Styrken til den skal det bli interessant å se.

Arbeidsledigheten er for høy, men den har under denne regjering heldigvis aldri vært så høy som da Jens Stoltenberg var næringsminister.

Kommuneøkonomien er svak i en del kommuner, og vi arbeider for gradvis å styrke den.

Carl I. Hagen (FrP) [10:27:56]: Jeg er glad for at statsministeren nå varsler at det vil bli en ordning med uførepenger som brukes til lønnstilskudd, noe vi i Fremskrittspartiet har kjempet for gjennom vår velferdsreform en lang stund. Jeg merket meg imidlertid også at statsministeren sa at når det gjelder fornyelse av velferdsordningene, må man være mer ambisiøs enn å videreføre dagens ordninger. Jeg vil da gjerne spørre statsministeren om dette også vil være virkningen av de forslag som Regjeringen vil fremme i forbindelse med pensjonsmeldingen. I Pensjonskommissjonen har regjeringspartiene og Arbeiderpartiets medlemmer gått inn for at det er om å gjøre å spare penger når det gjelder pensjonsutbetalinger for fremtiden, i forhold til en videreføring av dagens ordninger. Det er vel også fremmet forslag om en modernisert folketrygd, som betyr lavere pensjoner for dem som har lavere og midlere pensjon, og noe høyere pensjon for dem som allerede har høy pensjon. Kan statsministeren bekrefte at dette ikke vil bli fulgt opp fra Regjeringens side, men at man altså skal være mer ambisiøs enn en videreføring av dagens ordninger?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:29:23]:

Ja, vi vil være mer ambisiøse enn bare å videreføre dagens system. Grunnen til det er jo at dagens folketrygdsystem ikke er økonomisk bærekraftig og vil bryte sammen hvis vi ikke gjør noe. Det er det verste vi kan etterlate oss til kommende generasjoner og til kommende pensjonister. De som er på Hagens og min alder, vil få bra pensjon, men jeg ønsker også at våre etterkommere skal få det. Da kan vi ikke la dagens system fortsette slik som nå, fordi vi altså, som sagt, betaler inn i ti færre år enn før, og tar ut i ti flere år enn før, og da bryter det sammen.

Regjeringen er i fullt arbeid med sin pensjonsmelding, som vi tar sikte på å fremme før nyttår. Vi bygger på tre grunnprinsipper. Systemet må være økonomisk bærekraftig, det skal være en garantert minstepensjon til alle, og det skal være et system som stimulerer til at en står lenger i arbeid enn det mange i dag gjør, hvor den reelle pensjonsalder er under 60 år.

Kristin Halvorsen (SV) [10:30:22]: Jeg er hjertens enig i det utgangspunktet som statsministeren tar, nemlig at det ikke er noen grunn til å svartmale i Norge, men nettopp se hvilke enorme muligheter vi har, og som veldig mange andre land misunner oss. Derfor er det så rart at Kristelig Folkeparti velger å være mest konkret, mest raus, på det denne stortingsperioden også har vært preget av, nemlig skattelettelse. Det som denne regjeringen har sagt at den kommer til å prioritere for neste fireårsperiode, er milliardbeløp i ytterligere skattelettelse. Det velger jeg å si i dag i en meningsmåling, er at de er mye mer

opptatt av mer omsorg, mye mer opptatt av å ruste opp skolen enn å gi skattelette og mest til dem som har mye fra før. Men når ble dette Kristelig Folkepartis hovedprioritering? Er det virkelig sånn at statsministeren mener at det det norske samfunnet roper på i den neste fireårsperioden, er ytterligere skattelettelser og ikke mer til fellesskapet – det fellesskapet som nettopp kunne inkludere mange av dem som Bondevik er redd for blir på siden av arbeidslivet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:31:58]:

Nei, skattelette har ikke vært Kristelig Folkepartis hovedprioritering. Det har faktisk heller ikke vært Samarbeidsregjeringens hovedprioritering. Som jeg dokumenterte med tall i mitt innlegg, har Samarbeidsregjeringens hovedprioritering vært velferd. Økningen i utgiftene til velferdsordningene har vært langt høyere enn skattelettene, som for øvrig SVs framtidige samarbeidspartner, Arbeiderpartiet, har stemt for to tredjedeler av – en liten gradforskjell. Økningen i velferdsordningene kommer også til å bli hovedprioriteringene i det kommende budsjett og i de kommende budsjett. Det er et faktum. Men vi har forsvart skattelette, og vi har inngått et kompromiss med Høyre om det, fordi det er viktig for å trygge velferden, for å skape og sikre arbeidsplasser som kan gå tapt med et for høyt skattetrykk. Og til og med SV og Arbeiderpartiet har jo nå sagt i uttalelser at dagens skattenivå er det rimelig å videreføre i neste periode. Så den fordelige skatteletten vi har gitt i disse tre årene, er altså helt grei for Arbeiderpartiet og SV i de kommende år.

Marit Arnstad (Sp) [10:33:21]: Velferd er et bredt tema, men jeg er litt overrasket over at statsministeren i løpet av et 20-minuttersinnlegg omtrent ikke nevner driften av viktige velferdsoppgaver, som jo ikke skjer i denne sal eller i Regjeringen, men i hver enkelt av våre 434 kommuner. Det er der eldreomsorgen og skolene utvikles, og det er der det avgjøres om vi får en anstendig eldreomsorg, om vi fortsatt kan ha en gratis skole. Vi gir kommunene ansvaret, men det er vi som bestemmer hvilke muligheter de får. Bare i høst er skattesvikten i norske kommuner 2 ½ milliard kr. Bare det de må ut med som følge av flere eldre og flere skolebarn, er 1 ½ milliard kr. På hvilken måte har Regjeringen tenkt å dekke opp de fire milliardene samtidig som de skal gi store skattelettelser? Og på hvilken måte har Regjeringen tenkt å styrke velferden ved å styrke kommunenes mulighet til faktisk å drive velferd?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:34:19]:

Det er helt riktig som Senterpartiets parlamentariske leder sier, at kommuneøkonomien er viktig for velferden. Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2004 er, på tross av at mange kommuner sliter med store problemer, det beste som har vært på mange år, langt bedre enn da Senterpartiet for øvrig satt i Kommunaldepartementet. Veksten i frie inntekter, selv med den påpekte skattesvikten i 2004, er på 4 ½ milliard kr i 2004. Dette er et faktisk tall, ubestridelig, bedre enn på mange

år, men ikke godt nok med tanke på mange kommuners økonomi. Men det som også er viktig, og som Senterpartiet bør huske etter at de har forlatt regjering, er at det å holde orden på økonomien er også avgjørende for kommunene og deres muligheter til å drifte velferden. Skyter priser, renter og lønninger fart, så er hele grunnlaget ødelagt. Samarbeidsregjeringen har nå fått dette under kontroll, og det er viktig at vi får et samarbeid med Stortinget som gjør at vi fortsatt har det under kontroll. Det er ikke bare skattesvikten som betyr noe for kommunene i 2004, det er også en lav rente og en mer moderat inntektsutvikling.

Jens Stoltenberg (A) [10:35:48]: Jeg tror det ville være en fordel for debatten om Kjell Magne Bondevik innrømmet at han er presset til å gi vesentlig mer løfter om skattelette på bekostning av f.eks. kommuneøkonomi, skole og velferd enn det Kristelig Folkeparti egentlig ønsker. Det hadde vært ærlig å innrømme det, da hadde debatten blitt ryddigere. Før valget i 2001 sa både Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet at når vi skulle bruke noe mer oljepenger, skulle vi bruke 10–12 milliarder av det til å sørge for at færre betalte toppskatt, og til å fjerne investeringsavgiften. Det har Arbeiderpartiet stemt for, det foreslår vi, og det mener vi selvsagt fortsatt. Men Høyre lovet lettelser på 30–40 milliarder kr, og Bondevik skrev et gripende brev til Jan Petersen der han advarte mot skattelettelser i den størrelsesordenen, sa at det var forskjell på å barbere seg og å skjære av seg haken. Nå går plutselig Bondevik inn for skattelettelser i nøyaktig samme størrelsesorden som han gikk kraftig imot før valget i 2001, og det gjør han fordi han altså har måttet gi etter for Høyres krav om lavere skatt, og det går, slik Bondevik formulerte det i 2001, på bekostning av mulighetene til å finansiere eldreomsorg, skole og andre velferdsløsninger. Det er bedre å innrømme at man har gitt seg for høyrekreftene, enn å forsøke å påstå det motsatte.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:37:28]:

Kristelig Folkeparti har da aldri hatt problemer med å innrømme at vi har inngått kompromiss med Høyre om skatten. Det har vi jo sagt fra dag én. Vi hadde et eget løfte på 12–13 milliarder kr. Vi ble enige om et kompromiss på rundt 30 milliarder, mens Høyre i utgangspunktet hadde 40 milliarder. Det var det vi advarte mot. Det har det da heller ikke blitt, og det kommer det heller ikke til å bli – og vi når heller ikke de 30 milliardene.

Men når det gjelder å innrømme ting, tror jeg kanskje Arbeiderpartiet har noe å lære. Arbeiderpartiet bør innrømme at de har stemt for det meste av det vi har gått inn for av skattelette, og de bør innrømme at de har sagt at det nivået vi nå har fått til, er det fornuftig å videreføre. Da ville debatten bli litt mer ryddig, istedenfor å operere med milliarder som Stoltenberg ikke har, til alle mulige andre formål.

Kristelig Folkeparti har et program for skattelette. Det har vi gjennomført. Vi har inngått et kompromiss med Høyre, og det tror vi har bidratt til å stoppe veksten i arbeidsledigheten og til at sysselsettingen nå øker igjen.

Det skal bli veldig mange kompromisser å innrømme for Stoltenberg hvis han får til denne regjeringen sin, og kanskje om enda mer grunnleggende spørsmål enn skattelette – hele den økonomiske politikken og pengepolitikken, som de to partiene på venstresiden er uenige om.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Jens Stoltenberg (A) [10:39:20]: Denne stortingsperioden har vel i større grad enn noen annen stortingsperiode etter krigen blitt preget av kampen mot terror. Det startet dagen etter valget med angrepet på New York og Pentagon, deretter fulgte invasjonen av Afghanistan, så krigen mot Irak og nå for noen uker siden udåden mot skole 1 i Beslan. Terror, kampen mot terror og forsøk på å bekjempe terror har vært det dominerende så langt i denne stortingsperioden. Vi må bekjempe terror, både terrorens vesen og dens årsaker, og det handler om å bruke militær makt, etterretning, politi, men det handler også om fredsarbeid, konfliktløsning, om å bekjempe fattigdom og undertrykkelse og om å bygge forståelse mellom kulturer og religioner.

Er det noe vi har lært de siste årene, er det at det er viktig å bygge internasjonale organer til å håndtere konflikter som kampen mot terror, internasjonale organer som kan trekke opp rettsregler og respektere internasjonal rett og respektere FN i arbeidet for å bekjempe terror. Derfor er arbeidet for å reformere FN en viktig del av arbeidet mot terror, derfor er arbeidet for å styrke FN også økonomisk en viktig del av arbeidet mot terror, og derfor er det ikke minst viktig at vi respekterer de vedtak og de beslutninger verdenssamfunnet fatter i fellesskap gjennom FNs organer. Det er lærdommen fra Afghanistan og Irak. Afghanistan var en militær operasjon med bred internasjonal forankring, forankring i folkeretten, og den hadde tilslutning både i FN og i NATO. Irak var en militær operasjon der man ikke hadde den forankringen som er nødvendig for bruk av militær makt internasjonalt, og det har bidratt til at det har gått så galt som det har gjort i Irak. Det viser betydningen av at vi respekterer FN og FNs beslutninger.

Dette er det i all hovedsak bred enighet om i Norge, men det vil være galt å ikke påpeke at Fremskrittspartiet faktisk står for en annen linje i dette sentrale, vesentlige internasjonale spørsmål, nemlig: Hvordan skape en bedre verden med mindre forskjeller, mindre terror og mindre usikkerhet? Fremskrittspartiet var det parti som mente at Norge burde bidra til krigen mot Irak uavhengig av vedtak i FNs sikkerhetsråd. Fremskrittspartiet er det parti som ved hvert budsjett kutter Norges økonomiske bidrag til FN med opp mot 90 pst. Fremskrittspartiet vil avvike all offentlig bistand, og Fremskrittspartiet bidrar til å bygge fordommer, bygge murer, der det er viktig å bygge ned fordommer, bygge broer og bygge forståelse. Derfor mener jeg at Fremskrittspartiets politikk faktisk ville ha ført til mer utrygghet, større forskjeller og flere konflikter i verden. Det er det motsatte av det vi trenger. Vi trenger mer forståelse, ikke mer fordommer og avstand mellom folk.

Det er veldig lett å bli pessimist når man ser på mulighetene og arbeidet for å bidra til en mer fredelig verden, en verden preget av mer rettferdighet og mindre undertrykkelse, og arbeidet for å forsøke å få til en bedre organisert verden. Likevel vil jeg nevne tre eksempler som på hvert sitt område, ulike som de er, gir grunnlag for optimisme og tro på at det er mulig å komme lenger i arbeidet for en mer rettferdig verden, preget av mer trygghet og mindre konflikt.

Det ene er det som nå skjer i Tyrkia. Tyrkia er et land med en muslimsk befolkning, nesten 70 millioner innbyggere. Tyrkia er nå på full fart inn i Europa og ønsker å bli medlem av EU. Det er langt igjen, det er mange økonomiske utfordringer, men det er likevel slik at den nye tyrkiske regjeringen forsøker å forene islamsk tradisjon og islamsk kultur med Vestens krav til demokrati, menneskerettigheter, styringsform og åpenhet. Lykkes de med det, har man bevist at det er mulig å forene det som tradisjonelt er blitt oppfattet som kristne, vestlige verdier, med et islamsk-tyrkisk samfunn, og å arbeide sammen i det europeiske fellesskapet og få til nedbygging av fordommer, nedbygging av konflikter og bidra til å hindre de tilløp som vi ser til religionskrig og religionskonflikter, som nettopp er en viktig grobunn for terror og konflikt i verden i dag. Så arbeidet for å integrere Tyrkia i Europa handler om mye mer enn bare å integrere et land i Europa, det handler faktisk om å vise at tradisjonelle vestlige verdier kan leve sammen i et fellesskap, i Den europeiske union, med et land som har en islamsk religion og en islamsk befolkning.

Dette er beslutninger som EU nå skal drøfte. Norge deltar ikke i de beslutningene. Det EU bestemmer seg for, blir viktig for oss uansett. Det er en situasjon vi er vant til å oppleve. Det avgjørende er at verden har vist seg å kunne gå framover også uten Norges bidrag.

Det andre eksemplet er Kyoto-avtalen. Den ble undertegnet i 1997. Nå har Russland gjort det klart at de vil ratifisere. Det er et stort gjennombrudd i det internasjonale arbeidet for å bekjempe vårt viktigste gjenværende, uløste miljøproblem, nemlig drivhuseffekten. Det viktige er dels at Russland som et av verdens største land når det gjelder utslipp av CO₂, bidrar til å redusere sine utslipp. Men det er også to andre positive sider ved at Russland nå ratifiserer Kyoto-avtalen om reduksjoner i utslippene av klimagasser. Det ene er at det øker presset på USA, USA blir enda mer alene i sin posisjon om å avvise å ratifisere Kyoto-avtalen. Det andre er at de mekanismene som er så viktige i Kyoto-avtalen, nemlig handel med utslippskvoter og nye virkemidler for å redusere utslippene, vil kunne fungere vesentlig bedre hvis man får med et så stort og betydningsfullt land som Russland.

Dette er altså viktig for Norge, enten vi snakker om å ta i bruk gassen til en metanolfabrikk, til gassbehandlingsanlegg på Kårstø og Kollsnes eller til gasskraftverk på Melkøy i Hammerfest – som jeg skjønner at statsministeren er for, men han er altså mot gasskraftverket på Kårstø. Uansett er det i hvert fall slik at får vi på plass kvotesystemet som EU nå etablerer, og som Kyoto-avtalen hjemler, så blir det mye lettere å få en fornuftig hånd-

tering av gass internasjonalt, og klimautslippene vil etter hvert kunne begynne å gå ned. Det er den andre positive nyheten fra den internasjonale fronten.

Den tredje er at antall barn som nå vaksineres, øker. Andelen barn som får de grunnleggende vaksinene, har økt de siste to årene. Det er anslått av Verdens Helseorganisasjon at om lag en halv million barneliv er reddet, fordi vaksinegraden når det gjelder sykdommer som meslinger, kikhoste, gul feber og andre vanlige barnesykdommer nå øker, og dermed går barnedødeligheten ned.

Dette er tre gode nyheter: arbeidet i Tyrkia, Kyoto-avtalen og at vi lykkes med å vaksinere flere barn. Felles for dem alle er at de er resultatet av et forpliktende internasjonalt samarbeid, at land går sammen og anstrenger seg sammen for å bygge internasjonale institusjoner, enten det er Det europeiske fellesskap, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, FNs arbeid for å vaksinere verdens barn eller Kyoto-avtalen som en sterk internasjonal avtale.

For meg som sosialdemokrat er det et eksempel på at vi trenger både de store og de små fellesskapene. Vi trenger fellesskapet i fagforeningen, i borettslaget, i familien, men vi trenger også de nasjonale fellesskapene, som et nasjonalt, offentlig finansiert helsevesen eller trygdevesen, og de store internasjonale fellesskapene, som FN og EU. Det er fellesskap, det er kollektive ordninger vi trenger for å løse våre felles problemer, enten det er fattigdom eller miljøproblemer. Den fellesskapstanken er det viktig å slåss for, nasjonalt og internasjonalt, og vi ser heldigvis at det også gir noen resultater.

De som nå er bekymret for at jeg ikke kommer til å si mye negativt om Regjeringen, kan ta det helt med ro: Det kommer på onsdag. Jeg tror vi skal ta budsjettdebatten når budsjettet foreligger, da får vi se hva Regjeringen faktisk foreslår. Men den lille replikkordvekslingen vi hadde her i stad, minner oss om at det faktisk er viktige forskjeller. Det er ikke slik at det er noe som er gratis. Velger man å bruke mange penger på ett formål, har man mindre til et annet formål. Og jeg tror vi kommer til å se det på onsdag, at hvis man skal være i nærheten av å innfri de løftene Regjeringen har gitt når det gjelder skatt, vil det bli mindre til skole, eldreomsorg og helse. Så får vi diskutere tallene, størrelsesordenen, valgene og prioriteringene når budsjettet foreligger. Jeg mente at det var riktig av meg å bruke mitt innlegg i dag til å fokusere på de store internasjonale utfordringene, simpelthen fordi de er viktige for oss, enten det norske statsbudsjettet ser slik eller slik ut.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddvard Nilsen (H) [10:49:22]: Jeg synes faktisk det var en prisverdig vinkling som representanten Stoltenberg tok. Men samtidig vil jeg påpeke at når han ikke snakker om det regjeringalternativet som han nå signaliserer i sine innlegg, sier vel også det noe om hvilke problemer han står overfor. Sannheten er jo at veldig mye av det Stoltenberg her var inne på når det gjelder utenriks-

politikken og forsvarspolitikken, er faktisk hans regjeringssallierte SV imot. I norsk politikk er det faktisk slik at SV stort sett har vært imot alt det Arbeiderpartiet har vært for.

Når Stoltenberg er inne på internasjonale organisasjoner, spør jeg: Hva med NATO? Hva med EØS? Hva med EU? Det er de organene som skal hjelpe oss til å ta fatt på terroren og gjøre nettopp det Stoltenberg ønsker. Men der finnes jo ikke SV! Han har jo ingen støtte i det partiet!

Jens Stoltenberg (A) [10:50:28]: Arbeiderpartiet går bare inn i en regjering dersom den regjeringen har et grunnlag som kan sikre at vi fører en ansvarlig utenriks- og sikkerhetspolitikk og en ansvarlig økonomisk politikk. Det er en absolutt forutsetning. Og jeg er helt trygg på at vi kommer til å greie å forhandle fram et slikt grunnlag, fordi jeg tror det er såpass stor vilje nå til å få en annen regjering der vi får til det som er det viktigste, nemlig en satsing på fellesskapsløsningene, en satsing på kampen mot fattigdom og for mer sosial likhet, og ikke en politikk der de store pengene går til lavere skatt – mest til dem som har mest fra før.

Hvis vi mot formodning ikke skulle greie å bli enige med de andre partiene, har vi altså et annet alternativ, og det er en mindretallsarbeiderpartiregjering. Jeg mener at *begge* de alternativene er vesentlig bedre enn dagens regjering. Så det kan bare bli bedre, enten det blir det ene eller det andre! (Munterhet i salen)

Men jeg har altså god tro på at vi sammen med SV og Senterpartiet – og gjerne også Kristelig Folkeparti, hvis de ombestemmer seg også etter dette valget – skal komme fram til et veldig godt grunnlag for en god regjering, der vi inngår noen kompromisser. Forskjellen er at hvis vi forhandler oss fram til enighet, har vi flertall for den politikken i fire år. Da er det landets politikk, da skal vi ikke gå til Fremskrittspartiet og be om nåde, slik dere må.

Carl I. Hagen (FrP) [10:52:01]: Jens Stoltenberg gjentok nå sin favorittsetning, sin favorittbløff, om skattelettelse og «mest til dem som har mest fra før». Det kommer han sikkert til å fortsette å innbille det norske folk, men han tar altså feil.

Jeg har fått utarbeidet en oversikt over hva som er gitt av skattelettelse, og hva Arbeiderpartiet har stemt for, og hva de har stemt imot. Det har vært vedtatt 21 386 000 000 kr i skattelettelse hittil i denne perioden, og Arbeiderpartiet har stemt imot 6 990 mill. kr av dette. Det skulle altså være skattelettelse, «mest til dem som har mest fra før», som Arbeiderpartiet har stemt imot. Det er bare det at dette er en lang liste, og det er kun ett punkt som er i nærheten av å kunne være noe til dem som har mye, og det er et beløp på 1 500 mill. kr, fjerning av den doble utbytteskatten. Men det er ikke bare Christen Sveaas og Stein Erik Hagen som mottar utbytteskatt. Det gjør også ganske mange andre mennesker. Det er altså bare en bitte, liten del av de skattelettelsene som er gitt, som er til dem som har mest fra før. Jeg skjønner at

Jens Stoltenberg er blitt inspirert av den amerikanske valgkampen, nemlig negativ «campaigning»: å snakke stygt og feilaktig om motstanderne istedenfor korrekt om seg selv og sin egen politikk.

Jeg vil gjerne spørre Jens Stoltenberg: Hvilke skattelettelse er det Arbeiderpartiet har stemt mot i denne perioden som inngår i hans beskrivelse av at det har vært «til dem som har mest fra før»?

Jens Stoltenberg (A) [10:53:43]: Vi har stemt mot å fjerne aksjeskatten for de aller rikeste, og det dreier seg om betydelige summer. Det som betyr noe for disse velstående menneskene, er at de har fått null skatt på aksjeutbytte. Så har vi stemt mot, i mange runder, å redusere formuesskatten på bolig for de samme menneskene – som altså har fått redusert skatten på store og meget verdifulle formuer. I tillegg har vi stemt for å tette en rekke skatte hull som ikke var med på Carl I. Hagens liste, fordi det er våre forslag som er nedstemt her i Stortinget. Samlet sett utgjør det betydelige forskjeller i forhold til dem som har aller mest. Det ville bidratt mer til fellesskapet. Til gjengjeld kunne vi hatt mer penger til f.eks. skolefritidsordningen, eldresentra og andre viktige velferdsgoder. Det avgjørende nå er at Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding der den i tillegg til de lettelsene som allerede er gitt, lover 16 nye milliarder kr, hvis man tar med at man helt skal fjerne formuesskatten. Der har de selv lagt fram beregninger som viser at de 16 milliardene i all hovedsak skal gå til de aller rikeste menneskene i Norge. Det er dobbelt usosialt. De rike får mye, og det blir mindre til velferd.

Øystein Djupedal (SV) [10:55:09]: Stoltenbergs vektlegging av det internasjonale samarbeidet er uhyre viktig, og ikke minst FNs rolle i dette. Men FN sliter, og ikke minst sliter FN fordi finansieringen av FN fra mange av de viktigste bidragsyterne ikke er slik som den burde ha vært. Men skal det være mulig å skape en internasjonal rettsorden der FN er det organet som alle land må respektere, og som sitter i førersetet når det gjelder å forsvare internasjonal rett og internasjonal fred og stabilitet, betyr det altså at vi må styrke FN.

Det interessante er at mange forslag om hvordan dette kan skje, nå også kommer fra politikere som står SV og også Arbeiderpartiet fjernt. Den siste som nå har foreslått noe, er Jacques Chirac, den borgerlige franske presidenten, som altså tar til orde for en rekke internasjonale avgifter for å finansiere bl.a. FN. Det kan være internasjonale avgifter på drivhusgasser, på flybilletter, på skipsruter, på våpensalg og ikke minst på kapitalbevegelser. Dette er etter mitt skjønn veldig fornuftige forslag, forslag som peker i retning av å utvide det internasjonale samarbeidet. Dette regner jeg også med at Stoltenberg vil være enig i.

Jens Stoltenberg (A) [10:56:30]: Det var en glede å høre en så inspirerende og god replikk fra en slik dyktig og god politiker som Øystein Djupedal! Det kan borge

godt for et videre samarbeid, bl.a. om å sikre finansieringen av FN.

Det er mange gode forslag som har kommet på bordet. Jeg er villig til å drøfte og være positiv til alle. Det avgjørende er å få til ett eller flere av dem, slik at vi kan sikre FN mer stabile og varige inntekter. Grunnleggende sett er det ikke annerledes enn at vi ser at vi nå trenger å bygge internasjonale institusjoner for å løse internasjonale oppgaver, og akkurat som vi da vi bygde nasjonale institusjoner, var opptatt av å sikre inntekter til de nasjonale fellesskapene, må vi nå diskutere hvordan vi kan sikre inntekter til de globale fellesskapene, først og fremst til FN. Om det er ved en avgift på valutatransaksjoner eller ved en avgift på våpenhandel, eller om det er ved andre typer inntektskilder, er ikke det avgjørende. Det avgjørende er at det kommer inntekter til det globale fellesskapet, slik at det globale fellesskapet blir bedre i stand til å løse globale felles problemer.

Jon Lilletun (KrF) [10:57:47]: Eg vil gje ros til representanten Stoltenberg for at han vigde så mykje tid til det internasjonale. Det er grunnleggjande for oss som velferdssamfunn at vi òg får ei internasjonal fordeling. Samstundes vil eg seie at det er ingenting som skuffar meg så mykje som representanten Stoltenbergs måte å omtale denne regjeringas politikk på, spesielt i forhold til skatt. Eg er når som helst med på å føre ein skattedebatt, men han må vere meir sakleg og seriøs enn det som representanten Stoltenberg legg opp til. For dei bustadene som har fått skattelette, er ikkje berre dei rike sine, men det er òg dei vanlege familiane sine. Dei bedriftene som har fått mindre skatt på aksjeutbytte, er òg dei små bedriftene som skal sikre framtida.

Vil Stoltenberg garantere at det ikkje vert auka skatt for bedrifter og dermed skatt på arbeidsplassar med ei eventuell alternativ regjering? Og ein ting til som gjeld nasjonal politikk: Skal kontantstøtta verte utradert umiddelbart, slik Trond Giske fyrst sa? Skal det gå over to år, slik han no har sagt? Kva er eigentleg politikken for alle dei barnefamiliane som dette gjeld?

Jens Stoltenberg (A) [10:59:13]: Jeg mener nøyaktig det samme om skatt og skattenivå som Kristelig Folkeparti mente i 2001, nemlig at det var riktig å redusere skattene med 10–12 milliarder kr, og det kunne vi finansiere uten at det gikk ut over velferd, fordi vi tok i bruk noe mer oljepenger. Da vi sa at vi kunne bruke noe mer oljepenger, sa vi at 10–12 milliarder kr av det kan vi bruke på å finansiere skatt, uten å ta det fra utgiftssiden, for nå har vi noen ekstra penger. Det er vi for. Og det betydde bl.a. å fjerne investeringsavgiften, som var en Plaza-løsning, og også å sørge for at folk som tjente vel 280 000 kr, ikke lenger skulle betale toppskatt. Vi fikk hevet innslagspunktet for toppskatt og økte bunnfradragene. Det mente dere. Det mente og mener vi. Forskjellen er at dere nå har begynt å love bort mange, mange nye milliarder til mange nye skattelettelse dere før var mot. Nå opererer dere samlet sett med lettelse på 30–40 milliarder kr, hvis man summerer det dere har gått inn

for, stemt for og lovet for neste periode. Da er dere temmelig nøyaktig der Høyre var før valget i 2001, og det advarte Kristelig Folkeparti kraftig mot. Det har dere sluttet å gjøre. Men det gjør fortsatt vi, fordi vi mener det samme.

Åslaug Haga (Sp) [11:00:01]: Tilbake til det internasjonale: Rett før sommeren vedtok EU sin nye grunnlov. Grunnloven er et uttrykk for at unionen blir stadig mer overnasjonal og ligner mer og mer på en stat. Folk protesterer i stadig større grad, ikke fordi de ikke ønsker internasjonalt samarbeid, men fordi de mener at overnasjonaliteten er gått for langt. Ett eksempel: I Grunnloven fastslås det at EU alene skal ha kontrollen med fiskeriresursene, helt uavhengig av medlemslandene. På en del andre områder skal en ha delt kompetanse, men ikke når det gjelder kontrollen med fiskeriresursene. EUs fremste talsmenn er veldig klare på at blir det nye medlemmer, så skal de forholde seg til EUs fellespolitikk, også selvsagt på fiskerisektoren. Mener representanten Stoltenberg at EU-kontroll med fiskeriresursene tjener norske interesser?

Jens Stoltenberg (A) [11:01:12]: Man skal være varsom med å spå, men jeg vil likevel driste meg til en spådom om at Åslaug Haga og jeg aldri kommer til å bli enige i EU-saken. Vi kommer nok til å forbli uenige, fordi vi har grunnleggende sett veldig ulike tilnæringer til spørsmålet om europeisk samarbeid.

Jeg mener ikke at EUs forvaltning av norsk fisk er bra for Norge. Jeg mener vi burde hatt en bedre fiskeriløsning i 1994, og jeg mener at arbeidet for å få en bedre fiskeriløsning, hvis vi søker en tredje gang, vil være helt avgjørende. Men jeg mener samtidig det er et stort dilemma for oss at veldig mange viktige beslutninger som angår Norge – enten det gjelder arbeidsinnvandring, arbeidsgiveravgift eller miljøpolitikk, Kyoto-avtaler og kvoter, eller det gjelder Tyrkias medlemskap i EU eller ikke – og som kommer til å være helt avgjørende for Norge, fattes uten at vi overhodet deltar i beslutningene.

Jeg tror på de store og de små fellesskapene. Og jeg har litt vanskelig for å skjønne at en skal være veldig for internasjonalt samarbeid globalt, men altså motstander av det internasjonale samarbeidet som fins i Europa. Jeg ønsker å slåss for det og arbeide for det, og så får vi håndtere den uenigheten når vi kommer så langt.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed over.

Carl I. Hagen (FrP) [11:02:43]: Den sittende regjering er en klar mindretallsregjering. Fremskrittspartiet uttalte da vi bidrog til at den ble innsatt etter valget i 2001, at vi håpet på et godt samarbeid med Regjeringen, og at vi ville få en særstilling i og med at det var takket være Fremskrittspartiet det ble regjeringsskifte.

Vi inngikk forlik om budsjettet for to år siden, og vi stemte til slutt – etter kabinetsspørsmål – også for det første budsjettet i denne perioden. Så skjedde det i 2003 at det budsjettforliket vi hadde inngått, følte vi – jeg er

klar over at Regjeringen mener noe annet – ikke ble fulgt opp under revideringen av budsjettet, da det i realiteten var et nærmere samarbeid mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ved revideringen i 2003. Vi erklærte derfor sommeren 2003 at vi ikke lenger følte noe spesielt ansvar for Regjeringen, og at vi fra da av var et normalt opposisjonsparti. Regjeringen har derfor nå kun opposisjonspartier å forholde seg til i Stortinget. Det har den selv valgt, i og med at statsministeren mange ganger har sagt at han vekselvis vil samarbeide med Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Statsministeren sa i sitt innlegg i dag at han ønsket et samarbeid med opposisjonen i Stortinget, også om budsjettet. Jeg kan på vegne av Fremskrittspartiets stortingsgruppe si at vi er innstilt på å gå i forhandlinger. Vi vil søke å bidra til en forsvarlig og fornuftig budsjettbehandling i denne vanskelige situasjonen, ved Regjeringens valg å være en mindretallsregjering uten spesielle venner i Stortinget. Vi vil prøve å være oss det ansvaret bevisst. Vi er innstilt på seriøse forhandlinger. Men vi forventer da også innflytelse på budsjettet og innflytelse på det som der skal være. Vi er innstilt på å forsøke å få til en løsning på budsjettet.

Så vil jeg få lov til å ta opp de tre forslagene som er omdelt på representantenes plasser, og som jeg vil gå gjennom.

I den senere tid har det vært en vedvarende debatt om asylsøkere som har fått endelig avslag på sine søknader, og som så har blitt sendt ut i det norske samfunnet, med enkelte tragiske hendelser som et resultat av det. Vi i Fremskrittspartiet mener at det ikke er fornuftig å slippe dem som har fått endelig avslag, uten mat- og drikkepenge ut i det norske samfunn. Da vil det være risiko for kriminalitet. Vårt forslag lyder slik:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å etablere tilstrekkelig kapasitet med lukkede asylmottak og innføre et system hvor alle asylsøkere som får endelig avslag på sin asylsøknad overføres til slike lukkede mottak inntil de returnerer til hjemlandet.»

Vi synes det er langt mer fornuftig enn å la dem ferdes fritt og begå kriminalitet, som enkelte gjør, og også eventuelt reise til andre Schengen-land, som vel må være et brudd på avtalen. Vi må nå beskytte det norske samfunnet langt bedre.

Arbeidsledigheten har bitt seg fast på et altfor høyt nivå etter Fremskrittspartiets oppfatning. Vi mener nå at Regjeringen ikke bare kan la en generell økonomisk politikk styre utviklingen på arbeidsmarkedet. Vi ønsker at vi virkelig skal gå gjennom hvordan vi kan endre vedtak for å bidra til at flere kommer i arbeid, bl.a. gjennom finanspolitikken og der hvor vi har ledig kapasitet til f.eks. å få opprettet arbeidsplasser for dem som i dag er ledige. Vi fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en egen melding om arbeidsledigheten, samt tiltak for å få ledigheten redusert til under 60.000 i løpet av 3 år.»

Vi tror også vi bør ha en målsetting og en tidshorisont for dette arbeidet. I en slik melding vil Regjeringen kun-

ne finne ut: Hvor mange ledige er det i de forskjellige fylkene, hvilke yrkeskategorier er det, og hvilken bakgrunn har de? Hva kan vi sette inn av målrettede midler over en periode, slik at vi får ledigheten under 60 000? Det vil være vår målsetting.

Så er det en del foruroligende meldinger i avisene om at Kommune-Norge nå får mindre skatteinntekter enn det de har lagt til grunn i sine budsjetter for bl.a. forskjellige velferdstjenester til befolkningen, som eldreomsorgen. Vi fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige tilleggsbevilgninger til kommune-Norge på 2004-budsjettet som sikrer det inntektsgrunnlag som var forutsatt i statsbudsjettet.»

Vi har det syn at når man i en kommune har laget sitt budsjett basert på hva man kan forvente av inntekter, da må det være til å stole på. Vi kan ikke akseptere dramatiske innskrenkninger i sluttmånedene av dette året fordi man får mindre inntekter enn det som var lagt til grunn, noe som direkte vil gå ut over en del velferdstjenester.

Det er også slik at hvis inntektene til staten synker – mindre momsinntekter, mindre motorvognavgiftsinntekter, mindre bensinavgiftsinntekter – skjer det aldri noen nedskjæring av statens utgifter. Man bruker bare automatisk noe mer av det gigantiske overskuddet som statsbudsjettet har. Da synes vi at i utgangspunktet bør kommunene ha den samme muligheten til ikke å stramme inn på slutten av året.

Når det gjelder 2004-budsjettet, er den situasjonen nå oppstått at staten får ganske mange flere milliarder kroner enn vi hadde regnet med. På grunn av de økte oljepri-sene vil det kanskje kunne bli 30 milliarder kr mer i inntekter for staten, og da må noe av det kunne brukes til å sørge for at i hvert fall kommunene ikke får mindre enn det de har regnet med.

Når man hører på debatten ellers – og særlig på Jens Stoltenberg, som sier at hvis man bruker midler på ett område, blir det mindre til andre – skulle man jo tro at den norske staten hadde store økonomiske problemer. Det norske folk leser faktisk aviser og vet at vi går med gigantiske overskudd. Noen snakker om pensjonen i fremtiden. Da glemmer man helt at det norske pensjons-systemet ble bygd opp på at det skulle være de løpende avgiftsinntekter som skulle gå til å betale de løpende pensjonsutgifter. Det var aldri ment at det skulle være noe fond i det hele tatt, med avkastning. Det er intet land i verden som er så finansielt sterkt som Norge når det gjelder å dekke fremtidige velferdsoppgaver. Det er ikke riktig at vi egentlig har dårlig råd.

Så må jeg si at det er forstemmende å være vitne til det spillet på misunnelse som Jens Stoltenberg nå har iverksatt. En ting er at det er feil det han forteller om Regjeringens politikk, om skattepolitikken, og feil det han forteller om Fremskrittspartiets politikk på den internasjonale scene – altså at han sprer negative og feilaktige rykter om sine konkurrenter som han gjorde i sitt innlegg. Men bruken av misunnelse synes jeg er enda verre. Når noen er blitt rike ved å ha skapt bedrifter, ved å ha skapt arbeidsplasser, skal det på en måte fremstilles som

noe negativt. Jeg tror veldig mange handler i Rema- og Rimi-butikkene, som på grunn av konkurranse har fått lavere matvarepriser. Mange har skapt arbeidsplasser, og noen av dem som har vært flinkere enn andre, har blitt rike.

Jeg har lyst til å sitere Anders Lange, som stiftet Anders Langes parti, forløperen til Fremskrittspartiet:

«Når alle har lyst til å bli rike, hvorfor er det da så galt at noen blir det?»

Jeg tror mange i det norske samfunn har sett positivt på mennesker som bygger bedrifter – uten å ha hatt noen arv i det hele tatt. Vi har hatt rederier som er blitt bygd opp, vi har hatt bedrifter, som disse kjedene, som er blitt bygd opp, og mange dyktige gründere skaper i dag IT-bedrifter og arbeidsplasser for andre. Og Jens Stoltenberg bruker bare misunnelse, misunnelse, misunnelse.

Når jeg ser på det som Arbeiderpartiet har stemt imot av skatte- og avgiftslettelser de siste par årene, er det i realiteten ingen ting bortsett fra utbytteskatten som har gått til dem som har mest fra før. Det er mange andre enn rike mennesker som har utbytte av sine aksjer, bl.a. også alle aksjefondene.

Det Arbeiderpartiet har stemt imot ellers, gjelder boligsatt – Jens Stoltenberg snakket også der om de rike. Sannheten er at når det gjelder boligsatt, er det bunnfradraget som er økt, fra 51 250 kr til 80 000 kr. Flypas-sasjeravgiften er 1 655 mill. kr. Det er ikke bare rike mennesker som reiser med fly, slik som Jens Stoltenberg later til å tro. Det gjelder nettolønnsordningen for sjøfolk, refusjon av dieselavgift for ekspressbusser, redusert rederibeskatning for å sikre arbeidsplassene der. Innslagspunktet for toppskatten sa Jens Stoltenberg at han hadde vært med på å øke. Ja, han økte det fra 320 000 kr til 325 000 kr. Det lyktes Fremskrittspartiet og Regjering å få det opp til 340 000 kr – det gjelder altså bunnfradraget slik at færre skulle betale toppskatt, som Jens Stoltenberg prøver å innbille velgerne at han har gått inn for. Jeg kunne ramse opp en del andre mindre ting. Sannheten er at Arbeiderpartiet bygger på og spiller på misunnelse og prøver å skape det inntrykk at det bare er å skattlegge noen få rike, så blir det masse mer penger til velferd for andre. Det er ikke korrekt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A) [11:13:01]: Det er i og for seg helt i orden for meg at folk blir rike. Det som ikke er i orden for meg, er at de mest velstående menneskene bidrar mindre til fellesskapet. Jeg mener at det var galt å ta bort skatten på aksjeutbytte. Jeg mener at de som har aksjeutbytte, godt kan bidra mer til fellesskapet. Jeg mener også at det har vært galt å redusere formuesskatten for de aller rikeste, og jeg mener det er galt å stemme ned Arbeiderpartiets forslag om å tette hull i skattesystemet som hadde gjort at de som har aller mest, hadde bidratt mer til fellesskapet. Jeg mener det er galt å love 16 milliarder kr i nye skattelettelser, mest til dem som har mest fra før.

Ellers merker jeg meg at Hagen gjentar feil når det gjelder pensjon. Ingen partier har endelig bestemt seg for

hva de går inn for for pensjon, men når det gjelder hva partiene har sagt i Pensjonskommissjonen, har Fremskrittspartiets representant der gått inn for at alle skal bli minstepensjonister, og det er et meget dårlig forslag. Jeg tror vi alle nå gjør klokt i å vente med pensjonsdebatten til vi ser hva de ulike partiene bestemmer seg for, og så forholde oss til de forslagene og ikke forsøke å tillegge partier standpunkter de ikke har.

Ellers svarte ikke Hagen på kritikken min om at fordi han vil kutte i bidragene til FN, kutte i bidragene til bistand, så vil det bidra til mer utrygghet i verden.

Carl I. Hagen (FrP) [11:14:50]: Vårt medlem i Pensjonskommissjonen har gjort det klinkende klart at dersom det står mellom et såkalt modernisert folketrygdsystem og det bestående systemet, vil vi ha det bestående systemet fremfor å gå inn for det Arbeiderpartiets nestleder Hill-Marta Solberg og tidligere finansminister Sigbjørn Johnsen har gått inn for, nemlig redusert pensjon til dem som har lave pensjoner, og høyere pensjoner til dem som har høye pensjoner. Jeg sa det nettopp til Arbeiderpartiets representanter i Pensjonskommissjonen. Jeg sa ikke noe om hva Arbeiderpartiet har gått inn for. Det vil bli meget spennende, og det vil vi få vite når saken kommer til behandling.

Når det gjelder beskatningen av de såkalt rike, risikerer vi etter hvert, hvis vi har et skattenivå på kapital som er høyere enn det som andre land har, at man flytter kapitalen til andre land og etablerer arbeidsplasser der. Jeg skjønner ikke at ikke Jens Stoltenberg skjønner dette. Vil han virkelig skremme kapitalen ut av landet slik at vi får enda færre arbeidsplasser, slik Arbeiderpartiet har gjort tidligere – og har demonstrert at de kan – da de kjørte arbeidsledigheten opp i 180 000?

Oddvard Nilsen (H) [11:16:20]: La meg først og fremst få si at jeg synes det var hyggelig at Carl I. Hagen gav så positive signaler om å ha en konstruktiv tilnærming til det budsjettet som skal legges frem i denne uke. Samtidig vil jeg si at hvis representanten Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet ønsker innflytelse, får de størst innflytelse ved eventuelt å gå i samarbeid i forbindelse med budsjettet. Det er naturlig at den partneren som inngår budsjettforlik med Regjeringen, også får innflytelse på sluttresultatet.

Men så har jeg et lite spørsmål til representanten Carl I. Hagen. Han kritiserer nå Arbeiderpartiet og alliansen på venstresiden. Men hva er det som i grunnen skiller Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet? Sannheten er at Fremskrittspartiet nesten i alle saker i Stortinget stemmer for påplussinger til alle gode formål. Ser ikke representanten Carl I. Hagen at det reduserer rommet for å gjøre det han nettopp selv ber om, nemlig å redusere skatter og avgifter? Ser han ikke en sammenheng ved at han selv ved sin måte å stemme på i Stortinget, reduserer det rommet som kunne ha vært der, og i så måte ligger på en linje som vil redusere våre muligheter til å gi skatte- og avgiftslettelse og dermed trygge arbeidsplassene?

Carl I. Hagen (FrP) [11:17:43]: Representanten Oddvard Nilsen vet utmerket godt fra våre budsjettalternativer at det er intet parti som kutter så mye i de offentlige utgiftene som Fremskrittspartiet. Men så er det riktig at vi gir betydelige skatte- og avgiftslettelse bl.a. for å stimulere til økt sysselsetning, og for at folk skal få bedre råd i dette landet. Og vi plusser på i utgiftene. Vi har hatt et annet balansepunkt de siste årene. Det skyldes også at vi ikke kan se at det er nødvendig, forsvarlig og fornuftig å ha en så stram finanspolitikk når vi har rundt 100 000 ledige. Det må være mer fornuftig f.eks. å betale folk penger for å bygge veier og drive med rassikring enn å heve arbeidsledighetstrygd. Vi vet hvor mange ledige anleggsarbeidere det er. Vi har kapasitet, og vi har penger til å kunne investere i fornuftige ting. Vi vet at det innen helsevesenet er ventelister for pasienter. Da er det meningsløst å kutte i økonomien til norske sykehus slik at de må si opp leger og sykepleiere. Vi har et annet syn på dette, og vi har ikke den samme balansen som andre har. Når vi har et kjempemessig overskudd, skal vi bruke noe mer av midlene.

Kristin Halvorsen (SV) [11:19:14]: Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet er president Bush' beste venner i Norge. Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet har aldri på noe tidspunkt nærmet seg noe spørsmålsteget ved eller kommet med noen kritikk i forhold til den informasjonen som USA og Storbritannia brukte som legitimering av krigen mot Irak, og som republikanere i USA protesterer sterkt mot. Derfor har jeg lyst til å spørre Carl I. Hagen, som på ethvert tidspunkt har gitt Regjeringen støtte når man har ønsket å bidra med norsk militært personell i Irak, og som kanskje har ivret for ytterligere norske bidrag, om han er enig med Bush i at man nå har lyktes i å bekjempe terror mer effektivt enn før, eller om det faktisk er slik som store deler av resten av verden mener, at kampen mot terror er satt mange hakk tilbake, at mange av terroristmiljøene har fått blod på tann, at det som nå skjer i Irak, er meget farlig, og at vi står overfor en situasjon der terrorister kan styrkes langt inn i framtiden.

Carl I. Hagen (FrP) [11:20:47]: I likhet med Danmark, Italia, England, Island og mange andre mente Fremskrittspartiet at FNs resolusjoner gav dekning for angrepet på Saddam Hussein. Der er vi uenige. Men det vil vi fastholde, da vi også har satt oss så grundig inn i de dokumentene.

Vi er glad for at Saddam Hussein er fjernet. Nå er det i hvert fall en mulighet for at ett betydelig land i Midtøsten kan bli et fritt, demokratisk land. Det å trekke seg ut nå, som vel SV vil, vil medføre at islamske fundamentalister fra Syria og særlig fra Iran vil vinne det opprøret mot nåværende myndigheter som de i hovedsak står bak. Derfor er det viktig å få til et valg i Irak og støtte opp om at de får en legitim regjering etter valget og støtte de demokratiske kreftene, ellers vil dette også bli en muslimsk fundamentalistisk stat, som Iran. Jeg er veldig glad for at Jens Stoltenberg også snakket om at man må bekjempe årsakene til internasjonal terror. Da må man bekjempe

muslinske fundamentalister, som står bak mesteparten av terroren i den ganske verden. Jeg skjønner at SV heller vil legge seg flate for dem.

Einar Steensnæs (KrF) [11:22:24]: Carl I. Hagen la an en konstruktiv tone i sitt innlegg, og han har også tidligere sagt at Fremskrittspartiet fra nå av vil fokusere mer på det som samler de ikke-sosialistiske partiene, enn det som skiller dem. Det er positivt. Men jeg stusser når han faktisk viser til samarbeidet på det han kaller den sosialistiske siden, som et mønster for dette samarbeidet. Det kan jeg for min del ikke anbefale. En strategi som går ut på å feie viktige politiske uenighetssaker under teppet og pakke det inn i ulne formuleringer, vil ikke være konstruktivt.

Internasjonal terrorisme har fått et omfang og en voldsomhet som ryster verden. Derfor må også vi her i Norge ta våre forholdsregler, gjennom både forebyggende tiltak, kontrolltiltak og rettslige tiltak. Samtidig er det viktig å unngå stigmatiserende og sårende uttalelser som rammer uskyldige mennesker, og som dehumaniserer store folkegrupper. Mitt enkle spørsmål til Carl I. Hagen er: Er Hagen enig i dette?

Carl I. Hagen (FrP) [11:23:41]: Til det siste spørsmålet er svaret et klart ja.

Det er hyggelig å høre at Steensnæs har fått med seg at jeg har tatt til orde for, og det har Fremskrittspartiets landsstyre i sitt vedtak også gjort, at de fire ikke-sosialistiske partiene bør være mer interessert i det som samler, og ikke bare se på det som skiller. Når de tre sosialistiske partiene nå i større grad samordner seg og vil fremstå som et regjeringalternativ, burde i hvert fall Kristelig Folkeparti, Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet være enige om noen få, enkle sannheter, nemlig at vi fire har den felles interesse å hindre de andre tre i å få flertall ved valget i 2005. Det som er grunnlaget for enhver ikke-sosialistisk regjering, er at de fire i sum har flertall. Hvis man er enig om det, hva gjør man med det? Vi har sagt: Vi må i hvert fall begynne å snakke mer om det som samler, enn om det som skiller. Vi skal ikke feie under teppet ulikheter. Vi skal kunne ha saklige debatter. Men vi tar til orde for at man kanskje prøver å være litt mer forsiktig med de negative karakteristikkene, og kanskje til en viss grad utover vinteren og våren prøver å samordne de fire som et realistisk totalt grunnlag for en ikke-sosialistisk regjering, hvis de skulle få flertall.

Åslaug Haga (Sp) [11:25:12]: Fremskrittspartiet er ofte, i likhet med Senterpartiet, opptatt av sykehussektoren. Nå er situasjonen at en rekke lokalsykehus rundt i landet er truet av nedleggelse eller kutt i tilbudet. Veldig mange rundt omkring føler stor utrygghet. Sykehusreformen har ført til et helt uholdbart konfliktnivå mellom dem som styrer den sektoren, og dem som blir styrt. Fremskrittspartiets løsning er å bygge et gigantbyråkrati i Oslo, et sykehusdirektorat som vil føre til at avstanden mellom dem som styrer sykehusene, og dem som blir styrt, bare blir enda større. Hvordan mener representan-

ten Hagen at økt byråkrati og mer statsstyring vil gi folk større innflytelse på sitt sykehustilbud?

Carl I. Hagen (FrP) [11:26:25]: Fremskrittspartiets modell for finansiering av sykehusene burde være velkjent. Vi ønsker at det skal være et prinsipp at pengene følger pasienten fra trygdekontoen – som er styrt fra Oslo, men det er lokale trygdekontorer over det ganske land selv om toppledelsen er i Oslo – til det sykehuset pasienten selv velger. Om det er et privat eller offentlig sykehus, skal det være den samme betalingen. Da vil det være pasientenes valg som styrer hvilke sykehus som fortsetter. Vi har også gjort det klart at vi ikke aksepterer noen nedleggelse av noe sykehus, hvis begrunnelsen er å spare penger. Fremskrittspartiet har fremmet forslag om å slette en god del av sykehusenes gjeld. Det hadde styrket deres økonomi. Det er vårt syn at det kun er en automatisk finansiering av sykehusene, ved at de får betalt for det de gjør, som vil være løsningen på lang sikt. Da spiller det ingen rolle hvorledes eierskapet er, og hvorledes systemene er styrt. Det vil være den lokale situasjonen som er avgjørende, for det er der pasientene bor, og der vil de bli behandlet med vårt opplegg. Det er den eneste garantien for at de vil få det sykehuset de trenger.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kristin Halvorsen (SV) [11:28:08]: I dag begynner vi i SV den lange valgkampen. Det er en kamp som ikke vi, men velgerne avgjør den 12. september 2005. Den mobiliseringen som starter, dreier seg om hvilken retning vårt samfunn skal ta de neste fire årene, og veien videre framover. For oss er dette en verdibilisering. Den vil avgjøre om vi overlater noe som er mer verdifullt, til dem som kommer etter oss, enn det vi selv overtok fra våre foreldre – ikke bare i materiell forstand, ikke bare i form av kroner og øre og hvor mye vi har i oljefondet, men også når det gjelder hvilke holdninger og hvilke grunnleggende verdier som skal prege det norske samfunnet. Det er det som avgjør om vi er et godt, inkluderende samfunn for alle som bor her. I bunn og grunn dreier dette seg om å slåss for fellesskapet, for den grunnleggende solidariteten som mange føler er truet i vårt samfunn, og for at den Høyre-domineringen av politikken som har vært de siste årene, skal avløses av et solidaritetsalternativ.

Vi kan skrive historie i Norge i 2005. Velgerne kan stille opp på en ny politisk kurs, og de kan velge partier som før valget gir veldig klar beskjed: Vi ønsker å samarbeide og forhandle med andre partier, slik at vi kan få etablert en flertallsregjering i norsk politikk som kan sette seg noen overordnede politiske mål som vi skal slåss for å gjennomføre i løpet av en hel fireårsperiode, der en gjør det klart for velgerne og for hverandre hvem som har ansvaret for hovedkursen, og der en ikke vingler fra side til side fra et halvår til et annet.

Det vil være historisk hvis Arbeiderpartiet for første gang deltar i regjering sammen med andre partier. Det vil være historisk hvis SV for første gang deltar i regjering.

Og det vil være historisk hvis Senterpartiet for første gang deltar i en sentrum-venstre-regjering sammen med Arbeiderpartiet og SV. Det er det ene og alene velgerne som avgjør. Det som vi kan gjøre, er å si noe om hvilken hovedretning SV vil slåss for i et slikt flertall og i et slikt samarbeid. La meg derfor bruke resten av tiden på det.

Norge kan klarere enn i dag definere sin rolle i det internasjonale samfunnet. Vi kan gjøre en større jobb når det gjelder fred og fredsmevling i verden enn det vi gjør i dag. Vi gjør en liten jobb, men vi kan rendyrke det som vår store jobb som en liten nasjon i det internasjonale samfunnet. For vi spørres ofte om å ta oppdrag fordi vi ikke er medlemmer av EU, fordi vi kan stå friere, og fordi vi opplagt ikke har noen stormaktinteresser. Hvis vi rendyrker en slik oppgave, kan vi bruke det fokus Norge får når vi en gang i året deler ut Nobels fredspris. Vi kan i Norge samle miljøer fra hele verden som har kompetanse på fredsmevling. Vi kan rendyrke vår egen bistand og vår egen internasjonale innsats nettopp på dette – ikke bare bistå i konflikter som er i gang, men også i internasjonal sammenheng holde fast ved å forebygge konflikter. Hver krone brukt på militær innsats når krigen er et faktum, er langt bedre benyttet på forebyggende arbeid i forhold til krig og kriser.

En slik rolle lar seg ikke forene med å stille opp for USA i tykt og tynt og ett og alt. Norge burde hatt en helt annen holdning til krigen mot Irak. Vi burde avstått fra å delta militært i Irak. Det er den holdningen SV vil stå for videre framover også. Det er ikke slik lenger at vi er tryggere jo nærmere vi er USA, slik som logikken var for mange under den kalde krigen. Nå kan det være tvert imot. Og det som er et faktum, er at kampen mot terror er satt mange hakk tilbake etter USAs krig mot Irak.

Vi kan være det landet som bistår og som alltid i internasjonal sammenheng pukker på at vi skal følge FN-sporret, og at vi skal følge det som vil forebygge krig og krise.

La meg ta ett lite eksempel, en glemt krig. I Nord-Uganda har det gjennom 18 år foregått en krig som er det verste overgrepet mot barn og ungdom i vår tid. Det er en gerilja uten politisk mål og mening som kidnapper barn fra de nærmere landsbyene, og det er titusener av barn som er kidnappet så langt. De holdes som sekslaver eller driver nå som barnesoldater – og de er i ferd med å komme hjem igjen. Hvis vi stiller opp i forhold til den rehabiliteringen og det som skal til for å få dem tilbake til sine lokalsamfunn, kan vi forhindre nye kriger og kriser for framtiden. Det er et perspektiv og en krig og en krise som er glemt av det internasjonale samfunnet. CNN er ikke der, men det er ekstremt viktig for framtiden.

Vi kan sette oss en annen overskrift. Vi kan sette oss som et mål og en overskrift at Norge skal være en miljønasjon. Jens Stoltenberg var inne på at det er nye takter i forhold til å bekjempe klimatrusslene når Russland ratifiserer Kyoto-avtalen. Det gir noen nye muligheter. Det betyr at vi må feie for egen dør i forhold til våre egne utslipp, men det betyr også at vi kan få plass et kvotesystem som gjør noe av det som har vært litt mer drømmende i forhold til kjøp og salg av kvoter, reelt. Men den mu-

ligheten vi har til å satse på ny fornybar energi, satse på et energiregime framover som ikke forurenser mer, men som forurenser mindre, den kan vi lage til merkevare for Norge. Så kan vi koble det samme perspektivet på fisk, på landbruk, på turisme.

Tenk så unikt Norge er! For veldig mange mennesker i verden er det ikke noe som heter uberørt natur. Tenk hva vi har som andre ønsker å oppleve. Tenk hvordan vi kan lage det til en overskrift over hva vi kan satse på – som skaper arbeidsplasser, som skaper opplevelser, som er forenlig med en bærekraftig utvikling framover. Hvis man har gått noen timer på en isbre, og tenker på hvor fjernt det er for fryktelig mange andre mennesker, så forstår man hva vi har av verdier, særlig når noen av de spørsmålene Norge får, er: Er det slik at alle stier i Norge er asfaltert? Dette er unikt, og vi glemmer å tenke på hvor unike vi er, som har så mye uberørt natur.

Vi kan sette oss som mål at det som skal prege norsk arbeidsliv og norsk samfunnsliv framover, er mer fellesskap. Noen av de viktigste veivalgene som vi står overfor framover som dreier seg om arbeidsliv, dreier seg om det såkalte Arbeidslivslovutvalgets innstilling – vanskelig ord å si. Det dreier seg om: Hvem skal egentlig bestemme hvor mye overtid man skal jobbe? Skal arbeidstakernes rettigheter til å bestemme dette svekkes, og arbeidsgivernes styrkes? Hvem skal bestemme i forhold til midlertidige ansettelser? Vi står overfor en mulig maktforskyving i norsk arbeidsliv, der Høyres interesser er meget klare på den ene siden, og våre, venstresidens interesser er helt klare på den andre siden. Dette slaget kommer til å stå mot slutten av denne stortingsperioden. Det må stå etter et valg hvor velgerne har mulighet til å få sagt sitt.

Det samme gjelder pensjonen. Det er et flertallsforslag fra Pensjonskommisjonen som betyr at veldig mange lavtlønte kvinner får et dårligere pensjonssystem enn det de har i dag. For SV er det noe som vi vil slåss for at ikke skal skje. Det slaget kommer også til å stå i neste periode.

Og så kommer slaget om fellesgodene til å skje. Vi har en mulighet til å velge en retning. Hva haster mest nå? Og la ikke meg delta i diskusjonen om hvem som gav hvilke skattelettelser i fjor og forfjor og året før der. Men hva skal vi drive med i de neste fire årene? Skal vi, som denne regjeringen har lovt, gi først 12 milliarder kr ytterligere skattelette ved inntekt, så 4 milliarder kr til i formuesskatt? Eller er de til sammen 16 milliarder kr noe som trengs rundt omkring i landets klasserom, trengs hvis vi skal klare å få til en god eldreomsorg, trengs hvis vi skal få til et barnevern som stiller opp når barn har behov for det, trengs hvis vi skal få til en behandling av rusmisbrukere som i dag ikke får den hjelpen de trenger, eller trengs til barn som sliter med psykiske problemer, og som ikke opplever et velferdssamfunn som stiller opp for dem? Vi har jo så mange oppgaver som i hvert fall for SV haster mer enn disse 16 milliardene i skattelette. Og nå ser jeg hardt på Lilletun nede i salen. For jeg tror det haster mer for ham og mange andre også som har sitt hjerte i Kristelig Folkeparti. Det dreier seg jo om hvilken

retning vi skal velge for framtida. Dette sier jeg til Lille-tun, for han er selvfølgelig hjertelig velkommen til å være med på en sånn prioritering. Men først og fremst dreier det seg om å sørge for at vi har en regjering i neste stortingsperiode der ikke Høyre og Høyres verdier og Høyres hovedprioriteringer skal prege fire nye år i Norge.

President, det ser ut som om min tid er – ikke over, men over for denne gang!

Eirin Falset hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Presidenten setter pris på at talerne følger med på tiden.

Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:38:36]: Arbeiderpartiet og SV har en bred enighet om behovet for en langt mer rettferdig fordeling. For å fordele mer må vi også skape mer. Derfor trenger vi både å skape mer og å fordele bedre.

De fleste er enige om at EØS-avtalen er av avgjørende betydning for å sikre næringslivet stabile handelspolitiske rammebetingelser. Er Kristin Halvorsen enig i behovet for slik stabilitet og likeverdige rammevilkår?

Kristin Halvorsen (SV) [11:39:30]: SV kommer ikke til å foreta seg noe som stiller norske arbeidsplasser i en «gamblende» posisjon, men vi ser store svakheter ved EØS-avtalen. Det tror jeg jammen Arbeiderpartiet og Jens Stoltenberg gjør også, særlig når man kan more sine svenske partifrender til de store humoristiske høyder ved å latterliggjøre EØS-avtalen. Vi vet at det har blitt en mer statisk avtale enn mange forutså. Vi vet at den har klare svakheter når vi ikke kan fortsette med systemet for arbeidsgiveravgift, som vi trodde vi kunne. Det er behov for en annen tilknytning til EU, men vi kommer ikke til å stille oss sånn at vi punkt 1: produserer flere EU-tilhengere, eller punkt 2: stiller norsk næringsliv overfor så stor usikkerhet at man ikke vet hva slags betingelser man har. Vi kommer til å jobbe for en annen form for praktisering av dagens EØS-avtale eller finne alternativer til dagens EØS-avtale.

Jan Tore Sanner (H) [11:40:42]: Det vi nå er vitne til, er en kombinasjon av åpne regjeringsforhandlinger og vekselvis ultimatum til hverandre. Vi hørte Jens Stoltenberg stille et helt klart ultimatum til Kristin Halvorsen fra denne talerstolen i et svar til Oddvard Nilssen. Stoltenberg stilte ultimatum både når det gjaldt utenrikspolitikken og den økonomiske politikken. Arbeiderpartiet vil ikke høre snakk om SVs nei til NATO, nei til EØS og nei til WTO. Jens Stoltenberg vil ikke høre snakk om SVs ønske om ny pengepolitikk eller ny finanspolitikk. Og Senterpartiet har stilt et helt klart ultimatum tidligere når det gjelder miljøpolitikk, nemlig at de vil ikke ha mer vern, og de vil ha et kraftigere forsvar for eiendomsretten.

Mitt spørsmål er: Hva blir det da igjen til SV? Eller for å snu på det: Hva blir det igjen av SV dersom partiet skal svikte sin historiske arv både når det gjelder utenrikspolitikken, den økonomiske politikken og miljøpolitikken?

Kristin Halvorsen (SV) [11:42:01]: Til Jan Tore Sanner har jeg lyst til å si: Takk, vi har det fint. Men vi setter pris på all den omsorg vi kan få. For det er klart at vi kommer i krevende posisjoner og får krevende oppgaver. Og det er vi søren meg klar for. Vi er så klar for å slåss for det fellesskapet som vi har mobilisert på fram til nå, og vi er klar for å få gjennomført mye av den politikken som vi står for selv, og ikke bare være idebank for andre.

Så sier Jan Tore Sanner at Jens Stoltenberg har satt et ultimatum i forhold til å drive med forsvarlig utenrikspolitikk. Hele SVs poeng er at vi trenger en mer forsvarlig utenrikspolitikk. Halve mitt innlegg dreide seg nettopp om hvilken jobb vi kan gjøre i det internasjonale samfunnet som er mer ansvarlig enn den utenrikspolitikken dagens regjering bedriver. Og det som jo er det store i forhold til SVs standing i norsk opinion i de siste årene, er at det er vi som har snakket på vegne av folkeflertallet i utenrikspolitikken – ikke Høyre, i hvert fall ikke før Regjeringen kom til fornuft og ikke støttet krigen mot Irak. (Presidenten klubber) Det er nye tider for SV, det, og det er et stort ansvar for oss å forvalte det videre.

Presidenten: Det jevnet seg ut!

Carl I. Hagen (FrP) [11:43:23]: Kristin Halvorsen brukte en god del tid på utenrikspolitikk og Irak, og sa alt det som var gjort av feil, og hun fortalte hva hun er imot. Det skulle vært interessant om Kristin Halvorsen i dagens situasjon kunne si hva hun mener bør gjøres nå – ikke bare forhistorien, for den har vi vært igjennom mange ganger før. Er det hennes ønske at USA, Storbritannia, Australia og andre land øyeblikkelig trekker seg helt ut av Irak? Er det hennes syn at det er helt greit om Iran og Syria og andre får til et fundamentalistisk styre i Irak? Eller deler SV vårt syn og de flestes syn, at det ville vært fordelaktig og fornuftig om Irak ble et demokratisk, fritt land? Jens Stoltenberg snakket varmt – det merket jeg meg – om Tyrkia, og jeg er enig i alt det han sa der. Ønsker Kristin Halvorsen at det samme skulle skje i Irak, at man også der kunne få et regime som prøver å kombinere landet som et islamsk land med det mer vestlige demokrati med respekt for menneskerettighetene? Og hva er hennes oppskrift for å komme i den retningen sånn som situasjonen er i dag?

Kristin Halvorsen (SV) [11:45:13]: Den oppskriften er faktisk ganske vanskelig å se. Vi har et vedtak i Sikkerhetsrådet, 1546, som legger et spor som går fra USA som okkupasjonsmakt i Irak og til det som Carl I. Hagen beskriver som, hva skal en si, et fritt, demokratisk Irak. Spørsmålet er om den veien som han ser for seg at en skal gå, bringer en dit. For den samme resolusjon som resten av verden har klart å bli enige om, er jo ikke akkurat

den som har stor legitimitet på bakken i Irak. Det er faktisk slik at den framferd som USA har vist i Irak, er en del av det som er problemet i forhold til å finne en løsning, og det er ganske krevende. For USA har også som tidligere okkupasjonsmakt en plikt til å ikke bare «bomb and go». Når en har herpa opp et land så mye som USA har gjort i forhold til Irak, og sørget for at så mange ekstremistiske grupper er styrket som ikke var der fra før, har man også et ansvar for den sikkerheten som eksisterer. Men det er ganske mange som nå setter spørsmålstegn ved om den oppskriften man har laget for overgangen til et fredelig Irak, er mulig å få til slik som det ligger, og det er veldig mange spørsmål en må stille seg.

Björg Tørresdal (KrF) [11:46:44]: SV og Kristin Halvorsen har talt varmt i sitt innlegg om et solidaritetsalternativ etter stortingsvalget, en ny politisk kurs, og hun peker på viktige utfordringer internasjonalt og i et miljøperspektiv som også Kristelig Folkeparti kan være enig i veldig mye av. Men vi har i tre år opplevd at SV har utfordret Kristelig Folkeparti, kritisert Kristelig Folkeparti for å ha vært med på gi skattelettelse. Det har handlet mye om dette, inntil i dag, når Kristin Halvorsen sier at hun ikke vil delta i en debatt om skattelettene, ikke om det som har vært vedtatt inneværende periode. Vi har fått vite mye i disse årene om hva SV mener om skattelettene. Nå er spørsmålet: Hva vil SV gjøre med de skattelettene som er gitt i inneværende periode? Betyr det at SV nå vil vise konsekvensene av sin kritikk av oss i et nytt regjeringsalternativ? Vil de reversere de skattelettene som nå er gitt, og som de har kritisert oss så hardt for? Er det derfor Kristin Halvorsen ser så tungt og hardt på Jon Lilletun? Eller vil hun bare snakke om framtiden?

Kristin Halvorsen (SV) [11:48:10]: Først skal jeg tillate meg å si følgende: Det vi har sett av løfter om skattelette fra denne regjeringen, når man kommer ut med 10 milliarder kr i manko, viser med all ønskelig tydelighet at de løftene som ble gitt fra Høyre, og som Kristelig Folkeparti etter hvert forhandlet seg fram til, var helt, absolutt, uansvarlige. Så det er rett og slett ikke slik at denne regjeringen har noe særlig å lære oss når det gjelder løfter på skattesiden, uansett.

Så til spørsmålet om hva som nå skjer framover. Nei, SV har vært imot mange av de skattelettelsene som har vært gitt. Men det er noe med skattelettelse som gis, det er mye vanskeligere å gjeninnføre skatt enn å ta slagene som står, når de står. Det vet Kristelig Folkeparti også. Derfor er det mer irreversible vedtak en gjør i Stortinget, og som Kristelig Folkeparti har vært med på. Det kampen står om for oss nå, er hva som skjer framover. Der har Kristelig Folkeparti bundet seg til først 12 milliarder kr i ytterligere skattelette på inntektsskatten, pluss 4 milliarder kr på formuesskatten. Det er 16 milliarder kr – mye bedre brukt til fellesgoder.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [11:49:34]: Senterpartiet ser at landet vårt har behov for en langt mer offensiv distriktspolitikk enn den Regjeringen fører. Landbrukspoli-

tikken vil etter Senterpartiets syn fortsatt være et viktig redskap for å utvikle sterke og levende lokalsamfunn. Kulturlandskapet forsvinner, ser vi, som en følge av den landbrukspolitikken som blir ført, antall bønder reduseres raskt, og presset på bonden for å drive mer lønnsomt er stort. Tilgroingen er et alvorlig problem i landet vårt, og det skjer utrolig fort. På hvilken måte kan Senterpartiet i årene framover regne med Sosialistisk Venstreparti som en alliert i kampen for en offensiv distriktspolitikk og en framtidsrettet og sterk landbrukspolitikk?

Kristin Halvorsen (SV) [11:50:57]: Jeg tror at mange av våre framtidige muligheter ligger nettopp her. Men det kommer til å bli krevende, for vi har noen WTO-forhandlinger som gjør at vi antakelig må tenke annerledes om hvordan vi skal støtte norsk landbruk framover, eller sikre oss at norsk landbruk fremdeles eksisterer og gjør en jobb på vegne av fellesskapet framover. Jeg tror vi må tenke mye mer i forhold til kvalitet og nisjeproduksjon enn det man har gjort til nå. Men slik som jeg ser dette, er dette en del av den overskriften som jeg var inne på i mitt hovedinnlegg, som dreier seg om Norge som miljønasjon. For vi har helt unike muligheter til å produsere mat, på lykkelige dyr, slik at folk vet at det de får i seg, er produsert forsvarlig, med dyrevelferd, som flere og flere blir mer og mer opptatt av, og vi har noen muligheter her til å profilere Norge som en unik nasjon på miljømat. Men det krever en offensiv holdning fra resten av samfunnet, og det krever en vilje til å betale for det også.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [11:52:27]: Det trengs på mange måter en ny politisk kurs for Norge – en politisk kurs som kan skape like vilkår i hele landet, og som har tro på utvikling i hele Norge.

Senterpartiet ønsker å være garantist for å skape en kurs som igjen skaper muligheter for distriktene i dette landet. Vi mener det er nødvendig å skape ny optimisme og ny verdiskaping langs kysten og i norske bygdesamfunn. Vi må utnytte den kunnskapen og den kapitalen som dette samfunnet sitter på, til å utvikle en ny og målrettet næringspolitikk. Det er samtidig den beste distriktspolitikken vi kan drive, for verdiene skapes i distriktene. Våre tre viktigste næringer, offshore, fiskeri og maritim sektor, er alle plassert langs kysten, og kystens befolkning fortjener å se disse verdiene igjen, også som utvikling av egne lokale samfunn.

Med den type distriktspolitiske og næringspolitiske mål nytter det faktisk ikke å ha en annenrangs ambisjon for teknologisk infrastruktur i form av bredbånd, for samferdsel og for tjenestetilbudene i distriktene. Da nytter det ikke å si at det som skjer, det skjer, i forhold til utvikling av næringslivet i distriktene.

Vi ser en test på viljen til næringsutvikling akkurat i disse dager. Det gjelder spørsmålet om gassferger skal bygges i Norge eller i Polen. Det skal snart avgjøres. Det gjelder 500 arbeidsplasser, og det gjelder 1,2 milliarder kr. Og hva gjør Regjeringen for å sikre at denne teknolo-

gjen skal utvikles i Norge? Hittil har den i alle fall ikke gjort noe annet enn å skyfle ansvaret mellom departementene. Samferdselsdepartementet sier at de norske anbyderne må søke FoU-midler. Problemet er at det finnes ikke penger igjen på FoU-budsjettene. Imens har vi en ny næringsminister som står som en papirdukke midt imellom og slår ut med hendene. En bedre illustrasjon på en passiv næringspolitikk skal en lete lenge etter.

Senterpartiet vil ha en regjering og en næringsminister som kjemper for industrien. Det er både mulig og nødvendig å føre en næringspolitikk som bygger opp under egne muligheter og fortrinn. Det må skje på en helt annen måte enn i dag. Da må kapital, utvikling og offentlige virkemidler tas i bruk til næringslivets beste.

Senterpartiet ønsker også en ny politisk kurs for distriktsnæringene. Distriktsnæringene er en ressurs for dette landet, ikke noen klamp om foten, som vi av og til kan få inntrykk av. Hvert år tjener faktisk reiselivet milliarder av kroner på at vi har en landsbygd og et kulturlandskap som er verdt å vise fram. Den ressursen som det utgjør for Norge, må utnyttes bedre enn i dag, og det må møtes med respekt. Derfor er nyskappingsarbeidet innenfor landbruket viktig. Derfor må dette nyskappingsarbeidet styrkes og samordnes.

I dag forvaltes mange av virkemidlene bitvis, men de må ses i sammenheng, og det må arbeides bredt med næringsutvikling innenfor landbruket, f.eks. i skjæringspunktet mellom tradisjonelt landbruk, videreforedling av lokal mat, kultur og opplevelse.

Kristin Halvorsen var inne på det samme under overskriften «miljønasjonen Norge». En kan også se på det under overskriften «distrikts- og kulturnasjonen Norge», for et slikt arbeid skal også bidra til at Norge ikke gror igjen. Vi kan ikke risikere at Norge som turistnasjon bare blir for bjørkeskogsinteresserte. Kulturlandskapet må faktisk holdes åpent, og naturen må forvaltes og skjøttes. Det vil gagne Norge som turistnasjon, og det vil gagne ny næringsutvikling med basis i landbruk, kultur og tradisjon.

Så er Senterpartiet av den oppfatning at det trengs litt mer sunt bondevett i vernepolitikken. Vi mener det trengs nye allianser for fornuftig bruk og ivaretagelse av landskap, ikke bare ensidig vern. I den svenske debatten snakker en faktisk i dag om en ny type vern. Overskriften på den debatten er «bort med reservatene – inn med fornuftig skjøtsel», men så langt har vi ennå ikke kommet i debatten i Norge. Senterpartiet mener det trengs en vernepause nå. Hvis en skal unngå at konfliktene mellom lokalsamfunnene og vernebyråkratiet blir for store, må en ta en time-out. Så får en bruke krefter til å drøfte hvordan vern skal utøves, hvilken effekt det har på bosettingen i et område, hvordan en kan være mer fleksibel i verneområdene, slik at næringsvirksomhet kan utøves, og hvordan en kan legge til rette for ny næringsvirksomhet.

Senterpartiet ønsker en ny politisk kurs i velferdspolitikken – en kurs der vi slipper å se at det private forbruket fyker til værs, mens det offentlige sparer seg til fant. Det handler i bunn og grunn om en anstendig eldreomsorg, det handler om en gratis skole for alle, og da kommer ingen utenom at kommunene må gis den økonomien

som de trenger for å gi folk den velferden de har krav på. Velferd løses ikke her i salen. Det løses ikke av Regjeringen heller. Velferd utøves og løses lokalt, og det er de lokale som også må gis muligheten for å gi den nødvendige velferd til dem som er yngst av oss, og til dem som er eldst av oss.

Regjeringen ser ut til å velge å forholde seg til kommunene på to måter. Enten blir det sagt at kommunene har ansvaret for det man har lovet, men ikke tenker å oppfylle. I tillegg så jeg nettopp at finansminister Per-Kristian Foss sa at det er noen kommuner som gjør så mange feil at det spiller ingen rolle om man tar fra dem en milliard eller to – det gjelder altså hele sektoren. Med referanse til rådhuset i Tromsø mente finansministeren at det var helt greit at kommunesektoren skulle få en eller to milliarder mindre i inntekter. Begge disse framgangsmåtene er ganske respektløse. Og de har det ved seg at de ikke rammer kommunene, de rammer direkte de eldre som trenger hjelp på sykehjemmene, de rammer driften av eldreomsorgen, og de rammer direkte grunnskolene og barnehagene. Så hvis Regjeringen med sine utspill i forhold til kommunesektoren og sine stadige krav om at her må kommunene ta større ansvar, tror at den rammer kommunebyråkrati og etater med det, så tar den feil. Den rammer nettopp de gruppene som kommer til å være på alles lepper i neste valgkamp.

En tallkrig er kanskje lite tjenlig, selv om jeg ser at statsministeren i realiteten angriper sin forrige regjering når han snakker om det kommuneopplegget der Senterpartiet var en del. Det er mye en kunne sagt om det, men det folk ser, som Regjeringen ikke kan springe vekk fra, er at det blir færre lærere i skolene, det blir mindre penger til drift av sykehjemmene, selv om det blir flere enrom, og det er flere eldre som føler at de ikke får et verdig tilbud i de siste årene av sitt liv.

Senterpartiets påstand er at det er uverdig at regjeringen i Europas rikeste land fraskriver seg ansvar for velferdstjenester ved å gi kommunene så dårlige økonomiske vilkår som de i dag får. Det blir rett og slett stadig lenger mellom kartet som er tegnet av Regjeringen, og det terrenget der lokalpolitikkerne strever seg fram. Uavhengig av alle debatter om struktur og størrelse på kommunene må det en helt annen forståelse til mellom stat og lokalsamfunn om hvordan velferden skal finansieres, og hvordan ansvaret skal utøves i årene framover. Senterpartiet ønsker å bidra til det. Senterpartiet vil kjempe for den lokale velferden. Vi vil ikke være med på å inngi folk den tro at velferdsoppgaver kan løses ved løfter herfra, fra denne sal, samtidig som vi fraskriver oss ansvaret for det reelle økonomiske opplegget for kommunene. Senterpartiet mener at det trengs en mer kraftfull røst som kan snakke distriktenes, distriktsnæringenes, industriens og den lokale velferdens sak. Og Senterpartiet er den røsten. Vi skal også bli sterkere på vegne av disse sakene. Det er vårt mål både i forhold til Stortingets arbeid, i forhold til høstens valg og i forhold til et mulig framtidig regjeringssamarbeid.

Slik jeg har skjönt det, virker det som om Høyre har tenkt å bruke denne debatten til å lage et slags inntrykk

av at sjølstendige parti i dagens debatt ikke skulle få lov å markere egne standpunkt, for da er det et problem i forhold til framtidig samarbeid. Jeg er enig med Kristin Halvorsen i at det kommer til å bli krevende – både forhandlingene om et mulig samarbeid og et samarbeid, dersom det kommer i stand. Men det har det da bestandig vært. Det var da krevende nok for den sittende regjering også. Jeg synes å huske at det ble et brudd i forhandlingene mellom Høyre og Kristelig Folkeparti, og at det var Carl I. Hagen som var nødt til å piske partiene tilbake til forhandlingsbordet. Så det har vært krevende før med forhandlinger mellom sjølstendige parti om en politisk kurs, og det kommer til å bli krevende også etter neste valg, dersom velgerne gir partiene en mulighet til det.

Senterpartiet ønsker ikke først og fremst et samarbeid for samarbeidets egen skyld. Vi ønsker en ny politisk kurs. Hvis velgerne gir oss styrke ved valget til høsten, vil vi forhandle om et regjeringssamarbeid for å sikre den type ny politisk kurs både for verdiskaping og for utvikling i norske distrikt og norske bygdesamfunn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [12:02:19]: Senterpartiet er tradisjonelt kjent for å være et parti som står landbruksbefolkningen nær. Vi vet at norsk landbruk i tiden som kommer, står overfor store utfordringer. Det viktigste stikkordet er vel WTO-avtalen og konsekvensene av den, og vi ser allerede nå at utfordringene blir formidable.

Det er to prinsipielt sett forskjellige måter å angripe de utfordringene på. Den ene måten kan være å si at ja, dette blir forferdelig vanskelig, dette blir meget krevende. På mange måter må vi lage en ny landbrukspolitikk, men vi går løs på den utfordringen, og vi skal ta del i arbeidet fullt ut.

Den andre prinsipielle innfallsvinkelen er å si at WTO-avtalen er ille, derfor er vi imot, og vi kan ikke ta ansvaret for beslutninger i kjølvannet av en slik avtale.

Hva slags prinsipiell innfallsvinkel vil Senterpartiet velge i sitt arbeid?

Marit Arnstad (Sp) [12:03:40]: Det er riktig at Senterpartiet står distriktene og bygdesamfunnene nær. Da blir landbrukspolitikken også viktig, fordi den er limet i svært mange bygdesamfunn og lokalsamfunn rundt omkring i dette landet.

Vi legger ikke skjul på at vi synes at WTO-avtalen er en krevende oppgave, knyttet til ikke først og fremst den enkelte landbruksutøver, men til landbrukets rolle i distriktpolitikken, knyttet til det faktum at landbruket har så stor betydning for den samlede distriktpolitikken rundt omkring i Norge, og knyttet til det faktum at hvis en ser enkelt på det, er det ikke landbruket i sentrale strøk som vil rammes hardest av WTO-avtalen. Men det er nettopp det landbruket vi avgjort er mest opptatt av, det distriktsorienterte landbruket på Vestlandet og i Nord-Norge, som står overfor de tøffeste utfordringene.

Vi skal velge en konstruktiv innfallsvinkel til WTO-avtalen, og vi ser at en fra Regjeringens side her sier at det må finnes en del muligheter. Ja, vi skal hjelpe Regjeringen å lete etter de mulighetene og forventer også at Regjeringen vil ta tak i de mulighetene. Men vi vil ikke underslå hvor krevende den prosessen faktisk er.

Olemic Thommessen (H) [12:05:12]: En ny kurs, en ny giv for næringspolitikken og for landbruket, snakket Marit Arnstad om. Da er det merkelig å prøve å tenke seg et resonnement inn i en fremtidig sosialistisk regjering. For hvordan i all verden tror Senterpartiet at en fremtidig sosialistisk regjering vil ivareta det som er det viktigste for distriktene, nemlig å utnytte de ressursene som er der, basert på den eiendomsretten som de lokale eiendomsutøverne har?

Senterpartiet velger altså en stø kurs inn mot et alternativ der man ønsker å redusere grunneiernes muligheter til å få uttelling for jakt og fiske, der man ønsker å innskrenke allemannsretten, og der man ønsker en mer liberal rovdyrpolitikk. Selv når Senterpartiet snakker om vernepause, må jeg virkelig spørre: Tror Senterpartiet man får vernepause i selskap med Sosialistisk Venstreparti?

Marit Arnstad (Sp) [12:06:33]: Det er helt riktig at Senterpartiet i ethvert samarbeid og i enhver forhandling om et mulig samarbeid kommer til å kjempe for interesser som er knyttet til både privat eiendomsrett, vernepolitikk, rovdyrpolitikk, distriktpolitikk og landbrukspolitikk.

Så er spørsmålet om det blir enkelt. Jeg tror ikke det blir enkelt. Men er det så greit i dag, da? I dag er det faktisk slik at det er Høyre, sammen med SV, som bidrar til en vernepolitikk som er stivbeint, rigid og ufornuftig. Det er faktisk lettere, tror jeg, å snakke med Arbeiderpartiet, fordi det vil være mange i Arbeiderpartiet som deler synspunktene Senterpartiet har om at dette er stivbeint og ufornuftig. Når det gjelder dagens rovdyrpolitikk, er Senterpartiet kritisk til den, men det er ikke Arbeiderpartiet og SV som nødvendigvis har lagt fram den rovdyrpolitikken. Det er Høyre i regjering som har lagt fram den rovdyrpolitikken. Så hva er det Høyre bekymrer seg om? Vi skal kjempe for en annen politikk enn det Høyre i dag prøver å gjennomføre.

Per Sandberg (FrP) [12:07:48]: La meg først få lov til å gratulere representanten Arnstad med at hun er kåret til Nord- og Sør-Trøndelags mest populære stortingsrepresentant. Jeg håper at det ikke fører til at hun revurderer sitt nei til renominasjon.

Min replikk går i retning av foregående replikk. Arbeiderpartiet og SV har tidligere i dag snakket om solidaritetsalternativet i forhold til neste års samarbeidsregjering. Jeg vil kalle det mer en motsetningsregjering, ut fra dagens situasjon. Men nå hører jeg at Senterpartiet skal velge en ny kurs, kursen inn i de sosialistiske rekkene. Da vil de legge til side sine tidligere primære oppgaver i forhold til grunneiere, i forhold til verning, i forhold til

gassbruken og i forhold til samferdsel og gå rett inn i bånden til SV og Arbeiderpartiet på disse områdene.

Er det da riktig å konkludere med at Senterpartiet har tatt et endelig oppgjør med den borgerlige siden, og nå flytter hele sin organisasjon og politikk over til venstresiden?

Marit Arnstad (Sp) [12:09:15]: Senterpartiet er et ikke-sosialistisk parti og vil komme til å være et ikke-sosialistisk parti, uansett hvilke merkelapper jeg merker meg at Høyre og Fremskrittspartiet i dag prøver å gi de ulike partiene.

Vi sier at vi ønsker en ny kurs i velferdspolitikken, når det gjelder næringspolitikken og når det gjelder distriktspolitikken. Jeg tror vi har mye positivt å diskutere med Arbeiderpartiet og SV på de områdene. Så er det klart at det fins områder der de ulike partiene er uenige – det skulle da bare mangle. Det er jo tre sjølstendige partier som eventuelt skal samarbeide, hvis de klarer å forhandle fram en ny plattform og en ny kurs. Jeg skal ikke underkjenne at spørsmålet om eiendomsrett, vernepolitikk og rovdyrpolitikk er viktig for Senterpartiet. Men som jeg også sa i mitt forrige replikkvar: Vi er ikke akkurat så veldig fornøyd med og beroliget av den linjen som Høyre har lagt seg på, sammen med SV, for å få en stivbeint vernepolitikk og for å ha en rovdyrpolitikk som ikke er særlig bra for distriktene. Og jeg tror nok at når alt kommer til alt, deler også Sandberg og Fremskrittspartiet den bekymringen med oss når det gjelder Høyres rolle i de sakene.

Inge Ryan (SV) [12:10:44]: Marit Arnstad var olje- og energiminister i sentrumsregjeringa. En av de viktigste sakene hun jobbet med, var å sette ned foten for et forurensende gasskraftverk. Der gjorde hun en god innsats, og så vidt jeg har forstått, har man også sentralt stått ved det standpunktet senere.

Nå kommer både Marit Arnstad og jeg fra et fylke som heter Nord-Trøndelag, som er Senterpartiets flaggskip. Og de sitter også i fylkesregjering. Det den fylkesregjeringa toner desidert høyest, er nettopp å få bygd et gasskraftverk med dagens teknologi. Marit Arnstad var inne på at Senterpartiet var partiet for sunt bondevett. Mitt spørsmål til Marit Arnstad blir derfor: Er det det sunne bondevettet i Nord-Trøndelag som gjelder i denne saken, eller er det det sunne bondevettet som man uttrykker sentralt? Og er Marit Arnstad bekvem med den situasjonen at samme parti i Nord-Trøndelag så sterkt ønsker å få bygd ut et forurensende gasskraftverk?

Marit Arnstad (Sp) [12:11:55]: Det har gjennom lang tid vært delte meninger i Senterpartiet omkring disse spørsmålene. Det er ingen hemmelighet, og det har ikke dukket opp det siste halve året at Nord-Trøndelag senterparti kunne tenkt seg en utbygging av gasskraftverk på Skogn, mens partiet sentralt ikke vil bygge ut gasskraftverk uten at man får fjernet CO₂-utslippene. Det blir litt firkantet å framstille det som om vi ikke ønsker å utnytte gassen også i gasskraftverk. Det kan jeg godt være med

på, hvis man bare fjerner CO₂-utslippene. Men som sagt, det har lenge vært ulike meninger i Senterpartiet om dette. Det aksepterer jeg. Jeg føler meg ikke ubekvem med at det er forskjellige meninger i et parti. Jeg tror ofte det kan være sunt, og jeg tror også at vi i den videre programdebatten vår kommer til å ha en bred diskusjon om disse problemstillingene. Det partiet i Norge som ikke føler seg bekvem med å kunne ha en bred debatt om disse spørsmålene, vil få det vanskelig, for det er delte meninger i nesten alle partier – Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet. Og vi må akseptere at denne type spørsmål skjærer midt imellom i nesten alle partier, kanskje med unntak av SV.

Einar Holstad (KrF) [12:13:21]: Uansett distrikt eller storby, nyhetsbildet om terror og organisert kriminalitet forteller oss at Norge må ta et valg mellom politistaten eller verdistaten. Vi velger verdistaten framfor politistaten, men vi må trolig likevel vurdere å gjøre som nabolandet i øst, Sverige, og overføre store beløp fra Forsvaret til justissektoren for å holde tritt med de økende utfordringene for politiet i fredstid.

Kriminaliteten florerer på alle nivåer fordi folk lager sine egne lover uten tanke på fellesskapet. Slik blir justissektoren et umettelig sluk. Det norske folk må samle seg om å nå felles verdier for hvordan vi skal leve sammen. Fortsatt må det være lov å si at noe er rett og noe annet er galt, noe er sant og noe annet løgn. Kristelig Folkeparti vil holde fram de kristne verdiene som en god rettesnor for land og folk. På hvilke områder vil Senterpartiet være en støttespiller i denne verdisatsingen?

Marit Arnstad (Sp) [12:14:38]: Det var flere elementer som ble tatt opp i denne replikken. La meg få lov til å ta tak i ett, nemlig overføring av store ressurser fra forsvarssektoren til justissektoren. Jeg vet ikke om det er et aktuelt forslag, men jeg vil bli svært overrasket om Kristelig Folkeparti skulle komme med et forslag om å overføre penger fra et forsvar som allerede er presset økonomisk, til justissektoren. Jeg tror tvert imot at Norge trenger å styrke sitt forsvar i årene framover, ikke minst med tanke på suverenitetshevdelse over nordområdene og det ansvaret vi har der.

Når det gjelder verdispørsmål, er det mye felles blant sentrumspartiene. Det er mye felles som jeg tror vi både har bygd på og som vi kommer til å kunne bygge videre på i årene framover. Det er også ett av elementene jeg synes det er viktig for Senterpartiet å få med inn i et eventuelt sentrum–venstre-samarbeid, få fokus på en del av de viktige verdiene som sentrum står for. I det arbeidet skal jeg ikke legge skjul på at jeg synes det ville vært bedre om vi hadde hatt Kristelig Folkeparti med oss i forhandlingene knyttet til et sentrum–venstre-samarbeid, enn å ha dem mot oss.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Steinar Bastesen (Kp) [12:16:04]: Store deler av den norske befolkning klarer seg bra økonomisk. Og foreløp-

(Bastesen)

pig er konfliktnivået i vårt samfunn rimelig lavt. Men Regjeringen fører en politikk som sakte, men sikkert svekker velferden og tryggheten der vi bor.

Gjennom nasjonalt eierskap til naturressurser og nøkkelbedrifter har vi sørget for at det økonomiske utbyttet har kommet det norske folk til gode. Men i stigende grad bidrar Regjeringen til at det nasjonale eierskapet svekkes, og kontrollen med naturressursene glipper. I tillegg føres det en innvandringspolitikk som i økende grad setter svake grupper opp mot hverandre i en nådeløs og konfliktskapende konkurranse om arbeid og velferd.

Mange hevder at globalisering og nedbygging av nasjonalstaten er en slags moderne naturlov som vi ikke kan gjøre noe med. Men vi i Kystpartiet vil vise at det finnes alternativer til en passiv oppgivelse av den nasjonale velferden. Vi vil mane til en konkret og offensiv kamp for å verne om det nasjonale eierskap vi fremdeles har, og gjenvinne den kontrollen over naturressursene og befolkningsutviklingen som Regjeringen i samarbeid med Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har avvirket på viktige felt.

Ved en gjennomgang av viktige ressurser Norge har, er det fisken som er viktigst. Gjennom de internasjonale havrettsforhandlingene fikk kyststatene kontroll over fisken i en 200 miles økonomisk sone. Fisken er en av våre største eksportvarer. Men stadig mindre av denne fisken landes lokalt, og i økende grad selges den til bedrifter i utlandet. Hva kan vi gjøre for å forhindre dette? Selvfølgelig kan vi bruke konsesjonsloven, men det er ingen løsning. Men det som jo er rart, er at utsatte arter skal få innpass i norsk fauna. Jeg tenker i første rekke på kongekrabben, men jeg tenker også på ulven. De er begge arter som er satt ut. Ulven var utryddet i Norge og i Sverige – den er satt ut!

Vi må verne om kystflåten og sikre en regional fordeling av fiskekvotene. Vi må gjennom en konsesjonslov skaffe oss en mulighet til å hindre utflagging av de viktigste bedriftene. Innenfor EØS har vi dessverre små muligheter for å hindre en slik utflagging, men vi har i alle fall muligheten til å kjøpe tilbake bedrifter som er solgt til utlandet. Mitt forslag er at vi utvikler en statlig bedrift – ja, la oss kalle det Statfisk. Denne bedriften bør gis midler slik at den kan ligge som gjedden i sivet og vente på muligheter til å kjøpe tilbake utflaggede bedrifter når det er en dårlig dag på børsen. Her kan man bruke oljepenger uten at det betyr noe for norsk økonomi. Vi behøver ikke å bruke én krone i Norge, og det behøver ikke å bety noe for norsk økonomi.

Regjeringen legger sakte, men sikkert opp til en utflagging og utenlandsk styring av norske naturressurser som vann, mineraler, skog, jord, olje, osv. Dette skjer gjennom initiativ som Regjeringen har tatt i form av pålegg fra EØS. I tillegg styres distriktspolitikken av EØS. Dette mener Kystpartiet er forkastelig, og stadig flere ute i distriktene er enige med oss. Høyre sier at det må tenkes nytt. Hvis de nye tankene er salg av naturressurser, så har de tankene vært tenkt før. De som laget Grunnloven, var klar over det, og derfor ble Grunnloven laget slik.

Derfor er det så viktig å få Grunnloven forandret, slik at det blir lettere å selge naturressurser – og da tenker vi nye tanker. Nei, tankene er tenkt før.

Kystpartiet er det eneste partiet på Stortinget som vil frigjøre Norge fra den økonomiske og distriktspolitiske tvangstrøyen som EØS utgjør. Senterpartiet og SV er villige til å regjere sammen med Arbeiderpartiet på basis av EØS-avtalen. Kystpartiet ønsker at Norge skal si opp EØS-avtalen og vil ikke være med i en regjering som baserer seg på denne avtalen.

En annen viktig side ved EØS-avtalen er bestemmelsen om et felles arbeidsmarked. Det innebærer at vi har fri arbeidsinnvandring fra EU etter få års overgangstid. Kystpartiet er det eneste partiet på Stortinget som aktivt vil kjempe mot en slik utvikling. Fremskrittspartiet gav tidligere inntrykk av å ha en restriktiv innvandringspolitikk, men faktum er at partiet går inn for fri arbeidsinnvandring fra EU, som om noen år sannsynligvis har Tyrkia med.

Snart skal vi i EØS behandle et nytt tjenstedirektiv fra EU som antakelig kan innebære en omfattende sosial dumping på det norske arbeidsmarkedet. Kystpartiet vil foreslå at Regjeringen nedlegger veto mot dette. Jeg forstår ikke LO som kan gå inn for noe slikt. Det går jo ut over LO-arbeidsplassene. Vi får billig arbeidskraft fra øst. Bedriftene kan leie inn kontraktører og underleverandører og ha billig arbeidskraft – og dette går LO med på! Arbeidstakerne i Norge bør våkne. En kan leie inn billig arbeidskraft for 30–40 kr i timen, som skal konkurrere mot arbeidskraft for 120–130 kr i timen. Jeg forstår det ikke.

Innvandringspolitikken påvirkes også av Norges deltakelse i Schengen. Norske myndigheter har ingen muligheter for å etablere en nødvendig passkontroll på grensen mot EU for å få oversikt over hvem som til enhver tid krysser norskegrensen. Her står Fremskrittspartiet sammen med alle de andre partiene på Stortinget, unntatt Kystpartiet. Vi ønsker utmelding av Schengen og innføring av grensekontroll mot EU. Bare en slik kontroll vil kunne muliggjøre tilbakesendelse av falske asylsøkere til et trygt land. De kan jo ikke trenge beskyttelse når de eter opp reisepapirene sine og kaster passene i søpla slik at de blir borte. Da vet ikke politiet hvor de skal flyttes og hvor de hører hjemme. Det kan ikke være nødvendig å beskytte slike folk. De kan ikke komme til Norge som asylsøkere – de er jo banditter! Skal vi være et verdenssykehus og ta imot folk fra alle steder for at de skal komme til Norge som et fristed? Vi må jo våkne! Vi kan ikke holde på på denne måten, vi er jo bare 4 millioner mennesker i Norge. I Tyskland f.eks. er det 4 millioner arbeidsledige, og det er bare i ett land i EU. I Norge er det 4,5 millioner innbyggere. Det er like mange arbeidsledige i ett land i EU som det er innbyggere her i landet. Forstår dere det? Det vil jo bare gå ut over oss hvis vi blir med. Bare en slik kontroll vil kunne hindre menneskehandelen med prostituerte som kommer til Norge. Bare en grensekontroll og en passkontroll kan gjøre det mulig å stoppe terrorister ved grensen. Vi vil bruke den kommende valgkampen til å fortelle folket dette, for det nyt-

ter ikke når Fremskrittspartiet står fram her og sier det ene og gjør noe annet når vi lovbehandler dette.

I det kommende budsjettet vil Kystpartiet se spesielt på kommuneøkonomien, boligskatten og bevilgningene til Forsvaret.

En god kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud og et godt lokalt tilbud. Derfor blir det helt avgjørende at kommunene har tilstrekkelig med midler til å løse sine oppgaver. Høyres leder, Erna Solberg, legger et stadig økende press på norske kommuner. Små kommuner skal slås sammen, kommunebudsjettene skal slankes, og man skal få mer ut av hver krone. Men faktum er at denne politikken tvinger fram en eiendomsbeskatning som Høyre sier de er imot. Dette er et politisk dobbeltspill. Kystpartiet vil avvikle både fordelsskatt, formuesskatt og eiendomsskatt for å sikre den enkelte familie en trygg hverdag.

Sterke private og statlige bedrifter vil kunne være med og bygge ut forskningen i Norge. Men også den offentlige forskningen må styrkes for å bedre innovasjon i næringslivet. Det er uhørt at fiskeriforskningen skal samordnes med landbruksforskningen. De to feltene må stå på egne ben. Dyrevernsloven som anvendes på dyr, anvendes også på fisk. Dyr puster med lunger og bruker luft som medium. Fisken puster med gjeller og bruker vann som medium. Man kan ikke anvende en lov på et helt annet vesen. Man må ha to forskjellige lover. Det går ikke an å bruke dyrevernsloven på fisk – det er åpenbart, og jeg fatter ikke at folk kan gjøre det.

Kystpartiet vil ha en bedre redningstjeneste på havet. Og jeg er vel den eneste på Stortinget som har vært utsatt for å bli hentet av redningshelikopter. Jeg vet at det trengs. Det nytter ikke om man har hundre helikopter som snur ved 500 nautiske mil, når man ligger 700 nautiske mil ute i havet. Da er ett helikopter nok, da nytter det ikke med hundre helikopter. Det beste må være å få de helikoptrene som har stor rekkevidde, høy fart og stor kapasitet. Det er de regler som er i Europa. Vi skal 30 år fram i tid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H) [12:26:49]: Representanten Bastesen startet sitt innlegg med å gi uttrykk for at folk klarer seg stort sett veldig bra i dette landet, men resten av innlegget til representanten Bastesen bar ikke akkurat preg av det. Jeg satt og nesten så for meg her avslutningsvis at svartedauden er på full fart inn langs norskekysten. Og jeg er ikke sikker på om folk flest langs kysten kjenner seg igjen i den beskrivelsen.

Men når representanten Bastesen også gir uttrykk for at vi må frigjøre kysten for en tvangstrøye – EØS-avtalens tvangstrøye – så må mitt spørsmål til representanten Bastesen bli: Når vi har hundretusener av ansatte i bedrifter langs norskekysten som har EØS-avtalen som sitt eneste sikkerhetsnett, hvorfor vil Kystpartiet avvikle denne avtalen, som er en garantist for at Kyst-Norge får lov til å selge varer og tjenester til sitt nærmeste og best betalte marked? Det er jo den reneste avviklingsordren

Kystpartiet gir til Kyst-Norge, og det er det helt umulig for meg å fatte.

Steinar Bastesen (Kp) [12:28:20]: Jeg takker for replikken.

Vi vil avvikle EØS-avtalen. Jeg tror ikke representanten Kristiansen er klar over det, men handelsavtalene er der fremdeles, de har ikke blitt borte, slik folk tror. Men da vi fikk EØS-avtalen, ble handelsavtalene lagt på is. Så vi kan utmerket godt avvikle EØS-avtalen og likevel forholde oss til handelsavtalene.

Jeg vil velge å gå litt videre: Representanten Kristiansen bruker å si at vi må tenke nytt. Ja, hvis nye tanker skal gå ut på å selge naturressurser, så har folk tenkt de tankene før. De er ikke særlig nye.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:29:40]: Det skal representanten Bastesen i hvert fall ha: Han holdt et engasjert innlegg. Han er sikkert blitt motivert av den senere tids utvikling i Troms.

Men når det gjelder innholdet – særlig alt vi skal melde oss ut av, alt samarbeid vi er med i, hvor fælt det er, hvor trasig det er at vi har Schengen-avtalen, og EØS-avtalen er det jo en krise for Norge at vi fortsatt har, så den må vi si opp – tror representanten Bastesen at vi bare kan tiltre de tidligere handelsavtalene. Det har jeg ingen tro på, for da må vi nok begynne å reforhandle en del av innholdet i disse handelsavtalene. Med den enorme befolkningen som Norge har bak seg i forhold til EU – å skulle forhandle fram nye handelsavtaler med dem – skal vi virkelig få omsatt fisk, tror representanten Bastesen. Jeg tror nok hverdagen blir litt annerledes.

Representanten Bastesen kan få svare på følgende: Er det snart noe internasjonalt organ igjen som Bastesen og Kystpartiet mener vi skal være medlem av? Eller skal vi melde oss ut og tilbake til steinalderen, stå helt alene mot alle og hele verden og klare oss selv?

Steinar Bastesen (Kp) [12:31:08]: Jeg har ikke sagt et ord om de andre avtalene og at vi skal melde oss ut. Vi skal ikke melde oss ut av noe.

Men vi produserer noe som folk må ha – også representanten Nesvik, går jeg ut fra. Det er sjømat. Også representanten Nesvik spiser sjømat, går jeg ut fra. Og det har vi altså plenty av. Vi er en stormakt! Jeg vil verne om nasjonalstaten og de grensene Norge har. Det er det jeg vil. Jeg har ikke sagt et ord om at vi skal si opp de avtalene vi har. Dem skal vi fortsatt ha.

Vi er en stormakt når det gjelder produksjon og salg av mat, og det skal vi fortsatt være. Og jeg går ut fra – som jeg sa tidligere – at også representanten Nesvik spiser sjømat.

Ivar Østberg (KrF) [12:32:22]: I trontalen sies det at det gjennom kontantstøtte og et godt barnehagetilbud skal legges til rette for småbarnsforeldres valgfrihet. Er Kystpartiet enig i dette? Det skal komme en stortingsmelding om regional- og distriktpolitikken. Er Kystpartiet enig i det? Regjeringen vil styrke trosopplæringen.

Hvordan stiller Kystpartiet seg til det? Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om marin næringsutvikling og de marine næringers betydning for kystsamfunnene. Ønsker Kystpartiet en slik melding? Regjeringen vil følge opp FN's tusenårsmål, med bl.a. opptrapping av bistand og fortsatt gjeldslette. Er Kystpartiet enig i dette?

Kystpartiet stemmer ofte sammen med regjeringspartiene. Hvilket regjeringsalternativ foretrekker Kystpartiet, Samarbeidsregjeringen eller det sosialistiske Arbeiderpartiet–SV–Senterpartiet-alternativet?

Steinar Bastesen (Kp) [12:33:43]: Jeg takker Østberg for replikken.

Det han leste opp, var jo hele programmet til Kystpartiet, så jeg skulle gjerne hatt litt mer tid på meg for å kunne svare på alle spørsmålene.

Men jeg kan jo ta det siste først, hva slags regjering vi skal støtte ved neste stortingsvalg. Hvis Ivar Østberg tror han kan lokke meg ut på glattisen ved at jeg forteller det fra denne talerstolen, tar han feil. Det er valgresultatet som skal avgjøre det. Om det blir en sosialistisk regjering eller en Høyre-regjering, gjenstår å se.

Når det gjelder alt det andre som ble lest opp: Jeg er glad for alle meldinger som Regjeringen legger fram. De skal bli behandlet på behørig måte i Kystpartiet. Det kan jeg forsikre.

Odd Roger Enoksen (Sp) [12:34:55]: Én ting er iallfall sikkert: Hvis Steinar Bastesen i det hele tatt har til hensikt å støtte noen som helst form for regjeringsdannelse, vil han med stor sannsynlighet måtte støtte en regjering som ikke har til hensikt å si opp EØS-avtalen.

Steinar Bastesen tar feil når han sier at Kystpartiet er alene om å ville si opp EØS-avtalen. Men i motsetning til Kystpartiet vil Senterpartiet ikke stille seg utenfor enhver mulighet til å ha innflytelse på den politiske utviklingen så lenge det er et stort flertall på Stortinget som vil opprettholde EØS-avtalen.

Men det jeg egentlig ønsker å spørre Steinar Bastesen om, bl.a. på bakgrunn av at hele kommunestyregrupper fra Kristelig Folkeparti nå har meldt seg inn i Kystpartiet, og på bakgrunn av at han fra denne talerstolen nærmest karakteriserer asylsøkere som «banditter», er: Hvem ønsker Kystpartiet å gi beskyttelse og opphold i dette landet?

Steinar Bastesen (Kp) [12:36:00]: Når det gjelder beskyttelse og opphold i dette landet, er det nedfelt i de konvensjonene som vi har skrevet under på, bl.a. FN-konvensjonen.

Vi har en innvandringsstopp som fremdeles gjelder. At asylsøkere kommer til dette landet under beskyttelse av asylinstituttet, er for så vidt helt greit. Men vi trenger ikke å beskytte dem som hiver papirene sine i søpla, eller som eter dem opp. Disse kommer ikke til Norge fordi de trenger beskyttelse. Det er andre grunner til at de kommer hit.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Oddvard Nilsen (H) [12:36:59]: Da Samarbeidsregjeringen overtok i 2001, blinket det rødt i alle lamper for norsk økonomi. Renten og kronekursen var på vei oppover. Norsk eksportindustri slet voldsomt. Tusenvis av arbeidsplasser stod i fare. Summen av økte lønnskostnader, økt rente, økt kronekurs og på toppen 12 milliarder kr i skatteskjerpelser hadde brakt norsk økonomi i ubalanse. Det var helt nødvendig å treffe noen tiltak. Det gjorde også Samarbeidsregjeringen da den tiltrådte.

Tre år senere er alt endret i positiv retning. Det går bedre med norsk økonomi, og ytterligere forbedringer er i sikte. Alle lampene har selvsagt ikke gått over fra rødt til grønt, men selv våre argeste motstandere i politikken må innrømme at situasjonen i dag er langt, langt bedre enn da vi overtok etter Stoltenberg-regjeringen i 2001. Norsk økonomi har rett og slett fått en myk landing. Fastheten har gitt positive resultater. Konklusjonen er: Arbeidsplassene er tryggere, hus og hjem er tryggere, og det ser lyst ut fremover også.

Jeg er utrolig stolt av å ha fått vært med og støttet en regjering som har fått dette til. Men nå er det nå slik at alle de viktigste oppgavene i livet ligger foran oss. På idrettsbanen er det slik at det er ens egne forberedelser til neste konkurranse som avgjør egne resultat. Det nytter ikke der å komme og si at ja, men jeg var jo best sist. Det er idrettens beinharde lov, men det er også loven for nasjonen Norge.

Norges posisjon som verdens beste land å bo i er ingen absolutt vunnet seier til evig tid. Den må vi alle sammen kjempe for hver eneste dag, slik at vi kan overleve landet til neste generasjon med den samme betegnelsen. Det er krevende, meget krevende. Det forutsetter en lang rekke innsatsfaktorer, bl.a. må vi innse at arbeidskraften er den viktigste ressursen vi har. Derfor er det viktig at den kompetansen styrkes gjennom skole.

Denne kompetansen er også viktig for å møte en annen utfordring, som ligger i selve globaliseringen og i den internasjonale konkurransen. Det er til sjuende og sist vår økonomiske verdiskaping i Fastlands-Norge som skal bære velferden. Det er nemlig slik at økt verdiskaping trykker velferden. Vår evne til å opprettholde sikkerhetsnettet i samfunnet er avhengig av vår evne til også å skape verdier. Derfor er samfunnets inntektsside viktig, derfor er næringslivets rammevilkår viktig, og derfor er også skattereduksjon viktig. Økte skatter gir nemlig næringslivet økte kostnader. Dermed blir norske varer dyre. Norske bedrifter taper i konkurransen, norske arbeidsplasser går tapt. Norge som nasjon taper inntekter, og statens utgifter øker. Resultatet er at skattene går opp på nytt. Det er den negative skattespiralen. Den truer velferden på sikt. Den vil nemlig svekke vår evne til økonomisk verdiskaping. Resultatet vil bli redusert velferd for oss alle. Det er nemlig ikke slik at det er vi, politikernes velvilje, som kommer til å true velferden. Nei, det er vår felles evne til å betale regningen. Derfor er broen mellom velferd og økonomisk verdiskaping så utrolig viktig i politikken. Derfor må det skapes verdier for at man kan trykke velferden på sikt.

Jeg har merket meg at vi nå har fått et nytt alternativ i norsk politikk som sier at de vil danne regjering i 2005. Jeg har også merket meg deres budskap så langt, og hva er det? Jo, det er økte utgifter over alt. I løpet av 14 dager, fra 1. september til 14. september dette året, summerte jeg opp at Arbeiderpartiet samlet hadde økt utgiftene med 14 milliarder kr. Det er 1 milliard kr pr. dag! I tillegg lanserte de to nye kystfond, som sannsynligvis omfatter milliarder av kroner. Summen av dette går ikke i hop. Det betyr at de vil måtte øke skattene for å finansiere den delen av norske utgifter som de samlet ønsker å øke.

Alternativet er – og det har også deres alliansepartnere i LO skjont – å be om økte skatter. Et slikt skatteøkingsalternativ, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, er som et ekko av det som brakte oss frem til 2001. Det fortjener slett ikke Norge!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [12:42:06]: Parlamentarisk leder for Høyre sa at han var usedvanlig stolt av det som nå er gjort. Jeg merket meg også statsministerens innlegg i dag, der han signaliserte – og det har andre i Regjeringen også gjort – at det er vanskelig å nå Sem-erklæringens mål om over 30 milliarder kr i skattelette. Vi i Arbeiderpartiet er særdeles glade for det, slik at våre skoler, våre omsorgstjenester, kampen mot arbeidsledigheten og psykiatrien, med andre ord hele sikkerhetsnettet, som er i ferd med å dette ut av velferdssamfunnet vårt med disse store skattelettelsene, nå heldigvis ikke kan bli så svekket.

Før valgkampen lovt Høyre opp mot 40 milliarder kr i skattelettelser. Nå har de regjert i snart fire år, og de må innrømme at de ikke greier å nå målet om 31 milliarder kr i skattelettelser. Og ikke bare det, men hver sommer sier en finanspolitisk talsmann for Høyre at nå må vi få alkoholprisene ned på svensk nivå. Det skjer hver sommer.

Mitt spørsmål til Høyres parlamentariske leder er: Står ikke troverdigheten alvorlig på spill for Høyre når de går ut og lover så mye på forskjellige fronter, og så kommer man tilbake og sier at dette greier vi ikke å kvitte ut?

Oddvard Nilsen (H) [12:43:38]: Jeg kunne sagt mye knyttet til broen mellom velferd og økonomisk verdiskaping om igjen, men representanten Nordtun snakket om brutte løfter, og det skal man være forsiktig med når man sitter i en posisjon som den Arbeiderpartiet sitter i. Jeg minnes godt den garantien Arbeiderpartiet gav for at de skulle redusere innslagspunktet for toppskatten. Det gjorde de det første året – til 320 000 kr. Siden har de ikke justert det i det hele tatt. I det siste budsjettet, budsjettet for 2004, la de opp til nullutvikling, med det resultat at 1,1 milliarder kr av deres skatteøkninger lå nettopp på toppskatten. Så brutte løfter har de.

Mitt poeng er at det er en sammenheng mellom økonomisk verdiskaping og evnen til å opprettholde velfer-

den. Der inngår også skattereduksjoner, nettopp for å gi næringslivet og den enkelte bedre muligheter for å skape økonomisk verdiskaping. Slik at vi er god i konkurransen. Men når det gjelder brutte løfter – unnskyld president – har Arbeiderpartiet intet å fare med!

Per Sandberg (FrP) [12:44:48]: Det som undertegnede og parlamentarisk leder i Høyre er helt enige om, er at Arbeiderpartiet ikke har noe å fare med. Men jeg må si at jeg synes parlamentarisk leder i Høyre drog det litt vel langt når det gjelder sin stolthet, med hensyn til at alt går bedre. Det er vel en sannhet med visse modifikasjoner. Men at det har gått bedre på enkelte områder, på økonomiske områder, er helt riktig. Og det som er interessant i forhold til det, er at det har gått bedre på tross av at Regjeringen, sammen med Arbeiderpartiet, har brutt sin egen handlingsregel. Og det synes jo vi i Fremskrittspartiet er interessant.

Men når det gjelder det representanten Nilsen sier, synes jeg ikke at alt går bedre. I går fikk vi et signal om at norsk næringsliv nå planlegger å flagge ut 80 000 arbeidsplasser i løpet av tre år. Det har også vært tendensen under denne regjeringens regime at mange arbeidsplasser har flagget ut. I tillegg har vi også i Norge, med denne regjeringen, et standhaftig standpunkt i forhold til hvordan vi skal behandle vårt næringsliv med hensyn til nøytralitetsspørsmålet. I forhold til de landene vi konkurrerer med, er vi voldsomt flinke til å ivareta konkurransehensynet innenlands (presidenten klubber), mens vi, når vi skal sammenligne oss med konkurransen utenlands, holder fast på nøytralitetsprinsippet og ikke utnytter det som ligger innenfor rammene med hensyn til det internasjonale når det gjelder å hjelpe vårt næringsliv (presidenten klubber igjen). Hva vil Høyre gjøre med det?

Presidenten: Replikkene skal være på 1 minutt, og svarene skal være på 1 minutt.

Oddvard Nilsen (H) [12:46:24]: Nei, hvorfor truer næringslivet med å flagge ut 80 000 arbeidsplasser? Det er jo først og fremst fordi kostnadene i Norge er så høye. Og da er vi tilbake igjen til det som var hovedpoenget i mitt innlegg, nemlig at det er en sammenheng mellom det kostnadsnivået vi har i Norge, og vår evne til å konkurrere og skape arbeidsplasser, trygge arbeidsplasser, i Norge. Da blir det et paradoks for meg at Fremskrittspartiet, som ønsker det, så til de grader er med på å stemme for alle påplussinger i dette hus som gjør at statens utgifter øker. Da synes det innlysende at også rommet for å kunne bedre rammevilkårene for næringslivet blir mindre. Og her er det motsigelser i Fremskrittspartiets politikk. I langt sterkere grad burde de være opptatt av å redusere utgiftene, slik at vi eventuelt også kunne bedre næringslivets rammevilkår. Men da må de ikke plusse på alle budsjetter, alle forslag, som kommer til dette hus.

Karin Andersen (SV) [12:47:40]: SV er veldig opptatt av hvilke arbeidsplasser vi skal ha i framtida, og hvordan de best kan trygges. Mens Høyre ser ut til å tro

at vi kan skattelette og kutte oss til en trygg framtid, tror SV at en offensiv satsing på utdanning, forskning og utvikling er det eneste trygge som vi kan satse på. For det er ikke slik at vi kan konkurrere på dårligst mulige arbeidsvilkår og på lavest mulige lønninger i Norge og tro at det er en trygg framtid.

Jeg må si at jeg i Høyres parlamentariske leders innlegg savner noen ord om satsing på forskning og utvikling, særlig fordi vår nye næringsminister i sitt tiltredelsesintervju i Dagbladet signaliserte noe så gammeldags og meningsløst som at man skulle kutte på grunnforskningen i Norge for å ha råd til anvendt forskning. Det er med skam å melde forferdelig umoderne og en meget utrygg strategi for at Norge skal ha noen arbeidsplasser i framtida. Det eneste resultatet av Høyres strategi er jo at vi har færre arbeidsplasser i Norge og større forskjeller, og det er en strategi som SV er uenig i, og derfor mener vi det er behov for en ny regjering som også tør å satse på forskning og utdanning.

Oddvard Nilsen (H) [12:49:08]: Jeg mener faktisk at jeg i mitt innlegg sa at den aller viktigste ressursen vi hadde i vårt land, var arbeidskraften, og at jeg understreket hvor viktig det er å ha den kompetansen som skal være der, og som må være der for at vi skal kunne hevde oss. Det betyr også at jeg er helt enig. Hvorfor har Høyre snakket om skole i omtrent tre–fire valg? Jo, nettopp fordi vi ser hvor utrolig viktig det er å ha arbeidskraft som har den nødvendige kompetansen.

Det er blitt satset betydelig av denne regjeringen på forskning og utvikling. I tillegg har vi gjennomført en skatteFUNN-ordning som har gitt betydelige skattelettelser til næringslivet, nettopp for å spore næringslivet til å utføre forskning. Det gjøres utrolig mye på dette området, men det er kombinasjonen av det og det å gi støtte, samtidig som vi sørger for at næringslivets rammevilkår gjennom skatter og avgifter er slik at næringslivet kan overleve, rett og slett sørger for at de har produkter som konkurrerer på verdensmarkedet, som til sjuende og sist er det helt avgjørende for inntekten. Og til sjuende og sist avhenger velferden av det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jon Lilletun (KrF): [12:50:30] Den same dagen som vi er samla for å føre trontaledebatt, vert FN's internasjonale barnedag feira. Dette gjev oss høve til å rette fokus mot dei langsiktige konsekvensane av våre politiske vegval, kva konsekvensar dei vil få for slektene etter oss, i Noreg og i omverda. Statsministerens innlegg i dag gav eit glimrande utgangspunkt for ein slik debatt, med sine visjonar i forhold til velferdssamfunnet og kva som måtte endrast for å sikre velferda òg for framtida.

Eg er glad for at statsministeren gjorde det, og eg er stolt av den omorganiseringa som Regjeringa no har gjort, for å ta tak i akkurat samanhangen mellom trygd og arbeid og korleis vi på ein måte sikrar arbeidsplassar for framtida.

Debatten i dag ber elles preg av det som Kristin Halvorsen kallar «den lange valgkampen». Det er greitt, det er ope, og det er reieleg. Men i den diskusjonen må vi snakke sant om kvarandre. Kvifor skattelette? Kvifor brukar ein så enkle omgrep som både representanten Halvorsen og representanten Stoltenberg gjer, om akkurat det at det berre er å gje til dei rikaste?

I førre valkamp, som elles, var eg mykje ute og snakka med folk på arbeidsplassane, både fagrørse og leiarar. Kva sa dei? Dei måtte ha ned renta, dei måtte ha ned kronkursen, og dei måtte ha stabile og føreseielege vilkår. Da er spørsmålet mitt med omsyn til «den lange valgkampen»: Er det slik at det hadde vore fleire arbeidsplassar som hadde vorte igjen i landet og ikkje flytta ut om vi ikkje hadde gjeve desse skattelettane? Og i neste periode: Når det gjeld desse 80 000 som det no er trua med, er det meir sannsynleg at dei flyttar ut om vi aukar skatten i forhold til næringslivet, eller er det meir sannsynleg at dei flyttar ut dersom vi ikkje gjer det?

Vi må òg snakke sant i forhold til framtida. Vi har lagt fram ei skattemelding og vi har sagt kva vi vil der. Men vi har aldri sagt 12 + 4 milliardar i nye skattelettar. Vi har sagt at det er nødvendig med den omlegginga, og det kan òg skje innanfor eit proveny. Kvifor omlegging? Jau, for å få meir likskap og reielege tilhøve mellom skatt på kapital og skatt på arbeid. Men når det gjeld éin ting – formuesskatten: Er det greitt å gje skattelette til dei rikaste, og kvifor gjer vi det? Det er akkurat for dei 80 000. Viss vi ikkje gjer noko i forhold til dette, vil kapitalen flytte utanlands og arbeidsplassane flytte utanlands. Lat oss no få ein reieleg debatt om dei tinga, i staden for dei populistiske slagorda som har komme her i dag.

I den lange valkampen er Kristeleg Folkeparti oppteke av følgjande: Kva med dei viktige tinga som Kristeleg Folkeparti har kjempa igjennom i førre periode og i denne regjeringa her? Korleis vil dei overleve? I dag spør småbarnsforeldre som ynskjer meir tid med ungane: Kva skjer med kontantstøtta? Skal ho avviklast umiddelbart? Skal ho avviklast over to år, slik Trond Giske har sagt i det seinare? Korleis skal vi handtere den biten? Det treng vi eit svar på. Håpet går til Senterpartiet, men det er ikkje særleg tydelege signal som kjem.

Kva med friskulane, skal dei måtte doble elevpengane, som hadde vore konsekvensen av dei framlegga som har vore i dei siste budsjetta? Er det altså slik at friskular som har eksistert i femti år, skal måtte leggje ned eller doble foreldrebetalinga, med eit nytt alternativ? Kva med trusopløringa, som eit samla storting, minus Framstegspartiet, har gått inn for? Kva skjer i framtida i forhold til det? Det er også nødvendig at det vert gjeve svar på det, og det ventar småbarnsforeldre å få vite noko om, det ventar òg dei som har satsa på alternativ til den offentlege skulen, på.

Det er heilt rett, det Kristin Halvorsen sa – og som mange andre har sagt – at det er arbeidskrafta som er det viktigaste, og det er satsing på forskning, i tillegg til at vi må ha ein anstendig skattepolitikk. Men mange har også sagt at det er ikkje ein god nok distriktspolitikk denne regjeringa fører. Denne regjeringa fører i stor grad vidare

den distriktspolitikken som har vore ført gjennom lang tid. Men dei har gjort ein ting til, og det er at dei har nedsett ein distriktskommisjon. Det som vert spennande no, når den legg fram sitt arbeid i oktober, er å sjå kva som fungerer, og kva som ikkje fungerer. Difor er det viktig no at vi faktisk har ein anstendig debatt om det, at vi er ærlege når det gjeld kva som ikkje har fungert, og kva vi må gjere i framtida. Eg synest det er spennande å diskutere den lange valkampen, men spar oss for berre lettvinde overskrifter. Det er ikkje slik at det er gjeve skattelette fyrst og fremst til dei rikaste, slik det vert prøvt å skape eit inntrykk av her. Det er faktisk ei langsiktig tenking for å ta vare på arbeidsplassar, for at velferdssamfunnet skal kunne bevarast.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A) [12:55:52]: Eg deltek i ein reileg debatt, men av og til er eg ueinig med Lilletun, og det må det vera lov til å seia noko om.

Eg er heilt einig i at stabile og føreseielege rammevilkår for arbeidslivet er viktig. Vi var med på å auka budsjetta for inneverande år med 900 mill. kr for å skapa nye og å tryggja arbeidsplassar. Det ropte Lilletun hurra til. Så valde likevel parlamentarisk leiar, då vi kom til revidert nasjonalbudsjett i år, å kutta på dei fleste av desse millionane, fordi dei ville bruka dei til skattelette. Det meiner eg er heilt feil, for det er ikkje med på å skapa nye og å tryggja arbeidsplassar. Det er viktig å ha pengar i budsjetta til å gjera det. Arbeidarpartiet klarte å redda mykje av det igjen i revidert.

Så vil eg seia noko når det gjeld valfridom og kontantstøtta. Sonen min og svigerdottera mi står i lag med 200 andre foreldre på venteliste for å få barnehageplass. Det er ikkje mykje valfridom. Ein må òg vera villig til å sjå at det er altfor få barnehageplassar. Det trengst midlar til fleire barnehageplassar i Noreg.

Jon Lilletun (KrF) [12:57:14]: Eg er heilt samd med representanten Frøiland i det siste ho sa. Sjølv sagt er det alvorlegaste hinderet for valfridom i dag at det ikkje er nok barnehageplassar. Difor er det viktigare enn maksprisen. Difor er det viktigare enn mange andre ting at det vert nok plassar til alle. Men når vi erkjenner det, burde Arbeidarpartiet erkjenne at vi treng kontantstøtta for at dei som vil ha omsorg sjølve, også kan få ha den valfridomen. Men eg skal erkjenne den fyrste biten, og eg ser med forventing fram til den dagen Arbeidarpartiet erkjenner den siste.

Det er heilt rett at eg var glad for budsjettforliket, eg var også glad for dei midlane som kom inn i forhold til det med sysselsettingstiltak osb. Men det er også sjølv sagt slik at det går ikkje an å seie at det berre tener arbeidsplassane, det som går på sysselsettingstiltak og Innovasjon Norge. Det er òg den totale økonomiske politikken. Det synest eg forsvinn i den retorikken som vert ført her no.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:58:39]: Eg vil først seie at eg er heilt einig med representanten Lilletun i at det er viktig med skattelette. Vi meiner at det burde ha vore gitt meir skattelette for å sikre dei arbeidsplassane vi har, og for å hindre utflagging.

Eg må likevel seie at ho ikkje er heilt fast og stø, den linja som Regjeringa fører. No såg vi i nyheitene ein av dei siste dagane at våre to store utanriksferjearlag har planane klare for å flagge ut. 2 500 norske sjøfolk kan miste jobben. 500 av desse har visstnok allereie fått beskjed om at dei mister jobben. Det kjem av at ein ikkje har internasjonalt konkurransedyktige rammevilkår frå 2006 og framover.

Mitt spørsmål til representanten Lilletun er: Er ikkje desse arbeidsplassane på utanriksferjene høgverdige nok til at Kristeleg Folkeparti vil berge dei, eller ønskjer Kristeleg Folkeparti å revurdere sitt syn her?

Jon Lilletun (KrF) [12:59:48]: No kan det vel hende at ein ikkje alltid er steady nok. Eg veit ikkje korleis det er med Framstegspartiet og representanten Hagesæter, om han meiner dei alltid fører ein heilt konsekvent politikk, som ikkje endrar seg frå budsjett til budsjett. Det hender vel at vi kanskje ser at det er noko som vi faktisk må korrigere. Men når det gjeld ferjearlaga, er eg heilt samd i at dei sjølv sagt er verdifulle arbeidsplassar. Sjølv sagt er det verdiskaping, det er viktige arbeidsplassar, og sjølv sagt er det viktig kva rammevilkår vi gjev desse reiarlaga.

Eg håper at dei spekulasjonane som har vore her, er på linje med dei andre spekulasjonane, at det er ein i-verstefall-spekulasjon, og at når det kjem til stykket og dei får sett at det er langsiktigheit i denne regjeringa sin politikk, så vert dei likevel verande.

Øystein Djupedal (SV) [13:01:07]: Det er ikke veldig ofte man hører en parlamentarisk leder så engasjert unnskyldte Regjeringens egen politikk som det Lilletun nå gjorde i sitt innlegg. Det var i så måte ganske interessant, særlig når han hevet stemmen på de punkt der han åpenbart egentlig er dypt uenig. Det gjaldt særlig skatt.

Det som er realiteten, er at det som er blitt sagt i debatten om Kristelig Folkepartis syn på skatt, er riktig. Kristelig Folkeparti har i skattemeldingen lovet nye 12 milliarder kr i skattelettelse, og de har lovet nye 4 milliarder kr i lettelse på formuesskatten. Det stod å lese i innstillingen rett før sommeren. Kristelig Folkeparti har, iallfall i komiteen, gått inn for betydelige skattelettelser på bekostning av andre ting. Det må være et valg Kristelig Folkeparti faktisk vedstår seg.

Det er interessant å høre Lilletuns forsvar for Regjeringen, fordi han går veldig opp i volum når han har et svært dårlig argument, og så er det i grunnen ikke så mye annet enn skattelettelsen som til syvende og sist er Regjeringens fortjeneste.

Men la meg utfordre Lilletun på én ting. Nationen har i dag en gallup om hva velgerne ønsker man skal prioritere, der nesten halvparten sier at de vil ha mer penger til skole, 31,5 pst. vil ha mer penger til eldreomsorg, og bare 12 pst. vil ha mer skattelettelse. Synes Lilletun at velgerne har et lite poeng?

Jon Lilletun (KrF) [13:02:25]: Veljarane har alltid eit poeng, og til slutt er det det poenget som kjem til å avgjere framtida for både representanten Djupedal og meg her på Stortinget. Men når det er sagt, vil eg seie at om det spørsmålet hadde vore stilt på ein annan måte – hadde det vore spurt om ein, dersom det er nødvendig med rammevilkår som er slik og slik for at vi skal behalde arbeidsplassane, vil at vi skal gje dei rammevilkåra, sjølv om det vil gjere at vi må føre ein stram finanspolitikk – trur eg at veljarane hadde svart ja til det.

Det er heilt rett at eg og delvis Kristeleg Folkeparti aldri har vore nokon store entusiastar for store skattelettar for personar. Men derimot har vi alltid vore varme forsvararar av gode konkurransevilkår for næringslivet. Difor skal eg vurdere om eg skal kviskre neste gong eg skal snakke om skattelette og rammevilkår for næringslivet. Det var faktisk med overtyding eg snakka med betydeleg styrke om dei skattelettane som gjaldt næringslivet. Det er for at óg neste generasjon skal ha ein arbeidsplass å gå til. Men eg skal vurdere om det er nødvendig å kviskre neste gong.

Presidenten: Det skal bli spennende å høre Lilletun hviske fra Stortingets talerstol.

Replikkordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [13:04:02]: Venstre er det radikale sentrumspartiet i norsk politikk. Mye av samfunnsutviklingen går i liberal retning, og det er vi glade for. Den enkeltes frihet til å velge sin egen vei til det gode liv øker. Aldri har det vært brukt mer ressurser på den offentlige velferden enn i dag. Det betyr slett ikke at alt er bra, men generell svartmaling gir ikke et riktig bilde av tilstanden i kongeriket Norge i 2004.

Sosialister og sosialdemokrater ynder å gi inntrykk av at de har monopol på fellesskap, solidaritet og uegennytte. Det er feil, historisk og ideologisk. Det norske velferdssamfunnet er brakt fram av felles innsats over mer enn hundre år, og borgerlige regjeringer har vært minst like opptatt av dette som Arbeiderpartiets regjeringer. Det gjelder også dagens regjering, som viser stort sosialt ansvar.

En av «Den lange valgkampen»s riddere, Jan Davidson fra LO, skrev i Dagsavisen den 10. september i år:

«Regjeringens politikk de siste årene har vært en systematisk nedbygging av kollektive velferdsgoder til fordel for individuelle ordninger.»

Det er usant, for å bruke et parlamentarisk uttrykk. Vi skal nok høre mange gjentakelser av slike myter i året som kommer, fra folk som gjerne vil gjenerobre makt i demokratiets lukkede bakrom, koste hva det koste vil av penger og propaganda.

Venstre er uavhengig av særinteresser, og jeg ønsker meg en offentlig debatt der fagforeningspamper, direktører og generalsekretærer i litt mindre grad får være nøytrale kommentatorer og talsmenn for fellesskapet, for det er de nemlig ikke. Tvert imot kan deres interesser ofte være i strid med andres interesser og med fellesskapet. I så måte er de politiske partiene bedre redskap for borgerens individuelle og felles interesser, særlig hvis de holder særinteressene på en armlengdes avstand.

Frihet for den enkelte og ansvar for hverandre er grunntanken i sosialliberalismen. Sosialistene beskriver økt frihet som økt egoisme. Det er galt. Verdikommisjonen var inne på dette i sitt avsluttende «Et brev om frihet»:

«Noen forveksler individets frihet med egoisme. Individualitet betyr imidlertid å være seg bevisst sin særstilling som menneske. Det betyr å kjenne seg selv, utfolde sine anlegg, virkeliggjøre sine idealer. Ha mot til å stå opp i situasjoner der kollektivet ensretter og betvinger. Men også å erkjenne sitt ansvar overfor andre. Egoisme er noe annet. Det betyr at man søker egne *fordeler* på bekostning av andre.»

Derfor snakker vi i Venstre om frihet, mens Kristin Halvorsen i dag bare snakker om mer fellesskap. Fellesskapsfølelsen må forankres i det enkelte mennesket. Frihet forutsetter tillit til at de som får frihet, også kan forvalte ansvaret. Sosialisme fratar en frihet og ansvar, og aksepterer ikke ulike valg. Sosialistisk Venstreparti må slutte å snakke om lokal frihet når de ikke kan godta at kommuner velger ulike priser på skolefritidsordningen. De må slutte å snakke om enkeltmenneskets frihet, når de ikke lar andre ta personlige valg de selv ikke ville ha tatt.

Realiteten i det norske velferdssamfunnet er at de siste tre årene har statens rammer økt med 60 milliarder kr. Av dette er det gitt 19 milliarder kr i skattelette for å sikre arbeidsplasser og velferd. Arbeiderpartiet har stemt for 12 av de 19 milliardene. Så får vi, forhåpentligvis, en fornuftig skattereform som bidrar til å fjerne de største urettferdighetene i dagens system, nemlig forskjellen på arbeidsinntekt og arbeidsfrie kapitalinntekter, og at vi blir kvitt den destruktive delingsmodellen for aktive eiere.

Staten bruker altså 40 milliarder kr mer i dag enn for tre år siden til offentlige formål. Trygdeutgiftene alene har økt med 20 milliarder kr. Jeg oppfatter Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet dit hen at dette er altfor lite, og at enda mye mer av veksten må gå til passive ytelser. En slik holdning er en bombe under velferdssamfunnet og er usolidarisk med dagens unge, som skal bære framtidens velferd.

Venstres engasjement knytter seg særlig til stikkordene miljø, småbedrifter og sosialt ansvar. På alle disse områdene leverer Regjeringa god politikk. Venstre er stolt, men ikke fornøyd. Vi vil lenger på disse områdene, men innenfor rammene av en ansvarlig økonomi. Det er spesielt viktig når vi nå kommer videre med skattereform, pensjonsreform, bedre resultater i psykiatrien, samordning av arbeid, trygd og sosiale ordninger og forutsetter et krafttak for kollektivtransporten i og rundt storbyene våre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Berit Brørby (A) [13:09:13]: Venstres parlamentariske leder er uavhengig av særinteresser, sier hun med styrke. Ja, hun hadde også styrke i sin håning av fagbevegelsen.

Jeg har oppfattet henne i andre innlegg som om hun har hatt en ganske glødende interesse for de enslige, for arbeidsføres skattevilkår, for bruk av pappapermisjoner og den frivillige sektors betydning i vårt samfunn.

Hun og Venstre er ikke like glødende opptatt av kommunenes økonomi, av tjenesteproduksjonen i kommunene, av en enda bedre skole og av hvordan de ansatte i eldreomsorgen kan få bedre tid til å holde de eldre i hendene når de trenger det. Jeg har heller ikke merket noen glødende interesse fra Venstres side når det gjelder det å mene noe annet i skattepolitikken enn det Høyre gjør. Det gjør også Venstre ansvarlig for manglene vi har i samfunnet.

Mitt spørsmål til Venstres parlamentariske leder er: Synes hun det er radikal sentrumspolitik og en frihet i å fortsette å gi skattelettelse?

Trine Skei Grande (V) [13:10:36]: Jeg skulle nok gjerne hatt lengre taletid for å snakke om alle de andre sakene Venstre er engasjert i. Vi er også veldig engasjert i kommuneøkonomi, og jeg antar at det er kortere tid siden jeg balte med kommuneøkonomi enn representanten Brørby.

Når det gjelder skattepolitikken, er vi veldig fornøyd med Regjeringas skattepolitikk. Den ligger veldig nær Venstres program på en rekke områder. Vårt engasjement når det gjelder skattepolitikken, har først og fremst vært å utligne forskjellen mellom det å ha høy skatt på å ha et ærlig arbeid og lav skatt på å sitte på baken og tjene penger på pengene sine. Det å ha aktive eiere i bedriftene som bryr seg om bedriften sin, som arbeider i bedriften sin, brenner for bedriften sin, og som 24 timer i døgnet prøver å skape en arbeidsplass for seg og noen til, har Venstre et brennende engasjement for. Det er det som ligger i punktet vårt om småbedrifter, og det er det som ligger i engasjementet vårt rundt skattepolitikken. Det er snakk om det å skape arbeidsplasser, gi frihet til mennesker til å skape sin egen arbeidsplass og gi frihet til mennesker til å bruke skaperkraften sin til også å gi andre en arbeidsplass.

Arne Sortevik (FrP) [13:11:49]: Jeg har to spørsmål, først et om økonomi. Når kommunene, som i dag har ansvar for dimensjonering og drift av det aller meste av skoletilbudet innenfor grunnskolen, rammes av skatte-svikt, blir også skoletilbudet rammet. Er Venstre enig i at manglende skatteinntekt til kommunene for 2004 – i forhold til kommunenes budsjetter for 2004 – bør dekkes av tilleggsbevilgninger fra staten på statsbudsjettet for 2004?

Så et spørsmål om valgfrihet. Venstre vil slippe skolene fri. Venstre sier at det må gis tillit til at viktige beslutninger kan tas av de daglige brukerne av skolen. Elever

og foreldre er de viktigste brukerne. Vil Venstre la finansieringen følge brukerne direkte? Vil Venstre sikre riktig dimensjonering, riktig finansiering og valgfrihet ved å la finansieringen gå utenom kommunestyrene og kommunenes administrasjon og følge brukerne direkte?

Trine Skei Grande (V) [13:13:06]: Når det gjelder kommuneøkonomi og det som kommer i statsbudsjettet, skal jeg vente med det til statsbudsjettet kommer, også når det gjelder de utfordringene som fortida har brakt oss.

Det eksemplet som Sortevik nå kom med om å slippe skolene fri, er kanskje et av de beste eksemplene med hensyn til å se forskjellen mellom Venstre som et sosialliberalt parti og Fremskrittspartiet som et liberalistisk parti. Sosialliberalerne har faktisk tro på at det finnes noen fellesskapsløsninger, og at det er noen ting som faktisk skal løses i fellesskap, i lokalt fellesskap, ved at mennesker setter seg rundt et bord og finner løsningen på en utfordring. Fremskrittspartiets liberalistiske holdning går på at man lager et rettighetssamfunn skapt i denne sal, der man gir alle mennesker en advokat ved livets begynnelse, og så skal man cashe inn sine rettigheter. De som taper i et rettighetssamfunn som det Fremskrittspartiet lager, er alltid de svakeste, de som ikke har råd til den dyreste advokaten, og de som ikke finner fram i systemet. I dag lager vi mer og mer avanserte sosiale systemer som gjør at man må ha mer og mer ressurser som menneske for i det hele tatt å finne fram. Vi vil ha lettere systemer og fellesskapsløsninger, i nærhet til menneskene.

Hallgeir H. Langeland (SV) [13:14:31]: Skei Grande brukte relativt mykje av sitt innlegg til m.a. å angripen SVs ideologiske profil og sa i det korte innlegget veldig lite knytt opp mot ein del viktige Venstre-saker, slik eg oppfattar det. Eg vil gjerne utfordra Venstre litt når det gjeld miljøpolitikken.

Venstre var stolt av å vera i regjering, blei det sagt. Ein er altså stolt av å byggja sannsynlegvis sterkt forureinande gasskraftverk på Snøhvit. Ein er stolt av å ha opna Barentshavet for auka aktivitet, og ein er stolt av å opptre som kraftsosialistar i utbygginga av Sauda-falla, m.a. Denne stoltheita lurar eg litt på, og derfor vil eg gjerne ha nokre råd frå Venstre knytt opp mot SV sitt prosjekt i 2005. Som ein ser av det politiske biletet, har jo Senterpartiet *sin* profil knytt opp mot mindre vern og Arbeidarpartiet *sin* profil knytt opp mot meir aktivitet i Barentshavet og gjerne òg bygging av sterkt forureinande gasskraftverk. Korleis kan SV unngå å hamna i den situasjonen som Venstre har hamna i, der miljøpolitikken heilt forsvinn?

Trine Skei Grande (V) [13:15:35]: Ja, mitt beste råd til Langeland er å komme seg ut av det han holder på med. Hvis han hørte Jens Stoltenberg på denne talerstolen i dag, sa Jens Stoltenberg at enten ble det en samarbeidsregjering han skulle begynne med, med Arbeiderpartiets politikk, eller så ble det en ren arbeiderpartiregjering. Det var det han sa herfra. Det bør SV merke seg.

Det bør SV spesielt merke seg når det gjelder miljøpolitikken. Vi i Venstre har prøvd mange samarbeidskonstellasjoner for å få igjennom vår miljøpolitikk. Vi har prøvd det lokalt, og vi har prøvd det i denne salen, og vi ser at vi faktisk får til mye mer på miljøsiden når vi samarbeider med Høyre, enn det SV har fått til, f.eks. i denne byen, når de skulle samarbeide med Arbeiderpartiet. Det skal bli veldig morsomt når Brustad og Langeland skal sitte og bli enige om gasskraftutfordringen og lignende. Vi er faktisk kjempestolte over at vi har fått det største løftet på kollektivtransporten i historien i denne regjeringa. Vi er veldig stolte av alt vi har fått til på vern, og vi er veldig stolte av de andre miljøutfordringene som vi har klart å ta tak i. Det at denne salen har vedtatt å bygge gasskraftverk, skal vi nok prøve å spenne ben for med andre metoder.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [13:17:06]: Arbeid til alle er grunnleggende viktig, viktig for hver og én av oss fordi arbeid er fundamentet for økonomisk selvstendighet og sosial deltakelse, og viktig for fellesskapet fordi arbeidsstyrken er grunnlaget for verdiskapingen.

Norge har en høy andel av befolkningen i arbeid. Men deltakelsen i arbeidslivet var i 2. kvartal i år lavere enn på samme tid i fjor.

Vi er alle bekymret for at arbeidslivet utvikler seg slik at stadig flere støtes ut. I Norge i dag lever over 300 000 av uføretrygd. Ved utgangen av august var nesten 98 000 mennesker arbeidsledige. 50 000 befinner seg på attføring. 53 000 er på medisinsk rehabilitering. 170 000 er hver dag borte fra jobb på grunn av sykdom.

Arbeidet med å legge til rette for et mer inkluderende arbeidsliv er en hovedsak for Arbeiderpartiet.

I trontalen varsler Regjeringen at den vil legge fram forslag om en ny organisering av arbeids- og velferdsforvaltningen.

Jeg er overbevist om at svært mange av dem som i dag ikke deltar i arbeidslivet, til de grader ønsker seg en jobb. Men de trenger hjelp og tilrettelegging for å få sitt ønske oppfylt, og for ofte møter de en arbeids- og velferdsforvaltning som ikke fungerer godt nok. Mange blir kasteballer i et offentlig system der verken trygdekontoret, Aetat eller sosialkontoret vil eller kan ta et helhetlig ansvar, og alle møter brukeren med et til dels rigid regelverk.

En omorganisering av denne forvaltningen er derfor nødvendig og viktig. Arbeiderpartiet deltar gjerne i et politisk samarbeid om valg av modell. Målet må være klart – en arbeids- og velferdsforvaltning som møter brukeren helhetlig og samordnet, der brukeren forholder seg til én saksbehandler på ett kontor, og at denne saksbehandleren har en «verktøykasse» med alle virkemidler samlet.

Synet på psykiske lidelser har den senere tid gradvis endret seg til mer åpenhet og aksept. Det er selvfølgelig bra. Men til tross for at Opptrappingsplanen for psykisk helse har ført til økte bevilgninger og flere behandlinger, ser vi en rekke eksempler på at både forebygging og be-

handling av psykiske lidelser ikke er gode nok. Dette er et sammensatt problem, og i tråd med Opptrappingsplanen må vi i vesentlig grad øke bevilgningene til psykiatrien i årene som kommer. Det kreves et spekter av tiltak.

Behandlingen av psykisk syke pasienter kan oppsiktsvekkende nok ofte være veldig forskjellig, avhengig av hvor en behandles. Behandlingen baseres ofte på tilnærminger behandleren selv er opptatt av. I motsetning til i resten av helsevesenet finnes det lite standardiserte retningslinjer. Dette synes uakseptabelt.

Det bør derfor utvikles standardiserte retningslinjer for behandlingsopplegget, også for psykiske lidelser. I likhet med somatiske lidelser må behandlingen bygge på konsensus om hva som er god klinisk praksis.

Helseforetakene har etter Arbeiderpartiets mening for stram økonomi, og det til tross for påplussinger i budsjettet for i år og også viktige tilleggsvilgninger i revidert budsjett i år.

Neste år skal helseforetakene gå i balanse. Skal helse-reformen lykkes, er det viktig at Stortinget gir klare styringssignaler. Arbeiderpartiet mener at kravet om en drift i balanse innen utgangen av 2005 må opprettholdes. Men skal et sånt krav gi mening, må selvsagt helseforetakene få økonomiske rammer som gjør det mulig å nå målet. Arbeiderpartiet forutsetter at Regjeringen forstår alvoret i denne situasjonen, og at Regjeringen i sitt budsjettfor-slag som skal legges fram på onsdag, foreslår bevilgninger som gjør at helseforetakene har realistiske muligheter til å kunne gå i balanse i løpet av 2005.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Flåtten (H) [13:22:37]: Det er viktig å øke deltakelsen i arbeidslivet for å øke verdiskapingen, som skal bære de offentlige utgifter. Akkurat det siste nevnte ikke representanten Hanssen i sitt innlegg, men han har vært en av dem som i sommer har bidratt til at det kan dokumenteres opp mot 30 milliarder kr i foreslåtte velferds-økningssløfter fra den fremtidige rød-grønne regjeringen. De fleste av løftene fremstilles som å være velferd i stedet for Regjeringens såkalte skattelettelser til de rikeste.

Samtidig sier partilederen i Arbeiderpartiet nå at den totale skattebelastningen er på et nivå som er passe. Stoltenberg sier også i en replikk til statsministeren her i dag at debatten blir ærligere hvis man innrømmer at skattelettelser går på bekostning av å finansiere velferds-goder.

Kan representanten Hanssen gi et bidrag til denne ærligheten i debatten ved å fortelle hvordan finansieringen av alle sommerens løfter vil være, og bekrefte at han, og ikke minst hans partileder, fortsatt innestår for at det ikke vil være nødvendig med noen økning av skattene, selv med de foreslåtte økningene vi har hørt om i sommer?

Bjarne Håkon Hanssen (A) [13:24:07]: Jeg må si at jeg har forbauset meg litt over den debatten vi har hatt så langt i dag, for det er vel ingen tvil om at regjeringsparti-ene i forbindelse med skattemeldingen klart og tydelig har sagt at i løpet av de kommende årene har man en

målsetting om 16 milliarder kr i skattelette, hvis man inkluderer formuesskatten.

I Arbeiderpartiet har vi sagt at det ikke er vårt utgangspunkt. Da er det ikke spesielt avansert eller komplisert politikk å ha en diskusjon om hva man kan gjøre i stedet for å gi 16 milliarder i skattelette. Hvis man beholder de pengene i statsbudsjettet, kan man jobbe med å bekjempe fattigdom, styrke kommunene, styrke psykiatrien og styrke helseforetakene. I mitt hode blir det et ganske enkelt regnestykke: enten 16 milliarder kr i skattelette eller 16 milliarder kr mer til å bruke på å bygge fellesskapsløsninger. Vi har et klart valg i så måte.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:25:32]: Representanten Hanssen tok i sitt innlegg til orde for et inkluderende arbeidsliv, og påpekte at mange faller ut av arbeid og har store problemer.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2004 vedtok Stortinget betydelige innskjerpinger i forhold til retten til å kunne tilstå rehabiliteringspenger. Vi har sett at konsekvensene av det etter hvert er at mange ikke lenger får ytelse fra folketrygden ved langtidssykefravær, men i stedet henvises til å måtte kontakte sosialkontoret og klare seg med ytelsene derfra. Vi vet at det kan ha dramatiske konsekvenser, bl.a. i form av at man må omsette – selge bil og selge private eiendeler – og at det på mange måter produserer fattigdom over tid dersom trygdeytelsene forsvinner.

Det flertallet som stemte for betydelige innskjerpinger i rehabiliteringspenger i forbindelse med statsbudsjettet i 2003, var i tillegg til regjeringspartiene også Arbeiderpartiet. Vil Arbeiderpartiet ta initiativ til å gjeninnføre de gamle reglene for rehabiliteringspenger for å hindre den uverdige situasjonen som nå har oppstått for en rekke mottakere av rehabiliteringspenger?

Bjarne Håkon Hanssen (A) [13:27:02]: Nei, jeg kan ikke love at vi helt sikkert vil ta initiativ til å innføre de gamle reglene. Men det jeg kan love, er at vi helt sikkert vil ta initiativ til å få evaluert de reglene som ble vedtatt. I likhet med representanten Ballo får også jeg og vi i Arbeiderpartiet mange tilbakemeldinger om at reglene både har positive effekter og klart negative effekter. Det kan vi ikke lukke øynene for. Derfor vil det være helt naturlig i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet nå i høst å gjennomgå konsekvensene av de nye reglene og vurdere hvorvidt det er behov for nye justeringer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Beate Heieren Hundhammer (H) [13:28:15]: Jeg har lyst til å gå tre år tilbake i tid. Da mottok Samarbeidsregjeringen en arv fra regjeringen Stoltenberg som vi verken kunne eller ville la være å gjøre noe med, nemlig 26 000 barn som levde i fattigdom – et resultat av den såkalte nyfattigdommen som Gro Harlem Brundtland nektet for fantes da hun var statsminister, og som regjeringen Stoltenberg ikke maktet å gjøre noe med.

I motsetning til tidligere regjeringer har sittende regjering verken benektet at fattigdom er et problem, eller latt være å handle. Som den første etter annen verdenskrig har Regjeringen lagt fram en konkret plan for å fjerne den nye fattigdommen. Planen har fått virke i snart to år. Problemet er ikke løst, noe vi er de første til å erkjenne, men så tar vi også ansvar for dette i kommende budsjett ved ytterligere å forsterke innsatsen mot fattigdom, spesielt fattige barnefamilier.

Vi har fattige i Norge på tross av gode støtte- og skjeringsordninger for alle. Mange fattige i Norge har blitt fanget i et sosialt sikkerhetsnett som har resultert i lange, passive stønadsforløp. For å bekjempe fattigdommen i Norge har det vært nødvendig både å målrette støtteordninger når de generelle ordninger ikke strekker til, og å fokusere på arbeid.

Målretting betyr at vi kan hjelpe så det monner, dem som trenger det mest. De som er rammet av nyfattigdom, kjennetegnes svært ofte av at de er varig utenfor arbeidslivet, i tillegg til rusproblemer eller psykiske problemer. Løsningen for dem er ikke en videre utvikling av de generelle ordningene, som i all hovedsak faktisk går til den gruppen som har mest fra før, nemlig de som har tilknytning til arbeidslivet. Det er denne gruppen, som faktisk faller igjennom, Regjeringen har grepet fatt i ved å fokusere på målrettede ordninger.

Derfor er bostøtteordningen for barnefamilier med lav inntekt forbedret. Arbeidet med oppfølging av bostedsløse er styrket med økte bevilgninger. Forsørgertillegget for enslige under utdanning er økt. Minstesatsen på rehabiliteringspenger og attføringspenger er økt.

Arbeid er den viktigste veien ut av fattigdom. Derfor må det bestendig lønne seg å arbeide. Selvsagt skal vi ha gode trygdeordninger for dem som ikke har mulighet til å delta i arbeidslivet på grunn av alder eller sykdom. Vi må imidlertid ikke lage støtteordninger som gjør at det ikke lønner seg å jobbe. Da blir sikkerhetsnettet en fattigdomsfelle. Blir en over lang tid avhengig av støtteordninger som er ment å være midlertidige, vil en heller ikke kunne ta del i den velstandsutviklingen som skjer ellers i samfunnet.

Derfor har Regjeringen styrket Aetat med betydelige beløp for å bedre tilbudet til grupper som sliter med å få innpass på arbeidsmarkedet. Blant annet er det igangsatt et prosjekt som skal hjelpe tidligere langtidssosialhjelpsmottakere til å komme i arbeid og utdanning. Seks av ti deltakere i prosjektet har kommet i jobb eller selvfinansiert utdanning. Målrettede tiltak virker.

Siden staten tok over eieransvaret for sykehusene i 2002, har ventelistene og ventetidene gått kraftig ned, og antall behandlede pasienter er rekordhøyt. Ventetiden til behandling har hatt en nedgang på 20 pst. Antallet som har ventet mer enn et år på behandling, har gått ned med 80 pst. I august 2002 stod over 250 000 mennesker i sykehuskø. I august i år er antallet redusert til under 200 000.

Kortere ventetid og flere behandlede pasienter viser at sykehusreformen virker. De samlede ressursene i sykehusene blir brukt på en bedre måte. Sammen med en styr-

king av pasientrettighetene og innlemming av de private sykehusene i finansieringsordningene gjør dette at tiden hvor pasientene ble betraktet som ordreservert, definitivt er forbi. Vi er nå i ferd med å få et sykehusvesen som gjør honnørordene «pasienten i sentrum» til en realitet.

Helsevesenets stebarn, psykiatrien, har fått økt fokus og et løft i forbindelse med Opptrappingsplanen for psykisk helse. Inneværende års økning, på 700 mill. kr, er den største økningen i løpet av et år i hele planperioden. For å oppfylle opptrappingsplanen innen år 2008 er det varslet en enda større økning for neste år. Det er bra og helt nødvendig.

Velferd er mangt, men for mange er det synonymt med nettopp helsetjenester, sosiale ordninger og arbeid. Venstresidens hakk i plata er å kritisere Regjeringen for manglende innsats for syke og fattige, for så i samme åndedrag å fordømme de skattelettelsene som er gitt. Men den innsatsen som er gjort mot fattigdom, og de økte bevilgningene til helsevesenet har ikke skjedd på tross av, men på grunn av 20 milliarder kr i skattelettelsene.

Ved å prioritere skattelette til næringslivet er grunnlaget lagt for å skape flere arbeidsplasser. Det betyr økt verdiskaping, som er avgjørende for å finansiere vår velferd. Flere arbeidsplasser er også en av løsningene på fattigdomsproblemet. For en som har som høyeste ønske å komme ut i arbeid for selv å kunne forsørge seg og sin familie, må det derfor være en hån å høre venstresiden bruke de fattige som en unnskyldning for å øke skattebyrden for bedriftene.

For å trygge vår velferd trenger Norge minst av alt et skatteøkningalternativ til dagens regjering. Lavere skatter, stabile rammebetingelser og en ansvarlig budsjettpolitikk er den beste garantien for flere arbeidsplasser, økt verdiskaping og trygging av velferden.

Morten Høglund (FrP) [13:33:44]: Kampen mot internasjonal terrorisme er en av våre viktigste oppgaver for å gi trygghet og for å forsvare det åpne samfunn vi lever i.

Om terrortrusselen var noe som var langt borte og fjernt fra vår virkelighet 11. september 2001, er den i dag dessverre en trussel som også er rettet mot oss, og trusselen i seg selv er også en form for terror. Vi opplever det akkurat nå, etter at Al Qaida nok en gang har pekt ut Norge som terrormål. Da startet det med en gang en diskusjon for å finne ut hva vi har gjort for å fortjene dette. Svaret er enkelt: Vi har oppført oss som en demokratisk stat, med fri debatt og demokratiske avgjørelser. Noe av det som er blitt sagt i den frie debatt og vedtatt i demokratiets navn, har irritert og provosert. Her nevnes uttalelser fra f.eks. Carl I. Hagen som noe som skal ha provosert. Skal vi legge bånd på demokratiet og debattene for å unngå å påkalle islamistenes vrede, eller skal vi vise hva ekte demokrati er? Vi må stå fast på at vi ikke trues verken til taushet eller til beslutningsvegring.

Norge har valgt en aktiv holdning til bekjempelsen av terrorismen. Vi deltar i Irak og Afghanistan, og vi prøver å jobbe med årsakene til terrorisme. Men er det like mye sammenheng i hele vår antiterrorpolitikk? Vi vil utfordre

Regjeringen på om den sterke veksten i fundamentalistisk islamsk terrorisme krever noen endringer i utenrikspolitikken.

Norge setter dialog høyt, også dialog mellom religionene. Ja, toleranse og forståelse er viktige og gode verdier som vi gjerne vil eksportere. Men klarer vi å skille mellom dem som er innstilt på reell dialog, og dem som gjør dette utelukkende for å kunne fortsette å nyte godt av våre bistandskroner, våre oljeinvesteringer og vår tålmodighet? Ser ikke også Regjeringen at det finnes regimer der ute som aktivt og relativt åpent både oppmuntrer, finansierer og trener terrorister? Det er regimer som i islams navn tillater og bedriver de grusomste overgrep mot egen befolkning. Er det fornuftig og riktig med en dialog med slike regimer? Gir det resultater i positiv retning? Er Iran og Sudan blitt mer moderate og menneskevennlige regimer etter norsk påvirkning og dialog? Har de blitt mindre islamistiske og fundamentalistiske, eller kan det være at situasjonen er blitt verre? Hvordan skal vi så forholde oss til det? I det ene øyeblikket trues vi på livet av islamister, og i det andre øyeblikket setter vi oss til bordet med islamister. Hvis det var riktig å isolere det ondskapsfulle apartheidregimet i Sør-Afrika, hvorfor er det ikke riktig å isolere tilsvarende regimer i dag?

Det er på tide å vurdere om det ikke bør foretas noen tøffe valg med hensyn til hva slags samkvem vi skal ha med en del regimer som ikke bare utgjør en trussel for egen befolkning, men for sin region og omverdenen.

Representanten Stoltenberg har tidligere i dag vært opptatt av FN og FNs rolle for en tryggere verden. I denne sammenheng må det være lov til å spørre om hva vi skal gjøre når FN unnlater å ta de nødvendige politiske og moralske beslutninger. FN klarte ikke å enes om å foreta seg noe i Kosovo. Allikevel ble det heldigvis gjort noe. FN var fraværende i Rwanda i 1994. Ingenting skjedde, og resultatet ble en katastrofe.

I disse dager opplever vi et folkemord i Darfur i Sudan. FN er på banen, men ikke sterkt nok, og uten kraft til å hindre fortsatte drap og overgrep. Skal vi fortsette å akseptere at diktaturstater kan motsette seg inn gripen i eget land selv når formålet er å beskytte befolkningen? Bør ikke folkeretten nettopp være der for folk og ikke for udemokratiske makthavere? Burde vi endre folkeretten slik at individets rettigheter står over statenes suverenitet? Folkeretten må ikke reduseres til en illusjon uten innhold, som den blir når den hindrer mennesker i å leve sine liv i fred og frihet.

Slike debatter er vanskelige, men helt nødvendige. Hvis vi mener noe med å skape en tryggere verden, fri for terror og overgrep, basert på demokratiske verdier, må vi også forfekte dette i FN. Uten at flere land trekker noen klare linjer for hva som er akseptabelt, vil vi fortsette å oppleve tragedier som i Sudan, menneskeskapte tragedier. Denne representanten er skuffet over at situasjonen i Sudan – en av de alvorligste humanitære katastrofer på flere år – overhodet ikke ble omtalt i trontalen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunhild Øyangen (A) [13:38:52]: I en tale til menigheten Levende Ord i Bergen i sommer gikk Fremskrittspartiets leder Carl I. Hagen til det som ble oppfattet som et angrep på islam. Det skapte naturlig nok stor debatt, og ikke minst reagerte flere ambassadører i Norge på uttalelsene.

På fredag fikk vi høre at Al Qaida hadde framsatt en trussel mot bl.a. Norge. Muslimer i Norge var raskt ute og tok sterkt avstand fra trusselen og framholdt at norske muslimer må beskytte Norge.

Ser Fremskrittspartiet at også de har et ansvar for å bidra til å bygge broer mellom folk istedenfor å skape motsetninger i en tid hvor terror og trusler preger det internasjonale samfunnet kanskje mer en noensinne? Eller er det slik, som en fikk inntrykk av i representanten Høglunds innlegg, at de har gitt opp dialogen, både nasjonalt og internasjonalt?

Morten Høglund (FrP) [13:40:14]: Hvis man tar tak i hele Carl I. Hagens tale og ikke enkelte bruddstykker, som noen velger å gjøre, vil man se at den talen var et angrep på det også jeg omtalte som fundamentalistisk islam, og ikke et angrep på islam som sådan, slik enkelte valgte å tolke det som.

At noen ambassadører fra land som har en tvilsom historie i forhold til menneskerettigheter, velger å gå til angrep på Carl I. Hagen, kan vi ikke ta hensyn til. Vi har et ansvar for å si fra når vi opplever at situasjoner og tilstander er så alvorlige som de er i forhold til menneskerettighetssituasjonen, fundamentalisme og ytterliggående islam.

Ja, vi har også et ansvar, men ansvaret ligger også i å si fra, slik vi gjør. Hvis vi blir hindret i å si fra, er vårt demokrati virkelig truet.

Julie Christiansen (H) [13:41:24]: Det er prisverdig at Fremskrittspartiet tar opp utenrikspolitiske spørsmål. Det skjer ikke for ofte, men er desto mer prisverdig når det skjer.

Etter min mening mangler Fremskrittspartiet et overordnet syn/perspektiv på norsk utenrikspolitikk, og spesielt gjelder det vårt forhold til NATO og den store omforming vi ser av NATOs oppgaver og struktur. Dette kommer også til uttrykk når det gjelder det nye forholdet mellom EU og NATO. EU har store ambisjoner på egne vegne når det gjelder en felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Gjennom den såkalte Berlin-pluss-avtalen har EU sikret seg tilgang til NATOs felles ressurser, slik som militære hovedkvarter. På den måten unngås unødvendige dupliseringer mellom disse to organisasjonene. Dette er en utvikling som varmt støttes av USA. På denne måten frigjøres også ressurser som USA kan bruke andre steder, f.eks. i kampen mot internasjonal terrorisme. EU og NATO går med andre ord i tospann og har samme perspektiv når det gjelder de vesentligste sikkerhetsutfordringene i dag. Så mitt spørsmål er: Hvorfor har Fremskrittspartiet så avvikende synspunkter fra USA i et så grunnleggende spørsmål som europeisk sikkerhet? Er det

Fremskrittspartiets syn at Norge bør delta i arbeidet med å sikre stabilitet i Europa?

Morten Høglund (FrP) [13:43:09]: Fremskrittspartiet er glad for at EU og USA har såpass sammenfallende synspunkter som de har. Når vi har sagt at vi ønsker å konsentrere oss om NATO, og er skeptiske til den forsvarsdimensjonen som bygger seg opp i EU, er det utelukkende fordi vi ikke er medlem i EU og må forsvare oss rundt det vi ser på som bærebjelken i vår sikkerhetspolitikk, nemlig NATO.

Vår viktigste utenrikspolitiske visjon er å forsvare norske interesser. Men for all del, vi må forholde oss til den virkelighet som er der ute. Vi må forholde oss til at det bygges opp en forsvarsdimensjon i EU. Vi må tettest mulig søke et samarbeid der som ivaretar våre interesser. Vi kan ikke fornekte den virkeligheten. Men vi står fast ved at vi synes NATO hadde vært den beste løsningen for å ivareta også Europas sikkerhet i årene fremover.

Bjørn Jacobsen (SV) [13:44:15]: Representanten Høglund var i innlegget sitt inne på at FN ikkje verkar godt nok. Han var også delvis inne på svaret på korfor det ikkje verkar godt nok, nemleg at ein ser at oppslutninga om FN ikkje gjeld.

Vi har hatt fleire innlegg om Irak i dag. Vi veit at løysinga der kunne ha vore FN viss ein hadde fått ei oppslutning om FN. Vi veit at situasjonen i Irak er prekær, og frå Framstegspartiet og Regjeringa blir det peika på at vi må sjå framover og ikkje snakke om snøen som fall i fjor. Det kan vere greitt om det bidreg til fleire gode strakstil-tak for å redde sivilbefolkninga frå fleire lidingar. Men om ein ønskjer å leggje lokk på debatten om det internasjonale samfunnet si evne til å løyse konflikhtar på fredelig vis, har ein trådd feil.

Vi veit at det forbodet vi fekk i førre hundreåret, mot bruk av makt, heile tida blir uthola. Kva er Framstegspartiets politikk for å hindre folkerettsstridige forkjøpsangrep, for å hindre at tilnærma løgnaktige bevis blir presenterte for verda i tryggingrådssalen i FN? Kva er Framstegspartiets tiltak for å hindre aleinegang i den internasjonale politikken?

Morten Høglund (FrP) [13:45:37]: Jeg var innom dette i mitt innlegg. Jeg tror vi alle må innse at man har gjort feil i tidligere tider. Det kan være Fremskrittspartiet, det kan være Norge, det kan være USA, det kan være alle som ikke har talt like sterkt og overbevisende når de har sett urett og overgrep. Jeg er for så vidt glad for en internasjonal politikk, en utenrikspolitikk fra både det ene og andre hold, som mer tydelig fokuserer på menneskers lidelser og urett når den begås. Vi må diskutere hvordan vi håndterer det.

Her reises det vanskelige spørsmål. Jeg prøvde å trekke opp dette i mitt innlegg, individet kontra statene, diktaturer kontra frihet. Det er slike fundamentale spørsmål som jeg ønsker velkommen, og jeg har gjerne SV med i en slik debatt. Det er ingen enkel debatt, og det er ikke gitt noe fasitsvar, men det er en debatt som må tas. I så

måte tror jeg vi alle har et ansvar for å gå i oss selv og finne ut hva som er konstruktive løsninger på de utfordringer verden ser i dag.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Inge Ryan (SV) [13:47:03]: Det blir sagt at Norge er verdens beste land å bo i, og det tror jeg er sant. Jeg tror denne regjeringa, i likhet med foregående regjeringer, har sin del av æren for det. Jeg tror veldig mye av det vi gjør i dette landet, er bra, og det er viktig at vi legger det i bunnen, når vi fører en trontaledebatt i 2004.

Jeg har lyst til å peke på to områder der jeg mener Norge er ute av kurs, og jeg ønsker å bruke de minuttene jeg har, på det. Jeg er vel en av dem som reiser mest rundt i Norge og står på stand. Jeg står på stand ca. 30–40 dager i året, på butikker rundt omkring. Det jeg gang på gang møter, er folk som ikke skjønner hvordan man på 1950-, 1960- og 1970-tallet kunne bygge skoler, bygge svømmebasseng, da Norge var et relativt fattig land, mens man i 2004 ikke har råd til gardiner, ikke har råd til vann i bassenget. Det skjønner ikke folk, og det skjønner ikke representanten Ryan heller!

Det er uforståelig at vi har stelt oss på en slik måte at kjøpesentret er det vakreste bygget i kommunen. Det vakreste bygget i kommunen skal være skolen. Den skal det glinse av. Den skal være forgylt, slik at skolen skal være noe vi er stolte av. Men der er altså gardinene revet ned. Det er ikke toalettdører mange plasser. Man har ikke råd til vann i bassenget, og man har dårlige bøker.

Så er det kampanjer for at vi skal løpe og kjøpe stadig nye ting vi ikke har bruk for, fordi folk har så høy privat kjøpekraft. Her er vi nødt til å ta noen grep. Vi er nødt til å flytte noe av den private kjøpekraften fra at man kan kjøpe porselenskatte til å ha dokosten i, til å kjøpe gardiner og ha vann i svømmebassengene på skolene.

Det gjør nemlig noe med oss at vi bygger ned. Jeg er enig med statsministeren i renoveringen av offentlig sektor. Det er helt nødvendig, men vi må ikke rive den. Vi må ikke rive den! Når kommunepolitikere opplever at vi river i dag, gjør det noe med oss. Det fører nemlig til at vi får et egosamfunn, der vi blir mer opptatt av å være brukere enn innbyggere. Et brukersamfunn er et mye dårligere samfunn enn et innbygger-samfunn. I et innbygger-samfunn krever vi vår rett, men vi gjør også vår plikt. I et brukersamfunn krever vi kun vår rett, og er ikke så opptatt av fellesskap. Her er vi på feil kurs. Dette må vi sammen få gjort noe med, for i et slikt samfunn er det alltid de svakeste som detter utenfor, og det har vi ikke råd til i verdens beste land.

Jeg har en tre-fire forbilder. Ett av dem er Martin Luther King. Han holdt en flott tale en gang: «I Have a Dream» – jeg har en drøm. Også jeg som enkel stortingsrepresentant fra Nord-Trøndelag har en drøm. Den drømmen handler om at det er et ord i vår ordliste som skal bort, og det er ordet «arbeidsledighet». Jeg håper at vi i løpet av kort tid får strøket det ordet, at Norsk språkråd bestemmer seg for at ordet «arbeidsledighet» skal bort.

Hvorfor det? Jo, det skal bort fordi vi har ikke råd til å ha folk som ikke er i jobb, gående arbeidsledige. Det norske samfunnet må ha arbeidsledige folk på opplæring kontinuerlig. Alle de 100 000 som i dag er arbeidsledige, og mange av de 600 000 som er utenfor det totale arbeidsmiljøet, må få kontinuerlig opplæring når de ikke er i jobb. Vi skal operere med to begreper i det norske samfunnet – enten er du i jobb, eller så er du på opplæring. Ikke bare for samfunnet er det viktig, det er også viktig for den enkelte.

Jeg har sjøl arbeidet på arbeidskontor noen år, og har sett hvorledes arbeidsledige brytes ned både mentalt, sosialt, faglig og ikke minst økonomisk. Vi som er så opptatt av å forvalte denne oljeformuen vår og passe på *de* pengene så godt, er altfor lite opptatt av å forvalte den menneskelige formuen, den humane kapitalen, av å ta vare på den like omsorgsfullt og se på den som like viktig som den kapitalen som vi ofte snakker om når vi snakker om oljefondet.

Jeg tror at dette er to områder vi må ta tak i. Vi er veldig flinke til av og til å gå tilbake i historien og spørre: Hva gjorde vi feil? Alle er enige om i dag at det var feil at man fra det offentliges side drev med kastrering av tattere. Det var feil. Vi er enige om at den måten vi behandlet den samiske befolkningen på i forhold til deres språk og kultur, var feil. Det har til og med kongen vært i Finnmark og bedt om unnskyldning for. Så må vi spørre oss: Hva gjør vi feil i 2004? Jeg tror at en feil vi gjør i 2004, er at vi opererer med at noen skal være arbeidsledige og utenfor arbeidsmarkedet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Aud Gaundal (A) [13:52:29]: Sosialistisk Venstreparti, representert ved representanten Inge Ryan, og Arbeiderpartiet har mye til felles i akkurat det å skape arbeidsplasser, og også at det skal være folk i distriktene. Vi vil ha arbeidsplasser, og vi vil ha aktivitet i hele landet. Da er det spørsmål om virkemidler, slik at vi kan nå de målene. Både Arbeiderpartiet og SV har hatt en aktiv politikk når det gjelder å stimulere bedriftene, slik at de etablerer seg.

Arbeiderpartiet var imot det forliket som SV inngikk med Regjeringa, slik at SND Invest ble privatisert. Vi stemte imidlertid for det som i ettertid ble hetende Ryanfondet. Det er midler som skal brukes i distriktene. Nå hevdes det at midlene har blitt papirpenger, fordi private investorer ikke vil bidra med sin del, og fordi bankene er tilbakeholdne.

Mener representanten Ryan at premissene for fondene må endres, eller tror han det vil bli positivt etter som tida går?

Inge Ryan (SV) [13:53:55]: Når vi var med på salg av SND Invest, var det fordi det ikke var noe strategisk instrument for staten for å drive næringsutvikling. Det var tilfeldige investeringer som i hovedsak ble gjort i sentrale strøk, og det er ikke noen god SV-politikk.

Så til det som vi fikk som alternativ, den såkalte såkornordningen, 1 milliard kr som skal brukes til egenkapital i næringssvake områder. Det ble satt i gang et arbeid med dette på nyåret, og jeg har full tillit til at dagens næringsminister og dagens regjering får det på plass. Vi i SV har jevn dialog med Regjeringa om dette spørsmålet i og med at vi samarbeider om det, og sjøl om det er noen skjær i sjøen for å få det på plass, er jeg overbevist om at vi klarer å få dette til, og at dette kommer gode bedrifter og gode prosjekt i Distrikts-Norge til gode, slik at vi får etablert arbeidsplasser og får ny vekst i enkelte samfunn som trenger egenkapital.

Ine Marie Eriksen (H) [13:55:10]: I et øyeblikk av voldsom ærlighet og klarsyn uttalte representanten Inge Ryan på årsmøtet i Sosialistisk Venstreparti, Rogaland, den 14. februar i år følgende:

«SV har vært et konservativt parti som er mot og mot og mot. Det går ikke an å si: Vi skal i regjering og dette er vi imot. Vi var imot farge-TV og nærradio. Hvis vi hadde eksistert den gangen hjulet ble oppfunnet, hadde vi sikkert stemt mot det også.»

SV er et av de partiene som strør om seg med flest milliarder kroner til gode formål, og i likhet med farge-TV, nærradio og hjulet er SV imot f.eks. skattelettelse for at bedrifter skal kunne skape arbeidsplasser og verdier. I budsjettet for 2003 foreslo de faktisk en økning på 7 milliarder kr i skatter og avgifter for bedrifter. Da er mitt spørsmål: Hvorfor melder SV seg ut av debatten om å skape de verdiene som betaler velferden?

Inge Ryan (SV) [13:56:25]: Det er hyggelig at Høyre følger med på SVs fylkesårsmøter. Det setter jeg pris på, og det håper jeg dere fortsetter med.

Det er helt riktig at SV har utviklet seg fra å være et 5 pst.-parti til å bli et 15 pst.-parti. I den tida har vi også utviklet politikken. Grunnen til at vi var et 5 pst.-parti, var nok at vi ville for lite og var imot for mye, men så har vi også jobbet siden tidlig på 1970-tallet med å skape et moderne parti som vi nå er i ferd med å forme, og som faktisk er modent til å gå i regjering, fordi vi er i ferd med å begynne å ville mer og protestere på mindre.

Så var det spørsmål om dette med skatter og næringslivet. Jeg møter et næringsliv som faktisk ønsker et mye mer aktivt virkemiddelapparat, og som ikke er så bekymret av skattetrykket. Jeg besøker mange bedrifter hver eneste måned som sier: Gi oss mer stabile vilkår, og gi oss et skikkelig virkemiddelapparat. Skatten er ikke problemet, og derfor er jeg uenig med Høyre i at skattetrykket er et problem for norsk næringsliv. Norsk næringsliv trenger forutsigbarhet, og så trenger de et virkemiddelapparat som er godt og skikkelig.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:57:47]: Representanten Inge Ryan var i sitt hovedinnlegg opptatt av arbeidsplassene. Den eneste noenlunde trygghet for arbeidsplassene er at bedriftene går med godt overskudd. Men SVs næringspolitikk virker ikke slik i enhver henseende.

Når vi ser på skipsfarten nå – vi behandlet skipsfartsmeldingen i vår – taper vi tusenvis av arbeidsplasser. Rederiene flagger ut. Til og med Fjord Line i nord har nå varslet at de skal flagge ut. Norge er blitt redusert fra tredje til femte plass når det gjelder skipsfartsnasjoner. Snart går også Hongkong forbi. Skipsfartsmiljøene er i ferd med å forvitte. Det er 70 000 arbeidsplasser på land, og hva er SVs svar? Ønsker de å forandre sin politikk fra i vår for å sikre den maritime klyngen og gi verdiskaping og arbeidsplasser, noe SV sier de er for?

Inge Ryan (SV) [13:58:59]: Saken om skipsfarten er kanskje den vanskeligste jeg har vært med på å behandle på Stortinget siden jeg kom inn for tre år siden. Den er veldig kompleks, fordi man på den ene siden har et internasjonalt regelverk å forholde seg til, som praktiseres veldig forskjellig fra det vi gjør i Norge, og på den andre siden må vi ha skatt inn i dette samfunnet dersom vi skal kunne dele ut noe igjen. Vi vet at mange av dem som er engasjert i skipsfarten, og som eier skipene, er noen av Norges rikeste folk. At de på en måte skal få en betydelig skattelette, dvs. at de ikke skal bidra til fellesskapet i det hele tatt, er for oss i SV veldig vanskelig å akseptere.

Derfor har vi sagt at vi for en del grupper er villige til å gå inn med andre typer tiltak, bl.a. i forhold til fornying av flåten, i forhold til kompetanseheving, i forhold til å få inn kvalifisert arbeidskraft og gjøre en jobb for å få lærlinger inn på en del av skipene, osv. Men jeg vil bare understreke at dette er et vanskelig spørsmål, og at vi i SV har en kontinuerlig debatt rundt det. Vi er ikke sementert når det gjelder dette spørsmålet, men vi kan ikke være med på å gi de rikeste i landet betydelige skattelettelse.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsråd Dagfinn Høybråten [14:00:36]: Regjeringen arbeider for et mer inkluderende samfunn – et samfunn som verdsetter den enkeltes tiltakslyst og engasjement i arbeidsliv, hjem og nærmiljø, et samfunn som legger til rette for at hver enkelt, ut fra sine forutsetninger, får mulighet til å bidra i fellesskapet. I denne sammenheng er det viktig å styrke innsatsen for et inkluderende arbeidsliv.

Vi har en sterk politisk, økonomisk og etisk forpliktelse til å arbeide for å unngå at arbeidstakere blir rammet av sykdom og ulykke på jobben eller blir gjenstand for utstøting og utestenging fra jobben. Vi må skape en bredere vei inn i arbeidslivet og en smalere vei ut. For å få dette til trengs det flere nye grep i arbeids- og velferdspolitikken:

- en samlet politisk ledelse av feltet gjennom det nye Arbeids- og sosialdepartementet, som er etablert fra og med 1. oktober i år
- en reform av arbeids- og velferdsforvaltningen som bidrar til flere i arbeid og færre på trygd, et samordnet tjenesteapparat for brukerne basert på dagens trygdekontor, arbeidskontor og sosialkontor og en aktiv bruk

av individuelle planer som en sosial kontrakt mellom innbyggere og tjenesteapparat

- en pensjonsreform som sikrer folketrygdens bærekraft og stimulerer til et mer inkluderende arbeidsliv der folk står lenger i jobb
- en utprøving av uføretrygd som lønnskudd som ledd i å hjelpe uføretrygdede tilbake i arbeidslivet
- en sterkere fokusering på arbeidslivets ansvar for å forebygge langtidsfravær og utstøting fra arbeidslivet
- en opptrapping av tiltakene for yrkeshemmede i arbeidsmarkedspolitikken

Det er nå god vekst i økonomien, og sysselsettingen øker. Regjeringen forventer at den begynnende konjunkturoppgangen vi er inne i, fortsetter og forsterkes inn i 2005. Arbeidsledigheten henger litt etter i konjunkturløpet, men etter hvert som sysselsettingsveksten blir sterkere og omfatter flere næringer, forventer vi at ledigheten faller ytterligere. Dette gir grunnlag for at flere som ønsker arbeid, kommer i jobb. Rekordlav rente, rekordlav inflasjon og lavere kronekurs betyr et sunnere grunnlag for norske arbeidsplasser.

Regjeringen vil fortsette med å bekjempe ledigheten på bred front. Gjennom en aktiv arbeids- og velferdspolitik skal vi motvirke omfanget av langvarig ledighet og bidra til at personer som i dag står utenfor arbeidslivet, kan komme i jobb og utnytte sine evner og anlegg til beste for seg selv og samfunnet. For å møte utfordringene på arbeidsmarkedet i en begynnende konjunkturoppgang er arbeidsmarkedspolitikken rettet inn mot å stimulere de ledige til aktiv jobbsøking. Langtidsledige, innvandrere, ungdom og yrkeshemmede er prioriterte grupper for slike aktive tiltak. Siktemålet er å få flere i arbeid og redusere tilstrømmingen til uføretrygd.

I inneværende stortingssesjon vil Regjeringen arbeide fram tre store og viktige saker på dette feltet. Det er oppfølgingen av Rattsø-utvalgets innstilling vedrørende organisering av velferdssektoren, oppfølging av Pensjonskommisjonens innstilling samt oppfølging av Arbeidslivslovutvalget. Alle disse sakene står sentralt i bestrebelser på å skape en helhetlig politikk for et inkluderende arbeidsliv. Arbeidet for et mer inkluderende samfunn er viktig for Kristelig Folkeparti.

Innad i Norge er kampen mot sosial nød en hovedoppgave. Velstandsnivået her i landet er høyt og øker, men noen får ikke del i denne utviklingen. Det vil vi fokusere på. Vi må bevare og styrke et sosialt sikkerhetsnett som favner alle. Samtidig skal vi komme med særlige tiltak for å støtte opp om dem som faller utenfor. Slik kan vi bygge et mer inkluderende samfunn.

Første prioritet er solidaritet med de fattigste av de fattige i verden. Denne regjeringen har økt bistanden hvert eneste år. Denne regjeringen har gitt mer bistand enn noen annen regjering har gjort. Denne regjeringen har ledet Norge til å bli det landet i verden som gir høyest andel av bruttonasjonalinntekten i bistand. Vi vil videre i kampen for menneskeverdet og mot ekstrem fattigdom. Vi vil arbeide for mer bistand og bedre bistand, mer rettferdig handel og gjeldslette, økt fokusering på mottakerlandenes eget ansvar for godt styresett,

kamp mot korrupsjon og respekt for menneskerettighetene.

Kristelig Folkeparti er også familiepartiet. Utgangspunktet for vår familierpolitikk er barna og det som er best for dem. Kristelig Folkeparti vil verne om småbarnsfamiliens valgfrihet, og vi vil kjempe for kontantstøtten. Vi har ingenting imot at det blir en hovedsak i den lange valgkampen, som er erklært startet i dag. En reell valgfrihet forutsetter også at full barnehagedekning prioriteres.

Vi vil videreutvikle gode permisjonsordninger, ikke minst er det viktig å gi far bedre muligheter til å velge tid med barna. Fødselspermisjonsordningen må bli mer fleksibel. Tidskontoordningen har overlevd seg selv og bør avvikles. Familievern og samlivskurs bør prioriteres. Vi har ikke et inkluderende samfunn før vi makter å gi familier med funksjonshemmede barn den hjelp og den støtte de trenger.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [14:05:55]: Statistisk sentralbyrå har utarbeidd samanhengande tal for sysselsetjinga i ulike bransjar sidan 1970. I 2003 fall for første gong på 33 år sysselsetjinga i offentleg sektor. SSB meiner at hovudforlaringa på dette er den dårlege kommuneøkonomien. Ordføraren i Hjartdal kommune i mitt eige fylke sa til Dagsavisen før helga:

«Vi hadde en runde for to år siden da vi måtte nedbemanne med ti årsverk. Nå må vi i gang igjen.»

Av statistikkane til Aetat kan me lese resultatet av denne politikken. Det er innanfor kjerneområda i velferdsproduksjonen me no ser at arbeidsløysa aukar kraftig. Aetat skriv i ei pressemelding den 30. september i år:

«Stram kommuneøkonomi bidrar til at ledigheten fortsetter å øke innen helse, pleie og omsorgsarbeid.»

Korleis ser arbeids- og sosialministeren på denne utviklinga? Meiner arbeids- og sosialministeren at det er eit problem at arbeidsløysa aukar innanfor desse områda? Kva vil han konkret gjere med det?

Statsråd Dagfinn Høybråten [14:07:22]: Offentlig sektor er og skal fortsatt være en viktig del av det samlede arbeidstilbudet i Norge, men offentlig sektor kan ikke alene være løsningen på de utfordringene vi har på arbeidsmarkedet. Det er viktig å styrke kommuneøkonomien. Det har denne regjeringen bidratt til i dette året, også i forlik med representanten Oppebøen Hansens parti. Det vil vi også gjøre framover.

Det som er sentralt nå, er at vi ser en god vekst i sysselsettingen selv om nivået på arbeidsledigheten foreløpig er redusert for lite. De prognosene som Statistisk sentralbyrå har lagt fram når det gjelder utviklingen samlet sett på arbeidsmarkedet, viser at Regjeringens politikk gir vesentlige bidrag til økt sysselsetting og redusert ledighet. Det er særdeles viktig at vi nå klarer å fortsette den utviklingen, og ikke forskusler de gode rammebetin-

gelsene som vi nå gjennom flere år har klart å skape for konkurranseutsatt virksomhet i dette landet.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:08:54]: Jeg har med interesse lyttet til arbeids- og sosialministerens innlegg, og jeg synes faktisk det var veldig mye positivt. Jeg synes særlig det som går på en samlet ledelse når vi snakker om sosialetat, trygdeetat og arbeidsmarkedsetat, er et veldig viktig signal, og også noe som Stortinget faktisk har bestilt, gjennom at man sier at man ønsker å få én enhet ut av dagens organisering av sosial-, arbeidsmarkeds- og trygdeetaten. Og Regjeringen har valgt å komme tilbake til Stortinget med en sak og følge denne opp.

Ministeren nevnte også det som gikk på avtalen om et inkluderende arbeidsliv. Der var det særlig tre pilarer partene i arbeidslivet kjempet for. Det var å få ned antallet uføre, redusere den generelle pensjoneringsalderen og redusere sykefraværet med 20 pst., og i tillegg få flere med nedsatt funksjonsevne ut i jobb. Hvor står dette i dag? Kan statsråden si litt om hvorvidt man er i mål, er underveis eller må gi opp målene?

Statsråd Dagfinn Høybråten [14:10:17]: La meg først si at jeg tar imot invitten til dialog om utformingen av den framtidige arbeids- og velferdsforvaltningen som er kommet både fra Arbeiderpartiets side og fra Framskrittspartiets side her i denne debatten.

Når det gjelder bestrebelsen for et inkluderende arbeidsliv, er vi helt avhengige av et godt samspill med partene i arbeidslivet. Bestrebelsene har tre grunnpilarer. Det er kampen for å få ned sykefraværet – vi er på langt nær i havn eller i rute i forhold til de bestrebelsene, og derfor må det arbeidet forsterkes, ikke minst må arbeidsgiverne ta en større del av ansvaret i kampen mot det uholdbare langtidsfraværet, som går opp. Når det gjelder å inkludere flere yrkeshemmede i arbeidslivet, går utviklingen i positiv retning. Det har aldri vært flere funksjonshemmede i arbeidslivet enn det er nå. Når det gjelder inkludering av eldre arbeidstakere, har vi fortsatt et godt stykke vei igjen, men det er undersøkelser som tyder på at eldre arbeidstakere har blitt mer attraktive på arbeidsmarkedet.

Sigbjørn Molvik (SV) [14:11:44]: I trontalen sier Regjeringen at det viktigste grunnlaget for verdiskaping er høy deltakelse i arbeidslivet. Det sies videre at en vil slippe flere til i arbeidslivet, få ned sykefraværet og forsterke arbeidet med å legge til rette for et mer inkluderende arbeidsliv. Dette er målsettinger som SV deler.

Norske kommuner er landets kanskje største arbeidsplass og arbeidsgiver. Meldingene derfra om dagen er særs bekymringsfulle. NRK Østfold sier 1. september at i alle de store kommunene i Østfold går sykefraværet opp. Det er nå på over 11 pst. Fra Telemark og andre deler av landet meldes det nesten daglig om ansettelsesstopp og nedbemanning i norske kommuner på grunn av mangel på penger. Jeg er enig med statsråden i at offentlig sektor alene ikke kan løse problemene med høy ledighet og høyt sykefravær.

Tror statsråden i det hele tatt det er mulig å nå disse målene uten å gi norske kommuner et kraftig og langvarig økonomisk løft?

Statsråd Dagfinn Høybråten [14:12:57]: Sykefraværet i offentlig sektor er en stor utfordring, men det er altfor enkelt, som representanten Molvik her antyder, å si at bare man øker de offentlige budsjettene, går sykefraværet ned. Det er bare å gå litt tilbake i historien og se hvordan sykefraværet har utviklet seg i perioder hvor vi har økt de offentlige budsjettene, noe vi for øvrig også har gjort i ganske stor utstrekning når det gjelder kommunebudsjettene for inneværende år. Jeg tror at en er nødt til å sette søkelyset på arbeidsgiverens ansvar på den enkelte arbeidsplass når det gjelder å få ned sykefraværet. Der er det stor forskjell mellom kommunene. Det er forskjell på kommunene som arbeidsgivere når det gjelder hvordan man følger opp dette arbeidet. Det er kommuner som passivt forholder seg til dette og nærmest budsjetterer med sykepengene fra trygdekontoret som noe som skal redde kommuneregnskapet til slutt. Og så er det kommuner som går aktivt inn med tiltak i samarbeid med arbeidslivssentrene, slik de skal gjøre i henhold til IA-avtalen. Vi må sørge for at de gode kommunene blir flere, slik at de kan lære av hverandre.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ranveig Frøiland (A) [14:14:29]: Verknadene av den politikken som ei Høgre-dominert regjering fører, viser seg tydeleg no. 1 500 barn i Bergen har måtta slutta i skulefritidsordninga på grunn av auke i kostnadene, som var på 40 pst. det siste året. Betaling for ein plass er rundt 2 000 kr pr. måned. Dette er det mange foreldre som ikkje klarer. Høgre, som òg styrer Bergen, får gjennomslag for synet sitt. Dei meiner at det ikkje er ei offentlig oppgåve å gje pengar til skulefritidsordninga. Det som er trist, er at også Kristeleg Folkeparti og Venstre er med og reduserer dette viktige tilbodet for born. Reduksjon i skulefritidsordninga føyer seg inn i ei rekkje av kutt som kommunane må gjera fordi denne regjeringa ikkje løyver nok pengar til kommunane. Det er eit rekordhøgt underskott i kommunesektoren på over 13 milliardar kr. Arbeidarpartiet har gjort framlegg om å auka dei frie inntektene til kommunane med 3–4 milliardar kr utover Regjeringa sitt framlegg for neste år. Dette hadde løyst mange av dei problema Kommune-Noreg står overfor både når det gjeld skule, barnehagetilbod og omsorg for unge og eldre.

Vi er mange som har begynt vårt samfunnsengasjement med frivillig arbeid og dugnad. Eg var ei av dei som starta både leikestove og barnehagetilbod for mine born for over 30 år sidan. Målet var at når neste generasjon foreldre skulle ut i arbeid, skulle dei vera trygge for borna sine medan dei var i arbeid. Å sikra nok barnehageplassar, var altså viktig. Det er viktig med valfridom, seier Lilletun og statsministeren. Ja, eg skal lova at det kjennest ikkje som nokon valfridom når småbarnsforeldre som står på venteliste for barnehageplass til sine born,

(Frøiland)

står i lag med 200–300 andre. Det manglar over 16 000 barnehageplassar for å få full dekning.

Arbeid til alle som ønskjer det, er viktig for den ein-skilde, og det er viktig for verdiskapinga i landet vårt. Arbeidsløysa er enno altfor høg, og det må gjerast mange krafttak for å få ho ned. I forliket om inneverande års budsjett fekk Arbeidarpartiet fleirtal for nesten 900 mill. kr til tiltak for å skapa nye arbeidsplassar. I revidert nasjonalbudsjett kutta Regjeringa på mange av desse millionar kronene, men vi fekk heldigvis retta opp att det meste av det. Altså fylte Arbeidarpartiet verktøykassa til næringsministeren, som som kjent har klaga over at ho var tom. For vi treng ikkje nøytral næringspolitikk, vi treng ein aktiv næringspolitikk, og det vil Arbeidarpartiet medverka til.

I revidert nasjonalbudsjett for 2003 i fjor bestemte dette stortinget seg for at Regjeringa skulle kunna gå vidare med å byggja fire–fem gassferjer, for det var viktig at ein kunne utvikla den teknologien i Noreg, få den kompetansen i Noreg og eksportera kompetanse. I tillegg gav ein meir pengar til forskings- og utviklingskontraktar, som var viktig for å kunna gjera dette arbeidet. Eg veit ikkje kva slutten på historia er, men eg håpar inderleg at Regjeringa gjer sitt for å vera aktiv i denne politikken òg, å utvikla kompetanse som vi kan eksportera og dra nytte av vidare.

I går hørde vi at no vil ca. 80 000 arbeidsplassar flaggast ut i dei kommande åra. Det er ganske alvorleg når vi hører om kor mange som er flytta ut dei siste åra, kor mange som ønskjer å flytta ut arbeidsplassar for å få billigare arbeidskraft. Altså er det viktig og heilt nødvendig med ein aktiv næringspolitikk, slik at ikkje dei ulike næringane ønskjer å flytta ut.

Vi hørde òg i førre veke om at no kjem to ferjearlag på Vestlandet til å flagga ut. Det har samanheng med nettolønnsordninga, som Regjeringa ikkje ville vera med på for dei som ikkje har striper og slikt på erna. Når det gjeld vanlege sjøfolk, er det over 2 000 arbeidsplassar som kan reddast dersom ein gjer noko slik at dei får dei same vilkåra som ein har i dei landa dei kan og skal konkurrera med. Det er viktig å ta vare på dei arbeidsplassane ein har. Det er viktig å skapa nye arbeidsplassar. Derfor er det utruleg viktig med ein aktiv næringspolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri A. Meling (H) [14:19:46]: Høyre er opptatt av sammenhengen mellom verdiskaping og velferd. Vi tror faktisk at det er det partiet som har den beste politikken for verdiskaping som også vil ha den beste velferdspolitikken. Verdiene må tjenes før de kan fordeles.

Representanten Frøiland var inne på trusselbildet, at 80 000 arbeidsplasser kan flagges ut i løpet av de neste fem årene, som MMI-undersøkelsen som ble offentliggjort i går, viste. Men ser representanten Frøiland noe som kan virke bedre i forhold til de rammevilkår som næringslivet arbeider under, enn et skatte- og avgiftsnivå som er på linje med landene omkring oss, og en offentlig

sektor som styres slik at det ikke fører til et lønnspress, rentehopp og en høy kronekurs? Ser representanten Frøiland andre tiltak som kan virke bedre enn de tiltakene som denne regjeringen har stått for, og som gir resultater både i forhold til produksjonsvekst og økning i sysselsetting?

Ranveig Frøiland (A) [14:21:04]: Det er heilt nødvendig å sjå samanhengen mellom verdiskaping og velferd. Der meiner eg faktisk at Arbeidarpartiet er best – det skulle ikkje forundra meg om representanten skjønnte at det var det eg synest. Og det er viktig at vi skaper verdiar for vi fordeler dei.

Når det gjeld utflagging av arbeidsplassar, må eg seia at eg ser med stor uro på det, og det er klart at vi er nøydde til å ha ein aktiv næringspolitikk, ikkje ein næringsnøytral politikk, slik som Høgre har stått for heile tida. Arbeidarpartiet har vore med på ein del av skattelettane som næringslivet har fått, for det er heilt riktig at vi må ha same rammevilkår som dei som vi konkurrerer med ute. Men det gjeld òg f.eks. det som eg nemnde om nettolønnsordninga for sjøfolk, for dei har ikkje fått dei same rammevilkåra som dei dei konkurrerer med. Så ein må vera konsekvent her og tenkja på heilskapen når det gjeld bedriftene. Det skattenivået som Regjeringa no har lova, det er Arbeidarpartiet ueinig i.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:22:36]: Representanten Frøiland er oppteken av arbeid til alle, og det er også Framstegspartiet. Ho er også oppteken av at vi skal ha ein meir aktiv næringspolitikk, og det er også Framstegspartiet. Men representanten Frøiland og Arbeidarpartiet er ikkje opptekne av å få ned skatte- og avgiftsnivået i Noreg, og der er Framstegspartiet ueinig.

No har også nettopp det globale revisjons- og rådgivingsfirmaet Ernst & Young slått fast at Noreg er blant landa i verda med absolutt høgast skattenivå. Det viser også at samtidig som konkurrentlanda har redusert skattane, har det samla skattetrykket dei siste fire åra auka i Noreg med ca. 1 pst. Dette kjem hovudsakleg av dei skatteskerpingane som Arbeidarpartiet kom med på slutten av si regjeringstid.

Mitt spørsmål er: Viser ikkje dette at det er behov for generell skattelette for å forbetre rammevilkåra?

Ranveig Frøiland (A) [14:23:57]: Det er viktig med ein aktiv næringspolitikk. Som det har vore sagt her før i dag, har Arbeidarpartiet vore med på ein del skatteletter. Men dei 12 milliardar kronene i skattelette som regjeringspartia har føreslått i skattemeldinga, pluss 4 milliardar i tillegg, meiner Arbeidarpartiet ikkje er nødvendige. Vi kan samanlikna oss med land i Norden når det gjeld skattenivå. Arbeidsgjevaravgifta i Sverige er på over 32 pst. Ho er ikkje i nærleiken av det ho er i Noreg. Så eg trur det går godt an å samanlikna seg med dei ulike landa i Norden òg når det gjeld skattepolitikken. Men det er viktig å ha rammevilkår som er føreseielege, og det har Arbeidarpartiet vore opptekne av når det gjeld næringspolitikken.

Øystein Djupedal (SV) [14:25:03]: Representanten Frøiland startet sitt innlegg med å vise til SFO-prisene i Bergen og hvordan bevilgningene over år gjennom denne regjeringen har blitt redusert – og det er riktig. Denne regjeringen mener faktisk at SFO skal være et slags frivillig tilbud for barn som man skal betale hele kostnaden av selv, og at mor og far, sannsynligvis mor, er hjemme og tar imot poden når han kommer hjem fra sine fire timer på skolen. Sånn er ikke virkeligheten.

Men utfordringen min til Frøiland er følgende: Vi vil være enig i at vi skal styrke SFO-tilbudet økonomisk gjennom statsbidrag som sørger for at det blir kvalitet i dette. Men SFO-tilbudet som sådant har ingen kvalitetskrav for øvrig ved seg. Sånn som det moderne familiemønsteret er innrettet, vil de fleste barn være en del av SFO. Det betyr at når økonomien er dårlig, blir det for mange barn på for få kvadratmeter, ofte med dårlig luft, ofte med dårlig tilrettelagt hverdag, som gjør at ungene kommer stresset hjem, og som gjør at de ikke kan få roen i dagen, som faktisk består av litt undervisning og litt SFO. Utfordringen min til Frøiland er: Vil hun være enig i at det vil være riktig å få ulike kvalitetskrav inn i SFO, siden våre barn er nødt til å gå der, og siden livet vårt faktisk er sånn innrettet i 2004?

Ranveig Frøiland (A) [14:26:28]: Eg er redd for at dersom det ikkje vert ny regjering til neste år, har vi ikkje noka offentleg SFO å diskutera. Det er viktig at vi tek vare på og brukar meir pengar til skulefritidsordninga i kommunane.

SFO er vorten veldig redusert i det siste når det gjeld kvalitet, endå meir dramatisk redusert fordi ein slit med å få pengar til skulefritidsordninga. Men eg vil vera samd med representanten Djupedal i at det er viktig òg å stilla krav til kva kvalitet som skal vera der, for det skal ikkje berre vera ein oppbevaringsplass. Det er viktig at borna får moglegheit til å læra, men ikkje minst til å leika, når dei er der, og at det er vaksnehjelp som står i forhold til talet på ungar. Men det viktigaste no er å få auka løyvingane.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Petter Løvik (H) [14:27:46]: For regjeringspartia er samanhengen mellom auka verdiskaping og auka velferd veldig klar. Derfor er det med stor glede vi no ser på den lysninga og den auka optimismen som vi har fått i næringslivet. Ordrar kjem inn i stadig sterkare grad til bedriftene våre i konkurranse med utanlandske bedrifter. Vi får stadig fleire nye jobbar, og vi får ein auke i sysselsetjinga.

Dette har likevel ikkje kome av seg sjølv. Det er ingen grunn til å leggje skjul på eller trekkje i tvil at Regjeringa sin politikk for å få til lågare skatt, lågare rente og ein gunstigare kronekurs har vore sterkt medverkande til den positive utviklinga vi ser i dag. Etter regjeringsskiftet har vi fått snudd ei negativ utvikling, men vi må aldri innbille oss at jobben er gjord ein gong for alle. Vi må halde fram med den politikken som vi no etter tre år ser begynner å fungere.

Dette gjeld også på samferdselssektoren. Der har vi også klart å snu ein langsiktig negativ trend, som vi har hatt over lang tid, i løyvingane. Ser vi på løyvingane t.d. på vegsektoren, har vi på årsbasis fått til ein auke på nesten 2 milliardar kr berre på riksvegane dei siste tre åra i forhold til sist vedtekne budsjett som Arbeidarpartiet la fram. Vi har fått auka løyvingane på jernbanesektoren, og vi har fått auka løyvingar, lågare skattar og avgifter og meir konkurranse på luftfartssektoren.

Men det er ikkje berre auka løyvingar som har gjort at vi har fått ei positiv utvikling. I tillegg til å satse, trass i ein stram politikk generelt, på desse viktige samfunnsområda har vi hatt som motto å forandre gamle løysingar for å sikre ny velferd. Dette har vi gjort på vegsektoren, dette har vi gjort på luftfartssektoren, og dette har vi gjort på jernbanesektoren.

Dersom vi tek som eksempel vegsektoren, som er eit av dei områda der vi er komne lengst, ved sida av luftfart og pris og konkurranse der, har vi fått til ein god del store omstillingar, og vi er i ferd med å få til endå fleire omstillingar her. Vi har forenkla og effektivisert administrasjonen i Statens vegvesen, og vi har fått etablert Mesta som eit frittstående selskap, som kan konkurrere heilt fritt med private selskap.

Så er spørsmålet: Kor interessant er dette for folk flest? Jau, det er veldig interessant, fordi dette betyr at vi får meir veg ut av kvar krone vi bruker på vegsektoren. Optimistiske krefter i entreprenørbransjen sa før vi begynte på dette, at vi vil klare å få ein omstillingsgevinst på om lag 30 pst. Lat oss ta litt mindre i og seie at vi klarer å realisere 20 pst. Det skal vi klare utan problem. Og lat oss ta eit lite tankeeksperiment på tal. Vi bruker i Noreg i dag om lag 20 milliardar kr i året på veg. Vi bruker 12 milliardar kr på riksvegar, om lag 3 milliardar kr på fylkesvegar og om lag 4 milliardar kr på kommunale vegar. Lat oss seie at vi klarer ei årleg innsparing på om lag 20 pst. av desse 20 milliardar kr. Då er det eit forholdsvis enkelt reknestykke å fastslå at vi kan klare å få frigjort 4 milliardar kr i året til auka satsing berre på vegsektoren. Når vi veit at det ligg like store potensial også på andre sektorar, veit vi at vi er på rett veg, vi veit at vi må arbeide vidare med dette. Resultata ser vi allereie litt av, men dette kjem til å vere til glede for folk og for Samferdsels-Noreg i mange, mange år framover. Vi vil gjerne halde fram med denne politikken, og det kjem vi til å gjere så lenge vi har fleirtal i Stortinget for det. Det håpar eg blir lenge.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:32:16]: Senterpartiet vil ha ein ny politisk kurs. Vi vil ha like vilkår, like moglegheiter for utvikling i heile landet. Lat meg nemna tre eksempel: ein offensiv distriktpolitikk, ein styrkt kommuneøkonomi, motarbeiding og fjerning av den aukande fattigdommen vi no ser.

Det er avgjerande viktig både for by og land med ein aktiv distriktpolitikk, med ein distriktpolitikk som har utgangspunkt i den kunnskapen, den kompetansen og dei rike ressursane som finst i dei mange levande lokalsamfunna landet over. Betre kommunikasjonar er ein føreset-

nad. Offshore, fiskeri, maritim sektor så vel som annan næringsverksemd – betre framkommelegheit er avgjerande viktig for å ta vare på dagens arbeidsplassar og for å skapa nye. Akseltrykket på mange vegar må utvidast, ikkje reduserast. Ferjekapasiteten og regulariteten må aukast, ikkje reduserast. Altfor mange timar går i dag – langs heile kysten vår – til å venta på ei ferje, fordi ho går for sjeldan. Eg må seia at eg er svært overraska over at leiaren i samferdselskomiteen kan stå her og vera så fornøgd med ei regjering som ligg 3 milliardar kr bak det som er vedteke i Stortinget når det gjeld Nasjonal transportplan, som om det ikkje skulle vera viktige område innan veg og ferjer å setja inn auka innsats på.

Senterpartiet meiner vi skal ta oss råd til ei verdig omsorg og ein god og gratis skule. Vi er djupt ueinige med dagens Høgre-dominerte regjering, som meiner skattelette til dei av oss som har mest, er viktigare enn forsterka satsing på gode lokale velferdstilbod.

Skal eldre og andre omsorgstrengande oppleva den tryggleiken som statsministeren i dag snakka om, skal barn og unge oppleva ein trygg og god skule der den enkelte blir sett og inkludert, er ein betydeleg styrkt kommuneøkonomi avgjerande. Det blir i dag utført ei mengd gode tenester i kommunane. Vi meiner det er nødvendig å styrkja dette viktige arbeidet. Vi vil ha fleire sjukepleiarar, omsorgsarbeidarar og lærarar. Vi vil ha ein fleirårig opptrappingsplan for å retta opp den økonomiske ubalansen vi no ser i kommunane. Det skal vera samsvar mellom oppgåver og inntekter.

Senterpartiet meiner det er bra at Regjeringa no varslar intensivering av kampen mot fattigdom. Den innsatsen Regjeringa legg til rette for internasjonalt, har Senterpartiets støtte. Men vi er langt frå fornøgd med måten Regjeringa innrettar kampen mot fattigdom på i Noreg. Mens Bondevik I-regjeringa hadde fem klare strategiar: ei mjukare arbeidslinje, ein meir sosial bustadpolitikk, betre offentlege tenester, eit meir finmaska sosialt tryggningsnett og eit meir rettferdig skattesystem kjem Bondevik II-regjeringa med nokre forunderlege svar. Betre offentlege tenester, som altså var ein viktig strategi, blir møtt med ein sterkt svekt kommuneøkonomi, som gir mindre rom for kommunane til å følgje opp sine mest vanskelegstilte, anten vi snakkar om støtteundervisning, omsorgstenester eller førebyggjande arbeid. Strategien om eit meir finmaska sosialt tryggningsnett blir møtt med grovare maskar, inngangsreglane for dagpenge og sjukelønn er stramma opp, attføring og rehabilitering har trongare vilkår, mange har opplevd auka eigendelar på mange felt. Tala fortel sitt: fleire fattige, fleire sosialhjelpmottakarar. Når det gjeld strategien om eit meir rettferdig skattesystem, svarer Bondevik II med ein modell med ytterlegare skattelette, der 10,5 av 16 milliardar kr skulle gå til lettat til dei som har mest frå før.

Det er nødvendig med ein ny politisk kurs, som lyftar blikket når det gjeld kampen mot fattigdom, slik at dei mest fattige blir inkludert, og som legg eit grunnlag for ein offensiv distriktspolitikk og gode lokale velferdstilbod.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [14:37:37]: Arbeidarpartiet og Senterpartiet står saman om mange av dei politiske hovudretningane i denne valperioden. Me står saman om å styrkje fellesskapsløysingane, me står saman om å styrkje kommuneøkonomien, me står saman om kampen for å få ned den store arbeidsløysa, og ikkje minst står me saman om kampen mot fattigdomen, for å nemne enkelte hovudområde.

Får få dagar sidan utgav Aetat sin månadsrapport om utviklinga på arbeidsmarknaden. Konklusjonen er eintydig, at ein stram kommuneøkonomi medverkar til at arbeidsløysa held fram med å auke kraftig innanfor helse, pleie og omsorg.

Når det gjeld å styrkje kommuneøkonomien, reknar eg med grei støtte frå Senterpartiet, men Senterpartiet er ikkje like spenstig som Arbeidarpartiet når det gjeld å styrkje arbeidsmarknadstiltaka. All forskning viser at arbeidsmarknadstiltak er nyttige og verkar godt. Kan me vente støtte frå Senterpartiet i arbeidet med å styrkje nivået på tiltakssida for å demme opp for arbeidsløysa og passivitet?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:38:57]: Det må vel komma av ei lita mistyding at Arbeidarpartiet nærast framstiller det som om dei har drege Senterpartiet etter seg når det gjeld å styrkja kommuneøkonomien. Eg må seia at eg er veldig glad for at Arbeidarpartiet har skjerpa profilen der, noko vi i Senterpartiet har gjort over lengre tid.

Eg er òg veldig glad for at både Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet har funne saman i forslaget om ein opptrappingsplan som skal gå over fleire år, for å retta opp den økonomiske ubalansen som vi no ser.

Så er det rett, som Oppebøen Hansen her framstiller det, at Arbeidarpartiet etter vårt syn har vore overraskande einsidig i høve til sine tiltak for å sikra fleire eit arbeid, ved å kjøre einsidig på Aetat. For Senterpartiet er det viktig med eit breitt sett av verkemiddel, å stimulera dei små og mellomstore bedriftene, å styrkja samferdsel, og mange andre tiltak, inklusiv arbeidsmarknadstiltak for å sikra fleire arbeid.

Peter Skovholt Gitmark (H) [14:40:19]: La meg først si at jeg registrerer representanten Magnhild Meltveit Kleppas utfall mot kommuneøkonomien og hennes elendighetsbeskrivelse av hva som er tilfelle nå. Hvis man husker tilbake til 1998 og 1999, var det en kommunalminister fra Senterpartiet og en negativ realvekst i kommuneøkonomien, som eneste gang siden 1995. Nok om det.

Senterpartiet synes å kunne løse alt med mer penger. Mer penger synes å være mantraet til Senterpartiet når det gjelder hva som skal løses, og hva som er galt. Men Senterpartiet kjenner konsekvensen av økt offentlig pengebruk og overdreven offentlig pengebruk.

Vi ser at inflasjonen gikk i været da Senterpartiet satt i regjering sist, og det var en bitter erfaring for mange, spesielt for mennesker med lån. Hvor stor ønsker Senter-

partiet at regningen skal være for alle dem som har lån i dag? Har Senterpartiet lært, eller ønsker de skatteskjerpelser?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:41:33]: Eg sluttar ikkje å forundra meg over representantar, kanskje særleg frå den yngre garde, som er så opptekne av kva som skjedde i 1998 og 1999, både når det gjaldt kommuneøkonomien og andre oppgåver.

Lat meg minna om at det i dag er barn i dette landet som treng ein langt betre skule, det er mange unge som treng eit breiare tilbod innan vidaregåande skule, og det er mange eldre som treng ei betre omsorg. Det er faktisk noko som har med samsvar mellom oppgåver og midlar å gjera. Kommunane har fått auka oppgåver og treng difor meir midlar, og det vil Senterpartiet kjempa for i framtida.

Så representerer noverande regjering eit heilt anna forhold mellom offentleg og privat sektor. For Senterpartiet er det viktig å styrkja fellesskapen. Vi ser no følgjene av alle desse milliardane i skattelette som Høgre ikkje nøler med å gå inn for, og som medfører eit samfunn med større forskjellar og med mindre solidaritet. Eit slikt samfunn vil ikkje Senterpartiet gå for.

Torbjørn Andersen (FrP) [14:42:59]: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa fra Senterpartiet nevnte at hun ville ha en betydelig styrket kommuneøkonomi, og det er jo ikke nye ord fra den kanten. Fremskrittspartiet mener at et sterkt norsk næringsliv og konkurransedyktige arbeidsplasser er en av de viktigste forutsetningene for en bedre finansiering av kommunesektoren og velferden i Norge. I så måte er de fleste enige om at EØS-avtalen er en svært viktig forutsetning for å sikre de nødvendige rammevilkårene for norsk arbeidsliv og for å opprettholde en høy grad av verdiskaping i Norge.

Senterpartiet har tidligere foreslått å si opp EØS-avtalen, noe som vil svekke grunnlaget for arbeidsplasser, verdiskaping, og dermed også mulighetene for mer penger til kommunesektoren. For Senterpartiet kan da umulig mene at verdiskapingen svekkes ved at man får mer penger. Så hvordan henger det sammen at Senterpartiet vil gi mange milliarder ekstra til offentlig og kommunal virksomhet samtidig som man dramatisk vil svekke grunnlaget for arbeidsplasser og verdiskaping i privat sektor gjennom at Norge sier opp EØS-avtalen?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:44:30]: Senterpartiet meiner faktisk at det er viktig med internasjonale avtalar så vel innan handel som på andre område. Men vi trur ikkje vi er åleine om å meina at EØS-avtalen har blitt langt meir omfattande og har lagt langt fleire bindingar på Noreg enn slik det vart framstilt den gongen EØS-avtalen vart vedteken. Vi har m.a. orientert oss om dei avtalane som Sveits har. Vi ser at det er mogleg med andre avtalar som alternativ.

Så må eg undra meg over Framstegspartiet, som her framstiller det som uforsvarleg å gi meir pengar til kommunane. Ligg det ikkje eit forslag her om

2,5 milliardar kr ekstra til kommunane allereie i år, eit forslag som Senterpartiet tidlegare har teke til orde for? Her er det noko som ikkje stemmer. Vi var glade for at Framstegspartiet fremma dette forslaget i dag.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Per Sandberg (FrP) [14:45:59]: Så langt har jeg ikke registrert at noen har tatt ordet, verken når det gjelder trontalen eller debatten i dag, det vedrørende de siste dagers heftige debatt rundt konsekvensene av denne regjeringens innvandrings- og integreringspolitikk. Jeg registrerte at heller ikke statsministeren gjennom sine 20 minutter viet en liten setning til det problemområdet som har oppstått i kjølvannet av Bondevik I-regjeringens og Bondevik II-regjeringens liberale innvandrings- og integreringspolitikk.

Jeg synes det krever litt oppmerksomhet. Jeg synes at Stortinget bør rette større fokus mot at vi nå er i ferd med å få en utvikling i Norge som går i retning av en ny underklasse. Statsministeren, og særlig Kristelig Folkeparti, burde absolutt ha vært opptatt av at de nå indirekte er i ferd med å skape en underklasse som blir kastet på gaten i samfunnet – i Norge. Dette er så langt ikke viet ett eneste ord av noen av regjeringspartiene.

Det eneste jeg registrerer at Regjeringen, og særlig statsråden fra Kommunaldepartementet, Erna Solberg, har fokusert på, er at den er litt stolt av at den har halvert antall asylkomster i år. Med respekt å melde; Det er selvfølgelig positivt, men hvis en måler reduksjonen i antallet asyltilkomster mot det som har vært gjennomsnittet de siste fem–seks årene, er det faktisk ikke så mye å skryte av. Hvis vi havner på 10 000 i år, er det fire ganger den asyltilstramningen som var i 1997.

Saksbehandlingstiden for asylsøknader var fortsatt på 232 dager pr. juni i år, noe som denne regjeringen selvfølgelig vet konsekvensene av: Mennesker gis falske forhåpninger ved å sitte i mottak rundt omkring i det ganske land. Familier med små barn blir sittende i årevis i mottak i håp om at de til slutt skal gis opphold i Norge. Dette er en helt uholdbar situasjon.

Vi har nå vært vitne til, noe som Fremskrittspartiet var skeptisk til, at vi har tatt kost og losji fra dem som fikk sin søknad endelig avvist; de skulle puttes på gata. Nå ser vi resultatet av det også. Enkelte kommuner føler faktisk et så stort ansvar at de skal bruke egne kommunale midler til å gi kost og losji til disse menneskene. Her har Fremskrittspartiet vært helt klar på at når konsekvensene blir av en slik karakter, bør staten ta det økonomiske ansvaret, og de som har fått endelig avslag, bør fortrinnsvis settes i et lukket transittmottak inntil uttransportering skjer.

Jeg ser at Regjeringen, og særlig statsråd Erna Solberg, har vært inne på tanken, men det er veldig diffust, det som kommer ut av det. Fortsatt er det slik at pr. juni i år satt det 14 300 mennesker i mottak og ventet på å få

sin søknad behandlet. Over 4 000 av dem har fått endelig avslag, og 3 000 venter på å bli bosatt ute i kommunene. Regjeringen har ikke tenkt å rette økt fokus mot dette i det hele tatt, ser det ut som, og det i en situasjon der vi kan lese ut fra UDIs statistikk at vi fortsatt får flere og flere asylsøkere med falsk identitet, flere og flere asylsøkere med falske forklaringer, flere og flere asylsøkere med kriminell bakgrunn, flere og flere asylsøkere som i utgangspunktet ønsker å utnytte det norske samfunnet, og flere og flere asylsøkere med andre falske elementer. Alt dette vil selvfølgelig samlet sett gå på bekostning av alle de menneskene som virkelig har behov for beskyttelse og hjelp i Norge – som første halvår i år utgjorde ca. 2 pst. av alle asylanter.

Nå er det på tide at også denne regjeringen ser asyltilstrømningen, innvandring generelt, til Norge i sammenheng med jobben den må gjøre i forhold til integrering. Det er ikke nok å lene seg tilbake, selv om vi fra 1. september i år fikk en introduksjonsordning som kommunene skal stå ansvarlig for. Vi må fortsatt ha økt fokus på de utfordringene som eksisterer, men samtidig kan vi ikke glemme de nye og sterke utfordringene som kommer gjennom en videre liberal asyltilstrømning til Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [14:51:28]: Representanten Sandberg er ofte ein person av dei store ord. I sak etter sak har han her i salen retta hard kritikk mot Regjeringa fordi ho satsar altfor lite på velferd rundt om i kommunane våre, og han har vore hardtslåande i kritikken mot forslag frå Regjeringa med urimelege fordelingsverknader, fordi forskjellane blir større mellom folk og velferda for dårlig. Dette skjedde under behandling av saker i fjor, og det har skjedd under behandling av saker i år. Ved vøringar har Framstegspartiet t.d. støtta Regjeringa sitt opplegg for kommuneøkonomien neste år og opplegget for selskapskatten. Dette er store og viktige saker, som har mykje å seie for velferdstilbodet rundt om i landet vårt. Vi ser altså at det er forskjell på liv og lære i Framstegspartiet.

Kan vi rekne med ein ny kurs frå representanten Sandberg og Framstegspartiet, der ein vil sikre pengar nok til velferd for barn, unge og eldre?

Per Sandberg (FrP) [14:52:47]: Hvis Arbeiderpartiet virkelig ønsker tilstrekkelig ressurser til eldreomsorg, helse, barn og ungdom, er det meget enkelt. Da er det bare å slutte seg til Fremskrittspartiets primære opplegg – vi ønsker at staten 100 pst. skal finansiere alle disse oppgavene – istedenfor å gjøre som Arbeiderpartiet har gjort og ønsker å forsterke: å spre midlene over kommunesektoren uten at de treffer der de skal. Det er det som er resultatet.

Replikken til representanten Sandal er interessant, for vi har sittet sammen i kommunalkomiteen i tre år nå. Hvis han ikke har registrert at Fremskrittspartiet virkelig har tatt ansvar overfor kommunesektoren, kan vi gjerne

ta en lengre debatt om det. Men Fremskrittspartiet har faktisk fraveket sine egne prinsipper i forhold til finansiering av Kommune-Norge, rett og slett fordi vi har sett at det mangler finansiering. Og det ligger også et forslag på bordet her i dag, der akkurat Fremskrittspartiet virkelig tar ansvar. Vi ønsker å kompensere kommunene med opp til 1,5 milliarder kr i inneværende års budsjett. Det kan bli interessant å se hvordan Arbeiderpartiet voterer i dag i forhold til det.

Inge Lønning (H) [14:54:11]: Det er prisverdig at noen i Stortinget er opptatt av en god integreringspolitikk. Fremskrittspartiets eneste konkrete bidrag foreløpig i denne debatten er det forslaget som ble fremsatt av Carl I. Hagen tidlig i formiddag, som ber Regjeringen innføre såkalte lukkede asylmottak, respektive lukkede mottak. Det er jo i seg selv en litt paradoksalsk språkbruk med «lukkede mottak» – det må jo bli litt vanskelig å komme inn, vil jeg tro. Men bortsett fra akkurat det kunstige i språkbruken, sies det ikke et eneste ord om hvordan man forestiller seg at disse institusjonene skal se ut. Jeg vil anta at poenget er at de skal ha samme funksjon som fengselsvesenet, og at man forestiller seg at det skal driftes omtrent på samme måte som fengselsvesenet. Men det er jo rimelig overbelastet fra før av, så det vil være interessant å høre hvordan Fremskrittspartiet konkret forestiller seg dette.

Per Sandberg (FrP) [14:55:32]: Representanten Lønning prøver alltid, på vegne av Regjeringen, på vegne av seg selv og ikke minst på vegne av Høyre, å bruke ironi for å fraskrive seg ansvar. Det er en gjenganger, og derfor har vi den situasjonen som vi har i dag: Det er over 4 000 mennesker som har fått endelig avslag som sitter i mottak, og som stort sett er en fare for seg selv, en fare for dem som jobber der, en fare for samfunnet, uten at Regjeringen ønsker å ta noe ansvar for det. Det burde ha vært enkelt. Hvis ikke Lønning har registrert det, så har faktisk denne regjeringen åpnet for det første lukkede mottaket. Til tross for vedtaket i Stortinget har denne regjeringen gjort det. Det er i dag hundre mottak rundt omkring i det ganske land der akkurat disse 4 000 menneskene som har fått endelig avslag, faktisk bor. Og da burde det være enkelt å innføre restriksjoner i forhold til bevegelse på lik linje med det som er gjort i Danmark overfor folk som mangler ID, som begår kriminelle handlinger, og som har fått endelig avslag og skal ut av landet.

Akhtar Chaudhry (SV) [14:56:56]: Etter å ha hørt på representanten Sandberg er jeg sjeleglad for at Fremskrittspartiet ikke sitter i Regjeringen, og jeg håper at den situasjonen aldri endrer seg.

Det jeg hadde tenkt å si, er følgende: Norge er dessverre igjen truet av det som ser ut til å være en Al Qaidatopp. Trusselen er utstedt i islams navn og begrunnes med den aggresjonen USA har vist og stadig viser i Irak, og trusselen mot Iran og Syria. Norge anses dessverre for å være en del av denne aggresjonen. I tillegg kan man si

at dette kan ha sammenheng med vestlige lands unnfallenhet overfor brutalitet fra Israel mot det palestinske folk.

I denne situasjonen trenger den norske nasjonen å stå samlet. SV er sikker på at norske muslimer vil vise at de har urokkelig lojalitet til Norge og vil avvise enhver inntitt til å skade landet deres.

Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er: Er Fremskrittspartiet enig i at tiden er inne for at partiet slutter sin haking på enkeltgrupper som muslimer, og heller jobber for at nasjonen står samlet for å forsvare landet i denne vanskelige tiden?

Per Sandberg (FrP) [14:58:30]: Hvis representanten fra SV med å «hakke på» mener at Fremskrittspartiet er det eneste partiet som tør å ta et oppgjør og stå oppreist mot terrorister og mennesker som bruker barn og kvinner i sin kamp for å avdemokratisere Vesten, vil vi ikke slutte med det. Men hvis representanten fra SV legger noe annet i det og beskylder Fremskrittspartiet for å trakassere muslimer, er det helt feil. Det kommer vi aldri til å gjøre.

Jeg må få lov til å si at jeg er utrolig fornøyd med at representanten fra SV lørdag gikk ut, sammen med lederen for det muslimske råd i Oslo, og faktisk støttet Fremskrittspartiet i å ta avstand fra de terrortrusler som har kommet mot Norge. Fremskrittspartiet har i lang, lang tid etterlyst at moderate og sekulære muslimer i Norge reiser seg og tar et oppgjør med fundamentalistiske grupperinger som sprer seg utover Europa. Så det er vi meget fornøyd med, og vi ønsker en sterkere og videre dialog med disse grupperingene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karita Bekkemellem Orheim (A) [14:59:56]: Dette blir et spennende politisk år. Etter å ha hørt statsministeren i dag vet vi at Regjeringens strategi vil være å prøve å skape tvil om det er noen annen enn han som evner å lede regjeringer bestående av flere partier. Det er et meget sterkt ønske hos Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet om å få til et styringsdyktig alternativ til den sittende konservative regjering. Det vil bety at vi alle må ta og gi for å få til et felles styringsgrunnlag. At ikke den sittende regjering liker tanken på dette, er noe helt annet enn at vi ikke skal få det til.

Statsministeren advarte også opposisjonen mot å være for negativ når statsbudsjettet hans blir lagt fram om to dager. Men å vise til politiske forskjeller mellom borgerlig og sosialdemokratisk politikk kan ikke være å svartmale. En regjering kan aldri forvente å få en opposisjon som ikke tar til motmæle når Regjeringens viktigste styringsdokument blir lagt fram. For det er nettopp det statsbudsjettet er.

Det blir spennende å se om Regjeringen enda en gang legger fram et budsjett som ytterligere presser kommune-

ne, som i enda større grad svekker ressursene til skole og til helse. Jeg håper den ikke gjør det, men jeg frykter det verste. I det året som nå har gått, har vi alle fått tilbakemeldinger om en altfor stram kommuneøkonomi, om sentrale velferdsordninger som trues og nedlegges, og om klasser i skolen som blir enda større. Jeg er overbevist om at de altfor mange arbeidsledige, de mange tusen barna i skolen og SFO og de mange eldre trenger og ønsker en ny kurs og et nytt flertall. Arbeiderpartiets ambisjon er klar: Vi ønsker å få til dette.

I dag kan det virke som om det er tverrpolitisk enighet om at det er viktig å bygge opp kunnskapssamfunnet vårt. Men når vi begynner å se på de konkrete handlingene, er i hvert fall en ting sikkert: På ett punkt har ikke Regjeringen gjort nok, nemlig i forhold til den offentlige fellesskolen vår.

Fremdeles har vi en av de korteste skoledagene i Europa. Vi ser at det rundt om i Kommune-Norge er mange dårlige skolebygg. Vi har en skolefritidsordning som blir stadig dyrere og dårligere, og vi har klassestørrelser som hindrer tilstrekkelig tilpasset opplæring. Etter tre år kan vi slå fast det noen av oss fryktet i begynnelsen, nemlig at Regjeringen har prioritert framveksten av private skoler framfor den offentlige fellesskolen.

De seneste seks årene har antallet offentlige skoler blitt redusert med over 100, mens vi har fått nesten 50 nye private skoler. Vi ser en utvikling der antall elever pr. lærer har vokst jevnt denne regjeringstiden. Og vi vet at denne regjeringen ikke har hjerte for skolefritidsordningen. Tilskuddet har blitt kraftig redusert, og bare i Bergen har prisen gått opp med 40 pst. det siste året.

Arbeiderpartiet mener at dette ikke er god utdanningspolitikk. En god utdanningspolitikk handler om å satse på den offentlige fellesskolen. Det handler om å legge forholdene til rette for mindre undervisningsgrupper og få til en tilpasset opplæring, men da må det være ressurser til stede. Det er dessuten behov for flere undervisningstimer, slik at elevene kan øke sine ferdigheter i norsk, matematikk og språk. Vi ønsker også at barna våre skal få mer fysisk aktivitet hver eneste dag, og tilbud om leksehjelp til de elevene som har mest behov for det.

Men ett år til med høyrepolitikk gjenstår. To dager før statsbudsjettet legges fram, er jeg bekymret. Jeg frykter en utvikling der fellesskapsløsningene må vike for ytterligere skattelettelser for dem av oss som har mest fra før. Jeg er redd for at Regjeringen enda en gang svekker de arbeidslediges mulighet til å komme tilbake i arbeid, og at de enda en gang prøver å gjennomføre usosiale kutt. Vi vil gjøre det vi kan i opposisjon for å jobbe mot denne høyredreiningen. Det er nødvendig om vi skal få utviklet utdanningssystemet vårt og få flere i arbeid.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet er omme. Møtet blir nå hevet, og nytt møte settes igjen kl. 18.

Møte mandag den 4. oktober kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 1)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Hans Majestet Kongens tale til det 149. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Statsråd Erna Solberg [18:02:29]: 2004 var et år med store forandringer i Europa. EUs utvidelse og NATOs utvidelse har skapt nye plattformer for europeisk samarbeid, skapt nye samarbeidsformer for Norge og skapt nye utfordringer i vårt nærområde. Begge utvidelsene er deler av de positive utviklingstrendene som bidrar til å bygge samarbeidet mellom nasjoner på økonomisk utvikling i menneskelig samkvem og sørge for at den freden og friheten som vi har opplevd i vår del av verden, skal bre seg også til større deler av våre nærområder i årene som kommer. Samtidig har den medført utfordringer. Terrorhandlinger også på europeisk jord har vist at vi står overfor større sikkerhetsproblemer, at vi står overfor større behov for samhandling og samordning med våre naboland og står overfor å måtte ta disse problemstillingene mer alvorlig og gjøre et grundigere felles samarbeid i årene fremover.

Jeg er ikke i tvil om at vi ville hatt mye å hente på et tettere samarbeid med våre naboland på disse områdene. Jeg er heller ikke i tvil om at vi bør samarbeide nærmere for å finne gode felles løsninger i en verden som altså er mer og mer sammenbundet både når det gjelder muligheter og utfordringer, og ikke minst når det gjelder spørsmålet om å kunne få en fredeligere verden. Det ville være viktig hvis norsk trontaledebatt og norsk politikk av og til så utover de nærsynte spørsmålene og så på nye utfordringer, ikke bare utfordringer i den tredje verden og langt vekk, men også utfordringer i våre naboland, utfordringer som etter hvert også vil bre seg til Norge.

Ser man på bildene av hvordan verden for øyeblikket endrer seg, syns jeg det er rart at vi i så liten grad fokuserer på de store velferdsendringene som skjer i et par europeiske land, og som hver dag medfører at det gjennomføres demonstrasjoner, og på spørsmålet om sikkerheten i det europeiske velferdssamfunnet og grunnstammen, om den er på vei til å svekkes. Både Italia, Frankrike og Tyskland opplever for øyeblikket store tilpasninger av store velferdssystemer. Vi er i Norge i en genuint heldig situasjon som ikke opplever å måtte gjøre det like dramatisk og like drastisk på så kort tid som disse landene. Men det er altså en indikasjon på hva vi selv kan komme til å oppleve hvis vi ikke nå begynner å ta de små stegene for å få en bedre balanse mellom vår næringspolitikk og vår velferdspolitik, balanse mellom vår evne til å drive

verdiskaping og vårt ønske om å opprettholde velferdsordninger og velferd fremover. I det langsiktige perspektivet for Norge må det være slik at vi i årene fremover må sette i høysetet å gjøre norske bedrifter konkurransedyktige i en stadig mer globalisert verden. Uten det vil den velferden som denne sal gjerne vil fordele, kollapse. Vi trenger altså verdier som skapes før vi kan fordele dem.

I Norge opplever over 600 000 mennesker i arbeidsfør alder å ha stønad og trygd som sin hovedinntekt. Det er først og fremst trist for den enkelte som ikke får tatt i bruk sine evner og får oppleve å stå på egne ben. Men det er også en utfordring for vår alles velferd. Derfor fører denne regjeringen en politikk for å målrette velferdsordningene og bidra til å reetablere arbeidslinjen. Hvis vi skal make å sikre velferden i fremtiden, er vi avhengige av å få flere mennesker i arbeid, og det må være attraktivt å stå i arbeid lenger. Vi gjennomfører reformer i offentlig sektor for å få det til, og jeg håper ingen skygger unna utfordringene når Regjeringen legger frem sin melding om pensjonsreformen.

Vår stabile og stramme økonomiske politikk har bidratt til at renten har gått ned med 5 pst. Dette har gitt familier med høye lån flere titusentalls kroner mer igjen i lommeboken enn den gangen Jens Stoltenberg var statsminister og renten var på 7 pst. De siste årene har familieøkonomien bedret seg dramatisk i positiv retning. For to år siden var avisoverskriftene i Norge preget av ord som pessimisme og utflagging, bl.a. fordi kronekursen gjorde at norske bedrifter fikk mindre igjen når de solgte sine produkter til utlandet. Denne sommeren og høsten har avisoverskriftene vært preget av ord som optimisme og oppbemanning. Forleden kunne vi lese undersøkelser som viser at det var etablert 18 000 nye bedrifter i Norge hittil i år. Det er rekordartet. Arbeidsgiverne melder at de vil ansette flere mennesker utover høsten. Ferske prognoser fra Kommunaldepartementet viser at vi kommer til å bygge ca. 26 000 nye boliger i år. Det er lenge siden vi har sett maken.

Det er altså optimisme i Norge. Vi bør ikke hindre at denne optimismen får lov til å fortsette, ved å skape usikkerhet om den fremtidige økonomiske politikken og om verdiskapingen gjennom høyere skatter og avgifter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [18:08:14]: Statsråd Solberg skal om få dager legge fram de økonomiske rammer for kommunesektoren for neste år. 121 kommuner er satt under statlig tilsyn, flere enn noen gang. Regjeringen har tidligere varslet at kommunesektoren neste år ikke engang vil få nok penger til å betale for endringene i folketallet.

En hel kommunestyregruppe har meldt seg ut av Kristelig Folkeparti. Ordføreren i Aremark sier at situasjonen i kommunesektoren aldri har vært så dårlig som de siste tre årene, og Høyres ordfører i Sandefjord sier:

«Jeg forventer rett og slett at det blir lagt mer penger på bordet til kommunene, noe annet vil være en hån mot lokaldemokratiet.»

Gjør dette i det hele tatt inntrykk på statsråd Solberg? Eller er det så vanskelig å finansiere Regjeringens skatte- løfter ved å kutte i departementenes egne budsjetter at det blir lettere å skyve over på ordførere og kommunepoliti- kerne å måtte fortelle velgerne at man skjærer ned på skoletilbudet og eldreomsorgen?

Statsråd Erna Solberg [18:09:25]: Det er altså slik i 2004 at norske kommuner, selv med en beregnet skatte- svikt, kommer til å sette rekord i vekst i kommuneøkonomi- en, både i totaløkonomien og i frie inntekter. Det inne- bærer at man har 4–4,5 milliarder kr mer å rutte med i frie inntekter i 2004 enn det man hadde i 2003, og det er faktisk rekordartet. Det har altså aldri vært noen regje- ring eller noe storting som over året har bevilget mer penger enn det man har gjort i 2004.

Derfor synes jeg det er litt utrolig at de samme replik- kene om kommuneøkonomien kommer hvert eneste år, til tross for at vi får bedre bevilgninger, at veksten øker. Jeg underslår ikke at det er vanskelig i kommunesektoren, og at vi har omlegginger som også er vanskelige å foreta, men det er faktisk slik at av og til må vi ta innover oss at vi i år har en formidabel vekst, en vekst som ingen tidligere har sett maken til innenfor de frie inntektene.

Per Sandberg (FrP) [18:10:48]: Jeg er fullstendig enig med statsråden i at Norge før eller senere vil stå overfor de store utfordringene som våre naboland har i dag. Det kan være på mange områder – næringsutvikling, asylpo- litikken, velferdspolitikken og også det som går på arbeidskraft i framtiden.

Mine spørsmål i forhold til det statsråden sa i sitt inn- legg: Betyr dette at Regjeringen i større grad vil fokusere på å hente arbeidskraft innenfor EØS-området? Eller står Regjeringen fortsatt fast på at Norge er nødt til å fokusere på å hente ufaglært arbeidskraft fortrinnsvis utenfor EØS-området? Og når statsråden er så opptatt av å sam- arbeide med EU, vil hun sammen med Regjeringen også følge opp EUs utenriksminister i forhold til å bygge asyl- mottak i bl.a. Nord-Afrika?

Statsråd Erna Solberg [18:12:07]: For å sørge for at man kan finansiere det norske velferdssamfunnet i årene fremover, er det helt grunnleggende at vi er nødt til å være flere som er i arbeid i Norge.

Regjeringen har den strategien at vi jobber på alle mu- lige måter som kan få flere til å komme i arbeid på, f.eks. gjennom modernisering av offentlig sektor slik at vi bruker mindre penger på administrasjon og mer penger på tjenester. Eldreomsorgen er den offentlige sektor som fremover etterspør arbeidskraft mest. Det dreier seg om en pensjonsreform, som også er nevnt i trontalen, at vi har en strategi for at flere skal stå lenger i arbeid.

Vi har altså en strategi for det at vi sannsynligvis også må hente flere mennesker, både fra EØS-land og utenfor EØS-land, til å jobbe i Norge. Arbeidsinnvandring er bare én del av strategien for å få flere i arbeid slik at vi kan finansiere velferdssamfunnet vårt fremover. Men det er ikke slik at vi, uansett hvor sterke endringer vi gjør i

vårt samfunn, kommer til å klare – særlig på kort sikt – å dekke opp alt dette med de reservene som finnes. Vi må huske på én ting: Det norske samfunnet har den høyeste yrkesaktiviteten av alle de europeiske samfunnene, og vi har forbrukt mer av våre reserver allerede. Da må vi også regne med noe mer arbeidsinnvandring.

Karin Andersen (SV) [18:13:42]: Først til kommunal- ministerens kreative regnestykke om inntektene i kom- munesektoren. Man tar jo utgangspunkt i at kommune- sektoren har tapt flere milliarder i skatteinntekter, og der- for går det teoretisk sett an å regne seg fram til at de har fått en økning, slik Regjeringen sier. Men man kan altså ikke betale sine forpliktelser med tapte inntekter fra åre- ne i forvegen.

Norske arbeidsplasser er truet av det som Kåre Wil- loch kaller rovdyrkapitalisme. Og hva er denne regjerin- gens svar på det? Jo, det er å legge seg flat, forsøke å gjø- re den mest mulig til lags og så angripe fagbevegelsen på alle fronter. Det er altså fagbevegelsen som har sivilisert det norske samfunnet, og som har gjort at fordelingen her har vært god, og at man har fått til et skolesystem som har gjort at vi stort sett kan utnytte alle ressursene i dette landet.

Jeg har lyst til å spørre kommunalministeren om hun ikke ser at det har vært en god strategi for Norge å ha en aktiv fagbevegelse, og om hun ikke tror at dette også er en strategi for at friheten skal bre seg til andre enn oss, slik hun åpnet sitt innlegg med.

Statsråd Erna Solberg [18:15:11]: Norge har hatt en fagbevegelse som på veldig mange områder har vært et positivt bidrag til den økonomiske utviklingen i Norge. Jeg tror ikke jeg vil gi den æren for norsk skolepolitikk. Jeg tror nok det er å trekke det langt. Jeg tror faktisk jeg vil gi noen lærere som har vært aktive i Venstre og andre partier tidligere, og mitt eget parti, mer av æren for en god skolepolitikk enn akkurat fagbevegelsen.

Jeg tror samtidig at man må være klar over at det fore- går et skifte i norsk fagbevegelse hvor de som er imot omstilling, er blitt mer dominerende i de største delene av fagbevegelsen. De som har vært opptatt av omstilling for å bevare konkurransevnen til norsk næringsliv, synes å få mindre og mindre stemme, mens omstillingsne- gative holdninger innenfor fagbevegelsen dominerer mer og mer. Det synes jeg er en utfordring, ikke minst i et samfunn som kommer til å måtte kreve mer omstilling i årene fremover, kreve andre arbeidsformer. Ikke minst offentlig sektor må jobbe på andre måter. Hvis fagbeve- gelsen er med på det, synes jeg fortsatt de er et positivt bidrag. Sier de nei til det, vil de altså fragmentere.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

May Hansen (SV) [18:16:44]: Hovedmålet for et godt velferdssamfunn må være at det satses på det jeg mener er vår viktigste ressurs, barna våre, og at de får de rettig- hetene de har krav på etter Barnekonvensjonen. Norge er det land i verden som har de beste forutsetningene og den

økonomiske muligheten til å tilrettelegge for gode oppvekstvilkår. Jeg mener Regjeringa gjør det i altfor liten grad, og at Norge bryter Barnekonvensjonen.

Det er et alvorlig utviklingstrekk i vårt samfunn at flere barn trenger tiltak fra barnevernet, rusomsorgen og psykiatrien. Det har vært en dramatisk økning av innvilgede tiltak i barnevernet de senere årene. Barnevernssjefen i Fredrikstad sier til Fredrikstad Blad at barnevernsarbeid er knyttet til effekten av arbeidsløshet, rusmiddelbruk og sosiale forhold. Hun sier videre at de arbeider i en kommune med presset økonomi, listen for å få hjelp hos dem er lagt relativt høyt. Listen burde vært lagt lavere. Det er alvorlig når signalene fra barnevernet er at økonomien styrer tiltakene, ikke behovet. Dette er signaler vi får fra flere kommuner. Køene for barn som trenger psykiatrisk behandling, øker, og barn står lenger i kø enn voksne. Dette er ikke akseptabelt og brudd på Barnekonvensjonen, som helt klart sier at barn har rett til behandling. Regjeringas sulteføring av kommunene fører til at det er økonomien og ikke behovet som styrer tiltakene overfor de mest sårbare barna våre. Forebyggende innsats overfor barn og unge og tilrettelagt behandling er det viktigste vi kan gjøre. Det er også god samfunnsøkonomi.

Barnehagereformen er en viktig velferdsreform. Makspris og full barnehagedekning var bakgrunnen for forslaget fra Fremskrittspartiet og SV som førte til barnehageforliket. Det er først når makspris trinn 2 er på plass, at vi vil vite hva behovet for barnehageplasser i Norge er. Det er prisen som avgjør for mange om de har mulighet til å benytte seg av en barnehageplass. Statsråd Laila Dävøy har sådd tvil om hun vil gjennomføre barnehagereformen med makspris trinn 2 i statsbudsjettet som legges fram på onsdag. Statsråden vet like godt som SV at hun ikke vil vite behovet for barnehageplasser før makspris trinn 2 er på plass. Det vet vi fra erfaringene i Sverige.

Alle barn skal ha rett til en barnehageplass. Derfor må utbyggingstakten økes. Barnehagen er et godt omsorgstilbud, en god fellesarena og et godt pedagogisk tilbud. Barnehagen gir også utsatte barn et nødvendig supplerende omsorgstilbud. Barnehagen er en god arena for språklig og kulturell integrering av barn med flerkulturell bakgrunn. Utvikling av språk og felles plattform gjennom barnehagene før skolegang er viktig. Derfor vil gratis kjernetid i barnehagen for alle barn bli et viktig og målrettet tilbud og neste skritt mot målet til SV, som er gratis barnehagetilbud til alle barn.

Kontantstøtten førte til at barnehageutbyggingen stoppet opp, og den har ført til en negativ utvikling når det gjelder likestilling mellom småbarnsmødre og småbarnsfedre. Kontantstøtten er ikke målrettet, og den bør utvikles. En fersk undersøkelse underbygger det SV har sagt hele tiden, at kontantstøtten ikke har ført til at foreldre i vesentlig grad er mer sammen med barna sine. Vi vet fra nyere undersøkelser at foreldre heller vil ha barnehageplass enn kontantstøtte. 100 pst. av barna i en bydel i Oslo ønsker nå barnehageplass.

Det er pinlig at Sverige greide å gjennomføre makspris mye mer smertefritt enn oss, når vi vet at vi har et økonomisk grunnlag som er helt annerledes for å gjennomføre dette barnehageforliket. Jeg besøkte også en dansk barnehage i sommer som hadde en pris på 1 350 kr, inkludert mat. Nå må vi få barnehagereformen, som hele dette stortinget står bak, på plass.

Statsråd Børge Brende [18:21:57]: Denne debatten illustrerer at mange er opptatt av å bevare og utvikle velferden. Det er et engasjement jeg deler. Et av Norges mest presserende spørsmål er faktisk: Hvordan skal vi klare å bevare og videreutvikle velferden? Verdien må skapes før de kan deles.

På den ene side har Norge det beste utgangspunktet: «Lille» Norge har verdens 23. største økonomi. For tredje år på rad er Norge utpekt på FNs Human Development Index som verdens beste land å bo i.

På den annen side står vi også overfor store utfordringer. Petroleumsforekomstene er ingen fornybar ressurs. Morgendagens velferd må sikres gjennom nyskaping.

En mer globalisert verden stiller oss overfor både utfordringer og muligheter. Det hender jeg blir spurt om hvordan jeg ser på globaliseringen. Da pleier jeg å svare: Hvordan ser du på tyngdekraften?

Internasjonal konkurranse er ikke noe vi kan velge oss bort fra, men det er noe vi kan gripe fatt i offensivt, slik at vi kan gå forlengs inn i fremtiden.

Et høykostland som Norge kan ikke lenger bare konkurrere på pris. Den nye virkeligheten forutsetter at vi jobber annerledes, og at vi jobber smartere. Vi kan selge dyrere hvis det vi selger, er bedre enn alternativene – fordi vi utnytter et kunnskapsfortrinn som ingen andre har. Derfor må vi ta i bruk de fortrinnene Norge har, og gå fra å være råvareleverandør til å bli kunnskapsnasjon.

Vi har muligheter: høyt utdanningsnivå og relativt rimelige kunnskapsarbeidere. I utgangspunktet har vi også en meget god utbredelse av teknologi. 90 pst. av dem under 40 år i Norge har tilgang til Internett. Denne type fortrinn må vi utnytte. Vi må klare å bygge mer kunnskap, utvikling og design inn i produktene våre.

Spørsmålet er hvordan vi fra myndighetenes side best kan legge til rette for å nå målet om å bli en av verdens fremste kunnskapsnasjoner og en av verdens mest nyskapende økonomier. Det må vi gjøre gjennom kunnskap, ikke minst i realfag i skolen, og gjennom å utvikle en kultur for entreprenørskap. Vi må gjøre det gjennom kvalitet, kvantitet og relevans i forskningen – vi bruker nå 2,8 milliarder kr mer til forskning enn da Samarbeidsregjeringen tiltrådte – og vi må gjøre det ved å legge til rette for mer innovasjon i næringslivet gjennom tettere samspill mellom forskning og næringsliv. Vi må ikke bare skape kunnskap ut av kroner, vi må også skape kroner ut av kunnskap.

Vi har gode forutsetninger for å øke nyskapingen og verdiskapingen og bevare og utvikle velferden. Men lite nytter hvis vi ikke har orden på bunnplankene i økonomien.

Gjennom de tre siste årene har Regjeringen prioritert en ansvarlig finanspolitikk og en moderat lønnsvekst for å bedre konkurransedyktigheten til norsk næringsliv. Norsk konkurranseevne er forbedret gjennom et kraftig redusert rentenivå, en kronekurs som gir bedriftene høyere inntekt av produktene de selger, og skattelettelser på 19 milliarder kr, det aller meste til næringslivet.

Jeg må også si at når vi diskuterer her hvordan vi skal beholde arbeidsplassene i Norge, må vi være klar over at da må vi også ha konkurransedyktige rammebetingelser. Det er ikke slik at norsk næringsliv kan stille ti meter bak de andre når vi skal springe 60-meteren. Da er skatter og avgifter, satsing på kunnskap, satsing på forskning og satsing på å redusere transportkostnader i Norge helt avgjørende. Med denne regjeringen har vi kommet nærmere det å starte på samme startstrekk som de andre nasjonene. Og jeg har merket meg at opposisjonen i dag har varslet at de ikke har ønsket de skatte- og avgiftslettelsene og de endringene som vi har foretatt fra Regjeringens side for å gjøre Norge mer konkurransedyktig.

Det er også slik at trygghet faktisk også forutsetter forandring. Fravær av forandring er ingen god løsning. Uten forandring forvitrer det bestående, og uten forandring blir vi utkonkurrert. Trygghet er å forandre for å bevare. Vi må forandre måten vi produserer på, for å bevare og videreutvikle velferden. Morgendagens velferd må sikres gjennom nyskaping.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A) [18:27:16]: Arbeidarpartiet er opptekte av å skapa og å fordela. Verdiskaping er viktig. Og vi har tapt altfor mange industriarbeidsplassar i dei siste åra.

Den førre næringsministeren sa at han ikkje kunne gjera noko, for verktøykista hans var tom. Arbeidarpartiet har hjelpt til med å fylla litt opp i verktøykista til næringsministeren, ved budsjettet i fjor og ved revidert i år. Det er viktig ikkje å kutta i forskning og utvikling, det er viktig ikkje å kutta på forskings- og utviklingskontraktar, slik som denne regjeringa gjorde.

Skattelette har vorte eit mantra, men det skal òg andre ting til enn skattelette. Eg vil veta korleis statsråden vil taka vare på arbeidsplassane og den kompetansen som f.eks. er ved verfta våre, den kompetansen som ein kan få ved f.eks. å byggja gassferjer i Noreg, ved at vi brukar forskings- og utviklingskontraktar, skapar kompetanse i Noreg for så å eksportera.

Statsråd Børge Brende [18:28:42]: Oppdaterte tall for i år viser at svekkelsen i antallet industriarbeidsplasser stopper opp. Det er et resultat av at vi nå gjennom flere år har ført en ansvarlig økonomisk politikk, vi har fått renten ned på et historisk lavt nivå, og vi har også gjennom kronekursen bidratt til at norske bedrifter nå får 12 pst. mer igjen for det de selger, også norske verft.

Men jeg er enig med representanten Frøiland i at det man må satse mer på, er forskning og utvikling. Det har Regjeringen også gjort, ved at forskningsbudsjettet er økt

med 2,8 milliarder kr de tre årene vi har sittet. Det er også slik at vi må se på hele utdanningskjeden under ett og styrke kvaliteten i grunnopplæringen. Det er også meget viktig.

Så er det også slik at hvis norske bedrifter står overfor skatter og avgifter som er mye høyere enn i de landene vi konkurrerer med, må de være ekstra gode for å kompensere for dette. Jeg mener at vi har råd til også å gjøre norsk næringsliv mer konkurransedyktig på det området, og det har vi bidratt til.

Lodve Solholm (FrP) [18:29:53]: Statsråden sa at vi skulle satse meir på forskning og utvikling. Då synest eg det er rart at Regjeringa ikkje nytta høvet i samband med bygging av gassferjer til å gjere det til eit gassutviklingsprosjekt og dermed utvikle kompetansen i Noreg, ved at norske verft fekk desse kontraktane. Det hadde ein moglegheit til. Ved å bruke EØS-regelverket kunne vi øyremerkte dette for norske verft og konkurranse mellom dei. For det er ei kjensgjerning at vi har tapt 17 000 arbeidsplassar sidan i fjor, meir enn femti pr. døgn. Gabrielsen sa riktignok at han ikkje hadde noko verktøy i verktøykassa, men no har statsråden skrytt av at han faktisk har fått nokre verktøy.

Eg trur at vi er nøydde til å ta nokre grep. Vi kan ikkje berre sole oss i glansen av at vi er så kompetansedyktige. Det er ikkje mange åra før desse landa som vi konkurrerer med, tek oss att. Kva då?

Statsråd Børge Brende [18:31:09]: For hundre år siden var Norge kanskje Europas fattigste land. I dag er vi trolig det rikeste. Vi har faktisk lyktes med mye i dette landet. Men når det gjelder konkurranse og vår konkurransekraft, viser det seg at vi nå i de senere månedene har fått et oppsving også i skipsfartsnæringen. Verftene gjør det bra fordi norske verft er flinke og verdensledende i forhold til å sette teknologi sammen. Regjeringen har allerede varslet at vi nå også gjeninnfører byggelånsgarantiene, som er et viktig håndslag til disse verftene. Flere er i ferd med å lykkes.

Når det gjelder de såkalte gassferjene, som også representanten Frøiland var inne på, ble det på begynnelsen av dette året lagt ut en tilbudskonkurranse om å drive personbefraktning med gassferjer over to konkrete strekk. Ulike rederier har lagt inn anbud i forhold til dette. Det står helt fritt å søke om IFU/OFU-midler i den sammenheng.

Inge Ryan (SV) [18:32:38]: Et av de største problemene i norsk politikk er mangel på forutsigbarhet og at vi driver og endrer kurs – ikke en gang i året ved statsbudsjettet, men til dels to ganger i året. En av de organisasjonene som har vært belemret med den ustabiliteten, er Innovasjon Norge. Jeg hadde gleden av å være saksordfører da vi jobbet med det nye virkemiddelapparatet. Da så vi for oss at Innovasjon Norge skulle bli et slagkraftig virkemiddel for norsk næringsliv, der vi både samlet en rekke av aktørene i en felles organisasjon og skulle få et slagkraftig organ ute på regionkontorene, der både

Norges Eksportråd, tidligere SND, Norges Turistråd og Statens veiledningskontor for oppfinnere skulle delta sammen.

Men det vi opplever etter kort tid, er at man får skiftende betingelser, og mesteparten av tida i organisasjonen går med til å diskutere hvordan man kan trappe ned og skjære ned, hvordan man skal komme seg gjennom de kraftige nedskjæringene. Vil statsråden sørge for at Innovasjon Norge får bedre rammebetingelser i årene framover?

Statsråd Børge Brende [18:34:01]: Forutsigbarhet for dem som investerer i Norge, og dem som driver med verdiskaping, er helt avgjørende. Hvis forutsigbarheten i tillegg kan gå ut på bedre rammevilkår og en bedret situasjon, slik vi har bidratt til gjennom skatte- og avgiftslettelse på 19 milliarder og gjennom å satse mer på forskning og utdanning og også på å redusere transportkostnadene de senere årene, er det enda bedre. Mange andre land reduserer også de kostnadene som næringslivet står overfor. Det har denne regjeringen bidratt med, i tillegg til at renten har gått ned og kronen har fått et riktigere leie.

Det er helt riktig som representanten Ryan er inne på, at i tillegg til de virkemidlene som nå er omtalt, har Regjeringen og Stortinget en del direkte tiltak og virkemidler, bl.a. gjennom SIVA og Innovasjon Norge. Reformen med Innovasjon Norge er riktig. Det å gi lokale ideer globale muligheter er noe som er viktig for Regjeringen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [18:35:27]: Det er gjennom arbeid vi skaper verdier, både for den enkelte og for fellesskapet. Det er derfor alvorlig at arbeidsledigheten er i ferd med å bite seg fast på et langt høyere nivå enn da Regjeringen tiltrådte. Vi trenger en mer offensiv politikk for å skape ny næringsvirksomhet – gjennom målrettet, næringsrettet forskning og bedre tilrettelegging gjennom Innovasjon Norge. Da holder det ikke at næringsministerens forgjenger fortalte at verktøykassa var tom.

Vi trenger en mer offensiv arbeidsmarkedspolitikk som sikrer arbeid, tiltak eller utdanning for ungdom og for langtidsledige, slik Arbeiderpartiet har foreslått. I vårt alternative budsjett for i år foreslo Arbeiderpartiet 12 000 flere tiltaksplasser enn Regjeringen, plasser som kan gi ledige en bro tilbake til arbeidslivet.

Vi trenger et inkluderende arbeidsmarked. Over 300 000 personer er uførepensjonert. Vi må legge til rette så flere kan stå lenger i arbeidslivet og bruke den arbeidsevnen de har. Men Regjeringen og Fremskrittspartiet vil jo øke overtidspresset og usikkerheten i arbeidslivet. Det virker ekskluderende, ikke inkluderende.

Behandlingen av den nye arbeidslivsloven vil avgjøre hvordan norsk arbeidsliv skal utvikles. Økt bruk av midlertidige ansettelser vil bety økt usikkerhet om arbeidssituasjonen: om du har inntekt neste måned, om du kan få boliglån når du ikke har fast inntekt, om du får rett til

fødselspenger, osv. Dette gir et hardere arbeidsmarked. Det er Arbeiderpartiet imot.

Vi trenger en politikk for næringsutvikling i alle deler av landet. Vi må utnytte de fortrinn som finnes i de ulike regionene. Da må vi også ville bruke distriktpolitiske virkemidler, ikke svekke dem slik Regjeringen har gjort, bl.a. gjennom kutt i Innovasjon Norge.

Som politikere står vi overfor et valg: om vi vil bygge ut skoletilbudet, eldretjenesten og helsevesenet, slik Arbeiderpartiet vil, eller om vi vil dele ut pengene i skattelette, slik Regjeringen har valgt. Det er et aktivt valg. Regjeringen kunne ha valgt annerledes. Regjeringen kunne ha valgt å styrke kommuneøkonomien og med det styrke tilbudet til barn og foreldre.

Jeg registrerte at kommunalministeren sa at man ikke hadde sett maken til den økning i kommuneøkonomien som kom i 2004. Statsråden har åpenbart glemt at det i 2001 var en økning i rammen på 5 milliarder kr og i de frie inntektene på 2 milliarder kr. Det er riktig at man fikk til en økning under budsjettforliket i Stortinget som følge av Arbeiderpartiets deltakelse i forliket, på 2–2,5 milliarder kr mer enn det som Regjeringen hadde lagt opp til i sitt budsjettforslag. Så det er riktig at overføringene til kommunesektoren ble økt. Men veksten i 2004 kan heller ikke ses isolert. Ved utgangen av forrige år var det et opparbeidet underskudd i kommunesektoren på 13,1 milliarder kr. 121 kommuner er under statlig tilsyn. Da kan man ikke bare se på utviklingen i et enkelt år. Da må man se på hva som er tilstanden i kommunesektoren. Det er årsaken til at Arbeiderpartiet ved behandlingen av kommuneproposisjonen i vår sa at det var behov for 3–4 milliarder kr mer til kommunesektoren i 2005 enn det Regjeringen varslet, og at det var behov for en plan for oppretting av kommunesektorens økonomi.

Det er også på sin plass å vise til at det ikke var Arbeiderpartiets politikere jeg siterte i replikken til statsråd Solberg. Det er vel ikke slik at ordføreren i Sandefjord er en fordekt arbeiderpartimann. Men det er altså slik at ordføreren i Sandefjord uttaler at han forventer at det blir lagt flere penger på bordet. Og så sier han at «noe annet vil være en hån mot lokaldemokratiet». Og det er vel heller ikke slik at ordføreren i Aremark er blitt en fordekt arbeiderpartimann når han sier at situasjonen i kommunesektoren aldri har vært så dårlig som de siste tre årene. I løpet av de siste ukene har vi hørt utallige uttalelser fra nettopp regjeringspartienes ordførere om situasjonen i kommunesektoren. Likevel fortsetter Regjeringens sine innstramminger, også etter at en hel kommuniststyregruppe i Kristelig Folkeparti faktisk har valgt å melde seg ut.

Det varslede kommuneopplegget for neste år innebærer ikke engang nok til å dekke merkostnadene som følge av endringer i befolkningen. Arbeiderpartiet gjør et annet valg enn Regjeringen. Vi vil utvikle en bedre skole. Vi vil styrke eldreomsorgen. Vi vil bygge ut helsevesenet. Derfor velger vi å styrke kommunesektorens økonomi framfor å gi nye skattelettelse. Det er et verdivalg. Det overrasker meg at Kristelig Folkeparti og Venstre velger annerledes.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [18:40:07]: Menneskeætta har kome langt. Ein kan reisa jorda rundt på null komma null. Ein kan sitja heime bak PC-en og kommunisera med menneske over heile verda. Ein kan få kartlagt genane sine og arveanlegga sine. Ein kan vel snart klona seg sjølv.

Men likevel har menneskeætta kome så kort. Vi held på å øydeleggja denne blå perla som jorda er i verdsrommet. Kvar dag døyr tusenvis av barn på grunn av mangel på mat, sjølv om det bognar på bordet vårt. 15 000 barn i mors mage får aldri sjå sola fordi vi ikkje prioriterer livet. Vald og kriminalitet gjer gatene utrygge. 250 000 norske barn kvir seg til laurdagen, for då rusar mor og far seg og vert ubereknelege.

Lista kunne forlengjast på begge område.

Det er altså mykje som bør endrast i Noreg. Trontalen ber bod om slike endringar. Det er likevel mykje meir som må endrast i verda. Det er nokre spørsmål som er større og meir omfattande enn andre. Ein fokuserer lite på overlevingsdebattane. Reiulf Steen tok faktisk til orde for ein slik debatt for mange år sidan. Ein slik debatt har ikkje vorte mindre viktig med åra.

Vi kan ikkje utan å handla sjå på at svolt, sjukdom og krig fornedrar millionar i den tredje verda. Derfor fokuserer Regjeringa på at Noreg skal gjera sitt. Vi lever i ei verd som er prega av stor mobilitet og små avstandar. Uretten vert meir synleg enn før. Moglegheitene er aldri meir enn eit døgn borte. Slik ubalanse kan ikkje vara ved når alle kjenner til han. Kampen mot fattigdom må forsterkast i nestekjærleikens og rettferdas namn og for neste generasjons skuld.

Terror gjer verda utrygg. No er Noreg nemnt av Al Qaida som eitt av ni land som er utpeikte som terrormål. Er det utanrikspolitikken vår som er årsaka? Er det oljerikdommen vår? Er det velstanden vår? Er det fridomen vår? Eller er det utsegnene våre? Eg trur at slike spørsmål er fäfengde og forfeila. Terroren rammar ikkje berre USA, Spania, Russland og Israel. Terrorforsøk er avverga over alt. Meir enn 150 terroraksjonar skal vera oppdaga og stansa berre i Europa etter 11. september. Vi må ikkje vera blåøygde og naive. Dette dreier seg om makt og herredømme.

I det førre nummeret av Newsweek står det at vi vert færre og færre i verda. I aust og i vest vert vi færre altfor fort. Det som vert kalla den demografiske istida, fører med seg ei eldrebølge som verda aldri har hanskast med før. Vi sa nei til livet. Og utan barn vert det inga omsorg, utan barn ingen produktivitet eller pensjon, utan barn ingen eigeidomsverdi eingong. Det ser vi i Distrikts-Noreg. Det ser ein i Leipzig, der dei no har rive 50 000 leilegheiter for å halda oppe boligverdiane. Ting heng faktisk saman. Ein god familiepolitikk er nødvendig for ei berekraftig utvikling, for eldreomsorg og for pensjon.

Alle forstår etter kvart at vi ikkje kan forsøpla planeten Tellus. Men til overlevingsdebatten høyrer også kampen mot trafficking og bestialsk handel med kvinner og barn, dessutan kampen mot vald og utrygge gater. Eg trur at basisen for eit demokrati er eit felles sett med normer og verdiar som kvar borgar kjenner seg bunden av. Det

seier også Alexis de Tokveville i det store verket sitt om staten. Alternativet til ein verdistat er ein politistat, seier han. Derfor treng vi normer mot den veksande valden. Kristeleg Folkeparti vil peika på at dei ti boda og neste-kjærleiksbodet er slike normer som hjelper oss til å få eit tryggare samfunn. Derfor må dei først vidare til nye generasjonar.

Vi har mange utfordringar. Men Noreg har også fortrinn framfor dei fleste. Noreg er verdas beste land å leva i. Regjeringa satsar alt på at vi kan spela kvarandre endå betre her i landet. Det gjer ein ved å prioritera familien, ein betre skole, kommunal handlefridom og ikkje minst fridom og moglegheit for den enkelte til å bidra til fellesskapet gjennom den frivillige sektoren. Kristeleg Folkeparti er overtydd om at det gode liv vert skapt der menneske i fellesskap dannar nettverk, foreiningar, organisasjonar og trussamfunn som byggjer lokalsamfunnet, der alle er inkluderte.

Regjeringa sitt forslag til skattefri gjevarglede er ein suksess som stimulerer engasjement for nesten, for fellesskapet, for bygda og for nærmiljøet.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:44:44]: Det er bestandig interessant å høre når trontalen blir lest opp, hva slags fokus Regjeringen vil ha på sin jobb, og hva slags fokus og intensjoner den har framover. At utfordringene står i kø, bærer vel også denne sommeren preg av, ikke minst i et kriminelt perspektiv, for å bruke en slik innledning.

Jeg tror det viktigste man kan gjøre nå framover, er å ha et helhetlig fokus på kriminalitetsbekjempelsen. Vi kommer om et par dager til å få lagt fram et statsbudsjett, med en ramme og med noen signaler om hva Regjeringen ønsker å gjøre. Så skal Stortinget gjøre sin vurdering av de samme forhold, og komme med sine innspill. Jeg tror likevel at hovedutfordringen vår i dag er at vi rett og slett bruker for lite midler på den totale bekjempelsen, og at vi har en for enkel tilnærming til problemet.

Enkelte som har forsket på dette, antyder at kriminaliteten i Norge koster et sted mellom 100 og 130 milliarder kr i året. Anslagsvis er rammen på justisbudsjettet en tiendepart, ca. 13 milliarder kr. Det er i hvert fall min oppfatning at å styrke kriminalitetsbekjempelsen langt på vei vil være selvfinansierende. Kan vi få ned de totale utgiftene på kriminalitetssiden gjennom å styrke dem som jobber med å bekjempe det, vil det gagne samfunnet. Det vil være et totalregnskap som vil gå ut i pluss. Hvis man kan bruke x antall millioner for å styrke politiet og andre kontrollenheter, som får ned den svarte økonomien, får ned kriminaliteten og fjerner truslene og elendigheten som folk som er utsatt for kriminalitet, utsettes for, vil vi alle tjene på det. Jeg ønsker iallfall å bidra til at vi skal skifte fokus. Vi kan ikke kun ha et fokus på kroner og ører, vi må ha et fokus på konsekvensene ved ikke å ta de store takene.

Jeg mener at politireformen er et slikt eksempel. Intensjonen er god, men når Stortinget ikke evner å følge den opp, blir det altså et avvik mellom det som var intensjonen til Stortinget, og det som er en realitet. Det er beklagelig. Konsekvensene er at vanlige folk ute får redu-

sert tillit til politiet. Det er et paradoks, men nå er politiet snart i ferd med å havne på tillitsskalaen på nivå med stortingspolitikkerne, og jeg vet ikke om det er rettferdig. Det er til ettertanke, og vi bør ta det innover oss.

Jeg ser fram med spenning til budsjettet som legges fram på onsdag. Jeg håper videre at Regjeringen denne gangen har vist handlekraft, og ikke kun skyver regningen over på vanlige folk gjennom en økning i rettsgebyret. Det synes jeg vil være defensivt og ikke akseptabelt.

En annen utfordring som vi har, er soningskøene. Selv om soningskøene er gått ned, bl.a. gjennom kreative håndgrep fra Regjeringen, sammen med Arbeiderpartiet, hvor man gav de med høyest straff mest bonus, har vi en utfordring der. Og når vi i disse dager ser krangelen i Avinor om bruk av Røyken eller ikke bruk av Røyken, og om for stor kapasitet i forhold til behov, er iallfall mitt råd at vi i større grad bør følge opp vedtaket fra høsten 2001, der vi sa at private kunne bygge, og så leie ut til kriminalomsorgen. Da vil det altså være private eieendomsselskap som sitter med problemene den dagen det offentlige ikke lenger har bruk for dette. Da slipper vi de kranglene vi har nå, jf. Avinor, og jf. det som Forsvaret gjør overflødig.

En annen ting: Vi ser er at budsjetttrammene ikke strekker til. Vi ser at Oslos politimester er ute og sier at Oslos befolkning nå lider under den grove kriminaliteten i Oslo. Man har altså ikke råd til å prioritere hverdagskriminalitet. Hvis det er slik at Stortingets bevilgninger primært skal gå til å bekjempe de verste guttene i klassen, hva skal vi da gjøre med resten? Er det greit med innbrudd i hus, og er det greit med innbrudd i hytte? Er det greit med biltyveri og annet brukstyveri? Ønsker vi dette, og er det slik vi vil ha det? For min del er svaret helt klart nei. Vi skal ikke ha det slik. Vi skal bekjempe hverdagskriminaliteten. Det er et faktum, enten man liker det eller ikke, at man ikke kan ta fra folket, det fører til utrygghet. Selv om dette ikke trenger å være reelt, er det noe vi må forholde oss til. Et annet moment, og det som videre skjer, er at det vil bli en veldig økning i vaktelskapenes jobb. Da får vi altså et klasseskille i forhold til dem som har råd til å kjøpe trygghet gjennom å betale for det, og dem som må sette sin lit til norsk politi og deres budsjettammer. Det tror jeg ikke Stortinget har noe ønske om. Jeg tror ikke vi har et ønske om at man skal kunne kjøpe seg trygghet. Trygghet skal ligge i bunnen, og det er bl.a. intensjonen i politiloven. Her mener jeg, med all mulig respekt, at Stortinget langt på vei svikter formålet sitt. Vi har en jobb å gjøre.

Andre har vært inne på det som handler om terror. Det er bekymringsfullt på nytt å se at vi står på listen og blir nevnt på linje med andre land. Men jeg forutsetter også her at det er et tett og nært samarbeid mellom politi og forsvar, som håndterer dette på en god og forsvarlig måte.

Gunn Karin Gjøl (A) [18:50:06]: Et godt samfunn å leve i kan måles på folks trygghet og tillit til at de er beskyttet mot overgrep og kriminalitet.

Tillit til politiet, og at politiet kan hjelpe når noe skjer, er helt avgjørende. Heldigvis viser en landsomfattende

undersøkelse fra forsommeren at 60 pst. av befolkningen er godt eller svært godt fornøyd med politiets håndtering av hverdagskriminaliteten, og at hele 77 pst. er godt eller svært godt fornøyd med politiets håndtering av mer alvorlig kriminalitet. Men dette er en tillit politiet må gjøre seg fortjent til hver eneste dag.

Vi kan ikke nedprioritere den kriminalitet som rammer folk flest fordi mer sofistikert og internasjonal kriminalitet stjeler store ressurser. Vi er nødt til å gi politiet nok personell og penger, slik at de kan gjøre jobben sin både med å stoppe profesjonelle forbryterbander og å hjelpe folk som blir utsatt for innbrudd og tyverier.

Politireformen skal evalueres til neste år, men allerede nå vet vi at det må gjøres flere justeringer. Vi må sørge for å ha et politi som har penger til å rykke ut på kveldstid og i helgene.

Arbeiderpartiet mener at dersom vi skal oppnå forutsetningen i politireformen om å få en mer effektiv kriminalitetsbekjempelse og et mer tjenesteytende og publikumsorientert politi, må vi ha et politi som er lokalisert i hele landet. Vi mener derfor at det er viktig å beholde tjenestested og lensmann i hver kommune.

Vi er derfor uenig med Politiets Fellesforbund, som foreslår at halvparten av lensmannskontorene bør legges ned. Det vil resultere i en kraftig sentralisering av politiet og gjøre dem dårligere i stand til å bekjempe den vanlige kriminaliteten. Vi må ikke glemme at 90 pst. av all kriminalitet skjer i kommunene. Skal vi bekjempe den, er vi avhengige av å ha et nærpolti som kjenner folk og de lokale forholdene. Og dette gjelder både når man skal forhindre kriminalitet, og når den skal etterforskes. Arbeiderpartiet fikk Regjeringen til å garantere for opprettholdelsen av nærpolitiet i forbindelse med budsjett samarbeidet i fjor. Vi forutsetter at denne garantien har mer enn ett års varighet.

Kriminalitet kan ikke bekjempes med en ensidig satsing på politi og strengere straffer. De land som har prøvd Fremskrittspartiets og andre høyrepartiers kriminalpolitikk, er de landene som i dag sliter med den høyeste kriminaliteten, til tross for at de har svært strenge straffer og store politistyrker.

Norge er blant de land som faktisk har den laveste kriminaliteten, og som bl.a. opplever at drapsraten går ned. Hvorfor er det slik? Jo, fordi årsaken til kriminalitet er knyttet til rotløshet og mangel på tilknytning til arbeidslivet. Sosiale tapere er kjennetegnet på dem som havner i en kriminell løpebane. Et samfunn som er bra på å bekjempe fattigdom og fange opp taperne, er også det samfunn som best bekjemper kriminaliteten. Det er ikke uten grunn at de skandinaviske landene har en forholdsvis lav kriminalitet. Men dette alene er heller ikke nok. Kriminaliteten må bekjempes både i forkant og i etterkant. Arbeiderpartiet har alltid ment at det skal reageres raskt og strengt på kriminelle handlinger. Dette er det eneste språket hardbarka kriminelle forstår.

Det største problemet innenfor kriminalpolitikken i dag er at de som blir tatt, ikke får en rask nok reaksjon. Skal vi stoppe unge førstegangskriminelle, må vi gi dem en rask reaksjon. Vi har i dag lange køer foran domstole-

ne og enda lengre kører foran fengslene. I tillegg bruker politiet i mange tilfeller lang tid på etterforskningen. Det nytter ikke å gi politiet ekstra ressurser om ikke domstolene og fengslene får det tilsvarende. Resultatet vil være at sakene i enda større grad hopper seg opp i domstolene, og soningskøene blir enda lengre.

Arbeiderpartiet mener at vi ikke kan leve med tilfeller som det vi så i forbindelse med ranet på Jessheim, hvor den ene pågrepet var på frifot, før han ble tatt for ranet opp for domstolen etter et ran han var med på i Drammen. Arbeiderpartiet fikk derfor i vår med seg alle partiene på et forslag om raskere straffesaksbehandling.

Kriminalitetsbekjempelse handler også om at vi må ha en psykiatri som fungerer, en psykiatri som fanger opp dem som har problemer, og som har ressurser til å gi behandling til dem som trenger det. Halvparten av alle langtidsfangene i norske fengsler får behandling for psykiske plager. Vi har opplevd tragiske og skremmende episoder både i forbindelse med trikkedrapet i Oslo og angrepet på flyet mellom Narvik og Bodø i forrige uke. «Vi er ikke gode nok i vårt fantastisk rike land til å ta vare på mennesker som har en psykisk sykdom», sa tidligere stortingsrepresentant Odd Eriksen da han fortalte om sine dramatiske opplevelser på flyet – en reaksjon som stod i skarp kontrast til Fremskrittspartiets. De mente løsningen var å stenge asylsøkere inne. Jeg har tillit til at Regjeringen tar på alvor de sammensatte utfordringene vi står overfor på dette feltet. Vi har et felles ansvar for å sikre at folk kan føle seg trygge.

Øystein Djupedal (SV) [18:55:57]: I et tidligere replikkordskifte i dag med representanten Lilletun kom vi inn på en meningsmåling som i dag er offentliggjort i Nationen, og jeg skal dvele litt mer ved den. Det var interessant, for Lilletun prøvde et offensivt forsvar for skattelettelser, og det klarte han vel bare så måtelig. I hvert fall var det sånn at presidenten mente det skulle bli interessant å høre Lilletun hviske neste gang, og det ville i så måte bli en interessant opplevelse hvis vi skulle oppleve det.

Det som er interessant med denne meningsmålingen som er offentliggjort i Nationen, er ikke nødvendigvis hvert enkelt tall, men det den sier: Et klart flertall på nesten 80 pst. ønsker mer penger til skole eller mer penger til eldreomsorg, framfor skattelettelser for folk flest eller skattelettelser for næringslivet. Det er altså et veldig klart flertall som sier at det denne nasjonen må satse på, er fellesskapet og å utvikle velferdsstaten, ikke skattelettelser verken for næringsliv eller for vanlige private skattytere. Og hvorfor er det sånn? Er det virkelig sånn at folk ikke har forstått sitt eget beste, eller er det sånn at det vanlige norske folk ikke ønsker et næringsliv som er oppegående, eller at vi ikke skal ha en vanlig god privat husholdning eller økonomi? Nei, selvfølgelig er det ikke det. Og grunnen til det er at man ser at kontrasten mellom den offentlige fattigdommen og den private velstanden har blitt så stor at et stort flertall av oss rent faktisk mener at de pengene vi har til rådighet, de må vi bruke til å ruste opp

fellesskapet. Det er jo heller ikke sånn, og det vet alle, at disse skattelettelsene til norsk næringsliv er det som er avgjørende for om norsk næringsliv er konkurransedyktig eller ikke. Det å tro at norsk næringsliv kan konkurrere på såkalte rammebetingelser som er tilsvarende lav lønn eller lav skatt, vil i praksis være helt umulig. De arbeidsplassene som vi mister, mister vi jo til lavkostland, som har et helt annet kostnadsnivå enn oss. De som allikevel satser i Norge, de satser jo fordi de er så avhengige av kunnskap, kompetanse, det å bygge ting inn i produktet som gjør at de faktisk kan konkurrere med land som har et kostnadsnivå som er vesentlig lavere enn i Norge. Det betyr at det er i denne retningen vi må gå som nasjon. Det betyr at å satse mer på kunnskap, mer på velstand, mer på fellesskapet, er det rent faktisk som over tid også gjør våre bedrifter mer konkurransedyktige. Jeg ønsker at alle norske bedrifter skal være konkurransedyktige, men rent nøkternt, ut fra det finanskomiteen så i Kina i fjor, bl.a. i Shanghai, vet vi jo at hvis det er arbeidskraftkostnader dette dreier seg om, er vi sjanseløse. Vi har ikke nubbesjanse. Det er altså lønnsomt å frakte fisk fra Barentshavet til Kina og tilbake igjen heller enn å sløye fisken i Finnmark. Det er klart at da er vi sjanseløse. Den eneste måten vi overhodet vil være i stand til å lage et konkurransedyktig næringsliv på, er ikke ved mer skattelettelse, men ved å bruke disse pengene til å ruste opp det vi er gode på. Og der kan vi faktisk være best. Og på mange områder er norsk næringsliv simpelthen best, ikke fordi de har lave lønninger, men fordi de er dyktige, de menneskene som jobber i disse virksomhetene.

Så sier høyresiden igjen at vi må ha disse skattelettelsene for næringslivet, ellers så skaper vi ikke optimisme, men pessimisme, og vi får ikke nye arbeidsplasser. Ja, mon det. Vi har nesten hundre tusen ledige i dette landet. Tallet på ledige har bare gått svakt ned på tross av at næringslivet hele det siste året har gått meget bra. Norsk næringsliv går bedre enn noen gang. Det er «all time high» på Oslo Børs. Det betyr at denne eklatante sammenhengen som alle påstår, eller særlig høyresiden påstår, mellom det at har man såkalt lavere skatt, ansetter man dermed automatisk nye medarbeidere, det er ikke riktig. Poenget er at det vi nå sannsynligvis er inne i, er en «jobless growth». Det betyr at næringslivet vokser, men samtidig har det bitt seg fast en arbeidsledighet som er altfor høy. En grunn til det er at vi også har en regjering som ikke ønsker å bruke de musklene som finnes i denne salen. Da tenker jeg ikke på de fysiske musklene, men på de virkemidlene som Stortinget eller Regjeringen har til å få ledige hender i arbeid, til å bruke hender og hoder på en fornuftig måte til gagn for alle. I stedet mener man at markedet og næringslivet skal fikse dette, og dermed står vi der med hundre tusen mennesker som ikke kan bruke sin arbeidskraft til gagn for fellesskapet eller til gagn for seg selv.

Det er dette som er alvorlig. For hvis det virkelig var slik at skattelettelser til privatfolk eller skattelettelser til næringslivet genererte vekst, genererte arbeidskraft, genererte optimisme, da skulle SV veldig gjerne ha vært med på dette. Men vi ser at det fungerer akkurat like dår-

lig i Norge som det har fungert i mange andre land som har drevet skattelettelsespolitikk i håp om å få folk i arbeid. Det som skjer, er at mange tar ut rekordstore utbytter, mange ansetter selvfølgelig også folk, men i altfor beskjeden grad i forhold til de rekordoverskudd som i dag meldes fra norsk næringsliv. Derfor er ikke det norske folk så dumme når de i Nationens undersøkelse sier at det vi har bruk for, er å satse på fellesskapet, satse på det som gir grunnlag for framtidig vekst. Og denne kortsiktige politikken om å tro at hvis du bare reduserer en skatt her og der, så skaper det optimisme og flere arbeidsplasser, det er beviselig feil. Det viser den tiden vi er inne i nå, og det viser at det norske folk faktisk er ganske kloke, de vil ha mer fellesskap og mindre egoisme. I så måte er SV hjertens enig med det norske folk.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Knut Arild Hareide [19:01:56]: Me har venta lenge på at den russiske regjeringa skulle fatta ei avgjerd om ratifikasjon av Kyotoprotokollen. Det var derfor svært gledelege nyheiter som kom frå Moskva i førre veke. Etter at den russiske regjeringa no har teke si avgjerd, står behandling og godkjenning i Dumaen att. Det er ei god moglegheit for at Kyotoprotokollen kan ta til å gjelda i første halvår 2005. Dette vil fjerna ei uvisse som har dominert det internasjonale klimasamarbeidet i lang tid.

Det er historisk at industriland for første gong har bunde seg til konkrete forpliktingar om å avgrensa og redusera sine klimagassutslepp. Iverksetjing av Kyotoprotokollen vil ha mykje å seia, ikkje minst for det vidare internasjonale klimasamarbeidet. Me veit at protokollen berre er eit første, lite steg i retning av å gjera noko med dei menneskeskapte klimaendringane. Eg håpar likevel at iverksetjinga vil setja fart i diskusjonane om meir globale og ambisiøse klimavtalar òg etter 2012. Eg kan lova at Noreg skal vera ein pådrivar i dette arbeidet.

Ein offensiv klimapolitikk er eit viktig bidrag til redusert forureining, og dermed til berekraftig verdiskaping og velferd. Regjeringa arbeider no med å få på plass vårt eige kvotesystem og med å kopla dette opp mot andre kvotesystem, i første omgang med EU. Med dette kvotesystemet på plass blir Noreg eit av få land med verkemiddel som på det nærmaste dekkjer alle typar utslepp av klimagassar.

Dei globale miljøskadane rammar dei fattigaste først og hardest. Nyheitsbileta er prega av at storm og flaum raserer landsbyar i Mellom-Amerika og Asia. Samtidig blir det meldt om tørkefare og svolt i delar av Afrika. Me ser stadig oppslag om gamle lager av miljøgifter i Aust-Europa og Afrika, og me høyrer om skogar som blir hogde ut, og urfolk som blir fordrivne. Fattige land vil ha størst vanskar med å tilpassa seg endra klimaforhold og tap av biologisk mangfald. Industrisamfunna har ansvar for miljøbelastningane i dei fattige landa. Me har derfor eit moralsk ansvar for å endra forbruket og finna teknologiske løysingar på desse utfordringane.

God ressursforvaltning er ein føresetnad for å redusera fattigdommen. Regjeringa legg stor vekt på å følgja opp forpliktingane frå verdstoppmøtet i Johannesburg, bl.a. når det gjeld tilgang på reint vatn og sanitære forhold. Regjeringa ser det som ei svært viktig oppgåve å styrkja satsinga på miljø i utviklingssamarbeidet, og vil leggja særleg vekt på å hjelpa dei fattigaste landa.

Vidareutvikling av velferda i rike land må dreia seg om å utvikla dei ikkje-materielle og mellommenneskelege verdiane og kvalitetane i samfunnet vårt. Slik kan me møta utfordringane knytte til naturen sine tolegrensar og fordeling av ressursar. Kvar generasjon har eit ansvar for å ta vare på og forvalta naturmiljø og kulturminne og sørgja for at alle, også menneske med nedsett funksjonsevne, har tilgang til miljø- og kulturressursane våre. Samarbeidsregjeringa vil føra ein offensiv miljø- og ressurspolitikk basert på målet om berekraftig utvikling. Berekraftig utvikling krev innsats på mange plan og at globalt ansvar blir omsett i lokal handling.

Arbeidet med helse- og miljøfarlege kjemikalier er eit satsingsområde for Regjeringa. Fordi problema i stor grad kryssar landegrensene, vil me påverka utviklinga av EUs kjemikalierregelverk. Me vil òg vera pådrivarar for å styrkja internasjonale avtalar. Nasjonalt satsar me sterkt på opprydding i forureina grunn og sediment og kartlegging av miljøgifter i naturen og i produkt. Dette er eit felt der me som borgarar og forbrukarar har rett til å vita kva me blir utsette for, så me kan ta eigne, opplyste val.

Vårt nasjonale bidrag til bevaring av det biologiske mangfaldet består bl.a. av ein særleg innsats for dei ville laksestammene og fjellreven, og eit vern av naturområde som sikrar leveområda for utsette artar. Regjeringa vil halda fram med å prioritera nasjonalparkane og skogvernet. Denne innsatsen kjem friluftslivet og folkehelsa til gode. Han gagnar òg Noreg som reiselivsland, og dermed den lokale verdiskapinga.

Friluftsliv og allmentas bruk av friluftsområde er eit velferdsgode og ein viktig del av Samarbeidsregjeringas miljøpolitikk. Lat meg i denne samanhengen minna om at 2005 er Friluftslivets år, og at dette er Miljøverndepartementets hovudbidrag til hundreårsmarkeringa.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A) [19:07:28]: Aller først vil jeg gratulere Knut Arild Hareide med sin vel overståtte debut fra Stortingets talerstol.

Hareide vektla klimautfordringene i innlegget sitt, og vi i Arbeiderpartiet er enig i at det er en stor utfordring.

Like etter at regjeringen Bondevik II tiltrådte for tre år siden, la daværende miljøvernminister Børge Brende fram et forslag der prosessindustrien ble omfattet av det nasjonale kvotesystemet, som skulle virke fra 2005 fram til et internasjonalt kvotesystem er på plass. Jeg husker meget godt hvordan daværende miljøvernminister Børge Brende harsellerte over Arbeiderpartiets forslag om en forpliktende avtale med prosessindustrien for å få redusert utslippene gjennom det virkemidlet. Da er det gledelig at noe av det første som miljøvernminister Knut Arild

Hareide gjorde, var å gå bort fra forslaget om at prosessindustrien skulle omfattes av det nasjonale kvotesystemet, og at han i stedet gikk inn for en forpliktende avtale.

Jeg håper at statsråden kan bekrefte at Regjeringen har foretatt en snuoperasjon i denne saken.

Statsråd Knut Arild Hareide [19:08:50]: Det eg kan bekrefte, er at tidlegare miljøvernminister Børge Brende gjorde ein svært god jobb med å få på plass ein avtale med Prosessindustriens Landsforbund. I den avtalen, som gjeld frå 2005 til 2007, sikra miljøvernminister Brende med sitt arbeid ein reduksjon på 20 pst. Det vil seia at me nådde eit meget ambisiøst mål gjennom den avtalen. Gjennom det arbeidet som er gjort, er me òg sikra eit heildekkjande kvotesystem. Det vil seia at når me får på plass kvotesystemet vårt, frå 2005 til 2007, vil Noreg vera det landet i verda som har det mest heildekkjande kvotesystemet, heildekkjande i høve til klima. Og den æra fortener i stor grad tidlegare miljøvernminister Børge Brende.

Presidenten: Dette var rørende. (Munterhet i salen)

Øyvind Korsberg (FrP) [19:09:58]: Noe av det første miljøvernministeren gjorde, var å delta på Natur og Ungdoms sommerleir. Natur og Ungdom er en organisasjon som Miljøverndepartementet pøser penger inn i. Samtidig er det en organisasjon som overhodet ikke har respekt for demokratiet, og da tenker jeg på de aksjonene som de hadde på Snøhvit-feltet, der de satte sine egne og andres liv i fare.

Jeg skal la Natur og Ungdom ligge, men en del uttalelser som kom på den sommerleiren, har jeg bitt meg merke i, og jeg ber om å få en forklaring.

Miljøvernministeren lovet å se på instruksene som en tidligere arbeiderpartiregjering har gitt Statens forurensningstilsyn, om å godkjenne eventuelle søknader om bygging av gasskraftverk med dagens teknologi. Hvilke nye føringer tenker statsråden her på i forhold til de vedtak Stortinget har fattet? Og når kommer disse nye føringene?

Statsråd Knut Arild Hareide [19:11:09]: Det stemmer, som representanten Korsberg sa, at eg hadde gleda av å vera med på Natur og Ungdom sin sommarkonferanse, ein konferanse som var prega av både eit sterkt engasjement og stor kunnskap om miljøutfordringane. Der gav eg m.a. uttrykk for at det å vera i møte med organisasjonane, det å vera i nærkontakt med dei, kan gje oss nyttig informasjon som politikarar. Det trur eg det er viktig at me fangar opp.

Når det gjeld retningslinene til SFT, veit me at dei ligg fast slik som dei er i dag. Men det vil vera naturleg å sjå på heilskapen i høve til SFT når vi legg fram proposisjonen vår for Stortinget. Proposisjonen vil vera heilskapleg i forhold til klima, og då vil det vera naturleg at me kjem tilbake til Stortinget for å få ein heilskap òg når det gjeld SFT sine retningsliner.

Hallgeir H. Langeland (SV) [19:12:42]: Lat meg få starta med å gratulera statsråden med jobben og med hans første innlegg i Stortinget.

Dette lover godt, for ganske mykje av innhaldet kunne eg faktisk ha skrive under på sjølv, ikkje minst den analysen som statsråden hadde om klimapolitikken og konsekvensane klimapolitikken har for fattige folk i den tredje verda. Det perspektivet har ofte lett for å ramla vekk i den nasjonale debatten, for då blir det mykje snakk om at ein vil leggja ned alle arbeidsplassane i Noreg, og me mistar det globale perspektivet at klimaproblemet faktisk tek livet av tusenvis av folk kvart år i denne verda.

Så SV synest at dette var ein invitasjon til å fortsetja samarbeidet, ikkje minst i klimapolitikken, med den nye miljøvernministeren.

Eg har berre lyst til å utfordra han på eit par punkt, nemleg når det gjeld Snøhvit og utsleppa der, og når det gjeld den nye konsesjonen for det nye gasskraftverket på Kårstø. Det vil jo bety ei betydeleg utfordring, som SV og Kristeleg Folkeparti nok skal klara å løysa, men klarar han å løysa det i regjeringa si?

Statsråd Knut Arild Hareide [19:14:05]: Eg registrerer at Stortinget har ein tradisjon for å ta varmt imot nye statsrådar. Det har eg òg opplevd denne gongen. Takk for det.

Det er klart at i klimapolitikken er det ikkje tvil om at SV har vore ein god støttespelar og ein varm samarbeidspartnar innanfor ein del av dei områda som Regjeringa har lagt fram sin politikk på. Det håpar eg at partiet òg skal vera i framtida.

Eg vil ikkje gå inn og kommentera Snøhvit konkret. Det er ei sak som eg har til behandling. Eg vil behandla ho og deretter gje til kjenne det resultatet eg kjem fram til i den saka. Men det er klart at dette rører ved ei av våre hovudutfordringar i høve til klimautsleppa. Kyotoprotokollen vil no bli ratifisert, det er ei forpliktning for vår nasjon. Og dersom vi startar opp med å auka våre CO₂-utslepp betydeleg, vil den jobben bli endå tøffare. Det er noko som heile Stortinget må ta innover seg.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Michael Momyr (H) [19:15:41]: I den politiske debatten opplever vi altfor sjelden at den absolutte sammenhengen som er mellom verdiskaping og velferd, blir pekt på og understreket. Samfunnets evne til å produsere velferd er hele tiden knyttet til den evnen vi har til å skape verdiene.

Norsk næringsliv er avhengig av at vi har den økonomiske bunnplanken på plass. Det betyr at vi må ha et kostnadsnivå som kan måle seg med de land vi konkurrerer med, og de land som vi handler med. Våre eksportavhengige bedrifter deltar i et verdensmesterskap, og våre konkurrenter er meget godt forberedt og ligger i stadig trening. Her finnes det ikke noe kretsmeesterskap vi kan delta i.

(Momyr)

Da Samarbeidsregjeringen overtok for tre år siden, hadde vi et rekordhøgt rentenivå og en rekordhøg kronekurs. Det var slik at det en eksportbedrift fikk 100 kr for i 1999, fikk den bare 85 kr for i 2001. Hvis vi fremdeles skal holde oss til bilder fra idrettsbanen, betyr det at konkurrentene i hundremetersløpet bare måtte løpe 85 meter.

En trenger ikke å ha mye fantasi for å skjønne at det lett kunne bli røde tall i de regnskapene. En forstår også at det i en slik situasjon ikke tar mange år før bedriften ikke makter å holde på lenger. Det betyr at flere blir arbeidsledige.

Oppskriften for å få rente og kronekurs ned inneholder flere ingredienser, men hovedinnholdet er en stram finanspolitikk. Jeg er stolt over at Samarbeidsregjeringen har klart å gjennomføre denne resepten. Det er helt klart at det ikke har vært enkelt. Det er bestandig mer behagelig å plusse på budsjettene uten å ta ansvar for helheten. Det er krevende hele tiden å forklare at det å holde orden på økonomien vil tjene både fellesskapet og den enkelte innbygger.

En annen viktig ingrediens er et balansert lønnsoppgjør. Her er det viktig å gi honnør til partene i arbeidslivet. Lønnsveksten har gjennom de siste årene vært på et moderat nivå. Det har igjen sammenheng med at vi har gjennomført skattelettelser, slik at både bedriftene og de ansatte blir i stand til å klare sine økonomiske forpliktelser. Det styrker konkurransekraften vår. Det viktigste er at denne resepten fører til at arbeidsledigheten går nedover.

Det er vårt ansvar å sørge for at våre bedrifter kan stille på samme startstreken og uten ekstralast i ryggsekken i konkurransen med våre handelspartnere.

Regjeringen har bl.a. satsset på en skattefradragssordning for bedriftenes utgifter til forskning og utvikling, den såkalte SkatteFUNN-ordningen. Denne ordningen er mottatt av næringslivet med stor begeistring. Ordningen er et godt eksempel på at skattesystemet kan brukes på en måte som gir positive vekstimpulser.

Gjennom økt satsing på forskning og utvikling vil vi bevege oss bort fra utelukkende å være en råvareprodusent til å bli mer konkurransedyktig når det gjelder foredling, teknologiutvikling og design.

Derfor er det viktig å understreke at det som Samarbeidsregjeringen har gjennomført de siste årene, ikke på noen måte er en ferdig jobb eller et fullført oppdrag. Hver eneste dag må vi arbeide for at konkurransekraften til norske bedrifter skal være den beste. Jeg vil derfor advare mot det såkalte flertallsalternativet mellom de sosialistiske partiene. Hvis de klarer å få flertall, vil de i løpet av kort tid kunne ødelegge konkurransekraften ved skatteøkninger og økt offentlig forbruk. Mørke skygger vil sige innover norske bedrifter. Da er det en fare for at vi igjen blir stående noen meter bak våre konkurrenter på startstreken.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A) [19:20:26]: Debatten i dag har så langt handla mykje om valet neste haust og dei to regjeringsalternativa. Valet står mellom ei ny høg-

redominert regjering med store lovnader om skattelette til dei som har mest frå før, slik som den førre talaren talte for, og ei solidaritetsregjering som vil slå ring rundt og vidareutvikla velferdssamfunnet. Mi oppleving ute blant folk er at dei ynskjer ein ny kurs, at dei er meir opptekne av arbeid til alle, ein betre skule og ei verdig eldreomsorg enn dei er av skattelette. Eg møter òg mange som m.a. er meir opptekne av ein betre kollektivtransport og betre vegar enn dei er av skattelette.

For Arbeidarpartiet vil alltid arbeid til alle vera jobb nr. 1. For å sikra arbeid til alle må me m.a. sjå til at me har ein infrastruktur som gjer det mogleg å arbeida og bu over heile landet. Regjeringspartia lova ei satsing på samferdsle for tre år sidan. Dette er ikkje følgt opp, og det var diverre lite i trontalen som gav von om auka satsing neste år. Eg håpar budsjettet syner at eg tek feil.

Eg har i mange år møtt mange, svært mange, som er opptekne av stabilitet i politikken både overfor einskildmennesket og i høve til næringslivet. Men me får ikkje ein ny kurs utan eit nytt fleirtal. Me får ikkje større stabilitet utan ei fleirtalsregjering eller i det minste ei regjering som har ei klår og avklåra støtte frå eit fleirtal i Stortinget.

Kongen gav på vegner av Regjeringa diverre ikkje noko signal om omlegging av politikken korkje når det gjeld å satsa på fellesskap framføre skattelette, eller når det gjeld liberalisering og konkurranseutsetjing av offentleg sektor. Statsministeren gjorde heller ikkje det i dag. Han synte tvert imot nok eit døme på at angrep er det beste forsvar. I staden for å ta problema innover seg går han til angrep på dei som peikar på problema. Eg vonar likevel at det å sikra trygge og gode arbeidsplassar, som rett nok vert peika på som eit hovudmål for Regjeringa, og det dei seier om at samarbeidet med partane i arbeidslivet er viktig, vert følgt opp. Eg skulle ynskja at Regjeringa og dei ulike statsrådene påla sine underliggjande organ å ha ei slik haldning. Då er eg nokså sikker på at omstillingane, t.d. det ein held på med i Avinor AS, ville ha gått mykje lettare.

Arbeidarpartiet er samd i at offentleg sektor må omstillast, men me tykkjer det er litt fantasilaust å sjå på aksjeselskapsforma og konkurranseutsetjing som det einaste saliggjerande. Situasjonen innanfor luftfarten er alvorleg og krevjande av ulike grunnar:

For det fyrste er det ein terrorsett sektor. Seinast opplevde me det i Noreg sist veke.

For det andre er det ein sterk konkurranse mellom flyselskapa både internasjonalt og nasjonalt, noko som fører til tøffe omstillingar der.

For det tredje er det ein krevjande omstillingsprosess i Avinor AS, og det er no ei alvorleg tillitskrise mellom leiinga og dei tilsette.

Til slutt og for det fjerde skal Luftfartstilsynet flytta til Bodø, og det har så langt vore vanskeleg å få tilstrekkeleg mange kompetente folk til å flytta med.

I tillegg har fleire faglege instansar reist spørsmål om tryggleiken er godt nok vareteken. Informasjonssjefen i Avinor AS sa før helga at passasjerane må ta ansvar sjølve, og statsråden skulda på Stortinget i beste sendetid på fjernsynet.

Dette gjev grunn til uro, og det har skapt uro i det ganske land. Det undrar meg litt at tryggleik generelt og innan luftfarten spesielt ikkje har vore tema i dag, når det opptek det norske folk så mykje som det gjer akkurat no.

I trontalen står det rett nok at Regjeringa vil arbeida aktivt for å styrkja tryggleiken innan alle transportformer. Ja, det vonar eg inderleg! Me i Arbeidarpartiet har ikkje tenkt å ta omkamp om tidlegare vedtak no. Me har ikkje planar om å gå tilbake på vedtak om flytting av Luftfartstilsynet, og me har ikkje tenkt å blanda oss inn i lokaliseringsspørsmål. Men me vonar at Regjeringa er open for løpande å vurdera korleis det går, m.a. om organisasjonsforma for Avinor AS er den best eigna til føremålet.

Generelt er me uroa over situasjonen. Når uroa no fyrst er skapt, trur me at saka vil vera tent med ei spesialhøring om tryggleik i luftfarten knytt til budsjettet. Det vonar eg me får fleirtal for.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:25:18]: Årets trontale har vel ikke utpreget seg verken i positiv eller negativ retning, og har vel på den måten ikke skilt seg fra andre trontaler, der det legges opp til det mer generelle.

Men på et punkt har denne trontalen skilt seg litt ut. Det gjelder den fullstendig manglende omtale av det som faktisk skjer innenfor helse og omsorg i dette landet. Det står én linje i trontalen, og den lyder som følger:

«Regjeringen vil forbedre kvaliteten innen utdanning, helsetjenester og eldreomsorg.»

Man har altså ikke tatt innover seg at man bl.a. i eldreomsorgen ennå har enorme problemer. Vi har nå mange tusen personer som står i kø for å få en plass på institusjon. Vi ser stadig gjennom media at pasienter og beboere plasseres på stuer, i ganger, ja også på toaletter igjen. Vi ser at på en rekke plasser går de nå over til dublering, altså at de faktisk går over til tosengsrom igjen på tross av den reformen som dette huset har vedtatt.

Dette er meget skuffende. Jeg hadde faktisk forventet mer av denne regjeringen etter alle de signalene som er gitt fra denne salen, og etter alle de debatter vi har vært gjennom. Jeg håper virkelig dette vil endre seg på sikt. Fremskrittspartiet vil i hvert fall være den som tar initiativ her for å få satt disse tingene på dagsordenen igjen. Det er åpenbart at det er ikke andre villig til å gjøre.

På ett område har det kommet en rekke positive signaler i dag. Det gjelder moderniseringen av velferdsstaten og ikke minst etatene trygdeetaten, sosialetaten og arbeidsmarkedsetaten. Statstråden for det nye superdepartementet, statsråd Høybråten, var bl.a. inne på dette i sitt innlegg her i dag. Det er viktig at vi får fortgang i dette arbeidet, slik at vi kan få en mest mulig effektiv velferdsforvaltning i dette landet.

I denne forbindelse har man også fått utarbeidet NOU 2004:13, en tykk bok. Det har vært interessant lesning. Men jeg får virkelig håpe at Regjeringen ikke fremmer en proposisjon som er i tråd med det som ligger her, for da har man nok en gang ikke hørt på Stortingets bestilling i denne saken. Jeg skal faktisk hjelpe Regjeringen litt på vei, for det er åpenbart at man har glemt Stortingets

vedtak i denne salen i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 14 for 2002-2003. Da vil jeg henlede oppmerksomheten på vedtakets II, der det står følgende:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike modeller for én felles velferdsetat bestående av dagens Aetat, trygdeetaten og sosialetaten.»

Man må i hvert fall forvente at når man over nyttår fremmer en sak for Stortinget, er det den bestillingen man da leverer resultatet av. Det ser jeg fram til, for vi har en urovekkende utvikling både innenfor arbeidslivet og når det gjelder antall uføre i dette landet og ikke minst personer som er langtidsmottakere av sosialhjelp, og som faktisk ønsker å komme seg ut i arbeid for å kunne fø sin egen familie. I den forbindelse er det viktig at man får en samlet ledelse, som statsråd Høybråten var inne på i sitt innlegg. Hvis vi får en todeling her, som Rattsø-utvalget nå legger opp til, vil man fortsatt kunne opprettholde de kunstige skillelinjene mellom forskjellige offentlige etater. Det som det bl.a. anbefales her, er å skille ut en egen statlig pensjonsetat. Det vil absolutt ikke være å anbefale, fordi den bl.a. skal ha ansvaret for en del ytelser, også familieytelser. Ting henger faktisk i hop.

Vi er ikke mer enn 4,5 millioner innbyggere i dette landet. Da må man i hvert fall kunne forvente at vi klarer å modernisere og effektivisere på en slik måte at de som trenger hjelpen, og som sårt trenger hjelpen, får det som de skal, og ikke blir utsatt for et uverdigg svarteperspill og må springe fra kontor til kontor fordi det offentlige ikke er enig med seg selv om hvordan man skal organisere seg.

Odd Roger Enoksen (Sp) [19:30:25]: Det er i grunnen synd at statsministeren ikke er til stede, for jeg hadde tenkt å gjøre et forhåpentligvis siste forsøk på å forklare statsministeren at han faktisk var en bedre statsminister også for kommunene i sin første regjeringsperiode enn han er i denne regjeringsperioden.

Jeg må innrømme at jeg har sett meg grundig lei på å høre både statsministeren og kommunalministeren til det kjedsommelige påstå at veksten og kommunenes inntekter er betydelig større nå enn da Senterpartiet satt i regjering. Det er for så vidt ikke en påstand, det er riktig, men det er en rimelig uinteressant påstand. At veksten er så sterk, skyldes det faktum at skatteinntektene har sviktet med over 2 milliarder kr i foregående år, i motsetning til i 1999, da vi hadde en merinntekt i forhold til skatt i kommunene på over 2 milliarder kr. Det er altså ikke økningen i inntektene til kommunene som er avgjørende for hvordan kommunene skal kunne løse sine oppgaver. Det er resultatet på bunnlinjen. Det er det som kommunene sitter igjen med når man har betalt sine kostnader, og når kostnadene stiger mer enn inntektene gjør, blir resultatet deretter. For dem som har vanskelig for å se disse sammenhengene, står det en rimelig lettfattelig oversikt i Regjeringens eget dokument om kommuneøkonomien på side 182, som viser at netto driftsresultat er betydelig forverret i denne regjeringens tid i forhold til hva det var tidligere. Det er det som betyr noe, og ikke veksten i inntektene. Det er akkurat som privatøkonomien til hver enkelt av oss. Hvor sterk inntektsvekst man har fra et år til

et annet er rimelig uinteressant hvis kostnadsøkningen er tilsvarende. Det er det vi sitter igjen med i pengeboken når året er gått, som har betydning. Dette har også skjedd i kommunesektoren. Til tross for en sterk rentenedgang forverres driftsresultatene.

Det kan da ikke ha gått regjeringspartienes representanter hus forbi at vi nesten hver dag får meldinger om problemer i skolen, i helsevesenet, innenfor eldreomsorg eller innenfor barnevern, bare for å nevne noen eksempler. Dette er det beste tegnet på at situasjonen i kommunene ikke er slik som den skal være.

Jeg tror vi alle sammen står oss på å innrømme at det ikke er enkelt å skape det velferdssamfunnet vi alle ønsker oss. Det er ikke enkelt å knipse i fingrene og si at nå skal alt bli bra. Det vil det ikke være for noen av oss. Noen hver av oss har erfart at dette er en lang vei å gå, og det er et tungt arbeid som skal gjøres. Men det inntrykk som regjeringspartiene nå prøver å legge igjen, bidrar til å skape den politikerforakt som vi alle sammen prøver å unngå. Det bidrar til å få folk der ute til å si at vi der inne i Oslo på storting og i regjering er mennesker som er fullstendig uten innsikt i hvordan hverdagen føles for folk flest. Det er en situasjon vi ikke bør sette oss i, og det er en situasjon som i alle fall statsministeren og kommunalministeren bør gjøre sitt til å bidra til at vi kan unngå. Det gjør de ikke med måten de framstiller forholdene i kommunene på i dag.

Det er mye som går bra i norsk økonomi. Å påstå noe annet ville være å snakke usant. Vi er inne i en høykonjunktur. Vi har lav rente, og vi har betydelig vekst i investeringer på enkelte områder. Men det er altså grunn til også å se bak disse tallene om hvordan norsk økonomi går. Den sterke veksten skyldes i stor grad økt konsum basert på import. Arbeidsledigheten biter seg fast på et høyt nivå. Konkurransutsatt sektor har fremdeles store problemer, og det er ikke i denne sektoren investeringene kommer. Det er i tjenesteytende sektor, slik NHO nettopp har vist i en forskningsrapport. Ikke nok med det, investeringene innenfor både bygg og anlegg kommer i hovedsak i byene og i østlandsområdet. Investeringene i antall boliger i 2004 er i overkant av sju ganger så store for østlandsområdet som for Nord-Norge, mens investeringene i yrkesbygg er fem ganger så store. Det sier litt om den enorme, massive sentraliseringen som vi nå opplever.

Fiskeindustrien sliter med lønnsomheten. Vi har hatt et rekordhøyt antall konkurser det siste året. Unge fiskere må gi opp det yrket de har valgt å satse på. De må selge båtene sine og går en usikker framtid i møte i områder hvor alternative yrkesvalg er få.

Det er i denne situasjonen Regjeringen med rette kan beskyldes for passivitet. Det pågår en sterk endring i næringsstruktur og bosettingsmønster, og Regjeringens folk gjør ikke annet enn å slå seg til ro med at de makroøkonomiske tall går i riktig retning, mens vi sakte, men sikkert beveger oss i retning av en Kuwait-økonomi og en massiv sentralisering.

Det er i denne situasjonen det kreves en politikk der vi inviterer folket til dugnad for å bygge landet, og ikke en

politikk der økt forbruk for den enkelte skal være viktigst. Skattelettelser er ikke løsningen på de utfordringer vi nå står overfor, men derimot en målrettet og aktiv politikk for å ruste opp fellesskapet med sikte på å møte framtiden på en bærekraftig måte. Vi må investere enda mer i kunnskap, i infrastruktur, i forskning og utvikling av arbeidsplasser på områder hvor vi har muligheter til fortsatt å være ledende, f.eks. innenfor maritim sektor, innenfor marin sektor og innenfor energisektoren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunnar Halvorsen (A) [19:35:51]: Representanten Enoksen og jeg er nok enige om at Verdens handelsorganisasjon og forhandlingsresultatet som foreligger der, vil påvirke Norge. WTO er en sentral del av den globaliserte økonomien som vi må forholde oss til, og som vil påvirke norsk næringspolitikk og kommuneøkonomi.

Utenrikskomiteens leder, Thorbjørn Jagland, tok i sommer til orde for en offentlig kommisjon om landbruk. Denne kommisjonen skulle for det første jobbe seg fram til enighet om hva de nye WTO-reglene faktisk betyr, og for det andre ha som mandat å trekke opp hvordan vi kan legge om støtten til landbruket, distriktene og næringsliv innenfor de nye reglene og dermed kunne gjøre dem til noe offensivt.

Jeg vil be representanten Enoksen redegjøre for hvordan han mener at Norge bør forholde seg til WTO og forslaget fra utenrikskomiteens leder.

Odd Roger Enoksen (Sp) [19:37:09]: Det er utvilsomt en viktig oppgave å sørge for at vi også innenfor de nye WTO-rammene skal ha et livskraftig landbruk i Norge, men det er etter min oppfatning ikke en oppgave for en kommisjon. Det er først og fremst en oppgave for Regjeringens representanter som nå forhandler om det framtidige WTO-resultatet, å sørge for at vi ender opp med et forhandlingsresultat som gjør at vi også i framtiden skal kunne ha et levedyktig landbruk i Norge, hvor det skal være lønnsomt å produsere mat, hvor vi skal leve av det å produsere. Å opprette en kommisjon for å gjøre denne jobben tror jeg oppriktig talt ikke er veien å gå. Vi har et embetsverk i ulike departement som skal legge til rette for og synliggjøre rammen for den nye WTO-avtalen. Vi har også et folkevalgt system, og innenfor dette skal vi ha ulike oppfatninger om hvordan vi best skal utnytte de rammene som WTO-avtalen setter. Det som imidlertid må være helt klart, er at det først og fremst er Regjeringens ansvar og oppgave å sørge for at vi oppnår et akseptabelt forhandlingsresultat.

Michael Momyr (H) [19:38:28]: Jeg har ikke tenkt å plage representanten Enoksen med Senterpartiets motstand mot Snøhvit-utbyggingen og mot boring i Barentshavet. Jeg har heller ikke tenkt å blande meg bort i den prosessen som Senterpartiet har med sitt program, men jeg har likevel lyst til å teste noen argumenter i forhold til representanten Enoksen.

Vi vet at det i russisk sektor, i Shtokman-feltet, nå er snakk om at russerne skal sette i verk arbeid, boring og utbygging. Føler ikke representanten Enoksen at det hadde vært betryggende om norske interesser hadde deltatt sammen med de russiske i forbindelse med utvinning i Barentshavet? Da tenker jeg både på teknologiutvikling og på sikkerhet og miljø.

Odd Roger Enoksen (Sp) [19:39:36]: Det korte svaret på det er: Jo, det hadde i aller høyeste grad vært betryggende. Jeg tror norske selskap har en god del å bidra med i samarbeid med russiske myndigheter og russiske selskap for å sørge for at vi har den mest mulig miljøvennlige og sikre utvinning av olje og gass i nordområdene.

Det er nettopp den sterke kontrollen som vi har hatt med våre oljeselskap og de høye standardene som er blitt satt fra norske myndigheters side, som gjør at vi i dag har en oljeindustri som er i tet i verdensmålestokk med hensyn til miljø og sikkerhet i det arbeidet man gjør. Dette skal vi fortsette med å utvikle. Dette skal vi ta vare på. Dette skal vi også utnytte til det beste i samarbeid med andre lands myndigheter.

Lodve Solholm (FrP) [19:40:33]: Representanten Enoksen brukte storparten av innlegget sitt til å snakke om fortida og krangle med dei noverande regjeringspartia om kven som er best, og om kven som skal tole mest, som ei vise sa.

Eg har lyst til å sjå litt framover. Undersøkingar viser at 80 000 industriarbeidsplassar har blitt flagga ut i den siste tida. Nye 80 000 industriarbeidsplassar står faktisk for tur til å bli flagga ut innan 2010. Vi i Framstegspartiet vil gjere Noreg attraktivt som etableringsland gjennom sterke reduksjonar av skattar og avgifter for verksemdar, med andre ord føre ein aktiv næringspolitikk der næringsnøytralitet er eit fy-ord. Kva verkemiddel har Senterpartiet for å motverke utflytting av arbeidsplassar og kompetanse?

Odd Roger Enoksen (Sp) [19:41:52]: Det er et alvorlig varsku til oss alle sammen at et så stort antall industriarbeidsplasser har forsvunnet ut av landet, og at vi står i fare for å miste mange også i framtiden. Det er et arbeid som det er nødvendig å ta fatt i på flere områder.

Fremskrittspartiets medisin er dessverre ikke den riktige. Fremskrittspartiets medisin vil føre til at vi får en enda større overgang til det næringsliv vi har sett konturene av i det siste, nemlig et mer og mer forbruks- og tjenesteytendebasert næringsliv, der industrien også i framtiden vil tape med de vekstimpulser som Fremskrittspartiet gir gjennom sine budsjett, og på den måten man legger opp sine budsjett. Det er nødvendig å satse målrettet på forskning og legge til rette for en politikk der vi investerer i infrastruktur og i kunnskap innenfor de sektorer der vi har naturlige fortrinn, og innenfor konkurranseutsatt næringsliv, slik jeg også sa i mitt hovedinnlegg, stikk i motsetning til det Regjeringen gjør nå, og stikk i mot-

setning til den politikk Fremskrittspartiet støtter ved å gi sin støtte til denne regjeringen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torbjørn Hansen (H) [19:43:14]: Optimismen er altså tilbake i næringslivet. Ikke siden vinteren 2001 har troen på framtiden vært så stor som nå. Halvparten av småbedriftslederne forventer økt omsetning og økt lønnsomhet de kommende tolv måneder, og en av fem bedrifter regner med å ansette flere folk. Dette viser Småbedriftsbarometeret som Bedriftsforbundet står bak. Næringslivet låner også penger igjen, og vanlige folk har omtrent aldri hatt så optimistiske forventninger angående egen økonomi som i dag, og i dag var det altså rekordnotering på Oslo Børs, et meget positivt signal for norsk økonomi.

Denne gledelige situasjonen er ikke et resultat av tilfeldigheter. Da Samarbeidsregjeringen overtok etter regjeringen Stoltenberg høsten 2001, var den økonomiske situasjonen i kraftig forverring. Det var høyt rentenivå. Kronekursen hadde styrket seg. Lønnsveksten var høyere enn i våre konkurrentland. Og regjeringen Stoltenberg hadde altså på toppen av det hele påført næringslivet store ekstrabyrder i form av kraftig økte skatter. Derfor gikk næringslivet inn i en tilbakegang som fikk dramatiske konsekvenser for tusenvis av ansatte. Mange bedrifter ble flagget ut, og mer enn 100 000 personer ble arbeidsledige.

Når 100 000 personer blir arbeidsledige, rammer det folks velferd og trygghet dramatisk, både direkte for den enkelte som blir arbeidsledig, og indirekte ved at det offentlige får mindre ressurser til å produsere velferdstjenester.

Å rydde opp i dette har vært jobb nr. 1 for Samarbeidsregjeringen. Hva har så Regjeringen gjort for å snu den negative trenden man overtok i 2001?

For det første er skatter og avgifter redusert med nesten 20 milliarder kr på tre år. Det meste har gått til bedriftene. Det er dette skatteøkningsskematene i Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet omtaler som skattelettelser til de aller rikeste.

For det andre har den økonomiske politikken vært stram og ansvarlig, og Regjeringen har måttet holde igjen på en del områder for å få ned krone- og rentenivå. Denne ansvarligheten har fått betegnelsen usosiale kutt av skatteøkningsspartiene. At lav rente og kronekurs har vært livsviktig for norske bedrifter, norske arbeidstakere og norske familier, har venstresiden åpenbart ikke fått med seg.

For det tredje er lønnsveksten i Norge nå på linje med veksten i våre konkurrentland. Regjeringen har spilt en aktiv rolle i samarbeid med partene i arbeidslivet og bidratt til å få et ansvarlig opplegg. Dette er grunnleggende forutsetninger for å beholde arbeidsplasser i en konkurranseutsatt økonomi.

For det fjerde har Regjeringen samtidig prioritert skole, forskning og modernisering, som er veldig viktig på lang sikt.

Vi registrerer nå at kreftene samles på sosialistisk side, og at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet sammen med hovedsponsoren LO vil stable på bena en ren sosialistregjering. En slik sosialistregjering, med skatteøkningenspartiene bak roret, har varslet en kursendring. Uansett hvor mange ganger Stoltenberg gjentar løftet om at skattetrykket ikke skal økes, er det ingen tvil om at nettopp dette blir resultatet. Arbeiderpartiet har en konsekvent praksis med å øke skattene. Siden forrige skattereform ble vedtatt på 1990-tallet og fram til inneværende stortingsperiode har Arbeiderpartiet foreslått å øke skattene med mer enn 30 milliarder kr. I 2001 klarte Arbeiderpartiet å gi det norske folk en skattesmell på 12 milliarder kr, eller ca. 5 000 kr pr. yrkesaktiv.

Arbeiderpartiet har lovet mange penger til gode formål. I august dokumenterte NRK at Stoltenbergs sommerløfter kostet 24 milliarder kr til sammen. Dette er 10 000 kr i økt skatt pr. yrkesaktiv.

Signalene fra Arbeiderpartiets hovedsponsor er klinkende klare. LO-lederne står nærmest i kø for å beordre Arbeiderpartiet til å øke skattene. Kommentaren fra Morten Øye, leder i LO Stat, sier det meste:

«Det er naivt å tro at vi kan beholde dagens velferdsnivå uten å øke skattene.»

Og videre:

«Jeg skjønner at det ikke er lett å drive valgkamp for økte skatter, men dette er en svært viktig diskusjon som vi er nødt til å ta.»

Arbeiderpartiet vil styre sammen med SV og Senterpartiet, som også har egne milliardløfter. Risikoen er stor for at en slik sosialistregjering vil gi økt press i norsk økonomi med økte renter, økt kronekurs og økt lønnsvekst som resultat, akkurat som situasjonen var i 2001.

I tillegg vet vi at de samme tre partiene vil føre en utdanningspolitikk med mindre fokusering på kvalitet, mangfold og kunnskap. Man vil stanse moderniseringsarbeidet og konkurranseutsetting av offentlig sektor. Man vil gi LO vetorett mot omstilling. Man vil øke statlig eierskap i næringslivet, og man vil redusere mangfoldet og valgfriheten på flere viktige velferdsområder. Derfor er jeg ikke i tvil om at sosialistalternativet kommer til å gi mindre og ikke mer velferd for innbyggerne i dette landet. En slik regjering vil redusere verdiskapingen, og man vil i tillegg få mindre ut av de verdier som blir skapt.

Regjeringen har redusert skatter og avgifter og fått orden på norsk økonomi. Den positive situasjonen i dag viser at det er en klar sammenheng mellom skattelettelser, økonomisk verdiskaping og velferd. Da kommer flere folk i arbeid, næringslivet øker sin verdiskaping, og grunnlaget blir lagt for å finansiere både privat og offentlig velferd.

Regjeringen har også gjort hverdagen bedre for folk flest. Men det er fortsatt viktig arbeid som gjenstår for å møte framtidens mange utfordringer. Derfor må Samarbeidsregjeringen styre i fire nye år.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [19:48:21]: Arbeid hindrer fattigdom. All forskning og erfaring på området tydeleggjer sammenhengen mellom fattigdom og dei som

av ein eller annan grunn har hamna på utsida av det regulære arbeidslivet. Samtidig er det for samfunnet ei betydeleg sløsing med ressursar å parkere folk på utsida av det ordinære arbeidslivet. Eit arbeidsliv for alle er derfor til gode både for den enkelte og for samfunnet.

Det er behov for ein langt meir aktiv politikk for å sikre eksisterande og skape nye arbeidsplassar. Det må arbeidast aktivt for å hindre at folk blir støytte ut frå arbeidslivet, og samfunnet må ta ansvaret for å få folk tilbake i arbeidslivet når dei har falle på utsida. Arbeidslivet må ha plass til alle.

I slutten av førre veke kom det nye tal frå Aetat som viser at arbeidsløysa held seg stabilt høg. Vel 90 000 personar er registrerte heilt ledige, noko som utgjer 3,8 pst. av arbeidsstyrken. Det er om lag same nivå som i august. Det som no er nytt, er at Aetat melder om at stram kommuneøkonomi medfører at arbeidsløysa fortset å auke innafor helse-, pleie- og omsorgsarbeid. Det er for så vidt ikkje nytt at kommunane slit med økonomien. Allereie i 2003 var det kommunar som var så pressa økonomisk at dei måtte gå til oppseiing av tilsette, og stillingar blei ståande ledige fordi kommunane ikkje hadde råd til å tilsetje medarbeidarar. Den negative økonomiske situasjonen for kommunane har berre utvikla seg endå verre i løpet av 2004 – trass i at Arbeidarpartiet i budsjettforliket med regjeringspartia har lyfta kommunesektoren opp med 2,2 milliardar kr.

Eg vil peike på at Sverige no vil satse på ein kraftig vekst i kommunesektoren for å demme opp mot arbeidsløysa. Signala frå Bondevik II-regjeringa tyder ikkje på at dette er ein aktuell politikk her i landet, snarare tvert imot. Regjeringa sin kommunepolitikk gjev større arbeidsløysa og mindre velferd. På toppen av dette kjem fleire og fleire kommunar inn i det berømte ROBEK-registeret, eller i fylkesmannen si svartebok, som det heiter på folkemunne. Pr. i dag er ein av fire kommunar på denne lista, og talet på kommunar på denne lista har auka betydeleg i løpet av den perioden Bondevik II-regjeringa har hatt regjeringssmakt.

Det som bekymrar meg mest, er den kraftige veksten i talet på yrkeshemma arbeidssøklarar. I løpet av det siste året har dette auka med heile 11 210 personar, noko som svarar til ein vekst på 14 pst. Noko av denne auken kan forklarast med at trygdeattesten viser fleire personar til yrkesretta attføring tidlegare i sjukeperioden. I tillegg har krav om at yrkesretta attføring skal vere prøvt før eventuell uføretrygd blir innvilga, blitt skjerpa. Men mest av alt fortel denne utviklinga om eit arbeidsliv som er ekskluderande og ikkje inkluderande. Me må målrette og forsterke tiltak som gjer terskelen lågare for denne gruppa, slik at arbeidslivet reelt sett gjev rom for alle.

Ved utgangen av september i år er det heile 16 888 heilt ledige under 25 år. Dette er ei sløsing med unge menneske sine ressursar. Hadde Arbeidarpartiet fått gjennomslag for forslaget om å utvide ungdomsgarantien opp til 25 år, hadde denne utfordringa vore mykje mindre. For å kjempe mot arbeidsløysa blant ungdom, må tilbodet om høgare utdanning, vidaregåande utdanning, lærlingplassar, ordinære arbeidsplassar og arbeidsmarknads-

tiltak sjåast i samanheng. Det må leggjast vekt på kompetanseheving, jobbsøking, arbeidstrening og utarbeiding av individuelle arbeidsplanar, slik at ungdom ikkje blir vande til lediggang. Derfor er det beklageleg at regjeringspartia og Framstegspartiet ikkje vil vere med oss i denne satsinga.

Regjeringa skryter ofte av at dei fører ein offensiv kamp i fattigdomsspørsmåla. Ja, det er rett det, men saka er berre den at Regjeringas medisin i for stor grad er prega av tiltak som vil gje meir fattigdom, dårlegare oppfølging av dei ledige og reduserte dagpengeytingar samt ein arbeidsmarknad som er mest mogleg sjølvregulerande. Dette hjelper ikkje folk ut av fattigdomsfella.

Min påstand er at ein av dei viktigaste faktorane for å gjere Noreg til ein velferdsstat og eit godt land å bu i, er den innsatsen som myndigheitene legg ned for å sikre låg arbeidsløyse. Derfor er det behov for å ta mykje sterkare og aktive grep i arbeidsmarknadspolitikken. Me må også evne å sjå politikken i samanheng. Når kommunane får mindre overføringar, går det ut over sysselsetjinga og velferdsproduksjonen. Og når ein svekkjer lovverket som regulerer arbeidsfolks rettar, så risikerer ein at fleire blir støytte ut frå arbeidsmarknaden.

Olav Gunnar Ballo (SV) [19:53:52]: «Målrettede tiltak for å bekjempe mobbing i samfunnet vil fortsatt bli prioritert.»

«Handlingsplanen mot rasisme vil bli fulgt opp. Ny lov om etnisk diskriminering skal følges opp gjennom etablering av et likestillings- og diskrimineringsombud.»

«Regjeringen vil fortsette arbeidet for en bedre integrering og inkludering av innvandrere og flyktninger i Norge.»

Disse tre sitatene er alle hentet fra trontalen.

Men i Dagsavisen den 30. september i år finner vi en annen type formuleringer. Her sier kommunalminister Erna Solberg:

«Alternativet til å sette folk på gaten, er å sperre dem inne.»

I den samme artikkelen uttrykker hun:

«Vi kan sette dem i fengsel til de mørner. Men han mørnet ikke, han satte fyr på seg selv.»

Den personen som kommunalministeren viste til, var en asylsøker som ble satt i en celle i Bergen fordi han ikke kunne oppgi korrekt identitet. Asylsøkeren omkom på grunn av brannskadene han pådrog seg.

Kontrastene mellom velvalgte formuleringer i en trontale og den virkeligheten som Regjeringen selv skaper, kan knapt bli større.

I trontalen uttykte Regjeringen:

«Kampen mot fattigdom skal forsterkes, både nasjonalt og internasjonalt.»

Den 1. oktober møtte jeg to kvinner fra Nordland her på Stortinget. Det var to kvinner som i nær 30 år hadde vært i arbeidslivet, som var vant til å utføre et arbeid, og som var vant til å klare seg selv. Begge hadde på grunn av plager i muskler og skjelett opplevd å bli sykmeldt – først over en tid da de var optimistiske og håpte å komme

tilbake i arbeid, så etter hvert i en lengre periode, men hele tiden med det som utgangspunkt at de skulle vende tilbake til det arbeidet som de hadde hatt.

Den ene av kvinnene falt så og brakk armen i tillegg, rett før retten til videre rehabiliteringspenger gikk ut. Da hun kontaktet trygdekontoret for å høre hva hun skulle gjøre videre, fikk hun beskjed om at hun måtte gå på sosialen dersom hun skulle ha videre ytelser. Dette dreier seg altså om et menneske som har vært vant til å klare seg selv, som har levd uten å ligge samfunnet til byrde, men som på grunn av uheldige omstendigheter, kanskje til og med nettopp fordi man i mange år har stått i et arbeid som har vært fysisk tungt og krevende, til slutt ikke klarer det, og er avhengig av ytelser fra det offentlige. Så ser vi altså som en direkte konsekvens av Regjeringens egen politikk der man begrenser retten til å få ytelser over tid, at man ender opp med å bli sosialklient.

Det var en psykiater som ringte meg for få dager siden og forklarte at den situasjonen som her gjaldt to kvinner, slett ikke er unik. Det finnes nå en rekke psykiatriske pasienter som har vært borte fra arbeid på grunn av at den sykdommen de har hatt, har vært alvorlig. Fordi det har tatt tid å få dem tilbake, er det flere som nå opplever at de mister rehabiliteringspengene sine. Og man kan tenke seg hva slags situasjon det skaper for mennesker som fra før av har slitt med alvorlige plager, når familien og de selv i tillegg skal oppleve utrygge økonomiske rammer, og de henvises til å måtte kontakte sosialetaten for å kunne få videre ytelser.

Psykiateren fortalte meg hva som hadde skjedd med den ene da han hadde kontaktet det lokale trygdekontoret og spurt på hvilken måte vedkommende skulle kunne få rehabiliteringspengene tilbake. Det svaret han fikk, gjorde et visst inntrykk på meg. Trygdefunksjonæren hadde da svart: Da må du sørge for å gi landet en ny regjering. Det viser hvor utbredt oppfatningene nå begynner å bli av at Regjeringen skaper fattigdom, de løser ikke problemet. Selv om man altså har valgt å legge fram en melding som skulle bidra til at det ble færre fattige, har man nå mer og mer skapt ordninger som begynner å minne om den gamle fattigkassa, der man i stedet for å sørge for at folk har ytelser som gjør at de over tid vil kunne klare seg, fjerner ytelsene, og så tenker man at mekanismen skal være at man gjennom tvang skal klare seg selv. Og alt tyder på at mekanismen ikke fungerer på den måten. Derfor er det helt nødvendig at Regjeringen ikke bare formulerer fine vendinger i en trontale, men at man også i praktisk politikk viser at man legger vekt på det man selv sier. De formuleringene som jeg siterer fra Dagsavisen, tyder på at det er svært langt mellom det innholdet trontalen har, og den måten statsrådene tenker på med hensyn til å forandre samfunnet.

Takk for oppmerksomheten.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Sahl (KrF) [19:59:00]: God distriktspolitikk kan ikke utformes en gang for alle. Flere gode distriktspoli-

tiske virkemidler er under press, og det er derfor en viktig målsetting for Kristelig Folkeparti stadig å videreutvikle distriktspolitikken.

Kristelig Folkeparti har store forventninger til Distriktskommisjonen, som er i innspurten med en helhetlig gjennomgang av distriktspolitikken. En aktiv distriktspolitikk må omfatte både primærnæringenes rammevilkår, generell næringspolitikk, forskning, utvikling og innovasjon, handelspolitikk, samferdsel og gode konkurransevilkår gjennom en forsvarlig finanspolitikk.

Kommunikasjonsteknologien har gjort det mulig å plassere en rekke arbeidsplasser som tidligere automatisk havnet i storbyene, i distriktene. Her har vår regjering handlet forbilledlig.

For at virksomheter skal etablere seg, er det imidlertid viktig at grunnleggende tilbud innen skole, helse, barnehage og kultur er på plass i alle kommuner. Den enkelte kommunes økonomi er ofte avgjørende når det står om nye næringsetableringer. Kristelig Folkeparti er derfor svært opptatt av å legge til rette for en sunn kommuneøkonomi.

«Nordområdene er mulighetenes land», sier Ekspertutvalget for nordområdene i NOU 2003:32. Det meste av norsk økonomisk sone og en tredjedel av fastlandets kystlinje er nord for polarsirkelen, og med Svalbard går norsk område langt inn i Polhavet. I nord grenser norske interesser opp mot en rekke land.

Det er påvist store petroleumsressurser i nordområdene både i norsk og – særlig – i russisk økonomisk sone, og et økende energibehov, særlig i USA, setter et stort press på utnyttelse av disse ressursene.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at olje- og gassforekomstene i Barentshavet skal gi grunnlag for ny giv i vår nordlige landsdel, men det forutsettes at virksomheten skjer innenfor rammen av høye miljøkrav, forutsigbare rammevilkår og sameksistens med andre næringer.

Det kan på denne bakgrunn være god distriktspolitikk å bruke ressurser på å styrke øst-vest-forbindelsene i nord. Det ligger et enormt handelsmarked øst for Nord-Norge, og det er gledelig å oppleve at russlandskompetansen og lysten til å komme skikkelig i gang er til stede både i Kirkenes, i Narvik og i store deler av næringslivet i Nord-Norge.

Det samme Ekspertutvalget for nordområdene foreslår en nordområdemilliard for å sette fart i øst-vest-samarbeidet, etter min mening vel anvendte distriktsmidler.

Fiskeri og havbruk er og vil være svært viktig for bosetting og inntektsgrunnlag i de nordligste fylkene og langs store deler av kysten vår. 95 pst. av all norsk sjømat eksporteres. God markedsadgang både til det europeiske og globale markedet er dermed vesentlig. Det er like fullt et mål at mer av de norske råvarene foredles innenlands. Et eget verdiskapingsprogram for videreføring av fisk kan kanskje være løsningen. Det er svært viktig å få til et nært samarbeid mellom flåten på havet og industrien på land. Kvaliteten på råstoffet må heves, og industrien på land må sikres helårige leveranser slik at trygge arbeidsplasser skapes. Kristelig Folkeparti vil vurdere å tildele virkemiddelkonsesjoner innenfor hvitfisk

med lokal binding for å sikre leveranser til industrien i Nord-Norge.

Økt satsing på reiseliv, f.eks. i kombinasjon med landbruk og lokale kulturtradisjoner, representerer nye muligheter for Distrikts-Norge. Personlig er jeg ikke i tvil om at et OL til Tromsø vil få virkninger langt utover det rent sportslige. For reiselivsnæringen vil det bli en unik mulighet til å vise fram en landsdel med naturopplevelser i den ypperste verdensklasse.

Så litt om samferdsel. Kristelig Folkeparti mener det er nødvendig med en sterk satsing på samferdsel ut fra hensynet til verdiskaping, behovet for å redusere distriktenes avstandsulemper og bedre framkommelighet og sikkerhet.

Et godt utbygd vegnett er selve livsnerven i transportsystemet. I distriktene er vegtransport ofte eneste alternativ og helt sentralt for å sikre framkommelighet. Videre er Kristelig Folkeparti opptatt av å legge til rette for at sjøtransporten kan øke sine markedsandeler.

Til slutt: Kristelig Folkeparti vil fremdeles være en pådriver for å ta i bruk distriktspolitiske virkemidler som stimulerer til bosetting i alle deler av landet og motvirker sentralisering. En vellykket distriktspolitikk er imidlertid avhengig av at man ser dette i sammenheng med forskning og innovasjon, en bedre infrastruktur, nye produkter og bedre utnyttelse av råvarene.

Siri A. Meling (H) [20:04:10]: Samarbeid mellom ulike partier kan være krevende, ikke minst gjelder dette innenfor områder som dreier seg om balansegangen mellom bruk og vern av naturen. Siden Norge har rike naturressurser som utnyttes kommersielt, er disse spørsmålsstillingene ofte under debatt. Høyre og regjeringspartiene har gjennom Sem-erklæringen funnet fram til gode tilnærminger. Da er jeg langt mer usikker på hva partiene på sosialistisk side i praksis vil klare å enes om dersom de skulle komme i flertall.

Og dette er viktige spørsmål. Det er nødvendig å gå nærmere inn på hva petroleumssektoren betyr for Norge både finansielt og for nærings- og industriutvikling. Vi snakker om den bransjen som har den desidert største betydning for landet.

Her har Høyre og regjeringspartiene klart å samle flertall bak en aktivitetsspakke for å stimulere til økt letevirkosomhet, økt utvinningsgrad i eksisterende felt og utnyttelse av mindre felt. Videre er det satt fokus på kostnadsnivået og tiltak som kan forbedre lønnsomheten både for oljeselskaper, leverandørindustri og staten som sådan. I tillegg er det gjort endringer i incentivordninger for å få økt mangfold og konkurranse på sokkelen.

Disse tiltak er en viljeserklæring om at vi ønsker å nå en langsiktig utviklingsbane for denne industrien. Regjeringen har ikke bare kommet med en viljeserklæring, men med praktiske og synlige tiltak. Dette er tiltak som virker. Blant annet har Regjeringen gitt selskapene tilgang til store, prospektive arealer i 18. tildelingsrunde. Regjeringen vil følge opp dette i kommende tildelingsrunder, bl.a. med tildelinger i Barentshavet. Selskapene har vist at de verdsetter dette gjennom sine søknader og forpliktelser på ulike lisenser.

Søknadene om nye utvinningstillatelser i forhåndsdefinerte områder viser at optimismen i bransjen er god. Det ble nylig offentliggjort at 22 oljeselskaper har søkt i disse modne områdene på sokkelen. Dette er viktige signaler for en leverandørindustri som er avhengig av et fortsatt høyt aktivitetsnivå. Garantiordningen for nybygg innenfor verftsindustrien bidrar også målrettet og positivt til framtidstro for næringen.

Snøhvit-utbyggingen i nord er et godt eksempel på hvilke regionale ringvirkninger denne type prosjekter kan ha. Gjennom investeringer i størrelsesordenen 40 milliarder kr har landsdelen ikke tidligere vært i nærheten av tilsvarende store investeringer. Da dette prosjektet var til behandling i Stortinget, anslo man de regionale oppdragene til å kunne dreie seg om ca. 600 mill. kr. Den gang hevdet flere endog at disse estimatene var altfor høye.

I ettertid viser det seg at anslagene var satt for lavt. Fram til i dag har nordnorske selskaper stått for leveringer på over 1,5 milliarder kr. Og prosjektet er ennå ikke fullført. Dette eksemplet viser hvilke ringvirkninger denne bransjen har regionalt, og bedre distriktpolitikk enn dette tror jeg vi skal lete lenge etter. Finnmark og Hammerfest er satt på kartet, og optimisme preger samfunnet. Dette har vært mulig fordi partier har klart å bli enige i den vanskelige balansegangen mellom bruk og forvaltning av naturressurser i sårbare områder.

Da er jeg langt mer skeptisk til hva vi kan forvente oss fra sosialistisk side framover dersom de partiene skulle komme i posisjon etter neste års valg. Hvordan takler man da at Sosialistisk Venstreparti ikke ønsker denne type aktivitet i nordområdene? Ja, ikke bare er de imot, representanter fra dette partiet var til og med villig til å bryte norsk lov gjennom å lenke seg fast til anleggsmaskiner for å hindre utbyggingen – dette parallelt med at bl.a. Statoil nylig kunngjorde at nordområdene er deres sterkeste satsingsområde. Andre selskaper har også signalisert ønsker om satsing i disse områdene. Høyre og regjeringspartiene har en enighet om framdrift i forhold til Nordland VI og VII – gjennom den varslede helhetlige forvaltningsplanen for området. Hvordan vil de sosialistiske partiene forholde seg til dette viktige spørsmålet i et eventuelt samarbeid med Arbeiderpartiet? Jeg er meget skeptisk på vegne av både bransjen og distriktene. Med et slikt flertall frykter jeg at oljeeventyret i nord tar slutt nesten før det har begynt.

Et annet område som representerer en viktig utfordring og vanskelige skjæringspunkter partiene imellom, er energibalansen i Norge. En stabil og sikker tilgang på energi er et av basiselementene i de fleste industri- og næringsvirksomheter. I tillegg er det et helt nødvendig velferdsgode for den enkelte husholdning. Energiforsyningen er derfor en svært sentral spørsmålsstilling, som krever et spesielt fokus på den politiske dagsordenen.

Vinteren 2002 viste med all tydelighet hvor sårbar kraftforsyningen vår er i forhold til nedbørsfattige perioder. Norge er i dag ikke selvforsynt med strøm i et normalår. En vesentlig årsak til dette misforholdet er at vi

ikke har bygd ut tilstrekkelig ny kraftforsyning i eget land eller utbedret flaskehalsen i kraftforsyningen i Norden. Gjennom meldingen om forsyningssikkerhet, som kom i kjølvannet av vinteren 2002, har Regjeringen lagt fram flere tiltak som gjør at vi skal komme på offensiven i forhold til den problemstillingen.

Øyvind Vaksdal (FrP) [20:09:56]: Jeg kan fortsette der representanten Meling slapp. Jeg synes det er utrolig at energistormakten Norge, som nærmest flommer over av energi, har klart å stille seg slik at en må importere store mengder kraft i et såkalt normalår. Dette skyldes først og fremst at man politisk aktivt har grepet inn på tilbudssiden i kraftmarkedet og hindret at produksjonen av kraft har økt i takt med etterspørselen. Det er denne politikk, eller rettere sagt mangel på politikk, som gjorde at strømforsyningen var nær ved å bryte sammen i fjor vinter. Det er denne mangelfulle energipolitikk som tvang mange til å gå den tunge veien til sosialkontoret for å få hjelp med strømgregningen, noe de færreste fikk.

Regjeringens trontale gav dessverre ingen signaler om en omlegging til en mer offensiv politikk på dette viktige området. Det ble hevdet at det er miljøhensyn som er hovedårsaken til at man gjennom mange år har hindret ytterligere vannkraftutbygging og kraftproduksjon basert på gass. Det spiller åpenbart ingen rolle at denne totalt misforståtte miljøtankegangen er direkte med på å forlenge livet både til gamle, forurensende kullkraftverk og sist, men ikke minst, gamle kjernekraftverk.

Vi vet samtidig at gasskraftverk basert på BAT – Best Available Technology – forurenser langt mindre enn de gamle kullkraftverkene både med hensyn til svovel, partikler og CO₂. Det er med andre ord klare miljøgevinster ved å ta i bruk gass til kraftproduksjon i Norge. Denne type kraftproduksjon er helt klart den mest stabile kraftproduksjon vi kan ha, i motsetning til eksempelvis vindkraft. Kraftproduksjon basert på gass er også langt billigere enn vindkraft og kan i tillegg bedre effektsituasjonen, som mange steder i landet er svært vanskelig.

Det er imidlertid forholdet mellom tilbud og etterspørsel på kraft i markedet som er avgjørende for strømprisen. Det er åpenbart at stabil og forutsigbar kraftforsyning basert på gass vil ha en positiv og stabiliserende effekt på strømprisen og i beste fall kunne bringe den nedover.

Fremskrittspartiet har gjennom mange år tatt til orde for kraftproduksjon basert på gass. I vårsesjonen fremmet vi forslag om en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk som skulle sikre norske verk samme rammebetingelser som andre i EØS-området samt rydde av veien den politiske og økonomiske usikkerhet som var skapt gjennom uklare eller negative politiske signaler. Alle andre politiske partier avviste forslaget, med den hovedbegrunnelse at det ikke var noen politisk motvilje mot å bygge gasskraftverk i Norge. Jeg skulle ønske dette var riktig. Jeg utfordret tidligere olje- og energiminister en rekke ganger på dette spørsmålet og fikk klare forsikringer om at det ikke var noen politisk motvilje fra Regjeringens side med hensyn til gasskraftverk. Tre konsesjoner var

gitt, og det var ifølge statsråden kun økonomiske årsaker til at disse ikke var bygd. Jeg fikk like klare, om ikke enda klarere, forsikringer om dette fra olje- og energiminister Thorhild Widvey på en energikonferanse i Hauge-sund i august: ingen politisk usikkerhet eller motvilje. Onsdag 22. september kunngjorde Naturkraft sin beslutning om å realisere sine planer om å bygge gasskraftverk på Kårstø og ta i bruk den ene av selskapets to konsesjoner. Og hva skjer? Jo, til tross for klare forsikringer om at det ikke er politisk motvilje fra Regjeringens side, opplever vi det stikk motsatte. Til tross for at Regjeringens Sem-erklæring slår fast at de tre konsesjoner som er gitt, ligger fast, kommer de negative signalene fra Regjeringen på løpende bånd. Statsminister, miljøvernminister og landbruksminister har alle vært ute og omtalt Naturkrafts planer i svært så negative ordelag. Miljøvernministeren tok fra denne talerstol for en time siden til orde for en gjennomgang av SFTs instruks på området. De samme negative signaler er også kommet fra stortingsrepresentanter som representerer iallfall to av regjeringspartiene.

Jeg forventer at man nå holder fingrene fra fatet og holder sine lovnader og ikke stikker flere kjepper i hjulene for dem som nå vil satse på gasskraft i Norge. For det er gasskraft som nå trengs for å sikre både næringsliv og folk flest rikelig tilgang på strøm til fornuftig pris.

Aud Gaundal (A) [20:14:58]: Vårt velferdssamfunn er bygd på at folk har arbeidsinntekt. Det gir både sosial og økonomisk trygghet. En aktiv næringspolitikk vil gi flere arbeidsplasser og inntekter til staten, slik at velferdsgodene kan opprettholdes og videreutvikles.

Tallene fra Aetat for september viser at ledigheten ser ut til å bite seg fast. Over 103 000 mennesker er ledige hvis en regner med dem som er på ulike arbeidsmarkeds-tiltak. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at Norge bare det siste året har mistet mellom 17 000 og 18 000 industriarbeidsplasser. Og som om det ikke var nok: Det signaliseres nå at 80 000 arbeidsplasser kan bli flyttet ut av Norge i de neste fem årene.

Næringskomiteen kommer stadig i berøring med bedrifter som tar sin produksjon ut av landet. Vi var i Murmansk og møtte en bedrift fra Kirkenes som etablerte seg på russisk side, 3 mil fra Kirkenes, og lønnsnivået var 12–15 kr timen. Vi har møtt representanter for en bedrift fra Bergen som har etablert seg i Tsjekkia, og som betaler en tiendedel av lønnen til sine ansatte der i forhold til dem som er i Norge.

Svaret på disse utfordringene kan ikke være slik næringsministeren gir uttrykk for, nemlig at han er fornøyd med Regjeringas næringspolitikk. Nei, dette viser at det er behov for en langt mer aktiv næringspolitikk her i landet om vi skal sikre folk arbeid i Norge.

Næringspolitikk er noe av det viktigste vi kan jobbe med. Vi må tørre å være aktive innenfor det internasjonale rammeverket vi er en del av.

Vi kan like det eller ikke, men rammene for næringspolitikken er litt annerledes i dag enn tidligere. Noen mener det innebærer at vi ikke skal ha en statlig næringspolitikk, at verktøykassa er tom, og at bedriftene skal klare

seg selv. Det er feil. Jo sterkere og mer åpen den internasjonale konkurransen er, desto viktigere er det at vi bruker de virkemidlene vi har. Vi må få til et samspill mellom markedet og det offentlige, mellom bedriften og staten.

Vi må som myndigheter se muligheter og være kreative. Arbeiderpartiet vil ha et samfunnsstyrt marked og ikke et markedsstyrt samfunn.

Arbeiderpartiet mener det er behov for å føre en langsiktig og forutsigbar politikk for økt verdiskaping, nyetablering og omstilling. Det er behov for å føre en aktiv politikk for å bygge bedrifter og arbeidsplasser.

Vi er ikke uenige med Regjeringa i at det er grunnleggende viktig å holde orden i økonomien. En stabil kronekurs, lav inflasjon, lave renter og forsvarlig budsjett-politikk er avgjørende for lønnsomheten i norske bedrifter. Men vi må noe mer. Det som etter vår mening er feil, er at Regjeringa vil bygge ned de statlige virkemidlene. I hvert budsjett er det blitt foretatt kutt i statlige tilskudd til nyetableringer, forskning og utvikling, kommunale næringsfond og andre offentlige virkemidler.

Verktøykassa er tom, uttalte tidligere næringsminister Ansgar Gabrielsen. Det som skjedde, var at Regjeringa selv tømte verktøykassa. Svaret var skattelette.

Arbeiderpartiet har lagt tilbake litt av verktøyet. Vi har sørget for at bevilgningene til Innovasjon Norge ble økt, vi har økt bevilgningene til turisme, satset på gassferger, på nettolønn til sjøfolk og ikke minst på omstillingspakken til Årdal og Høyanger.

Om den nye næringsministeren, Børge Brende, vil bruke verktøyet, gjenstår å se. Men signalene er ikke spesielt gode. For i Aftenposten 4. juli skriver han:

«... ulønnsom virksomhet bør ikke få støtte. Lønnsom virksomhet trenger ikke støtte. Det som er viktig er å skaffe alt norsk næringsliv gode, forutsigbare og generelle rammebetingelser.»

Det er ikke gode signaler for nyskaping og vekst, som Arbeiderpartiet ønsker.

Norges fortrinn er stor økonomisk handlefrihet, stor kunnskapsbase og høyt utdannet befolkning, stor tilgang på naturressurser, råvarer og energi samt enestående kompetanseklynger innen olje og gass, havbruk og sjømat, IKT og skipsfart.

Vi kan aldri klare å konkurrere med lavkostland om den billige arbeidskraften. Vi kan ikke bli billigst, men vi kan bli best. Det krever en aktiv satsning både fra det offentlige og det private. Da kan vi lykkes, slik at flere kan bli en del av norsk arbeidsliv og dermed også en del av velferdssamfunnet.

Statsråd Lars Sponheim [20:19:53]: En trontaledebatt er interessant å følge. For en som er glad i demokrati og parlament, er det selvsagt en høytidsdag. Det er dessuten siste trontaledebatt før et stortingsvalg som kanskje mer enn på veldig mange år kommer til å være et valg mellom regjeringalternativer.

Det støynivå og det adrenalinnivå som vil komme inn i debatten både her i huset og utenfor huset når statsbudsjettet legges fram om noen dager – i alle fall har det all-

tid vært slik – har på en måte vært holdt utenfor denne debatten. Men så sier likevel debatten mye, for vi ser hvordan partiene prøver sin retorikk og utvikler sine frontlinjer i den lange valgkampen fram mot stortingsvalget neste år som vel må sies å være i gang med denne debatten.

Jeg har fulgt debatten med stor interesse i dag og vil gi uttrykk for at jeg er overrasket over at de tre partiene som ønsker å framstå som et flertallsregjeringsalternativ, ikke har brukt anledningen enda mer til å meisle ut hva man skal ha flertall for. Det synes jeg en bør merke seg. Så er det slik at det som kanskje kunne bli en debatt om et flertallsalternativ mot den sittende regjerings mindretallsalternativ, også er litt punktert når Arbeiderpartiets leder i dag med ganske stor tydelighet gav uttrykk for at et godt alternativ til en flertallsregjering av sosialistpartier var en mindretallsregjering av Arbeiderpartiet. Og jeg syntes å kunne registrere, i alle fall oppfattet jeg det slik, at Arbeiderpartiets leder var ganske bekvem med den tanken. Jeg syntes også å merke at en del av Arbeiderpartiets representanter i salen likte den tanken. Ting kunne igjen bli ved det gamle.

Også landbrukspolitikken og distriktspolitikken har blitt adressert av flere, og det er selvsagt en landbruksminister, og nå også matminister, glad for. Jeg tror det kommer til å bli et viktig politikkområde fram mot valget til neste år, ikke minst fordi vi vil være gjennom de avgjørende forhandlingene når det gjelder WTO-regimet, som vil være ganske avgjørende for hvordan Landbruks- og Distrikts-Norge vil se ut. Heller ikke her har partiene på sosialistsiden som ønsker å danne en flertallsregjering, fortalt hvordan de skal gjøre det. Det er sågar litt uklart om man her på en måte har tenkt å møte framtiden – og det tror jeg mange innenfor det alternativet står for – med å se mulighetene, eller om en skal lukke øynene og drømme om fortiden, slik jeg registrerer at noen gjør.

Det har vært noen år under Bondevik II-regjeringen med store reformer innenfor landbrukspolitikken. Jeg tror dette kommer til å gå inn i historien som en periode med veldig mange viktige reformer. Noen er kontroversielle, og debatten går. Om en av dem har det vært lite debatt, og det er om det som nå skjer innenfor landbrukspolitikken i retning av å bruke lokaldemokratiet mer, gi større lokal frihet og dermed få større lokal variasjon.

Det er veldig mye verktøy i verktøykassa til en landbruksminister, jeg legger ikke skjul på det. Men det er et poeng når man har mye verktøy, at man også har mange håndverkere. Derfor er det viktig å bruke lokaldemokratiet og gi ansvar i landbrukspolitikken lokalt. Det har vi gjort på mange områder. Det gjelder innenfor lovverket som er trådt i kraft nå, og det gjelder innenfor de økonomiske virkemidlene på viktige områder. Jeg tror det er ganske avgjørende for å få til gode resultater framover, fordi den sentralistiske én modell for hele Norge-politikken etter min mening ikke er egnet til å oppnå de resultatene vi trenger framover.

Så har Landbruksdepartementet skiftet navn fra 1. oktober til Landbruks- og matdepartementet. Med det tar vi konsekvensen av at mat er i ferd med å bli et mye

mer politisert område enn det har vært tidligere. Det er bare å åpne tabloidavisene hver dag, så ser vi at mat-spørsmål er viktig. Mye av det er bare hyggelig, men mer og mer er det kontroversielle spørsmål som det er viktig også å adressere fra en regjering. Det ønsker vi å ta konsekvensen av. Mat er helse, mat er trivsel, mat er de store spørsmål i verden om sult osv., og det bør løftes fram i politikken på en viktigere måte.

Jeg tror at det ikke er WTO-spørsmål og andre ytre spørsmål som først og fremst setter krav til modernisering av landbrukspolitikken, men følgende enkle resonnering: Vi blir stadig rikere, men vi kan ikke bli stadig mettere. Det betyr at vi bruker mindre penger på mat. Da må vi gjøre noe i landbrukspolitikken og i distriktspolitikken som gjør at distriktene og de som bor på arealene, gjør mer enn å produsere mat. Det er den grunnleggende sammenhengen vi må ta konsekvensen av.

Jeg har helt på tampen noen veldig hyggelige tall å servere for Stortinget som forteller oss hva som gjøres av privat næringsliv på norske gardsbruk som ikke er tradisjonelt landbruk. Det er ganske interessant, og tallene ble offentliggjort i disse dager. Det utøves altså 19 000 årsverk av privat næringsliv på norske gardsbruk som ikke er tradisjonelt landbruk, man sysselsetter så mye som 45 000 personer, og det produseres for 21,3 milliarder kr i året i den typen næringsdrift – som altså ikke er tradisjonelt landbruk, men som skjer på gardene. Tenk hva vi kan få til hvis det føres en målrettet politikk for å få til mer av det!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A) [20:25:25]: Statsråd Sponheim etterlyste litt klar tale om kva dei andre partia ville med norsk landbrukspolitikk i framtida. Sponheim sjølv må svare på det grunnleggjande spørsmålet: Kva er målet med landbrukspolitikken? Målet med landbrukspolitikken er så klart å produsere mat. Det er vi heilt einige om alle saman. Men maten kunne vi produsere med halvparten så mange tilsette i landbruket som vi har i dag, og vi kunne gjort det på meir sentrale område.

Den andre målsetjinga har jo alltid vore at vi skulle ha eit jordbruk over heile landet, altså at landbruket skal vere eit distriktspolitisk verkemiddel. Her ligg jo dilemmaet, for store strukturendringar og store brukseiningar, som vi ser no, medfører så klart at vi får eit noko meir robust jordbruk som skal meiste betre dei internasjonale utfordringane som m.a. WTO vil stille oss overfor. Men betydninga for busetjing, for sysselsetjing og for levande bygder vil då gradvis gå nedover. Er det ikkje slik at måloppnåinga ville bli vel så god med mindre brukseiningar? Og korleis skal vi forsvare overføringane til landbruket i tida framover dersom betydninga for distriktet stadig går nedover?

Statsråd Lars Sponheim [20:26:51]: Det er nettopp svaret på representanten Rudihagens spørsmål som gjør landbrukspolitikk så spennende og så vanskelig, fordi det handler om så veldig mye mer enn et enkelt mål, nemlig

å produsere mat effektivt – mange mål som handler om å ikke levere til et marked, men å levere til et politisk marked, kollektive goder, om en vil.

Men selve matproduksjonen er blitt mer effektiv og kommer til å bli det. Det går ikke an å sitte i organisasjonene og skylde på bare slemme landbruksministere, for det er slik at teknologien driver dette framover. Det blir færre bønder med flere baller, og de er hvitmalte. Det er effektiviteten, og det er teknologidrevet. Vi må ha en rimelig effektivitet, selv om det er grenser for hvor effektivt norsk landbruk kan være under våre forhold. Da blir det avgjørende å levere de kollektive goder, alle de andre viktige tingene, landskapet vårt, det at vi vil ha et bebodd land når vi reiser rundt, sammen med andre viktige virkemidler i landbrukspolitikken. Der er alternativ sysselsetting og næringsdrift som ikke handler om å produsere mat, samt kombinasjonen med reiseliv, helt avgjørende.

Presidenten: Presidenten tror det var klokt å presisere dette med fargen!

Lodve Solholm (FrP) [20:28:14]: Det var snakk om mat. Og då gjeld det å ha eit mangfælde, vi må ha konkurranse, slik at forbrukarane kan få billigare mat.

For nokre dagar sidan, den 23. september, fastslo Oslo Tingrett i klare ordlag at Landbruksdepartementet ikkje hadde følgd opp Stortingets intensjonar om open og likeverdig konkurranse innan meierisektoren. Ein samrøystes tingrett, inkludert Landbruksdepartementets eigen sakkunnige, konkluderte med at Synnøve Finden har betalt for mjølke gjennom å måtte betale for Tines kapitalkostnad. Det går fram at regjeringsadvokaten no vurderer dommen. Det vil vere uheldig dersom saka blir anka og Synnøve Finden får fleire utsetjingar med å få ein riktig mjølkepris. Det vil iallfall ikkje vere positivt for konkurransen. Vil statsråden gje uttrykk for at han no legg denne saka daud, slik at Tines to konkurrentar skal få større tryggleik for å satse vidare, til beste for forbrukarane?

Statsråd Lars Sponheim [20:29:32]: Det er rett at Oslo Tingrett har fattet et vedtak der det heter at det ikke har vært rett melkeprisfastsettelse i perioden 1997–2000. Denne regjering har fastsatt en helt ny melkeordning som vekt de ulike faktorene i et meget komplisert prisfastsettelsessystem for melk, fordi melk går til så veldig ulike anvendelser, med svært ulik lønnsomhet. En vurdering av hvordan vi skal håndtere den dommen som foreligger for denne avgrensede perioden, 1997–2000, vil selvsagt Regjeringen måtte gjøre sammen med Regjeringsadvokaten. Alt annet ville være helt galt. Så vil vi da bestemme hvordan dette skal håndteres.

Uavhengig av det fortsetter Regjeringen sitt arbeid med å få til en god konkurranse i melkesektoren. Det er under denne regjering vi har fått på plass en melkeordning som er god for alle aktørene, som er rettferdig, og som også åpner for at små, nye konkurrenter kan starte opp uten kvote, hvis de yster og foredler selv lokalt.

Inge Ryan (SV) [20:30:54]: Vi i SV er faktisk glad for at vi har en landbruksminister som har så mye fokus på matkvalitet og ikke bare på pris. Det at han har valgt å si at vi skal satse på nisjeproduksjon, vi skal satse på en mer økologisk profil, vi skal satse på kvalitet, og at det er der vi skal konkurrere, tror jeg er veldig viktig. Der vil jeg gi ros til landbruksministeren, og jeg håper at han fortsetter i det sporet.

Så sier landbruksministeren at han har masse verktøy i verktøykassen, og det er vi også glad for. Men en del av verktøyene til landbruksministeren er så dyre. Mattilsynet koster så mye. Det er ikke noe land i verden som har så dyrt mattilsyn. Og vi vet at det er mange særlig små bedrifter som sliter med å få betalt de regningene som kommer fra Mattilsynet. De sliter også med at Mattilsynet er veldig firkantet. Kan landbruksministeren love at Mattilsynet blir mer fleksibelt, og kan han love at han får ned prisene på det verktøyet i verktøykassen?

Statsråd Lars Sponheim [20:32:09]: Representanten Ryan gir meg nok en gang anledning til å få fram det viktige budskap at landbruk er veldig mye mer enn de tradisjonelle volumproduksjonene. Det er mange som møter dette med å si at ja, ja, nisjer er noe småtteri, og det er nå hyggelig for dem, men det er nå store, tunge og svære traktorer og mange kuer og slikt som er det viktige. Det er også viktig, men vi hadde ikke hatt et land som vi er glad i alle sammen hvis vi ikke hadde hatt all den ulike og mangfoldige næringsvirksomheten. I dag har vi altså fått servert tall: 19 000 årsverk i annet næringsliv enn tradisjonelt landbruk på norske gårdsbruk, det er det som utgjør mangfoldet, og det må vi ha mer av.

Dette handler også om at om flere skal lykkes også med matproduksjon – og ikke annet næringsliv, reiseliv, opplevelsesproduksjon, omsorgsproduksjon osv., så må vi gjøre det enda lettere å få det til. Jeg tror på det. Jeg tror på at rike, moderne forbrukere er villige til å betale mer for spesialisert og spennende mat. Derfor rigger vi et sånt landbruk. Nå hadde jeg tenkt å gi uttrykk for at siden Finansdepartementet ikke er representert i salen, kunne jeg kanskje ha tillatt meg å komme med en budsjettlekasje. Men så oppdaget jeg at statsministeren var kommet inn, og da torde jeg ikke likevel. Ellers hadde det vært en hyggelig nyhet jeg kunne ha brakt til representanten Ryan.

Presidenten: Det er trist at statsministeren var her, da. Replikordskiftet er omme.

Karin Andersen (SV) [20:33:43]: SV ønsker å mobilisere fram til neste valg, fordi vi mener det er viktige verdier som står på spill i det norske samfunnet og også internasjonalt. En av de viktigste verdiene som SV ønsker å sette øverst, er rettferdig fordeling, både internasjonalt og nasjonalt. Regjeringens strategi for å redusere fattigdommen på begge disse områdene er, hvis man skal si det pent, veldig lite tillitvekkende. Regjeringen skal ha ros for sin satsing på utviklingsbistand og økningen der. Problemet med den økende fattigdommen internasjonalt

og gapet mellom fattige og rike land ser det derimot ut til at Regjeringen ikke har noen virkemidler mot. Tvert imot ser vi det igjen i den nasjonale skattepolitikken, der Regjeringen sier at det er en situasjon ute i verden der vi blir presset internasjonalt av kapitalister som ønsker at skatten skal være lavest mulig, og hvis vi ikke gir etter for dette, fyker arbeidsplassene ut av Norge. Dette er en reell situasjon, men hva gjør vi med det? Hva gjør vi med det når også fattige folk i den tredje verden sitter i denne saksen? Da burde jo norsk politikk på dette området være systematisk å bygge opp fagbevegelsen, som kan gjøre at disse landene kan komme seg ut av den situasjonen de er i. Norges historie viser at det er en sterk fagbevegelse som har gjort at det norske samfunn har fått en god fordeling og forholdsvis få fattige. Den nordiske fordelingsmodellen har bidratt til en positiv spiral, med gradvis oppbygging av individuell makt og gode levekår til alle. I stedet opplever vi at Regjeringen er kritisk, til dels meget kritisk, til fagbevegelsens rolle. Jeg er meget forundret over at den kjenner så lite til hvordan man gjennom organisering har klart å sikre en annen fordeling av ressurser, noe som har gjort at i Norge har de aller fleste muligheten til selv å forsørge seg gjennom sitt arbeid med en lønn det går an å leve av, og gjennom det også kunne bidra med skatteinntekter til velferdsordninger som gjør at f.eks. alle barn i Norge har rett til å gå på skole.

Vi opplever at Regjeringens politikk med skattelette nasjonalt er med på å bryte ned ikke bare grunnlaget for velferdsstaten, men at den også rammer direkte og mest dem som har aller minst. Regjeringens politikk, med spesielle ordninger øremerket og skreddersydd for de aller fattigste, har for det første et altfor lite volum til å veie opp for alle de kuttene som er gjort i sentrale og viktige velferdsordninger som nettopp skulle berge levekårene for disse. Det andre er jo at som generell strategi for å berge folk ut av fattigdommen kan man ikke støtte seg på noe i historien som har vist at dette har ført til at man har redusert fattigdommen. Tvert imot er det gode ordninger rundt lønnsdannelsen, altså sterke fagbevegelser som er i stand til å sikre gode lønnsvilkår, og en sterk fordelingspolitikk, som har greid å redusere fattigdommen både i Norge og i andre land som også har en god fordelingspolitikk.

Så sier Regjeringen at skattelette er nødvendig for å skape arbeidsplasser. Dessverre er det slik at det er ingen direkte sammenheng mellom skattelette og skaping av arbeidsplasser. Derimot er det en direkte sammenheng mellom skattelette og dårlig kommuneøkonomi. Og det er en direkte sammenheng mellom dårlig kommuneøkonomi og den økende fattigdommen vi ser. Det er altså 8 000 flere som nå er på sosialhjelp enn det det var for et år siden. Da er det vanskelig for SV å se at Regjeringen kan være fornøyd og si at det går rette veien, når det er flere arbeidsledige og flere fattige – hvis det ikke var målet da, og det går jeg ut fra at det ikke er, i og med at de sier at det er noe annet.

Det er også en direkte sammenheng mellom dårlig kommuneøkonomi og alle de økte utgiftene vi nå ser i forbindelse med sykefravær og uføretrygding. Det er i

kommunesektoren at disse utgiftene øker. Én grunn til det er jo at kommunesektorens oppgave nå for tiden er å sitte og finne noen de kan si opp og noe de kan legge ned. Det er ingen ressurser der til å skape et arbeidsmiljø som ikke tar helsa fra folk og øker de sosiale utgiftene i Norge vesentlig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [20:39:39]: Flere tusen ID-løse asylsøkere med avslag har nå gått under jorda, enten fordi de er blitt kastet ut av mottak, eller fordi de er i ferd med å bli det. Svært mange av disse er ureturnerbare, det vil si at det ikke er noe sted å sende dem. De har ikke rett til verken mat eller seng. Nå kritiseres Norge også av FN for denne uverdige håndteringen. Arbeiderpartiet mener at arbeidet med utsendingene må intensiveres, men inntil vi igjen har kontroll over situasjonen, mener Arbeiderpartiet at vi må opprette spesielle mottak der man kan håndtere problemene disse personene har, bl.a. innenfor psykiatrien. Men det Regjeringen svarer, er at nå vil den stramme opp kommunene, og at dette er kommunenes ansvar. Det er Arbeiderpartiet helt uenig i. Dette er statens ansvar, og det er staten som må rydde opp. Er SV enig i det?

Karin Andersen (SV) [20:40:51]: Ja, SV er enig i at dette er statens ansvar.

Dette er en situasjon som er skapt av Regjeringens håndtering av asylsøkere som har fått avslag. SV er helt innforstått med at asylsøkere som har fått avslag, skal reise ut av landet. Men problemet er at Regjeringen ikke har satt i gang et apparat som gjør det mulig. I tillegg til det har de tatt mat og tak over hodet vekk fra dem som har fått avslag, også fra dem som ikke er returnerbare. Det betyr at man ikke, selv om Regjeringen hadde satt i verk tiltak for å sende dem tilbake til sine hjemland, hadde greid å få gjort det. Da er det SVs mening at Regjeringen har ansvar for å sikre at disse menneskene har mat og tak over hodet. Om dette må skje i spesielle mottak, vet vi ikke. Men det er helt på det rene at man må få et system som sikrer dem som trenger psykiatrisk behandling, et behandlingstilbud, enten de nå er ureturnerbare eller ikke.

Hans Kristian Hogsnes (H) [20:42:25]: Verdiskaping er ikke blant de begreper representanten Karin Andersen oftest tyr til i sin politiske argumentasjon. Det kan vel heller virke som om verdiskaping kun må forstås som et annet ord for skatteøkninger. Det er i alle fall inntrykket når vi summerer de mange kostnadskrevende løfter som SV kommer med som sin ønskeliste for et eventuelt alternativt regjeringsprosjekt. Og representanten Karin Andersen gjorde ikke denne listen kortere i sitt innlegg.

Jeg vil kort og godt vite om Karin Andersen er enig med forbundsleder Jan Davidsen i Fagforbundet, som helt nylig uttalte at en ny regjering av Arbeiderpartiet, SV og eventuelt Senterpartiet etter stortingsvalget må øke skattene for å sikre velferden.

Og det heter videre:

«Før valget neste år bør sentrum/venstre-alliansen tydelig si fra til velgerne om at de går inn for økte skatter dersom det blir rødgrønn regjering.»

Karin Andersen (SV) [20:43:34]: Jeg er av og til litt forundret over en del av de replikkene som kommer, og at det samme tydeligvis må sies om igjen og om igjen. Det er flere representanter fra SV som har vært oppe på talerstolen i dag og sagt at utgangspunktet vårt nå er at man ikke står for et regjeringsalternativ som har som utgangspunkt å øke skattene. Men de partiene som har tradisjon for å øke noen skatter som heter egenandeler, er jo regjeringspartiene. Jeg regner med at vi om et par dager kommer til å få se et statsbudsjett som øker de skattene igjen, og vi vet hvem det rammer. Det er folk med lave inntekter; mange av dem har ikke engang arbeid, men må leve på trygd og stønader. Den skatteøkningen skulle jeg ønske at også Høyre hadde bekymret seg litt mer for.

Når det gjelder verdiskaping, hadde jeg en replikk tidligere i dag der jeg tok til orde for en større satsing på forskning, utvikling og utdanning. For det er nemlig det som kan trygge framtida vår og gjøre at vi har noen arbeidsplasser å leve av i framtida. Det er ikke kutt og sparing som kan trygge framtida for oss, våre barn eller barnebarn.

Torbjørn Andersen (FrP) [20:45:00]: Representanten Karin Andersen fra SV representerer et parti som klager over at arbeidsledigheten er for høy. Men SV er samtidig sterkt imot skattelettelse, selv om skattelettelse kan være helt nødvendig for nettopp å trygge og skape nye norske arbeidsplasser for å få ned arbeidsledigheten. Nylig kunne vi altså lese at flere norske bedrifter planlegger å flytte rundt 80 000 arbeidsplasser til lavkostland i nær framtid. Samtidig ser vi at stadig flere andre land nå harmoniserer og tilpasser skatte- og avgiftsnivået.

SV framstår nærmest som næringsfiendtlig og synes kanskje mest opptatt av å ville skape flest mulig arbeidsplasser i offentlig sektor. Da blir kanskje mitt spørsmål etter å ha hørt på innlegget til Karin Andersen: Har SV egentlig noen politikk for å skape arbeidsplasser i privat sektor, eller er det hovedsakelig offentlige arbeidsplasser SV vil opprette i kampen mot ledigheten?

Karin Andersen (SV) [20:46:14]: Det er en glede å få anledning til å si at SVs hovedstrategi for verdiskaping framover er økt satsing på forskning, utvikling og utdanning. De arbeidsplassene vi skal leve av i framtida, er ikke skapt ennå. Vi er nødt til å sikre at næringslivet vårt får muligheter til å forske og til å fornye seg, for spesielt å kunne konkurrere høyt på kunnskap, kompetanse og teknologi. Det er der vi kan konkurrere, ikke på lavere skatter og på lave lønninger. Den kampen vil vi uansett tape, hvis man da ikke ønsker seg at Norge skal bli som et u-land der noen folk arbeider for knapper og glansbilder, og andre folk er stein rike. Det ønsker altså ikke Norge. Det finnes altså gode alternative strategier som Fremskrittspartiet dessverre ikke er spesielt opptatt av.

Den viktigste ressursen vi har, er jo menneskene, og da må vi ha en skole som er så god at ikke et eneste talent går tapt, at ikke én kreativ sjel som ikke har en rik mor eller far, går tapt og ikke får lov til å utvikle seg. Det er den viktigste og den tryggeste strategien for at vi har noe å leve av i framtida.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Knut Storberget (A) [20:47:47]: Flere talere har i denne trontaledebatten vært inne på kampen mot kriminalitet. Jeg vet vel knapt om en debatt i Stortinget som er mer egnet for nettopp å diskutere kampen mot kriminalitet enn trontaledebatten, først og fremst fordi det er særdeles viktig og vi står i en vanskelig situasjon. Alt er ikke svart i forhold til kriminalitetsutviklingen i Norge. Vi ligger lavt i forhold til sammenlignbare land i den vestlige verden, men vi har sett utslag av kriminalitetsbildet som i aller høyeste grad bør bidra til å øke oppmerksomheten og skjerpe innsatsen i forhold til kriminalitet. For Arbeiderpartiet har det vært maktpåliggende – og det var bakgrunnen for at man også reiser det i denne debatten – nettopp å vise at her dreier det seg om å kunne ha flere tanker i hodet på en gang.

Jeg har lyst til å nevne særlig to felt som jeg vel på mange måter savner i Regjeringas forsterkede innsats i kampen mot kriminalitet. Det første er jo det klassisk forebyggende som man ofte glemmer i forhold til spørsmålet om kriminalitet, at ting henger sammen. Vi er nødt til å satse på andre tiltak enn de rene strafferettskjedemessige tiltak, som vi i Norge har vært gode på i mange år. Det er trist å se at mange norske kommuner faktisk salderer sine budsjetter med nettopp de tiltakene som bl.a. gir ungdom andre tilbud enn det som kan bidra til å skape nye kriminelle karrierer, og som faktisk også er en viktig forutsetning for de internasjonale krefter som presser på i Norge i forhold til det å skape ganske alvorlig kriminalitet i Norge. Fattige kommuner er på mange måter kriminalitetens beste venn – nedlagte fritidsklubber, dårlig barnevern og kommuner som på mange måter ikke har råd til å videreføre tiltak som ikke er umiddelbart lovpålagte, og som heller ikke bør være det, men som i stor grad bidrar til å skape det sosiale sikkerhetsnettet som for mange gjennom historien faktisk har bidratt til at Norge har holdt et veldig lavt kriminalitetsnivå.

Den andre utfordringen vi har i forhold til det å bekjempe kriminalitet, er å styrke selve strafferettskjeden. Jeg må si at jeg er overrasket over at vi i denne stortingsperioden har hatt såpass mange debatter rundt strafferettskjeden uten at Regjeringen har valgt å levere i forhold til dette. Det er åpenbart at politiet i Norge sliter med få ressurser, men det vil være meningsløst om vi nå velger å ta avgjørende og viktige skritt i forhold til politiet uten å satse på de øvrige elementene i strafferettskjeden. Da får vi ytterligere køer. Vi lever i en tid da under 10 pst. av dem som anmelder voldtekt i Norge, opplever å se noen som helst dom i enden av strafferettskjeden. En slik situasjon kan ikke de kvinnene leve med som i stor grad blir utsatt for voldtekt, og en slik situasjon kan hel-

ler ikke vi finne oss i. Det betyr at vi må styrke politiet, men vi må i stor grad også styrke hele strafferettskjeden for å se til at man faktisk får en dom i enden for så alvorlige forbrytelser. Under 10 pst. av de kvinnene som anmelder voldtekt i Norge, opplever altså å få en rettskraftig dom i andre enden.

Vi kan heller ikke, etter Arbeiderpartiets mening, leve med en situasjon hvor man faktisk nå har 14 000 saker som venter foran norske domstoler. Halvparten av dem er straffesaker. Og det er åpenbart at mange av dem som venter både på dom og etter hvert, når de har fått dom, også på soning, er av dem som vi opplever ute som gjengangere som faktisk begår ny, alvorlig kriminalitet. Det er etter Arbeiderpartiets mening nærmest ulogisk å fundamentere hele strafferettspolitikken på bare å kreve strengere straffer, som vi ser at Fremskrittspartiet tyr til i enhver sammenheng, når vi har såpass få endelige rettskraftige dommer for så alvorlige forbrytelser som jeg har vært inne på, og når man må stå såpass lenge i kø for å få oppleve å få behandling i domstolene. Og endelig, det som har vært Arbeiderpartiets viktigste strategi i forhold til strafferettskjeden i løpet av de to siste årene: Jeg beklager veldig at vi ikke har klart å få gjennomslag for å gjøre noe i forhold til soningskøene i Norge. At det i dag i forhold til den kriminalpolitiske utfordringa vi har, fortsatt står over 2 000 mennesker i kø – og mange står der veldig lenge – for i det hele tatt å få en reaksjon, er en situasjon vi ikke kan leve med hvis vi ønsker å ha en aktiv holdning til og en økt satsing på det å bekjempe alvorlig kriminalitet. Her er det bare å ønske at Regjeringa i større grad kommer på banen.

Statsråd Morten Andreas Meyer [20:53:05]: Fornyelse, endring og modernisering sikrer velferden for fremtiden. Evnen til å løse oppgaver litt smartere i morgen enn i dag skaper trygghet for de gode og omfattende fellesskapsløsningene, ikke bare for oss, men – aller viktigst – for dem som kommer etter oss. En nyskapende og endringsvillig offentlig sektor er garantien for et sterkt sikkerhetsnett for barn og barnebarn.

Men modernisering dreier seg ikke bare om fremtidens velferd. Å gjennomføre endringer nå som innebærer mindre permflytting og mer pleie, skaper et tryggere og varmere samfunn for dagens eldre. Å gjennomføre endringer nå som innebærer mindre permflytting, skaper grunnlag for et bedre klima for læring i skolen og for barnehageplass til alle som ønsker det, nå.

Det er ikke Samarbeidsregjeringens utålmodige iver etter hele tiden å finne de beste løsningene som truer velferdssamfunnet. Nei, det er viljen og evnen til å snu alle steiner i jakten på å bruke fellesskapets ressurser på en best mulig måte som er god velferdspolitik i praksis. Dét er å ta forvalterrollen vår på alvor. Det er stillstand, endringsvegving og uviljen til å ta nasjonens langsiktige utfordringer på alvor som truer velferdssamfunnet og de gode fellesskapsløsningene. Det er kreftene på venstresiden som går til valg på å stå bom stille, ja til og med reversere reformene i offentlig sektor, som utgjør trusselen mot den fremtidige velferden.

Vi må løse oppgavene i det offentlige med større effektivitet enn i dag. Produktiviteten i offentlig finansiert tjenesteproduksjon må øke. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi har beregnet at kommunene fikk mindre igjen for de samme pengene i 2003 enn året før. Derfor ønsker Regjeringen bl.a. å bruke konkurranse for å sikre et størst og best mulig tilbud for de ressursene vi har til rådighet. Det gjelder anbud, brukervalg, innsattsstyrt finansiering og en ny, offensiv konkurransepolitikk. Vi må arbeide smartere, vi må finne de beste løsningene. Vi må få mer og bedre tjenester igjen for pengene.

Alternativet er nedbygging av velferden eller kraftig skatteskjerpelse, en skatteskjerpelse som vil svekke verdiskapingen og grunnlaget for fremtidig velferd. Denne debatten viser at alternativene blir stadig tydeligere: dagens verdiskapingsalternativ som sikrer velferden, eller et skatteøkingsalternativ som vil svekke grunnlaget for velferden, nemlig gjennom redusert verdiskaping.

Samarbeidsregjeringa vil videreutvikle en offentlig sektor som aldri etterlater tvil om hvem offentlig sektor er til for – innbyggere og næringsliv. Regjeringa vil gjennomføre endringer som gir borgerne en enklere hverdag. Vi vil ha en offentlig sektor som gir svar raske, som bruker et enklere språk, og som i større grad opererer på innbyggernes premisser.

Nå er ansvaret for den nasjonale IT-politikken samlet i Moderniseringsdepartementet. Bedre og mer samordnet bruk av IT vil gjøre kontakten mellom innbyggere og næringsliv på den ene siden og det offentlige på den andre enklere og bedre tilpasset den enkeltes hverdag. Bedre bruk av teknologi i tjenesteproduksjonen vil skape en mer effektiv offentlig sektor. IT brukt bedre vil gi mer tid hos pleietrengende og mindre tid på kontoret i hjemmebasert omsorg. Hvorfor skal ikke de som ønsker det, varsles på e-post når bilen skal på EU-kontroll? Hvorfor kan ikke pasienter varsles på SMS når det plutselig blir en ledig time på poliklinikken? Og hvorfor kan ikke flyttemeldingen leveres elektronisk istedenfor på papir?

Smartere bruk av teknologi vil gjøre hverdagen enklere for folk flest og for næringslivet. Smartere bruk av teknologi vil bidra til redusert byråkrati – rett og slett mindre permflytting og mer pleie.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Faldet (A) [20:57:51]: På Moderniseringsdepartementets hjemmeside står det at som forvalter av statens arbeidsgiveransvar «skal departementet sikre en inkluderende og stimulerende personalpolitikk». Departementet skal også «være spydspiss» i omstillingsarbeidet i staten.

Regjeringa har samtidig lagt fram en rekke forslag som har bidratt til å provosere dem av oss som er opptatt av arbeidsfolks rettigheter. Samarbeid med de ansatte virker ikke å ha særlig høy prioritet i denne regjeringa. Forhandlingslederen i UHO, Arne Johannesen, karakteriserte tidligere i år statsrådets inkluderende personalpolitikk slik – det er altså ikke mine ord: Det er grunn til å

spørre seg om Morten Andreas Meyers største forbilde er historiens største fagforeningsknuser, den tidligere engelske statsministeren Margaret Thatcher.

Jeg skal ikke stille spørsmål om statsrådets forbilder, dem skal han få ha for seg selv. Jeg vil derimot ha svar på følgende: Mener statsråd Meyer at Regjeringen opptrer inkluderende og stimulerende overfor de ansatte? Har de ansatte feil i sin beskrivelse av statsrådets innsats? Og mener statsråden at samarbeidet med de ansatte er et viktig bidrag for å få til omstilling?

Statsråd Morten Andreas Meyer [20:59:13]: I enhver viktig omstillingsprosess er medarbeidere viktige. Det innebærer ikke at enhver nødvendig endring for å modernisere det offentlige Norge vil møte oppslutning blant de organiserte i staten. Som politiske ledere er det vår oppgave å velge de løsningene som innbyggerne er tjent med, men et godt samarbeid med medarbeidere for å gjennomføre endringene er selvfølgelig nødvendig og ønskelig, og det legger jeg stor vekt på.

Men jeg registrerer også at de reformene som Arbeiderpartiet selv skrøt av, og som noen i Arbeiderpartiet fortsatt skryter av, etter at de gikk ut av regjering, nå er omstillinger og endringer som mange arbeiderpartifolk tar avstand fra. Det virker en smule forvirrende om Arbeiderpartiet nå egentlig har forlatt ønsket om og behovet for forandring, fornyelse, endring og modernisering av offentlig sektor.

Jan Koløy (FrP) [21:00:33]: Då statsministeren omblørlte Regjeringa tidlegare i år, kom det ein frisk moderniseringsminister inn, og våre forventningar om effektivisering i offentlig sektor voks monaleg. Den nye statsråden har markert seg som ein forkjempar for effektiv bruk av IKT i offentlig forvaltning. Det har han gjort bl.a. ved å uttala at han vil satsa på digital signatur.

Me har håp om at statsrådets satsing skal koma både offentlig og privat sektor til gode. Framstegspartiet foreslo i statsbudsjettet for inneverande år ei aktiv satsing på digital signatur, eit system for mikrobetalning, eit rammeverk for elektronisk rettighetsforvaltning.

Når kan vi venta at statsråden har dette på plass, på eit område der vi er så einige?

Statsråd Morten Andreas Meyer [21:01:50]: Jeg er glad for støtte til Regjeringens viktige arbeid for å bruke teknologi bedre i arbeidet for å gjøre hverdagen enklere for folk flest.

Arbeidet med digital signatur står øverst på min dagsorden, nettopp fordi dette arbeidet er så viktig for å få utviklet et bredt spekter av digitale tjenester, gjøre offentlige tjenester tilgjengelig 24 timer i døgnet for publikum og gjøre offentlig saksbehandling enklere og rimeligere og unnagjort med mindre byråkrati.

Vi skal være ferdig med en felles kravspesifikasjon for hele offentlig sektor i forhold til en sikker og trygg identifikasjon før jul, og vi har til hensikt å finne en løsning som gjør at vi kan distribuere PKI-løsninger bredt til norske innbyggere gjennom 2005.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

May Hansen (SV) [21:03:05]: Statsråden og jeg har helt ulikt syn på hva som sementerer omstillinga i offentlig sektor. Det er klart at kommunenes økonomiske situasjon knebler dem, og det knebler også lokaldemokratiet. Konkurransutsetting skal vi diskutere mer i budsjettet, men jeg kommer fra den kommunen i Norge, Moss, som har konkurranseutsatt mest av offentlige tjenester, og som nå sitter med et underskudd på 100 mill. kr.

Det jeg ville spørre statsråden om, dreier seg om at 82 pst. av nyutdannede hjelpepleiere og omsorgsarbeidere jobber deltid. Forskerne som har sett på dette, er ikke i tvil om at organiseringa av omsorgssektoren har vært med på å skape dette bildet, og at arbeidsgiver mener at det kan være en effektiv måte å organisere vaktordningene på. Denne utviklinga sementerer kvinner som lavtlønte og som minstepensjonister, men det gir også en situasjon for brukerne som er ekstremt negativ. Vil statsråden ta dette innover seg i sitt omstillingsarbeid? Og: Hvilke tiltak vil han iverksette?

Statsråd Morten Andreas Meyer [21:04:24]: Representanten May Hansen bekrefter inntrykket av at SV har én eneste løsning på utfordringene i offentlig sektor, og det er å pøse på med mer penger. Men vi har også dokumentert gjennom en rekke undersøkelser at det ikke er slik at Kommune-Norges utfordringer alene løses gjennom at Kommune-Norge får mer penger til disposisjon. Det er faktisk slik at vi gjennom kommunenes egne effektivitetsnettverk har fått relativt god dokumentasjon på at smartere løsninger gjennomført enkelte steder gjør at innbyggerne kan få bedre og mer omfattende tjenester med mindre ressursbruk enn i kommuner som bruker mer.

Så tar representanten May Hansen opp et spørsmål omkring deltidsarbeid, som særlig er et spørsmål for Kommune-Norge. Det er særlig Kommune-Norge som sysselsetter de yrkesgruppene May Hansen nevnte, og jeg er tilhenger av et sterkt lokaldemokrati hvor kommunene som arbeidsgivere selv i stor grad må få bestemme hvordan de organiserer arbeidet, i samarbeid med sine ansattegrupper.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [21:05:47]: Kristeleg Folkeparti er oppteke av å sikre menneskeverdet frå livet startar til naturleg død. Vi ønskjer å grunnlovfeste retten til liv. Vi vil vere eit omsorgsparti for dei som strever.

Etter at arbeidspartivinnene har teke til orde for å utvide grensa for sjølvbestemt abort til 16 veker, har vi fått ein ny abortdebatt. Teknologisk har det skjedd mykje sidan abortlova blei innført. Vi veit mykje om fosteret frå det er få veker gammalt. Gjennom ultralyd kan vi sjå fosteret i full aktivitet, eit høgdepunkt for dei fleste foreldre å få oppleve når ein er gravid.

Etter tolv veker i svangerskapet skal det særskilde grunnar til for å få innvilga abort. Det er i dag nemnder i ulike delar av landet som vurderer dette, slik Arbeidarpartiet foreslo då dei innførte dagens abortlov. Det viser seg at praktiseringa av å innvilge abort er noko forskjellig i desse nemndene. Kristeleg Folkeparti meiner det er viktig at lova blir praktisert mest mogleg likt, og eg er derfor glad for at Regjeringa har starta opp eit arbeid for å sikre dette. At arbeidartikvinnene heller vil ha fri abort fram til 16 veker og behalde nemndssystemet etter 16 veker, skjønner eg ikkje. Ei generell utviding at abortgrensa vil ytterlegare svekkje rettsvernet for det ufødte liv og auke abortpresset. Argumentasjonen frå Arbeidarpartiet om sjølvråderett til kvinnene held ikkje. Ein burde heller fokusere på kva ein gjer for kvinner som kjem opp i ein vanskeleg og krevjande situasjon. Det er viktig at kvinnene ikkje blir ståande åleine med vanskelege avgjersler. Dei som får vite at barnet dei ventar, har ein sjukdom, kan oppleve det som svært vanskeleg og krevjande. Det er viktig at vi gir desse hjelp og oppfølging. For mange er det nyttig å møte andre familiar som har barn med same sjukdom. Kristeleg Folkeparti vil arbeide for at dei som får barn med spesielle behov, skal få éin instans å henvende seg til og sleppe å springe frå kontor til kontor for å finne ut kva rettar dei har, og kva hjelp dei kan få.

Kristeleg Folkeparti er glad for at Regjeringa set fokus på å arbeide for å førebyggje uønskt svangerskap og abort. Helsedepartementet har utarbeidd ein handlingsplan for dette. Auka innsats i opplysning om samliv, seksualitet og prevensjon, òg til kvinner og par med etnisk minoritetsbakgrunn, er viktige moment i Regjeringa sin handlingsplan. For 2004 er det i statsbudsjettet løyvt vel 21,6 mill kr til førebygging av uønskt svangerskap og abort. I tillegg får stiftelsen Amatheia – tidlegare AAN, Alternativ til abort i Noreg – 14,5 mill kr i stønad for inneverande år. Dette er den høgaste summen som er løyvd til dette formålet. Dette er eit viktig arbeid.

Handlingsplanen sitt hovudmål er ein reduksjon av aborttala. Arbeidet skal styrkje respekten for menneskeverdet, fremme velferd og motverke sosial ulikskap. Planen skal framheve utfordringar, fokusere og omtale tiltak for måloppnåing innan seks innsatsområde. Hovudmålgruppa er ungdom og unge vaksne generelt, grupper med særleg risiko for uønskt graviditet, ungdom og unge vaksne med etnisk minoritetsbakgrunn og kvinner og par som vurderer abort.

Ein kan oppleve ulike utfordringar når ein er gravid. Kristeleg Folkeparti er oppteke av at arbeidslivet ikkje må diskriminere gravide. Enkelte har opplevd det, det har blitt synleggjort gjennom medieoppslag den siste tida. Dette er ikkje akseptabelt, og Kristeleg Folkeparti ønskjer å gripe fatt i dette.

Gjermund Hagesæter (FrP) [21:10:12]: Noreg står overfor mange viktige utfordringar i åra som kjem. Ei av dei viktigaste – kanskje den viktigaste – er å leggje til rette for auka vekst, verdiskaping og sysselsetjing. Situasjonen er nemleg den i dag at vi trass i rekordlåg rente,

høgt privat konsum, høg aktivitet innan boligsektoren og rekordhøg oljepris stadig slit med over 100 000 arbeidsledige. Det bør vere ein tankevekkjar og gi grunn til bekymring.

Noreg er eit lite land, med 4,5 millionar innbyggjarar, vi har lang avstand til dei sentrale marknadene, og vi har også høge lønnskostnader. Det siste skal vi sjølv sagt vere stolte av, vi skal vere glade for at vi har eit høgt lønnsnivå. Men då er det desto viktigare at dei andre rammevikåra, som t.d. skattar og avgifter, er minst like gunstige som i dei landa vi konkurrerer med. Det er dei ikkje i dag. Det globale revisjons- og rådgivingsfirmaet Ernst & Young har i ei undersøking nyleg slått fast at Noreg ligg heilt i verdstoppen når det gjeld skatte- og avgiftsnivå. Undersøkinga viser også at dei siste fire åra, samtidig som våre konkurrentar har fått reduserte skattar og avgifter, har skatte- og avgiftstrykket faktisk auka med 1 pst. i Noreg. Det gjer at konkurransekrafta til norske bedrifter i løpet av dei siste fire åra faktisk har blitt forverra, med dei konsekvensane det gir i form av nedlegging, utflagging og risiko for tap av ytterlegare arbeidsplassar.

Nyleg kunne vi også lese at våre to store utanriksferje-reiarlag Color Line og Fjord Line planlegg utflagging. 2 500 tilsette står i fare for å miste jobben. 500 av desse skal visstnok allereie ha fått melding om at dei vil komme til å miste jobben. Dersom utflagginga skjer, vil det også medføre redusert etterspørsel frå reiarlaga etter norske varer og tenester, og det vil også medføre ei forvitring og ei forverring av det maritime miljøet og levevilkåra for dette. Eg synest det har vore sjokkerande og uverkeleg at Regjeringa og stortingsfleirtalet passivt berre står og ser på dette.

Eg konstaterer også at det er stor avstand mellom ord og handling når Regjeringa hevdar at arbeidsløysa skal nedkjempast på brei front. Utflaggingsplanane for ferje-reiarlaga er nemleg eit illustrerande eksempel på at dersom norske bedrifter ikkje har tilnærma same rammevilkår som konkurrentar i utlandet, så vil dette bety tap av arbeidsplassar og redusert verdiskaping. Det er nemleg ikkje spesielt gunstig å springe hundremeteren med ryggsekk dersom konkurrentane spring utan. Derfor er det avgjerande at summen av dei samla rammevilkåra i Noreg er konkurransedyktig i forhold til dei landa det er naturleg å samanlikne oss med.

Infrastruktur er også eit viktig område som kan forbedre konkurransekrafta. Det gir auka verdiskaping både på kort sikt og på lang sikt. Vi har stadig ledige anleggsarbeidarar som kan byggje vegar. Bette vegstandard vil redusere transportkostnadene, og det vil også redusere trafikulykkene.

Det er også litt underleg at det er krav om 8 pst. realavkastning på veginvesteringar før ein definerer dei som lønnsame, når ein samtidig nøyer seg med 4 pst. realavkastning på aksjeinvesteringar i utlandet. Då kunne det vere meir fornuftig å plassere ein del av desse pengane i vegbygging i Noreg, viss dette gir betre avkastning enn ei risikofylt aksjeplassering.

Det er også viktig med såkornkapital. Det kan vere mange gode idear som kan utvikle seg til eit kommersielt

(Hagesæter)

produkt dersom ein stiller midlar til rådvelde. Framtida treng derfor ikkje vere heilt svart. Dersom vi tek dei rette grepa no, kan vi gå ei forholdsvis lys framtid i møte. Men dersom rammevilkåra ikkje blir betra, er eg dessverre redd for at dei arbeidsløysetalane som vi har pr. i dag, om nokre år kan fortone seg som moderate.

Peter Skovholt Gitmark (H) [21:15:36]: Ingen må være i tvil: Kampen mot arbeidsledighet er denne regjeringens prioritet nr. 1. Arbeidsledighet er sløsing med ressurser, og ledigheten må bringes videre ned. Det er derfor svært tilfredsstillende å se at Regjeringens politikk faktisk virker. Det er ingenting som er så viktig som bedriftenes rammevilkår i kampen mot arbeidsledighet. Uten lønnsomme bedrifter vil heller ikke noen sette ledige hender i arbeid. Størstedelen av de 20 milliardene i skattelettelser under denne regjeringen har nettopp gått til lettelse i bedriftsbeskatningen. Samtidig har Regjeringens stramme finanspolitikk bidratt til historisk lav rente og en mer konkurransedyktig kronekurs.

Aetats statistikk for september viser at ledigheten nå er redusert til 90 000 helt ledige, mens det på samme tid i fjor var 93 200 ledige. I tillegg var antall personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak redusert med 2 100. Enda viktigere enn dette er at den totale sysselsettingen har økt med 10 000. Arbeid motvirker fattigdom. Det er derfor bekymringsfullt at venstresidens skatteskjerpingsalternativ innebærer skatteøkninger på en rekke områder. Økt personbeskatning vil resultere i økte krav om lønnsstilling, som igjen svekker bedriftenes lønnsomhet og konkurransevne. I likhet med svekkelser i bedriftsbeskatningen betyr det dårligere bedriftslønnsomhet og færre i arbeid.

Denne regjeringen har gjennom tre år satset på lavere skatter, fordi det øker verdiskapingen. Økt verdiskaping resulterer i økt sysselsetting, som tar mennesker bort fra lediggang, og således trygger velferden. Og ikke minst: Det reduserer fattigdom.

Den enkelte er selv ansvarlig for å skaffe seg arbeid og for sin egen yrkeskarriere. Det må likevel erkjennes at ikke alle kan mestre dette alene, og de trenger derfor hjelp, enten fra private formidlere eller fra Aetat.

Jeg ønsker å rose Aetat for den formidable innsatsen etaten gjør for størst mulig sysselsetting og fornøyde brukere. 70 pst. av alle brukerne hos Aetat er nå fornøyd med deres tjeneste. 80 pst. av alle bedrifter som er involvert under Aetat, er fornøyd med de tjenester som leveres. Det er videre verdt å nevne at 90 pst. av alle søknader om dagpenger og attføringspenger nå behandles innen to uker.

Et annet viktig poeng er at sykefraværet internt i etaten har gått merkbart ned det siste året. Jeg anser dette som en argumentsamling som tilbakeviser venstresidens og NTLs svartmaling av situasjonen i etaten.

En generell adgang til å ansette arbeidstakere midlertidig inntil 12 måneder over en periode på tre år er et bidrag for å få flest mulig så raskt som mulig i arbeid. Midlertidige ansettelser vil spesielt ha betydning for mindre

og mellomstore bedrifter, hvor risikoen ved ansettelser ofte fører til at bedrifter ikke våger å ekspandere når muligheten byr seg. Midlertidige ansettelser gjør det lettere for personer med svak tilknytning til arbeidsmarkedet å oppdatere erfaringer og ferdigheter. Erfaringsmessig får derfor mange midlertidig ansatte tilbud om fast ansettelse, enten i den bedriften de ble midlertidig ansatt i, eller i andre. Det er kostnadene forbundet med ansettelsesprosessen sammen med fordelene ved å investere langsiktig i trening og opplæring av ansatte som gjør at regjeringspartiene ikke tror at midlertidige ansettelser vil erstatte faste ansettelser. Det er nå på høy tid å gjøre det norske arbeidsmarkedet mer fleksibelt, også når det gjelder midlertidige ansettelser. Det gjelder tross alt å bekjempe ledigheten på bred front.

I all hovedsak er det to forhold som styrer det norske arbeidsmarkedet. Det er internasjonale økonomiske konjunkturer og norsk økonomisk politikk, herunder også rentenivå og kronekurs. Sett fra et økonomisk, politisk perspektiv er den normale oppfatning at det tar om lag to år fra vedtak fattes, til det slår ut i sysselsettingstall. Det betyr at den økningen i arbeidsledigheten vi har sett fram til 2003, i all hovedsak er skapt av internasjonale trender og økonomisk politikk som var fattet før denne regjeringen overtok. Det står i skarp kontrast til de utsikter for arbeidsmarkedet vi nå står overfor. Aetats prognoser for 2005 er 80 000 helt ledige. Verdiskapingsalternativet, som denne regjeringen utgjør, har en politikk som virker. Bedriftene ser nå lysere på framtiden enn på lenge, og planlegger å ansette mennesker, og rekordmange nye selskaper blir etablert.

Dette gir én logisk konklusjon. Hvis velferd er viktig, må denne regjeringen få fortsette med sin verdiskapende politikk.

Thorbjørn Jagland (A) [21:21:01]: Jeg vil gå rett på den situasjonen som nå er i Midtøsten – 72 drepte i Gaza på seks dager. Samtidig fortsetter disse avskyelige selvmordsaksjonene mot Israel. Selvmordsaksjoner inne i Israel og raketter mot Israel er eklatante brudd på Genèvekonvensjonen og folkeretten. Det samme er selvfølgelig det å skyte raketter inn i så tett befolkede områder som Gaza. Planlagte og kaldblodige angrep på sivile og militære aksjoner som man på forhånd vet vil gå ut over sivile, kan ikke tolereres av det internasjonale samfunn. Dette blir dobbelt uakseptabelt når man vet at det finnes en annen løsning, nemlig forhandlinger, slik at begge folks legitime rettigheter kan bli ivaretatt. Oslo-avtalen viste at en slik vei var mulig.

Etter de nye terrortruslene mot Norge må det være klart, selv om det ikke har vært det før, at vi i Norge, slik tilfellet er for alle våre naboland og europeiske land, ikke kan føle oss trygge når store deler av verden lever i utrygghet. Europa kan bare bli tryggere dersom folk i nærområdene og i verden for øvrig får oppfylt grunnleggende menneskerettigheter, opplever sosial utvikling og bor i stater som er stand til å beskytte sivilbefolkningen.

Det ulykksalige for verden, etter min mening, er at det er skapt en allianse mellom statsminister Sharon, presi-

dent Putin og president Bush som legger til grunn at de bekjemper samme fiende, uten å se at terroren i Beslan, selvmordsaksjonene i Israel og angrepene mot World Trade Center har forskjellig bakgrunn og må møtes på forskjellig måte. Slik fører Russland, USA og Israel seg selv og verden inn i et stadig verre uføre.

Vi trenger en smartere strategi, for å sitere presidentkandidat John Kerry. USAs støtte til statsminister Sharons politikk produserer mer terrorisme. En smartere strategi ville være å gi palestinerne håp om en palestinsk stat, istedenfor å knuse dette håpet hver eneste dag. De palestinske myndighetenes infrastruktur er blitt ødelagt, palestineres president har vært isolert i to år, med det som følge at resten av det palestinske lederskapet er totalt paralyisert og handlingslammet. Nå tar krigsherrer og ekstreme terrorgrupper over byer som Jenin og Qalqilya på Vestbredden. I Gaza er det kaos. På Vestbredden og i Gaza hersker det en humanitær katastrofe. Er dette et godt bidrag til å støtte moderate muslimske ledere og moderate holdninger i den muslimske verden, som vi trenger for å bekjempe terror? Etter min oppfatning, nei.

Jeg vil utfordre Regjeringen til å snakke klarere. Den bør støtte kravet om et snarlig valg i Palestina, slik bl.a. den svenske og den finske regjering har gjort. Bare på den måten kan man gi ny legitimitet til et palestinsk lederskap. Regjeringen bør, slik Storbritannia nå gjør, hjelpe de samme myndighetene til å bygge opp politistyrkene, slik at de kan ta opp kampen mot krigsherrene og terrorgruppene og gjenvinne kontroll i de palestinske områdene.

Trontalen inneholdt en formulering om at Regjeringen vil videreutvikle NATOs samarbeid med EU. Det er bra, for ikke noe er viktigere for norsk sikkerhet enn at EU lykkes i å videreutvikle sin sikkerhetspolitiske dimensjon i samarbeid med NATO og dermed gjøre kampen mot terror bredere og smartere. Amerikanernes problemer i Irak bekrefter at moderne militære styrker kan være meget effektive i å bekjempe statlige motstandere, men samtidig svært lite egnet til å stabilisere komplekse situasjoner. EU har lenge arbeidet for å bygge opp en bred sikkerhetspolitisk strategi der militære styrker suppleres med sivile komponenter som politi, eksperter på å bygge opp rettsvesen, sivile organisasjoner, humanitær innsats og langsiktig bistand. Framfor alt er det EU som påpeker nødvendigheten av å løse de underliggende konfliktene og problemene ved hjelp av politikk.

Vi må få vurdert hva som nå skjer i forholdet mellom EU og NATO, i forhold til utvidelsen av EU og i forhold til grunnlovstraktatens virkning på europeisk politikk. Jeg mener det er maktpåliggende at Regjeringen nå presenterer sitt syn for Stortinget, slik at vi får drøftet denne fundamentale utviklingen og sette det inn i den sikkerhetspolitiske utfordringen som vi nå har, nemlig å bekjempe terroren. Det må gjøres på en smartere måte, og da trenger vi den europeiske dimensjonen i sikkerhetspolitikken. Vi må spørre oss selv: Hva kan og bør Norge bidra med for at dette skal kunne skje?

Jan Olav Olsen (H) [21:26:34]: Økt verdiskaping er en grunnleggende forutsetning for å løse flere velferds-

oppgaver og for å opprettholde de velferdstilbud vi allerede har. Regjeringens politikk, siden den tiltrådte for nesten tre år siden, er en sammenhengende fortelling om hvordan forholdene skal legges til rette for å få økt verdiskaping. Vi ser det på område etter område. I motsetning til denne politikken står opposisjonens krav om bruk av stadig mer penger, mer bruk av oljefondet, større offentlige budsjetter, høyere skatter og avgifter. I motsetning til Høyres og Regjeringens politikk, som har ført til lavere rente, konkurransedyktig kronekurs og et konkurransedyktig næringsliv, står opposisjonens kurs som ville ført til fortsatt høy rente, altfor høy kronekurs og et næringsliv som ville vært preget av konkurser og utflagging. Mot vår verdiskapingspolitikk står venstresidens skatteøkningalternativ.

Utdanning og forskning er grunnleggende for å kunne oppnå den nødvendige økte verdiskaping. Det er en klar sammenheng mellom vår sterke satsing på skole og utdanning og velferdsutviklingen i landet som helhet. God kunnskapsbakgrunn gir den enkelte nye muligheter for å kunne realisere egne evner og anlegg. Vi får flere valgmuligheter, og den enkelte kan på en bedre måte ta del i den generelle velferdsutviklingen i samfunnet.

Derfor har vi satset på forskning. Bare i 2004 var forskningsinnsatsen på 13,8 milliarder kr, en økning på 1,1 milliarder fra året før. Det er derfor simpelthen ikke riktig når Karin Andersen i en replikk til Oddvard Nilsen hevder at Høyre og Regjeringen ikke satser på forskning. Det er ikke rett!

Høyre ser det som viktig å satse på skolen. Det er viktig å gi skolen muligheter til å utnytte ressursene på en best mulig måte, det er viktig å åpne for det lokale handlingsrom, det er viktig å rette sterkere fokus mot skolens innhold og å fokusere mindre på innpakningen.

Regjeringen har ført en svært aktiv skolepolitikk, slik bl.a. St.meld. nr. 30 for 2003-2004 viser. Mange av sakene viser at det er sterke ideologiske skillelinjer mellom de to regjeringalternativene. Mens dagens regjering satser på lokal frihet for skole og skoleeier og valgmuligheter for elever og foreldre, ser venstresidens alternativ ut til å bygge på sentralstyring og offentlig tvang.

La meg få vise noen eksempler på det. Debatten om friskoler er et eksempel. Venstresiden gikk imot friskoleloven for grunnskolen, nå går den også imot tilsvarende lov for videregående skole. Der vi vil gi elever og foreldre reelle valgmuligheter bygd på kvalitet, ønsker venstresiden å begrense valgmuligheten til kun å gjelde deres egne forhåndsutvalgte alternativer. Regjeringens alternativ har varslet at noe av det første som skjer hvis de skulle overta makten etter neste valg, er opphevelse av friskoleloven. Måtte det aldri skje!

Et annet eksempel er synet på lokal handlefrihet. Vi ønsker størst mulig lokalt handlingsrom. Derfor har vi opphevet klassedelingstallet, vi har gitt skolene stor frihet til å organisere undervisningen selv, vi har gitt lærerne tilbake metodefriheten, og skolene kan selv disponere inntil 25 pst. av det totale timetallet. Alt dette er tiltak som står i motsetning til ropet om nasjonale minstestandarder og nasjonale føringer og ønsket om at mest mulig

skal styres fra storting og regjering og minst mulig av skoleeier, skole og den enkelte lærer.

Et tredje eksempel er kunnskapssystemet. Med denne regjering og de tiltak som er gjennomført, er formidling av kunnskap igjen kommet i fokus. Skolen skal være en kunnskapsformidler. I St.meld. nr. 30 understrekes viktigheten av de fem grunnleggende ferdigheter: å kunne lese, kunne skrive, kunne regne, kunne uttrykke seg muntlig og kunne bruke digitale verktøy. Dette er ferdigheter som er grunnleggende for at den enkelte skal kunne få bygge opp sin egen kompetanse og skape sin egen identitet. Noen har misforstått dette, eller kanskje heller villet misforstå, slik at det blir framstilt som om de fem grunnleggende ferdighetene er alt Regjeringen og statsråden mener elevene skal lære. Nei, dette er begynnelsen, dette er grunnlaget for at kompetanse kan bygges og identitet skapes. I mange år har alle uttrykt bekymring over kunnskapsnivået i norsk skole. Alle har uttrykt bekymring over at for mange lærerstudenter og også lærere har hatt for lav kompetanse. Nå gjøres noe med det. Det skal stilles krav til lærerstudentene allerede ved inntak. Det er bra, og debatten rundt dette, der det uttrykkes bekymring for at vi vil få for få studenter til å ta lærerutdanning, blir lett komisk. Endelig tas de nødvendige grep for å få høyere kvalitet i lærerutdannelsen og høyere kompetanse hos lærerne og dermed i skolen. Det er sammenheng mellom satsing på utdanning og arbeidet for å få økt verdiskaping. Disse tre årene har vi vist at vi virkelig satser på skole og utdanning. Vi har ikke råd til å stoppe denne utviklingen.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [21:31:47]: Mer enn to milliarder mennesker har ikke tilgang til moderne former for energi. Det innebærer at de verken har tilgang til elektrisk lys eller muligheten for å operere moderne maskiner. Fornybar energi åpner muligheten for en pålitelig og rein energiforsyning, spesielt i spredt befolkede områder. En mer bærekraftig energiforsyning er avgjørende for å bekjempe fattigdommen i verden og dermed nå FNs milleniumsmål for utvikling. Økt satsing på fornybare energikilder er altså et spørsmål om makt, spesielt for fattige land i sør, som i større grad kan bli selvforsynt.

Energi er sikkerhetspolitikk. Flere internasjonale eksperter mener en oljekrise kan komme når som helst. I et intervju med *The Guardian* i juni i år påpekte oljeanalytiker Fadel Gheit at det vil ha dramatiske konsekvenser for den internasjonale oljeprisen dersom terrorister f.eks. skulle slå til mot oljeterminalen Ras Tanura i Saudi-Arabia. Når du kan sprengte Pentagon på høylys dag, kan du også krasje et fly inn i Ras Tanura, hevdet han. En slik situasjon vil kunne medføre oljepriser på over det dobbelte av det vi har sett den sist tiden, med priser på over 50 dollar fatet.

I 1996 tok Kåre Willoch til orde for å begrense bruken av fossile brenslers. Ett av hans hovedargumenter den gangen var at «man må gjøre verden mindre avhengig av olje fra ustabile regioner, av sikkerhetspolitiske grunner». I et slikt perspektiv vil det for USA ha en tilleggsdimensjon å ratifisere Kyoto-avtalen, fordi det ville måt-

te bety tiltak for å redusere utslippene fra den amerikanske bilparken, noe som igjen ville ha bidratt til å gjøre USA mindre avhengig av Midtøsten. Men som vi vet, har USA valgt en helt annen strategi. Det er i dag få som er så naive å tro at invasjonen av Irak handlet om å kvitte seg med en brutal tyrann og innføring av demokrati og menneskerettigheter. Masseødeleggelsesvåpen, «Weapons of Mass Destruction», ble brått til «Weapons of Mass Disappearance». Nei, det var kontrollen over oljeressursene det hele egentlig handlet om.

Og nå vil Kyoto-avtalen tre i kraft. Forrige uke kom gladmeldingen om at Russland nå vil betale for et WTO-medlemskap med en ratifisering av Kyoto-avtalen, og avtalen vil dermed tre i kraft fra 2008. Dermed øker også sannsynligheten for en høyere prising av fossil energi, ikke bare på grunn av begrensede reserver og en produksjon som på ingen måte ser ut til å holde tritt med forbruksøkningen i land som Kina og India, men også som en følge av at mange land gjennom ulike kvote- eller avgiftsordninger forsøker å vri energiforbruket i en mer fornybar retning.

CICERO meldte nylig at temperaturen på kloden i juli 2004 var 0,4 grader over det globale gjennomsnittet. Dette gjør måneden til den sjetteste varmeste juli sidene målingene startet i 1880. Ifølge Det europeiske miljøvernbyrå, EEA, må Europa tilpasse seg klimaendringer for å forebygge og redusere skadevirkningene. Hyppigere og kraftigere stormer, flom, tørke og andre ekstreme vær fenomener, mer nedbør i Nord-Europa og tørke i sør, mer intense hetebølger – det er noen av virkningene vi allerede kan se nå i dag i Europa som resultat av globale klimaendringer, sier EEA i en omfattende rapport som ble lagt fram i august. Selv om vi ikke vet om de ekstreme nedbørmengdene med påfølgende flom som nylig rammet Trøndelag, skyldes globale klimaendringer, så vet vi at dette er noe vi får mer av i årene framover.

Disse langtidsvarslene er grunnlaget for SVs motvilje mot å satse på å øke bruken av fossil energi i Norge. Vi er heldige som bor i et land som er rikt på fornybar energi. I dag kommer størsteparten av strømproduksjonen vår fra vannkraft, samtidig som vi har et enormt potensial i forhold til ny fornybar energi, som vindkraft, bioenergi, småskala vannkraft og energigjenvinning. Ifølge NVE kan vi realisere en produksjon på 20 TWh innen 2016 dersom en ordning med grønne sertifikater innføres fra 2006. Det tilsvarer så mye som 17 pst. av dagens norske kraftproduksjon i et normalår.

Svaret på framtidens klimaendringer og energiutfordringer er derfor ikke gasskraft. Det kan også vise seg å bli en svært dyr affære, både for utbyggere og for myndighetene. Som vi vet, følger jo også gassprisen den internasjonale oljeprisen.

SV ønsker derfor i Stortinget å videreføre sine forlik med Regjeringen i klima- og gasspolitikken. En ansvarlig og langsiktig energipolitikk er fornybar. Det gjelder også om SV etter neste valg inntar regjeringskontorene. SV er miljøpartiet i Norge, og det er velgerne i valget som vil avgjøre tyngden til SVs ansvarlige linje i energi- og klimapolitikken.

Inge Lønning (H) [21:37:24]: Det er sjelden det selges så mye skinn på så kort tid som det som har foregått i denne salen i dag, særlig tatt i betraktning at det ikke engang er tillyst noen høstjakt.

Arbeiderpartiets leder erklærte at en sterk flertallsregjering er bedre enn en svak mindretallsregjering. Det er det vanskelig å være uenig med ham i. Men SVs leder svingte seg til de helt store høyder og erklærte at det ville være historisk dersom Senterpartiet gikk inn som juniorpartner i en sosialistisk regjering. Det er helt sikkert riktig. Men det har jo skjedd før at sentrumpartier har budt seg frem på markedet som regjeringspartner for Arbeiderpartiet. Det er ikke mange stortingsvalg siden det skjedde, og det førte til at vedkommende parti ble satt utenfor Stortinget for ganske lang tid av velgerne.

Det vil også være historisk hvis SV for første gang går inn i regjering, sa SVs leder, og det er også ubestridelig riktig. Det er helt åpenbart at appetitten på regjeringsmakt der i gården nå er blitt så stor at man er villig til å legge igjen praktisk talt hele partiprogrammet i garderoben for å få lov til å komme inn. SV har lovet sine velgere i inneværende stortingsperiode at partiet skal foreslå å melde Norge ut av NATO. Hittil har vi ikke sett snurten av noe slikt forslag, men det er jo fremdeles ett år igjen av stortingsperioden.

To av de tre partnerne i foretaket, Senterpartiet og SV, har i sine program forpliktet seg overfor sine velgere til at de skal si opp EØS-avtalen. Thorbjørn Jagland holdt et interessant innlegg om Midtøsten for et øyeblikk siden, men han glemte å nevne at Arbeiderpartiets fremtidige regjeringspartner SV har inne et forslag i utenrikskomiteen i øyeblikket om ensidig boikott av Israel. Det kunne ha vært interessant å høre Jaglands kommentar til det.

Det historiske i prosjektet er jo faktisk det at vi for første gang i norsk historie er i den situasjon at noen kan forestille seg en koalisjonsregjering der de tre koalisjonspartiene er grunnleggende uenige om nesten alle ting i norsk utenrikspolitikk.

Jeg lyttet med stor interesse til Kristin Halvorsens svar i replikkordskiftet da Carl I. Hagen bad henne om å antyde hva som er SVs alternativ når det gjelder f.eks. krisen i Irak. Hennes svar var kjemisk fritt for innhold. Det eneste hun var i stand til å komme opp med, var en henvisning til at det ikke engang er sikkert at FN er særlig troverdig når det gjelder hvordan man skal løse krisen i Irak. Da er det ikke særlig mange muligheter tilbake å velge imellom når det gjelder hva Norge skal bidra med for å stabilisere forholdene i det mest brennbare området av verden i øyeblikket.

Det ville være ønskelig om de tre partiene som ønsker å by seg frem som de som skal stake ut kursen for Norge etter 2005, var i stand til å fortelle velgerne i hvert fall et lite stykke på vei hva det er de ønsker å oppnå. Hittil har jeg bare hørt én eneste ting de virkelig er på bølgelengde om, og det er at det er livsviktig for dem at alle folk i dette land skal bli skattet høyt nok. På det området er de hjertens enige, og det er grunn til å tro dem når det gjelder at de kan klare å få akkurat det til. I dag er det til og

med slik at hovedsponsoren for prosjektet ønsker at man skal gå ut og *love* velgerne skatteøkninger. Det har aldri vært nødvendig tidligere, man har klart å få det til uten å love det på forhånd. Sist gang Arbeiderpartiet regjerte alene, klarte man 12 milliarder i løpet av ganske kort tid. Hvis de tre nå skal løfte i flokk, ja, så skal man ikke behøve å ha særlig god fantasi for å se hva man kan makte å innfri av skatteløfter for det norske folk.

Rolf Terje Klungland (A) [21:42:35]: Det kunne vært spennende å gi noen politiske kommentarer og karakteristikk etter det foregående innlegget. Jeg skal spare meg for det, men det blir likevel spennende å se hvilken dom Venstre kommer til å få ved neste valg.

Jeg vil imidlertid benytte den tiden jeg har til disposisjon på talerstolen her i dag, til å snakke om noen temaer som jeg oppfatter er sentrale det kommende året.

Det første er politireformen. Da politireformen ble vedtatt i Stortinget, var det med utgangspunkt i at politiet skulle bli mer synlig og publikumsrettet. Etter hvert som tiden har gått, har politiet på tross av ønskene fra Stortinget blitt mer og mer usynlig. Ja, i Vest-Agder har de faktisk blitt så usynlige at det er opprettet såkalt borgervern i enkelte deler av fylket, med velsignelse fra lensmannen. Sånn kan vi selvfølgelig ikke godta at det er. Det er helt uakseptabelt, og må gripes fatt i.

I samtaler med politiet har jeg fått forståelse for at det ikke er reformen i seg selv som skaper problemene for politiet, men manglende økonomiske rammer. Justisministeren må følge opp disse signalene. Jeg forutsetter at Regjeringen i 2005 sørger for midler til politiet som innebærer et løft, slik at vi i framtiden unngår at folk mister troen på politiet og tar loven i egne hender.

Det neste jeg vil snakke om, er sykehusreformen. Etter Arbeiderpartiets mening skulle sykehusreformen føre til en bedre samordning og utnyttelse av ressursene, altså mer helse for hver krone. Vi ville styrke grunnlaget for de mindre lokale sykehusene, og dermed gi bedre akuttberedskap. Slik har det ikke blitt. I Agder-fylkene snakkes det konstant om sykehusnedleggelse, sentralisering og økonomiske utfordringer.

Fram til nå har Helsedepartementet vært styrt av en motstander av reformen. I den sammenheng er det kanskje ikke annet å forvente enn at det blir mislykket. Men vi har forhåpninger til og forventer at helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen i budsjettet og arbeidet framover sørger for at sykehusene får midler så de blir i stand til å drive profesjonelt og i samsvar med Stortingets ønske.

Så til samferdsel: Gode kommunikasjonsmuligheter er en forutsetning for å få vekst i en region. Gjennom flere år har vestre del av Vest-Agder vært preget av stagnasjon og tilbakegang i folketallet. Vestre del av Vest-Agder er helt avhengig av å få bedre kommunikasjonsmuligheter. Listerpakken som Stortinget har vedtatt, er et viktig bidrag for å gjøre denne regionen mer konkurransedyktig. Alt ligger egentlig til rette for framtidig vekst i regionen. Jeg forutsetter at Regjeringen følger opp, slik at hele regionen nå kan bli utnyttet som ett bo- og ar-

beidsområde. Regjeringen har ansvaret for at hele Listerpakken blir fulgt opp samlet, ikke stykkevis og delt.

Flere reformer ble vedtatt før Bondevik-regjeringen overtok, og reformer må vi ha hvis vi skal gjøre ting annerledes og på en bedre måte. At en konservativ regjering ikke er reformvillig, undrer vel ingen av oss. Men det bør bli et krav om at den følger opp de vedtatte reformene etter intensjonen. Det handler om politisk vilje. Da er det ikke nok bare å si halleluja. Da må en faktisk gjøre noe også.

En slik debatt som vi har hatt i dag, er egentlig veldig interessant for en sosialdemokrat. For når en hører godt etter på debatten, er egentlig samtlig her i salen sosialdemokrater, i den forstand at i fordelingspolitikken er alle sosialister, og som demokrater kjemper alle for å få velgere. Men jeg har lyst til å si spesielt til de tre siste representantene som har vært oppe her fra Høyre, at jeg tror faktisk ikke folk tror på dem lenger. Folk har sett kursen, og nå må vi få en ny kurs.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Inger S. Enger (Sp) [21:48:10]: I trontalen blei det bl.a. sagt:

«En aktiv distriktspolitikk skal videreføres og fornyes.»

Det burde jo lyde som søt musikk, men det gjør dessverre ikke helt det. Slik det nå er, ser vi ikke så mye til en aktiv distriktspolitikk. Så håpet ligger i den siste delen av setningen, at distriktspolitikk skal fornyes. Her er utfordringene mange.

For meg er det naturlig å starte med vern. Senterpartiet har lenge hevda at bærekraftig bruk er den beste formen for vern. Denne regjeringas verneiver har vært svært stor. Den har vært så stor at det vernes uten at midler til forvaltning, skjøtsel og erstatning er på plass. Nå har Senterpartiet tatt til orde for en såkalt vernepause og faktisk høsta mange lovord for akkurat det. Årsaken er naturlig nok at mange rundt i distriktene føler seg både ramma og lamma av omfattende vernebestemmelser.

Det har vært tverrpolitisk interesse for å se på økt bruk av verneområdene. Revidert budsjett for 2003 hadde en egen omtale av bruk, vern og verdiskaping i fjellområdene. Regjeringa la særlig vekt på økte muligheter for turisme. Det ble også pekt på behovet for bedre kobling mellom verneområder og omkringliggende lokalsamfunn og bosetting. Regjeringa har kommet med få konkrete tiltak, bortsett fra å oppheve forbudet mot kommersiell virksomhet i nasjonalparkene. Så det er langt fram til det blir et aktivum for distriktene å få seg tillagt store verneområder av ulike typer.

La meg nevne et lite eksempel fra mitt eget fylke og Dovre kommune. Helt i kanten av nasjonalparken ligger Snøheim, en gammel turisthytte, for øvrig helt unik i utforming. Nåværende hytte blei bygd i 1952, men det har vært hytte på stedet der siden 1888. Til hytta går det en sommeråpen bomveg. Ca. 7 000 biler benytter denne vegen hvert år. Men nå blir det slutt, for hytta skal rives, og

vegen skal fjernes fordi det ikke passer inn i en nasjonalpark. Forstå det den som kan. Poenget kan vel ikke være å late som det ikke har vært menneskelig aktivitet her? Dette er da også kulturminner? Jeg kan godt se at det ikke skal bygges veger overalt, men her snakker vi om en eksisterende veg og om mange mennesker som får flotte natur- og friluftsopplevelser. Vi snakker dessuten om et vedtak som står svært langt fra det lokalbefolkningen ønsker seg. Kanskje dette er en liten utfordring for Regjeringa i friluftslivets år?

Så litt om energi, og la meg begynne med bioenergi. Vi bruker altfor lite av det. Total norsk produksjon fra bioenergi er ca. 16 TWh, mens den svenske produksjonen er på hele 100 TWh. Bakgrunnen for at vi har brukt så lite, har selvfølgelig vært billig strøm. I Sverige har de hatt ulike virkemidler for å få sving på denne produksjonen. Det trengs her også. Jeg er kjent med at Landbruksdepartementet nå vil gi produksjonsstøtte til noen pilotprosjekt, og det er bra. Men det trengs også andre virkemidler for å skape et marked, f.eks. momsfratak. Senterpartiet vil komme tilbake til dette. I tillegg til at bioenergi er gunstig for miljøet, gir det også svært mange arbeidsplasser. NoBio mener at en økning på 10 TWh fram til 2015 kan gi 4 000 nye arbeidsplasser, vel tiltrengte i distriktene.

Når det gjelder bruk av gass, mener Senterpartiet at det er viktig at mer av gassen skal brukes i vårt eget land. Disse ressursene skal bidra til verdiskaping og sysselsetting, og de må forvaltes i et langsiktig perspektiv. Det foregår nå mye interessant utviklingsarbeid når det gjelder å fange og rense CO₂ og finne måter å utnytte CO₂-gassen på. Her kan det kanskje snart komme et gjennombrudd som gjør det enklere å bruke gass til industriell virksomhet uten uakseptable, store klimautslipp.

Det var fint å høre miljøvernministerens innlegg her i dag. Jeg er glad for at miljøvernministeren i sitt innlegg hadde en klar vektlegging av klimapolitikken og en henvisning til vårt globale ansvar og til Kyoto-avtalen, for de forpliktelsene må følges opp. Klimaproblematikk kan vi aldri løpe fra.

Sonja Irene Sjøli (H) [21:53:10]: Representanten May Hansen fra SV påstod i sitt innlegg tidligere i kveld at Regjeringen ikke har vært opptatt av barne- og familierpolitikk. Da tror jeg representanten Hansen må være offer for selektiv glemsel, og derfor vil jeg minne henne om at Regjeringen har lagt fram for Stortinget og fått et bredt flertall for en stortingsmelding om familierpolitikk, om barn og unges oppvekstvilkår, om et nytt og bedre barnevern og familievern, en handlingsplan for bekjempelse av fattigdom og barnehagereformen. Alt dette og mer til har Regjeringen fått bred tilslutning til i Stortinget, inkludert støtte fra SV.

Det har vært og er en enorm satsing fra Regjeringens side på alle de områdene representanten Hansen etterlyser eller påstår at Regjeringen ikke har gjort noe med. Ikke minst har Regjeringen ført en økonomisk politikk som har bidratt til lav rente og kronekurs, og som har skapt optimisme i næringslivet og flere arbeidsplasser,

og som har gitt familiene en romsligere økonomi. Dette legger selve grunnlaget for å beholde de velferdsordningene vi har, og for å møte nye behov på velferdsområdet.

Hva var situasjonen for tre år siden da Samarbeidsregjeringen overtok etter Stoltenberg? Jo, vi var i en situasjon med høy rente og høy kronekurs, med nedleggelse av bedrifter og arbeidsplasser og tapte skatteinntekter. Denne faretruende situasjonen har Regjeringen snudd gjennom en ansvarlig økonomisk politikk tilpasset virkeligheten.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er av den oppfatning at jo mer vi betaler i skatt, desto mer velferd blir det. Men sannheten er selvsagt en annen. Skattene og avgiftene er høye i Norge, og det vil skape problemer for bedriftene og arbeidsplassene hvis de blir enda høyere. Resultatet kan bli at enda flere arbeidsplasser flyttes ut av landet, og at staten får mindre inntekter. Dermed blir det mindre penger til velferd, mindre til skoler og kultur, til eldreomsorg, til barnehager, barnevern og familievern, til sykehusene og til å bekjempe fattigdom.

Høyres fremste mål er å sikre folks velferd. Vi vil forandre og modernisere offentlig sektor fordi vi vet at stillstand, slik Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ønsker det, er en trussel mot velferden. Vi vil tilpasse oss en ny virkelighet. Denne jobben er Regjeringen og moderniseringsministeren i full gang med. Og Regjeringens politikk virker. Det er kanskje det som er så smertelig og ergerlig for Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Vi ser at investeringene er i framgang. Eksporten har tatt seg opp, og flere har kommet i arbeid.

Høyre tar velferdsutfordringene på alvor! Vi lanserer nye løsninger tilpasset nye tider der venstresiden roper på flere løsninger fra fortiden. Skatteøkningalternativet – Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – mener altså at det er en motsetning mellom økt velferd og lavere skatter og avgifter. Men denne regjeringen har bevist at det er det ikke. La meg nevne noen eksempler:

- Ventetiden på sykehusene er redusert med 20 pst.
- Det er bevilget mer penger til behandling av kreftsyke.
- Det er bevilget 2 milliarder kr som brukes til oppfølging av handlingsplanen for bekjempelse av fattigdom.
- Satsingen på barnehager og psykiatrien er fordoblet siden 2001.
- Det er lagt fram store reformer på skolesektoren.
- Det gjennomføres store reformer, som jeg var inne på, innenfor barnevernet og når det gjelder barnehagene.

Alt dette og mye mer har Regjeringen gjort, samtidig som vi har kuttet skatter og avgifter med bortimot 20 milliarder kr. Det viser at det ikke er et valg mellom velferd på den ene siden og skattelettelser på den andre. Velferden er avhengig av et levedyktig næringsliv, som igjen er avhengig av et skatte- og avgiftsnivå som kan gi lønnsom drift i Norge. Skatteøkningspartiene har mistet et svært viktig poeng: For å kunne dele en kake må kaken bakes. Derfor er en ansvarlig økonomisk politikk, slik den Regjeringen fører, en forutsetning for økt velferd.

Ved stortingsvalget neste høst står vi overfor to klare regjeringalternativer: skatteøkningalternativet og verdi-

skapingsalternativet – Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Det er mye som skiller disse to alternativene, ikke minst i synet på hvordan vi skal møte fremtiden. De viktigste utfordringene vi står overfor, er en omfattende globalisering og en endring i sammensetningen av befolkningen, hvor det stadig blir flere eldre i forhold til andelen i yrkesaktiv alder. Høyre vil møte disse utfordringene med økt verdiskaping, optimisme og modernisering av offentlig sektor. Vi vil skape mer for å utnytte de mulighetene globaliseringen, den teknologiske utviklingen og kunnskapsfunnet gir oss. For det er bare ved å skape mer at vi kan sikre velferden i fremtiden.

Arne Sortevik (FrP) [21:58:28]: Som ansvarlig for Fremskrittspartiets skolepolitikk er det med tilfredshet jeg registrerer trontalens signaler om skole.

«Regjeringen vil forbedre kvaliteten innen utdanning, helsetjenester og eldreomsorg» er i trontalen nevnt helt i fronten av Regjeringens arbeidserklæring.

Videre heter det:

«Regjeringen vil fortsatt styrke grunnopplæringen gjennom kompetanseheving, nye læreplaner, økt time-tall og innsats for et godt lærings- og arbeidsmiljø for elever og lærere».

Ingen i denne sal vil være uenig i slike mål og slike ønsker.

Denne regjering har gjennomført viktige og nødvendige endringer i norsk skole og har gjort det i samarbeid med Fremskrittspartiet. Jeg nevner at utdanningskomiteen i morgen sannsynligvis avgir sin innstilling til Ot.prp. nr. 64 for 2003-2004, der friskoleloven sannsynligvis utvides til også å gjelde videregående skoler.

Det vil nå bli lettere og enklere å etablere videregående skoler. Igjen blir det tatt et viktig skolepolitisk skritt til beste for elevene i samarbeid mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Likevel er det viktig å understreke at det gjenstår mange utfordringer og mange oppgaver som må løses for å bringe norsk skole opp til den plasseringen vi bør og skal ha, en skole som er blant verdens beste. Om Regjeringen leverer penger og tiltak for å følge opp sine gode hensikter om å styrke grunnopplæringen, vet vi først når budsjettet kommer.

Fra Fremskrittspartiets side vil vi understreke at ikke alt dreier seg om penger. Fra Fremskrittspartiets side håper vi Regjeringen gjennom statsbudsjettets tiltaksdel vil vise at den bl.a. tar uroproblemet i norsk skole på alvor.

For to år siden erklærte statsminister og utdanningsminister krig mot mobbing. Resultatet av krigen er forutsigbart nok at norske elever fortsatt sliter med et omfattende mobbeprobem. Arbeidet må derfor ikke bare «fortsett bli prioritert», slik det heter i Regjeringens trontale, det må forsterkes.

Like viktig er tiltak for å bekjempe uroen i norsk skole, den omfattende uro som også preger skolehverdagen for norske skoleelever, og som plasserer norsk skole som Europas nest verste når det gjelder uro. Fremskrittspartiet håper Regjeringen tydelig vil vise frem at den nå er bekymret for denne utfordringen, og at den nå også har en plan.

Regjeringen er skoleflink med planer, med tiltakspakker og strategier. Fremskrittspartiet håper den nå vil vise handlekraft for å gi elevene et lærings- og arbeidsmiljø som er mindre preget av uro, og som derved gir elevene bedre mulighet til læring.

Gjennom de siste årene har mange eksperter understreket at Fremskrittspartiets resept gir medisin som virker. God disiplin i skolen er viktig, og god disiplin gir gode læringsresultater. Ja, det er faktisk slik at elevene når de blir spurt, selv sier at de ønsker seg lærere som er tydeligere voksne ledere, og som fortere og strengere griper inn mot dem som skaper uro i det daglige arbeidet på skolen. Fremskrittspartiet håper Regjeringen deler Fremskrittspartiets ønske om å få disiplinen og derved også arbeidsroen tilbake i skolen.

I fronten av trontalens fremviste prioriteringer heter det også at «Regjeringen legger stor vekt på valgfrihet». Fremskrittspartiet deler dette syn og mener det må gjelde også innenfor skoleområdet.

Derfor er det skuffende at Regjeringen ikke omtaler den vanskelige situasjonen i offentlig videregående skole. Fylkeskommunenes rammer dekker ikke etterspørselen etter plasser. Valgfriheten ved at eleven tar med seg statlige skolepenger direkte dit han eller hun vil være elev, brukes i private skoler. Hvorfor ikke bruke samme oppskrift i offentlig skole? Hvorfor ikke gi elevene valgfrihet, slik Fremskrittspartiets stykkprisfinansiering av alle skoler og alle elever gir?

Med de mange og viktige endringene som er gjennomført, og som skal gjennomføres, i grunnskolen, er det viktig å ha foreldrene med på laget. For Fremskrittspartiet er foreldrene skolens viktigste samarbeidspart. Vi er opptatt av å styrke foreldremedvirkning og gi foreldre styringsmakt i skolen. På vegne av Fremskrittspartiet håper jeg at Regjeringen har lært av behandlingen av St. meld. nr. 30 for 2003-2004, hvor uforståelige forslag om å redusere foreldreinnflytelsen ble stoppet av Stortinget. Fremskrittspartiet har fremmet en rekke forslag om å gi foreldre bedre innflytelse og mer styringsmakt i skolen, men så langt er de blitt avvist også av regjeringspartiene. Vi håper Regjeringens holdning til elevenes foreldre er under endring.

Sist, men ikke minst: Et godt lærings- og arbeidsmiljø for elever og lærere krever gode bygg. I Bergen kommune viser vedlikeholdsplanen at halvparten av bygningsmassen i skolene betegnes som lite god. Vi kan ikke bygge verdens beste skole med dårlige skolebygg.

Einar Steensnæs (KrF) [22:03:57]: Det nærmer seg slutten på trontaledebatten, men jeg skal ikke forsøke meg på noen oppsummering. At opposisjonspartiene nå forsøker å framstå mer enige enn det er saklig grunnlag for, er vel ikke direkte overraskende. Men det har heller ikke vært vanskelig å kunne registrere betydelige sprik i politikken både når det gjelder utenrikspolitikk, miljøpolitikk og energipolitikk, for å nevne noe. De går derfor utfordrende tider i møte. Vi får nå se hva det kan føre til.

Mange talere har tatt for seg temaer i skjæringspunktet mellom verdiskaping og velferdsutvikling. Begge de-

ler står jo sentralt i den politiske debatten og i et gjensidig avhengighetsforhold.

Utviklingen i norsk økonomi er god. Med lavere rente, en svakere kronekurs og en sterkere vekst i den internasjonale økonomien er utsiktene for de konkurranseutsatte næringene betydelig forbedret. Vi har hatt god hjelp av internasjonale konjunkturer, det skal innrømmes. Men vi har også all grunn til å være fornøyd med den nøkterne linje som er valgt av regjering og vekslende samarbeidende partier i Stortinget. Nå ser vi konkrete resultater av en ansvarlig finanspolitikk.

Dette må vi ta vare på. Men det mangler jo ikke på utfordringer når det gjelder budsjettets utgiftsside, det vil vi nok registrere allerede på onsdag. Fristelsen er selvfølgelig overhengende stor for en økt pengebruk som kan ødelegge for den positive utviklingen framover. Den fremste utfordringen, slik Kristelig Folkeparti ser det, er å sørge for at velferdsgodene kommer alle landets innbyggere til gode, også de som er avhengige av storsamfunnets hjelp for å kunne klare seg. Det betyr også at vi som allerede sitter godt i det, må være forberedt på å kunne yte noe mer for å få til en rettferdig fordeling der også svake grupper sikres.

Det er politikken hovedoppgave å svare på hva vi vil med rikdommen vår og med de muligheter som åpnes ved å nytte landets ressurser og den kompetanse som er opparbeidet i arbeidsstyrken. Det er på moten i dag å ta til orde for en avregulering av kapitalmarkedene og en nedbygging av både statsgrenser, velferdsordninger og sosiale forpliktelser. Dette kan vel tjene de sterke kapitalinteressene, men ikke de politiske mål som Kristelig Folkeparti er opptatt av.

I boken *The «Commanding Heights»* drøfter Daniel Yergin og Joseph Stanislaw markedsøkonomiens framtid. Det som er interessant, er at disse som økonomer går motstrøms. De hevder at hvis markedsøkonomien skal få gjennomslag og bli akseptert og støttet av folket gjennom demokratiske valg, må den ikke bare lykkes med å gi eierne god avkastning på investert kapital. Den må også levere jobber, fordele verdiskapingen og ta nødvendig hensyn til miljøet.

Kristelig Folkeparti ser det som avgjørende viktig å styre kapitalstrømmene og ressursene slik at vi får en akseptabel fordeling av verdiskapingen, at vi sikrer sysselsettingen og bekjemper arbeidsledighet og bygger næringspolitikken på bærekraftige prinsipper.

Utfordringene i næringspolitikken framover er mangfoldige. Vi må styrke de næringssvake delene av landet vårt, og jeg tror gjerne at dette bør få en fornyet oppmerksomhet. Men vi må også utnytte de riksrike og vekstkraftige regionene som vil kunne virke som en dynamo for videre vekst i landet for øvrig.

Vestlandet er i dag en av de mest riksrike regionene i Europa og representerer også den tyngste eksportregionen i Norge. Marin sektor, maritim sektor, energi- og petroleumsklyngen står svært sterkt på Vestlandet. Nå skjer det et svært interessant regionalt framstøt på Vestlandet for å samordne initiativ og legge til rette for utvikling av nettverk innenfor innovasjon.

Jeg mener det må være en prioritert oppgave for regjering og storting å støtte slike regionale initiativ som utnytter den synergien som oppstår ved en bedre samordning av kompetanse, kapital og de ressurser som ellers finnes i regionen. Det gir de beste muligheter for konkrete, positive resultater i næringspolitikken.

Grethe Fossli (A) [22:08:50]: Det var med litt forventning jeg lyttet til innlegget fra statsråd Børge Brende. Jeg ventet meg en ny offensiv næringsminister med ideer til satsing for norsk næringsliv. Det er mulig at han ennå ikke er varm i trøya, for her var det ikke mye nytt.

Innovasjon Norge har nå vært i virksomhet i ni måneder. De har fått en del erfaring i hvordan organisasjonen bør fungere, og dermed kunne vi ha fått noen signaler på hvordan man vil satse videre. Men verken i innlegget til statsråden eller i replikksvarene fikk vi noen signaler.

Innovasjon Norge har bl.a. ansvaret for reiseliv – en næring som er beregnet å ville vokse enormt i årene som kommer. Allerede i dag er reiseliv verdens største næring. World Tourism Organization har anslått at den totale omsetningen i reiselivsnæringen i 2005 vil være på 960 milliarder US dollar, mens den i 1996 var på ca. 400 milliarder US dollar. Det skulle vært spennende å høre om statsråden for turisme i Norge hadde noen tanker om hvordan vi kan få del i denne økningen.

Norge har en produktprofil som både er svært variert og annerledes enn for de fleste europeiske land: Kulde, mørke, villhet, voldsomme kontraster og en fascinerende kulturhistorie gjør Norge unikt og spennende. Men dette må vi formidle videre til resten av verden. Flere internasjonale trender tilsier at nettopp Norge har potensial til å vinne markedsandeler framover – hvis vi satser.

Vi kan vinne i den internasjonale konkurransen, ikke med billig opphold, men med spennende opphold. Vi kan, som statsråden sa, ta i bruk «Norges fortrinn». Da beholder vi arbeidsplasser i Norge, og vi utvikler flere, for en befolkning som har potensial til å utvikle spennende produkter over hele landet.

Vi venter at Regjeringen satser mer på spennende områder med mange muligheter til spennende arbeidsplasser. Ikke går det an å flagge ut disse arbeidsplassene heller. De skaper verdiene der de er, og de gir, som statsråden sa, «kroner ut av kunnskap».

Jeg vil i denne sammenheng gi honnør til landbruks- og matministeren som i sitt innlegg var mye mer optimistisk og kreativ. Spesielt er det gledelig at den satsingen som både regjeringen Stoltenberg og den sittende regjeringen har gjort i forhold til nye produkter i forbindelse med landbruket, har slått til.

Det viser at man ved å satse med optimisme og kreativitet og ved å bruke de nye verktøy som finnes, kan få til nye arbeidsplasser. Jeg er også overbevist om at mye av dette er arbeidsplasser som vil ha betydning for reiselivet i Norge.

Det er viktig å ha et landbruk som er levende, og som kan holde Norge åpent og levende. Et nedgrodd og livløst Bygde-Norge er ikke noe hyggelig reisemål – verken for oss som bor her, eller for turister fra andre land.

Ja, det skapes arbeidsplasser i Norge, men det forsvinner også noen ut av landet. Ikke på alle områder er det mulig å konkurrere, og vi kan ikke gjøre det når det gjelder lønn. Vi var i Tsjekkia i forrige uke og fikk høre at lønnen der ligger på 1/10 av lønnsnivået i Norge.

Men vi kan konkurrere på andre ting, og det er slik at skal en bedrift utvikle seg, omstille seg, og det skal skje produktutvikling, må de som kjenner produktet og produksjonslinjen, være med på den utviklingen. Mange bedriftseiere har opplevd at det er fra dem som står på gulvet, at ideene til endringer har kommet, hvis de får lov til å være med.

Så er det en ting som opptar meg som representant fra Akershus og det sentrale østlandsområdet, nemlig at dette er et område som i hovedsak ikke kan dra nytte av de virkemidlene som i dag finnes innenfor Innovasjon Norge. Ja, distriktsutvikling er viktig, men vi må heller ikke glemme de sentrale områdene.

De befolkningstette områdene rundt storbyene våre har miljøer som i forskning og utvikling er viktige også for distriktene. Flere arbeidsplasser for distriktene utvikles også der. Derfor må hele landet ses i sammenheng, og vi må ikke ha for strenge grenser mellom regionene. Jeg har tro på mer fleksible ordninger, hvor man kan bruke virkemidlene på tvers av regiongrensene, men f.eks. innenfor bransjene. Vi må se nøye på hvordan de regionale såkornfondene vil virke i forhold til f.eks. landsomfattende fond, som det nå er stor etterspørsel etter ute i næringslivet. Jeg regner med at Regjeringen har en gjennomgang av såkornordningen i det kommende statsbudsjettet.

Så helt til slutt en liten visitt til representanten Basteen. Det er ikke slik at dyrevernsloven bare skal gjelde for firbente dyr eller fugler med fjær. Fisk er også dyr. Det har Stortinget slått fast i dyrevernsmeldingen, og i den meldingen vi behandlet. Det er altså et flertall i Stortinget som står bak det.

Jan Tore Sanner (H) [22:13:55]: De tre opposisjonspartiene som drømmer om å etablere en ny sosialistisk regjering, har forsøkt å gjøre trontaledebatten til et åpent seminar. Vi har fått en liten smakebit på hva vi har i vente dersom partiene skulle lykkes. Arbeiderpartiet vil ikke høre snakk om SVs utenrikspolitikk eller SVs økonomiske politikk, mens Senterpartiet vil ha en vernepause og vil verken høre snakk om Arbeiderpartiets eller SVs miljøpolitikk. Arbeiderpartiets EU-politikk vil verken Senterpartiet eller SV høre snakk om. Jeg tar vel ikke mye feil når jeg antar at verken representanten Olav Akselsen eller representanten Sylvia Brustad vil høre snakk om SVs energipolitikk med sivil ulydighet mot både oljeboring og gasskraftverk.

Det er i ganske fundamentale spørsmål at de tre sosialistiske partiene stiller ultimatum til hverandre. Det skal bli interessant å følge dette videre.

Regjeringen med Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er godt i gang med viktige reformer for å skape større valgfrihet for den enkelte og familien, for å sikre våre barn en bedre skole, for å skape en mer moderne og

tilgjengelig offentlig sektor og for å trygge velferden. Men viktigst: Vi har fått orden på norsk økonomi.

Den økonomiske politikken høster anerkjennelse langt utenfor Norges grenser. Det finnes mange eksempler på land som ikke har klart å forvalte sin rikdom. Vi er i ferd med å lykkes gjennom oppbygging av det fremtidige pensjonsfondet. Norsk økonomi har fått en myk landing. Nå øker den økonomiske veksten, nye bedrifter etableres, og flere kommer i arbeid. Optimismen er tilbake.

Også i denne debatten har vi fått høre at Regjeringen ikke skulle ha noen politikk for verdiskaping eller noen næringspolitikk. Men det er jo resultatene som teller! Det er resultatene av politikken som avgjør, og vi ser at vi har lyktes. Skal vi trygge velferden, må vi sikre verdiskapingen. Verdiskapingen er jo selve fundamentet for velferden. Når vi senker skattene, bidrar det til at hver enkelt familie får beholde mer av sin egen inntekt. Dermed kan man skape trygghet og velferd for seg og sine. Når vi senker skattene, får bedriftene bedre rammebetingelser. Det øker verdiskapingen, og dermed får vi et bedre fundament for å trygge velferden.

Både representanten Kristin Halvorsen og representanten Jens Stoltenberg sier at vi må velge mellom lavere skatt og bedre velferd. Denne regjeringen har vist at man gjennom tre år har klart både å senke skattene og å trygge velferden. Faktisk er det slik at lavere skatt skaper et fundament for en bedre velferd. Jeg hører av og til at det sies at vi ikke har råd til å gi skattelettelse. Har Kristin Halvorsen og Jens Stoltenberg noen gang spurt vanlige folk som betaler altfor mye skatt, om de har råd til å betale så mye skatt? Eller har man noen gang spurt bedrifter som sliter med å få hjulene til å gå rundt, om de har råd til å betale så mye skatt som de faktisk gjør? Realiteten er at vi må fortsette en politikk med lavere skatter for å kunne trygge velferden.

Nå hører jeg at det mumles i krokene fra både SV og Arbeiderpartiet om at det skattenivået som man har kjempet imot i hele denne perioden, egentlig er ganske OK. Kan vi stole på at man vil stå ved et slikt løfte? Har vi ikke tidligere også hørt at Arbeiderpartiet har sagt at vi har nådd taket for skatter og avgifter? Bare i denne perioden har Arbeiderpartiet brutt sitt løfte i verdipapiret som gikk ut på at man skulle lønnsjustere toppskatten hvert eneste år. I denne perioden har Arbeiderpartiet sagt at man ikke skulle øke skattene, men man har gjort det allikevel. Hva kommer det av at skatteøkningsspartiene plutselig synes at det skattenivået man var helt imot for noen måneder siden, plutselig er helt OK? Og kanskje enda viktigere: Hvilke utgiftsforslag er det SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet har tenkt å legge bort? Hvis det er slik at Arbeiderpartiet mener at skattenivået faktisk er helt OK, mens de for ett år siden ville ha et skattenivå som var 4–5 milliarder kr høyere, betyr jo det at Arbeiderpartiet må kutte i sitt eget budsjett med 4–5 milliarder kr. Hvis det er slik at SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå skal legge seg på en mer ansvarlig skattepolitikk, betyr det at det ikke kan renne ut milliarder hver gang opposisjonens politikere åpner munnen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [22:19:17]: Det er verdiskapingen som sikrer velferden, sa Sanner. Ja, det er riktig. Men Høyre tar feil når de hevder at skattelettelse er nøkkelen til verdiskaping.

Det som skiller Norge og de andre nordiske landene fra de fleste andre land, er at vi har et høyere velferdsnivå, at en større andel av befolkningen er i arbeid, og at vi har et høyere skattenivå. Regjeringen har lovet nye 16 milliarder kr i skattelettelse, selv om statsministeren har sagt at skattelettelse ikke er hovedprioritet. Det er først og fremst i personbeskatningen dette skal komme.

Det er god vekst i norsk økonomi, som Sanner sa, men den er i stor grad forbruksdrevet. Det er altså ikke forhold i norsk økonomi som tilsier en ytterligere stimulans av forbruket gjennom nye lettelse i skattene. Derimot er det alvorlig mangel på penger der hvor velferdstjenestene ytes, nemlig i kommunene. Dette berørte ikke Sanner i sitt innlegg, så han bekymrer seg åpenbart lite for det store gapet mellom inntekter og pålagte utgifter som kommunene nå sliter med når de skal lage budsjetter for neste år.

Jan Tore Sanner (H) [22:20:34]: Det er en ganske interessant påstand fra Arbeiderpartiets side at lavere skatt ikke er viktig for bedriftene våre. Vi lever faktisk i en globalisert verden hvor vi vet at bedriftene også ser på skattenivået når de skal etablere seg i et land, eller når de skal avgjøre om de skal utvikle sin virksomhet videre.

Vi har gjennom de senere år maktet å få ned skattenivået. Det gjør at vi har blitt et mer konkurransedyktig land for investeringer. Nå har vi varslet en skattereform som innebærer en ny kapitalbeskatning gjennom en gradvis utfasing av formuesskatten og gjennom innføring av den såkalte aksjonærmodellen. Det vil bidra til at vi bedrer rammebetingelsene ytterligere for næringslivet. I tillegg mener vi at det er viktig å få ned marginals-katten på arbeid, slik at det igjen skal lønne seg å jobbe, og slik at vi kan fjerne delingsmodellen, som mange små og mellomstore bedrifter har slitt med.

Gjermund Hagesæter (FrP) [22:21:53]: Eg vil først seie at eg er heilt einig med representanten Jan Tore Sanner i at det å senke skattar og avgifter og betre rammevilkåra sjølvst sagt er heilt avgjerande for at ein skal kunne få til ei god verdiskaping og ei god sysselsetjing, og for at ein skal kunne behalde dei arbeidsplassane ein har, og skape nye.

Tidlegare har vi hørt at Jan Tore Sanner har argumentert for at det viktigaste for å få til sysselsetjing og vekst i økonomien er å halde ein stram finanspolitikk. No har vi faktisk den situasjonen i dag at vi har 100 000 arbeidsledige. Vi har ei rekordlåg prisstigning. Vi har tal frå SSB som viser at i fjor fekk vi 8 000 nye sosialklientar. Då er mitt spørsmål: Viser ikkje det at den finanspolitikken som har vore ført, har vore for defensiv og burde vore meir offensiv i form av meir skattelette og også

meir investering i infrastruktur for å styrkje norsk økonomi?

Jan Tore Sanner (H) [22:23:13]: Jeg kan nok være enig med Gjermund Hagesæter i mye, men når det gjelder finanspolitikken, er vi åpenbart fortsatt fundamentalt uenige.

Nå har vi faktisk sett at den politikken vi har ført, virker. Nettopp gjennom å føre en stram finanspolitikk har vi fått renten ned med 5 pst. Det betyr for en familie at man frigjør nesten 50 000 kr hvis man har en gjeld på 1,5 mill. kr. Vi har fått til en mer konkurransedyktig kronekurs, og det er helt avgjørende for det eksportrettede næringsliv. Faktisk har kronen nå svekket seg med 10–12 pst. i forhold til euroen. Det betyr at marginen for de bedriftene som konkurrerer med resten av Europa, er blitt 10–12 pst. bedre. Det betyr at man har mulighet til å sikre arbeidsplassene. Det betyr at man har mulighet til gradvis også å ekspandere og etablere nye arbeidsplasser. Men det vi har lært av erfaring, er at det tar noe tid fra veksten tar seg opp, og til de nye arbeidsplassene kommer. Men nå ser vi at det etableres flere bedrifter, og vi ser også at arbeidsledigheten kommer til å gå gradvis ned.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [22:24:40]: Jeg hadde gleden av å være i en debatt med Kåre Willoch i Bergen i forrige uke, der han tok til orde for en verdibasert konservatisme. Det er et budskap som ofte står i ganske skarp kontrast til dagens Høyre, som går til valg med vulgære slagord som: Mer igjen for pengene – og ser ut til å ha det å snu på hver eneste krone som sin viktigste misjon i politikken. I den perioden vi er inne i nå, har Høyre vist uvilje mot å gjøre noe med galopperende lederlønninger. Man har gått inn for ytterligere lettelse i kapitalbeskatningen, og man viser stadig en grenseløs tillit til markedet som problemløser – altså stikk i strid med det som er kjernen i Willochs budskap.

Han skriver i Aftenposten i august:

«I vår tid ser man forfall i form av rovdyrkapitalisme og grådighetskultur i kapitalistiske økonomier.»

Han er redd for at dette skal undergrave tilliten til kapitalismen. Nå er det noe som for så vidt ikke ville bekymret meg så mye, men det ville sikkert bekymret Sanner mer, og jeg lurer på om han er enig i at vår tid preges av rovdyrkapitalisme og grådighetskultur i kapitalistiske økonomier.

Jan Tore Sanner (H) [22:26:02]: Det er ingen tvil om at kapitalismen og markedsøkonomien også trenger å tøyles. Det er ingen konservative som har satt spørsmålstegn ved det. Derimot har vi erfart at markedsøkonomien er et langt bedre økonomisk system enn planøkonomien. Men markedsøkonomien forutsetter at vi har institusjoner og en lovgivning som sørger for at vi har gode spilleregler. Det er derfor vi også har skjerpet konkurranselovgivningen.

Høyre ønsker også at Norge skal bli medlem av EU. For det er nå engang slik at i vår globaliserte tidsalder er

det en del beslutninger som må fattes på et overnasjonalt nivå. Og hvis vi skal klare å håndtere en del av de spørsmål som jeg vet at Bjørlo Lysbakken er opptatt av, må vi benytte oss av overnasjonalitet. Det er små land med en åpen økonomi som blir mest sårbare uten vilje til å bruke overnasjonale organer.

Til slutt: Bjørlo Lysbakken hadde også en interessant artikkel i Klassekampen i dag, og jeg registrerte at han etterlyste visjoner på venstresiden. Så det skal bli spennende å følge med videre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jan Simonsen (uav) [22:27:30]: Jeg satt forleden dag hjemme i stuen min og svitsjet mellom de forskjellige TV-kanalene. Plutselig kom jeg inn på NRK, og der gliste representanten Carl I. Hagens ansikt mot meg akkurat i det han sa at Norge er verdens rikeste land. Og så la han til: Vi har et overskudd på 500 000 mill. kr. Så konkluderte han med at derfor har vi råd til å kjøpe det beste utstyret for flysikkerhet som kan kjøpes. Det var dagen etter at en asylsøker gikk amok i et fly.

Det minte meg om en tilsvarende gruppvekkende hendelse ca. ett år før. Jeg svitsjet mellom TV-kanalene, og plutselig var Carl I. Hagen inne på NRK og sa: Norge er verdens rikeste land, og derfor har vi råd til å kjøpe nye pass til samtlige borgere i Norge i løpet av inneværende år. Jeg regnet raskt ut at det ville koste ca. 1 milliard kr, men det var jo dagen etter at en politimann hadde sagt på TV at de gamle passene var lette å forfalske, og at man trengte nye pass.

Og så i dag tenkte jeg at jeg måtte følge litt med på trontaledebatten. Jeg satt på kontoret mitt, skrudde på TV-en, og der havnet jeg midt inne i representanten Hagens innlegg akkurat idet han prøvde å forklare representanten Stoltenberg at Norge var verdens rikeste land, og han sa at det var ikke riktig som representanten Stoltenberg sa, at hvis vi økte en utgift, måtte vi også redusere en annen utgiftspost tilsvarende. Det er mulig at to pluss to blir fire i de fleste andre land i verden, men Norge er verdens rikeste land, så her gikk ikke dette regnestykket opp på denne måten. Det var bare å ta litt av overskuddet på 500 000 mill. kr, så var alle problemene løst.

Kanskje har representanten Hagen litt rett. Jeg tror ikke at norsk økonomi blir rasert selv om en øker minstepensjonistenes beløp noe. Jeg tror ikke Norges økonomi blir rasert om man styrker politiet noe og bruker litt av disse pengene. Men dersom man bruker dette overskuddet til å øke minstepensjonen og styrke politiet og styrke skolen og bygge flere veier og styrke helsevesenet og gi alle nordmenn nytt pass og styrke flysikkerheten, da tror jeg vi har et problem. For jeg tror fremdeles det er slik som min barndomslærer fortalte, faktisk, at politikk til syvende og sist er å prioritere. Det er for enkelt bare å si at Norge er verdens rikeste land.

Representanten Carl I. Hagen har lagt fram et forslag i dag om å innføre en ordning med lukkede asylmottak. Forslaget er klosset formulert og vanskelig å forstå meningen med, men jeg vil fortolke det sånn at han mener at

man skal ha lukkede asylmottak for de asylsøkerne som har fått avslag på sine søknader. Og da må jeg stille følgende spørsmål: Hva er det som får representanten Carl I. Hagen til å tro at dette er et så glimrende forslag? Tror han virkelig at en internasjonal terrorist som ønsker å komme til Norge, venter til han får avslag på asylsøknaden sin før han sprenger seg i luften? Eller tror han at en asylsøker som har kommet til Norge fordi han ønsker å stikke seg vekk som illegal innvandrер, venter til han får avslag på asylsøknaden før han forsvinner fra asylmottaket? Er det mulig at representanten Carl I. Hagen med dette forslaget – det kan også fortolkes slik – mener at noen farlige asylsøkere i tillegg skal bo i lukkede asylmottak? Det har han tidligere gått inn for. Men hvordan i all verden kan representanten Hagen eller noen andre vite hvem som er farlig asylsøker før han beviser det gjennom å gå til angrep på noen? Og da er det vanligvis for sent.

Jeg har derfor tillatt meg i dag å legge fram for Stortingets kontor et Dokument nr. 8-forslag, et privat forslag som går ut på en ordning med lukkede mottaksleirer, selvfølgelig med høyt servicenivå og av høy kvalitet, for samtlige asylsøkere, og så får man vente og se om representanten Hagen ser noen fortrinn med dette forslaget, eller om han altså mener at det er tilstrekkelig å bedre kontrollen med asylsøkere fra det tidspunktet de har fått avslag på sin søknad.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Øyvind Halleraker (H) [22:32:19]: Vi har i dag vært vitne til en selsom forestilling der partier som tar mål av seg til å regjere sammen og derigjennom fronte Norges interesser ute i verden, proklamerer vidt forskjellige holdninger i viktige spørsmål som forsvars- og sikkerhetspolitikk. Jeg sikter selvsagt til partiene Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

Stoltenberg går meget langt i å hevde at krigen mot terror for å sikre stabilitet og sameksistens i verden bare kan skje gjennom fellesskapsorganisasjoner som bl.a. FN, NATO og EU. Ja, han hevder at dette kanskje er den viktigste saken vi står overfor i tiden som kommer. Det vil jeg fra Høyres side si meg enig i. I vår hjemlige politiske andedam kan man nok til tider virke noe nærsynt i forhold til disse sakene.

SV med Kristin Halvorsen i spissen kaller imidlertid dette å løpe USAs ærend og er imot det meste av det Stoltenberg er for. Selvsagt har Stoltenberg rett. Problemet hans er at han hevder å ville regjere sammen med partier som er uenig i hans politikk, og som fordømmer hans samarbeidsrelasjoner ute i verden. Det har de for øvrig gjort før. SV er som kjent etablert i kampen mot NATO og er imot vestlige maktens samarbeidspolitikk. SV tok som kjent grundig feil den gang og er i ferd med å gjøre det igjen.

Jeg er stolt av å tilhøre en nasjon som med sin betydelige økonomiske bistand til tross for sin størrelse føler ansvar for utviklingen i den tredje verden. Jeg er stolt av å tilhøre en nasjon som gjennom Regjeringens miljø- og utviklingsarbeid utmerker seg på en slik måte at vår forhenværende miljøvernminister fikk toppvervet i FNs miljø- og utviklingsprogram. Jeg er stolt av at Regjeringen fører en forsvars- og sikkerhetspolitikk som medfører at vi stiller opp ute i verden mot terrorisme og kynisme, for å sikre stabilitet og møysommelig oppbygging av demokrati på ruinene av diktatorers feilslåtte ideologi og politikk. Og jeg er stolt av våre soldaters innsats i denne sammenheng, og har fra denne talerstol lyst til å gi dem og deres familier takk og anerkjennelse for den belastning de tar for å følge opp de vedtak vi fatter. De skal vite at et stort flertall i denne sal verdsetter innsatsen deres høyt, enten de nå er hjemkommet fra vanskelig gjenoppbyggingsarbeid i Irak, eller de tjenestegjør i det krevende arbeidet i NATOs ISAF-styrke i Afghanistan. De tar den personlige belastningen for å gi oss andre en tryggere verden ved møysommelig å bygge grunnlaget for nye demokratier.

Lars Egeland (SV) [22:35:18]: Sjøl om det er seint og det er høst ute, har jeg lyst til å si noe om strandsonen.

Tilgangen til natur, vann, strand – til rekreasjonsområder ved kysten – blir viktigere og viktigere etter hvert som mer av strandsonen bygges ned, og etter som befolkningen i pressområder, særlig på Østlandet, øker. Likevel ser vi fortsatt at tre av fire søknader om utbygging i 100-metersbeltet blir innvilget. Vi ser at allmennhetens tilgang til stranda blir mindre år for år – til tross for offentlige oppkjøp og til tross for et generelt forbud mot bygging i 100-metersbeltet.

Det er blitt en politisk besvergelse å si at nå må vi få en sterkere politikk for å ta vare på strandsonen. Sist vi hørte det, var da Hareide overtok som miljøvernminister. Det innebærer en erkjennelse av at det som til nå har vært gjort, ikke har vært bra nok. Men spørsmålet er jo hvor mange kilometer strandsone vi har råd til å miste mens vi venter.

Det er stor oppslutning i befolkningen for en mer restriktiv politikk når det gjelder strandsonen, også blant grunneiere og hytteeiere, som jo også ønsker å kunne gå tur uten å bli stoppet av gjerder.

Ikke minst fikk vi se hva folk mente i vår da Regjeringa ville selge Bolærne til Smiths Venner. Det var moro å samle protestunderskrifter da: Ingen sa nei, man hentet foreldre og unger og bestemødre og venner, sånn at alle skulle få skrive under. Her kom det fram mye oppsamlet raseri over herjinga med folks hevdvunne rettigheter og den økende utestenginga fra stranda, raseri over reduksjonen i tradisjonelle rettigheter i skjærgården, raseri over at man ville privatisere det som ble oppfattet som folkets eiendom. Det er å håpe at reaksjonene fra befolkningen ved Oslofjorden, og også fra lokalpolitikere fra alle partier i området, ble en kraftig vekker for Regjeringa.

Etter SVs mening trenger vi ikke bare en ny oppfordring til kommunene og fylkeskommunene om en strengere håndheving i strandsonen, vi trenger en plan for fri-

gjøring av strandsonen. En slik plan må inkludere en strengere lovgivning, stopp i dispensasjoner, styrket oppkjøp av friområder og, ikke minst, ikke flere salg av kystperler, slik Regjeringa ville med Bolærne.

Heidi Larssen (H) [22:38:13]: Jeg vet ikke helt om ordet «feig» er parlamentarisk, men jeg er fristet til å bruke det om Arbeiderpartiets leder, Jens Stoltenberg, som i replikkrunnen tidligere i dag sa at han vil «vente med pensjonsdebatten», og også om Carl I. Hagen, som nekter å se de utfordringene vi står overfor, da han i dag morges ønsket rausere pensjoner enn etter dagens regelverk og underslo at deres primærstandpunkt i Pensjonskommissjonen kun er en statlig minstepensjon. Dobbelkommunikasjon kan man kanskje også kalle det. Representantene Stoltenberg og Hagen forbauser meg når vi vet at vi studerer lenger, pensjonerer oss tidligere, føder færre barn, lever lenger – altså at det blir færre og færre yrkesaktive som skal betale for flere og flere pensjonister, som får høyere og høyere pensjon. En av mine medrepresentanter nekter å diskutere, og den andre lukker øynene.

Fra Høyres side er vi meget fornøyd med at Regjeringen nå i høst vil legge frem en melding om et mer bærekraftig og rettferdig pensjonssystem, og vi er ikke redd for å diskutere innholdet i det. Blant annet ønsker Høyre en større andel av innskuddsbasert, individuelt fundert pensjon enn det flertallet i Pensjonskommissjonen gikk inn for. Det hindret oss imidlertid ikke i å gå inn for det brede kompromisset i kommissjonen, hvor en av pilarene er at pensjonen i større grad enn i dag skal stå i forhold til livsinntekten. En annen pilar er å oppmuntre folk til å stå lenger i arbeid, og en tredje er å omgjøre oljefondet til et pensjonsfond, med større sammenheng mellom forpliktelser, fond og økonomisk utvikling.

Fremskrittspartiets primære standpunkt er at alle skal få en pensjon tilnærmet lik dagens minstepensjon. Pensjon utover det er det opp til den enkelte eller arbeidsgiver å ordne. Heller ikke et pensjonsfond jubler de over. Men ser ikke Fremskrittspartiet at også fremtidige generasjoner på denne måten kunne få nytte godt av vår felles formue? Jeg lurer også på hvorfor Fremskrittspartiet ikke vil være med på et bredt pensjonsforlik, slik at også fremtidige pensjonister blir sikret en ordnet økonomi og en pensjon de kan stole på blir utbetalt.

I Arbeiderpartiet er de som er imot forslagene fra Pensjonskommissjonen, på banen, men ikke de som er enige med nestleder Hill-Marta Solberg. Da blir det jo ikke noen debatt, og det blir ikke debatt uten alternativer. Og det er nå litt underlig at partiets leder ikke mener noe om vår tids viktigste spørsmål.

Presidenten: Representanten har helt rett i at ordet «feig» om en medrepresentant ikke er et akseptert parlamentarisk uttrykk, så nå har presidenten bidratt til å rette lede representanten på det området.

Svein Roald Hansen (A) [22:41:17]: Å vente med pensjonsdebatten til Regjeringen har lagt fram sin melding om saken, er vel snarere fornuftig enn feigt.

Newsweek hadde i sitt juli-nummer en reportasje om verdens beste land. Om de nordiske landenes suksess skriver bladet:

«De tok tre grunnleggende valg: De prioriterte utdanning. De satset på rettferdig fordeling, sosial sikkerhet, en felles skole og offentlig helsevesen. Og – de bygde opp en konkurransedyktig privat sektor.»

Mange hevdet, skriver Newsweek, at det høye skatteinivået ville knekke privat sektor, men det har ikke skjedd.

Statsministeren innledet debatten med at Regjeringen ville forsvare den norske velferdsmodellen med rettigheter og universelle ordninger. Debatten har vist at det er bred enighet om at det er verdiskapingen som må sikre velferden. Skal vi sikre verdiskapingen i et lengre perspektiv, trengs en langt mer aktiv næringspolitikk enn det denne Regjeringen fører. Skattelettelse er ikke det eneste saliggjørende, og langt fra tilstrekkelig.

Det som skiller Norge og andre nordiske land fra de fleste andre land, er at vi både har et høyere velferdsnivå, en større andel av befolkningen i arbeid og et høyere skatteinivå. Det er denne kombinasjonen som har ført oss til topps på FNs liste over verdens beste land å bo i.

Det vi hører fra Høyres talere i denne debatten, er at det viktigste for å sikre verdiskapingen er stadig nye milliarder i skattelettelse. Da glemmes sammenhengen mellom verdiskaping og godt utbygde velferdsordninger for alle som grunnlag for høy sysselsetting og derved høy verdiskaping.

Det er kvaliteten på våre felles velferdsordninger som sikrer høy yrkesdeltakelse, gjennom utdanning, gode helsetjenester, barnehagetilbud og foreldrepermisjoner, som gir muligheter for at alle kan delta i yrkeslivet. Det er denne sammenhengen som nå trues av Regjeringens prioritering av skattelettelse. Norsk økonomi er i vekst, men den er i for stor grad forbruksdrevet. Da kan ikke det rette svaret være enda flere milliarder i skattelettelse, som i hovedsak skal komme på personsiden.

Høyre gikk til valg på skatt og skole. Vi har fått skattelettelse. Men de som skal sikre en god skole og en god eldreomsorg, nemlig kommunene, får ikke endene til å møtes. Kommune etter kommune, uansett om de er Høyre-styrt, arbeiderpartistyrt, SV-styrt eller fremskrittspartistyrt, varsler om alvorlige nedskjæringer i sine tjenestetilbud neste år, fordi utgiftene vokser mer enn inntektene. Det burde bekymre Regjeringen langt mer enn det det gjør. For det er her en viktig bunnplanke i vårt velferdssamfunn for alvor begynner å svikte. Nye milliarder til økt privat forbruk kan ikke rette opp denne svikten.

Finn-Kristian Marthinsen (KrF) [22:44:24]: Hva er det vi mennesker til daglig er opptatt av? Jeg tror det er å ha det bra – med andre ord: trygghet i hverdagen. Denne tryggheten er det vi politikere skal legge til rette for med vedtak, lover og fordeling av fellesskapets goder. Det er dette trontalen beskrev på de mange områdene som virker inn på menneskelivet, fra unnfangelsen og til den naturlige død.

For Kristelig Folkeparti er alle menneskers liv en utfordring med hensyn til å bli sett, verdsatt og oppmuntret. Det krever aktiv solidaritet, nestekjærlighet og vilje til å dele.

Gjennom mine år her i Stortinget har jeg merket at det veldig lett blir slik at det jeg gjør eller arbeider for, kun gjelder andre, altså at det blir en viss distanse mellom meg og vedtaket for de andre. Slik er det selvsagt ikke. Vedtakene involverer også meg og mitt liv. Når vi snakker om solidaritet og vilje til å dele, spørres det selvsagt ikke bare om å fordele det som er til overs. Hva er jeg villig til å gi avkall på for at andre skal få det de ellers måtte være foruten?

Ofte peker vi indirekte på andre som bør bidra, og viser stor oppfinnsomhet og absolutt klarsyn med hensyn til hvem disse personer og bedrifter er. Med dette ønsker jeg å peke på det jeg tror er en sviktende grunnplanke i samfunnshuset, nemlig ideologisk verdiforankring for enkeltmennesker og fellesskap. Verdibevisshteten om fundamentet for vårt liv synes avtagende i takt med velstandsutviklingen. Det virker som en bekreftelse på ordtaket «nye vil ha mer». Misunnelse og jantelov er vekstområder. Det er svært betenkelig. Jeg er derfor glad for det trontalen uttrykte om de ikke-materielle forutsetningene for å ha det bra i dagliglivet.

Kristelig Folkeparti vil være en pådriver for å hindre at det materielle drukner den åndelige side ved menneskelivet. Når dette er sagt, vil jeg selvsagt føye til at trykningen i hverdag og helg også avhenger av mange andre faktorer, men dette har det vært mange innlegg om i løpet av debatten. Barnehager, kontantstøtte, skole, fritidsaktiviteter, arbeidsplasser, pensjonsordninger, sykehus, eldreomsorg og ytterligere annet, som politi, kriminalomsorg for øvrig og enda mer.

Det er viktig med alle ordninger, vesen og etater. Men jeg understreker i tillegg enkeltmenneskers ansvar for og forpliktelser til å yte bidrag til et solidarisk samfunn der det er godt å være medmenneske, enten vi er barn, ungdom, voksne eller eldre.

Eirin Faldet (A) [22:47:41]: Sonja Sjøli hadde en forherligelse av Regjeringens innsats for barn og unge, men på grunn av tiden fikk hun sikkert ikke med seg alt, så jeg skal prøve å bidra litt. Hun glemte nemlig å nevne at barn nå dessverre må slutte i skolefritidsordningen fordi den har blitt for dyr, og fordi mange foreldre rett og slett ikke ser seg økonomisk i stand til å ha barna sine der. Hun roste Regjeringen for at det nå behandles flere pasienter enn noensinne ved sykehusene, men glemte å fortelle at sykehusene faktisk foretar inngrep og sender pasientene så tidlig ut at behandlingen rett og slett overføres til kommunene, som denne høyreregjeringen heller ikke har vært særlig spandabel overfor. Kommunene får altså regningen.

Jan Tore Sanner sa at denne høyreregjeringen har maktet både å redusere skatter og å skape bedre velferd. Jeg er ikke så sikker på om alle arbeidsledige er enige i det. Jeg tror heller ikke moderniseringsministeren har hatt særlig god kontakt med arbeidstakerorganisasjone-

ne. Sannheten er at denne regjeringen har foretatt kraftige kutt i dagpengeordningen, nedprioritert arbeidsmarkedstiltak, svekket arbeidstakernes rettigheter og foretatt svekkelser i attføringsordningene. Kort sagt: Høyre ønsker et usolidarisk arbeidsliv. Vi får et mer brutalt arbeidsliv, der hensynet til arbeidsgiverne går foran hensynet til arbeidstakerne.

Statsråd Meyer provoserer fagbevegelsen ved å fortelle at arbeidstakerorganisasjonene ikke er villige til omorganisering. Si meg, er han ikke orientert? Omorganisering og effektivisering har foregått og rammet mange i mange år. Det har tidligere skjedd i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene, men dette opphørte under statsråd Norman og har ikke bedret seg under statsråd Meyer. Vi har i dag 301 214 uføretrygdede og 220 000 langtidssykemeldte. Har det streift denne regjeringen og Meyer at effektivisering og omorganisering fører til at vi får flere uføretrygdede?

Det er mye å bekymre seg for i verden. Og Regjeringen har mange bekymringer, det skjønner jeg. Men at denne trontalen skulle avstedkomme store bekymringer for hvordan Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet skal kunne regjere sammen, undrer meg, for vi husker alle hvordan Sem-erklæringen ble til.

Trine Skei Grande (V) [22:51:05]: Vi er ikke så bekymret, for vi tror ikke det kommer til å skje.

I dag må jeg si at jeg virkelig har begynt å glede meg til valgkampen. Valgkamp betyr vanligvis action å være med på, men med det alternativet vi skal diskutere mot, blir det mye action å se på også!

Jeg har vokst opp i rent senterpartiland, med et kommunestyre bestående av en del eldre herrer som ikke hadde så mange tanker, men de hadde odel på kommunestyreplassen sin. Hvis de hadde hørt innlegget til Inger Enger i dag, hadde de garantert kommet og gitt henne en stor klem, alle sammen. Men jeg kjenner en del SV-ere også, og jeg er helt sikker på at det innlegget må ha fått det til å koke i ganske mange sosialistiske adrenalinhjarter. Vi vet hvordan det blir når det sosialistiske adrenalinnet pipler fram. For maken til god, gammel senterpartipolitikk er det lenge siden jeg har hørt fra denne talerstolen. Så dette skal bli gøy.

Det andre som jeg syntes var veldig oppsiktsvekkende, var det svaret Jens Stoltenberg gav til Oddvard Nilsen i replikkunden. Det fikk det til å gispe i et Venstre-hjerte. Vi kan nemlig en del om det å være yngst i en søskenflokk. Når søsken skal leke, er det om å gjøre for at de ikke skal krangle, å lage regler så alle kan leke på lik linje. Søskenkrangel får man virkelig dyrket fram hvis det er slik at det alltid er den store som skal lage reglene for de andre.

Formuleringen om at hvis vi ikke blir enige med de andre, er alternativet en mindretallsregjering av Arbeiderpartiet, gjør det jo ganske klart at det er de store som skal lage reglene for de små. Og hvis de små ikke føyer seg til, skal de store leke alene. Det blir spennende å se hvordan man skal lage et samarbeid mellom tre partier, noe som noen av oss har lang erfaring med, hvis det er

regelen at det alltid er den store som skal få lov til å definere reglene for hvordan man skal leke sammen.

Per Ove Width (FrP) [22:53:33]: Trontalen var nærmest kjemisk fri for omtale av det norske forsvaret og inneholdt stort sett bare de vanlige frasene. Heller ikke under dagens debatt har Forsvaret vært noe spesielt omtalt. Det man da kan konstatere, er at Regjeringen viderefører nedbyggingen av Forsvaret, og det er det naturligvis ikke særlig hyggelig å bli minnet om.

Regjeringen har vært tidlig ute med å love norsk deltakelse i ulike militære operasjoner i utlandet. Ofte har dette vært oppdrag det har vært gode grunner til å delta i. I forbindelse med norske styrkers deltakelse i ulike utenlandsoperasjoner oppstår det dessverre fra tid til annen situasjoner som resulterer i at soldatene får psykiske skader. Med den utviklingen vi i dag ser i de konfliktområder hvor Norge bidrar med styrker, er det dessverre sannsynlig at det vil bli en økning i denne type skader i tiden framover. Vi vet av erfaring at det også fra tidligere utenlandsoperasjoner har vært behov for en langtidsoppfølging av denne type pasienter. Forsvaret har i så måte plikt til å gi hjelp til de tilbakevendte soldatene.

Bæreia, soldatenes eget rekonvalesentsenter, har i en årrekke vært et svært kjærkomment og nyttig tilbud til krigsveteraner både fra tidligere kriger og senere FN- og NATO-operasjoner. Slik finansieringen av Bæreia nå blir lagt fram fra Regjeringen, vil dette tilbudet bli revet bort fra denne store gruppen brukere – dette uten at brukerne får noen form for tilsvarende tilbud et annet sted. Regjeringen skylder sågar på at helsevesenets oppgave er å ta vare på dem som har senvirkninger fra krigsinnsats. Dette er i og for seg riktig, men det er respektløst ikke å opprettholde et så bredt tilbud som Bæreia til disse menneskene som har gitt så mye av seg selv for å sikre freden og demokratibyggingen.

Fremskrittspartiet vil se på alternative måter for å opprettholde et anstendig tilbud til våre krigsveteraner, både eldre og unge, slik at de kan fungere godt i det sivile samfunnet. Nedbygging og nedlegging av denne type tilbud til våre krigsveteraner må derfor ikke ha noe med Regjeringens nedbygging og rasjonalisering av Forsvaret å gjøre. Våre krigsveteraner beklager sterkt det som skjer. Det er ikke vanskelig å være enig.

Carl I. Hagen (FrP) [22:56:23]: Bare noen få kommentarer på slutten av trontaledebatten om to av de forslag som vi har tillatt oss å fremsette. Det første går på å etablere lukkede asylmottak, særlig for dem som har fått endelig avslag på sin asylsøknad. Det skal bli interessant å se hvordan Arbeiderpartiet forholder seg til dette forslaget, for tidligere i dag, i Dagsnytt kl. 12, uttalte Arbeiderpartiets innvandringspolitiske talskvinne, Signe Øye, følgende om asylsøkere som har fått avslag på sin søknad, og som ikke har noe sted å bo:

«Situasjonen er uholdbar. Dette er regjeringens ansvar og ikke kommunenes. Arbeiderpartiet fremmet i forrige uke et forslag om at det skal lages spesielle mottak for dem som har fått avslag, og som skal ut, men

som ikke kan sendes ut fordi det land hvor de hører hjemme, kommer fra, ikke vil ta dem imot. Der skal de få mat og tak over hodet, men ikke noe mer. De må være i mottak til man finner en løsning på situasjonen. Det må også arbeides aktivt mot de land som de skal tilbake til.»

Dette sier Arbeiderpartiets talskvinne når det gjelder innvandringspolitikken. Det hun gir uttrykk for, er nesten ordrett det samme som står i vårt forslag nr. 1. Det skal bli spennende å se om det fra Arbeiderpartiets side vil skje en oppfølging av det talskvinnen sier i nyhetsmeldingene, eller om det som vanlig, eller som vi har hatt eksempler på før, er slik at man sier en ting utad, og så følger man det ikke opp i stortingsalen.

Når det gjelder vårt forslag nr. 3, om å sikre kommunene det inntektsgrunnlaget som de har basert sine budsjetter på, vet vi at det kan gjøres på forskjellige måter, gjennom nysalderingen eller gjennom egen tilleggsbevilgning. Det er for oss underordnet. Det viktigste for oss er at Stortinget slår fast at kommunene vil få slik kompensasjon, slik at de ikke setter i verk eventuelt nødvendige innstrammings tiltak, oppsigelser, i sin tjenesteproduksjon, som de kanskje ellers ville gjøre.

Ellers har det vært en interessant trontaledebatt. Vi kommer vel til å ha mange, mange runder. Når det gjelder det regjeringsalternativet som fremkommer på sosialistisk side, må jeg innrømme at det på en måte faktisk kunne vært interessant å få et slikt flertall for å ha fornøyelsen av å se hvorledes de forhandlingene skulle gå, hvorledes en slik regjering skulle greie å oppføre seg. Dessverre er det et eksperiment som ikke vil være til landets fordel, så jeg kommer vel ikke til å arbeide for at det skulle bli et slikt flertall, men tvert om det motsatte. Men det er nesten litt fristende, for etter å ha hørt Senterpartiets, Arbeiderpartiets og SVs parlamentariske ledere i dag og i andre debatter, ville det vært meget interessant bare sånn for studiets skyld å se hvordan det ville gå.

Oddvard Nilsen (H) [22:59:32]: Trontalen er på en måte opposisjonens debatt. Selve debattopplegget i denne salen i dag bærer bud om det. Derfor hadde man kanskje forventet at dette annonserte regjeringsalternativet – Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – ville fremstå med noe politikk som var felles. Det har vært helt fraværende i denne debatten. Hver gang man har nærmet seg den problemstillingen, har man fått til svar at det er krevende, men der stoppet det. Nå skal det riktignok sies at innledningsvis var det faktisk en antydning til likt temavalg. Representanten Stoltenberg valgte en utenrikspolitisk antydning i sitt innlegg, det samme gjorde Kristin Halvorsen. Men der ligger også den enorme forskjellen. Representanten Stoltenberg påpekte hva som har vært den lange linjen i norsk utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk, nemlig at vi også tar ansvar, deltar og er med. Kristin Halvorsens innlegg bar kun bud om én ting: melde seg ut, stå fritt. Det er en helt ny linje i norsk politikk. Det er et hav, det er et gap mellom de to standpunktene.

Stoltenberg sa i sitt svar til meg at hvis det ikke ble som Arbeiderpartiet ville, ville de danne regjering alene.

Da har jeg et konkret spørsmål til Kristin Halvorsen. I Kristin Halvorsens partiprogram står at de skal melde Norge ut av NATO. Jeg vet at SV ble dannet i 1961 på bakgrunn av nettopp motstand mot NATO og sikkerhetspolitikken. Mitt spørsmål til Kristin Halvorsen er: Er hun villig til å oppgi også det standpunktet, som jeg oppfatter som sjelen i SV, for å få regjeringssamarbeid sammen med Arbeiderpartiet? Nå er hun i salen. Nå kan hun svare. Vil hun fremme et slikt forslag, eller vil hun ikke fremme et slikt forslag?

Jens Stoltenberg (A) [23:01:48]: Først kort til forslagene: Arbeiderpartiet har en lang og god tradisjon for ikke å stemme for forslag som fremmes i salen. Vi mener at forslag trenger en helt annen type behandling, ikke nødvendigvis fordi vi er uenig i dem, men simpelthen fordi vi mener at det å ta opp forslag i salen er en gal behandlingsform med mindre det er helt særskilte grunner som taler for å ta dem direkte i salen, og det er det ikke i disse tilfellene. Dette er saker som det er helt mulig å ta i forbindelse med f.eks. statsbudsjettet, hvor vi skal behandle bevilgninger til asylmottak og behov for forsterkede mottak, spesialmottak og andre ting. Spørsmålet om kampen mot arbeidsløshet er det helt naturlig å ta i forbindelse med statsbudsjettet, og spørsmålet om kommunøkonomien kan tas enten i statsbudsjettet eller i nysalderingen. Så når vi stemmer mot forslagene, er det ikke nødvendigvis fordi vi er uenig i realiteten i alle forslagene, men simpelthen fordi vi er imot denne måten å behandle forslag på, og det er vi enten vi er i posisjon eller opposisjon. Så det er en kort begrunnelse for hvorfor vi stemmer mot forslagene.

Når det så gjelder regjeringalternativet, vil jeg si følgende: For det første er det slik at man fra regjeringspartiens side bør være veldig varsom. Kristelig Folkeparti gikk til valg på et helt annet regjeringalternativ enn det regjeringalternativet de havnet i. Vi annonserer i hvert fall tydelig på forhånd hva vi vil arbeide for og søke å få til.

Det andre er at man ikke var i nærheten av å presentere noen felles politikk for denne regjeringen før valget. Det var faktisk Carl I. Hagen som måtte hjelpe dem å peke ut statsminister. De greide ikke engang å bli enige om det.

Det vi gjør, er å gå til valg på våre programmer, og så går vi til valg på en klar viljeserklæring om å forhandle oss fram til en felles plattform. Jeg har god tro på at vi skal få til det, fordi disse partiene, på tross av at vi er uenige om en del enkeltsaker, er enige om det aller viktigste, nemlig at vi må stanse høyredreiningen i det norske samfunnet, hvor man fører en politikk som går i gal retning på veldig mange områder, og hvor man mener at det er riktig å bruke de store pengene, de tallfestede løftene, på lavere skatt, mest til dem som har mest fra før, dokumentert tydelig i skattemeldingen, framfor å bruke disse pengene på å sikre pensjon, eldreomsorg, skole og kampen mot ledighet. Det er en stor og viktig ideologisk forskjell, og jeg har god tro på at vi kommer til å forhandle oss fram til et godt flertallsgrunnlag.

Det tredje er at selv når disse tre regjeringspartiene, som de siste ukene har avslørt at de er uenige om flyktningpolitikken og om energipolitikken – vi hørte at energiministeren var glad, og at miljøministeren og statsministeren var skuffet, når det nå kom et gasskraftverk – og uenige også om viktige deler av europapolitikken og norske bidrag med styrker til en framtidig europahær, har greid å bli enige om et eller annet mer eller mindre skjørt kompromiss, så er det fortsatt uklart hva slags politikk landet får, for da skal de forhandle med Stortinget. Men hvis vi blir enige om et grunnlag som kan vare i fire år, har vi et avklart flertallsgrunnlag i fire år. Jeg mener at vi kommer til å vise både gjennom valget og valgresultatet og forhandlingene at det er mulig å stable på bena et varig flertallsalternativ til dagens svake mindretallsregjering.

Marit Arnstad (Sp) [23:05:16]: Helt kort til de forslag som Fremskrittspartiet har lagt fram under dagens debatt: Senterpartiet kommer til å støtte både forslag nr. 2 og forslag nr. 3. Vi synes dette er viktige forslag. Når det gjelder forslag nr. 3, er det jo slik at det som er avgjørende for handlefriheten til kommunene, er kommunenes driftsresultat. Det er det som avgjør hvilken handlefrihet de har. Høyres forsøk på å skape den forestilling at den økningen de nå gir i frie inntekter, på en måte skulle demme opp for den svikt kommunene har hatt i skatteinntekter, ikke bare så langt i år, men også i fjor, er sjølsagt helt feil i forhold til det folk ute opplever. Det er mulig at kommunalministeren mener at det som skjer i kommunene, overhodet ikke er noe problem. Det merkelige er at nesten alle av hennes egne partifeller som har ansvar lokalt, mener at det er problematisk, og likeså de lokalt folkevalgte fra Kristelig Folkeparti og Venstre.

Ellers må jeg si at Høyres omsorg for et mulig regjeringalternativ bestående av Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV nesten er rørende. Det har vært atskillige innlegg her i dag om det. Det er mulig at det er komfortabelt og bekvemt, så slipper Høyre å snakke for mye om egen politikk. Men det er ikke så vanskelig som Oddvard Nilssen vil ha det til å se ut som. Hvorfor i alle dager skulle Arbeiderpartiet, Senterpartiet eller SV legge fram noen felles erklæring før valget? Vi går da til valg som sjølstendige partier, på de partiprogrammene som våre landsmøter vedtar, akkurat som Høyre og Kristelig Folkeparti gjorde før valget i 2001. Kristelig Folkeparti gikk endog etter valget inn i et helt annet alternativ enn det de gikk til valg på, det de fortalte velgerne at de skulle gå inn i. Forhandlingene etter valget i 2001 var heller ikke så enkle. Det var ikke gitt at Høyre og Kristelig Folkeparti skulle komme i land i forhold til de forhandlingene. Nei, tvert imot. Det ble et brudd – ble det ikke det? – som varte en dag eller to, helt til Carl I. Hagen kom og sa fra om at her må det bli en regjering, dere har vær så god å sette dere igjen. Slik var det den regjeringen kom til. Det er klart at enhver forhandling mellom partier som har ulike politiske målsettinger, er krevende. Slik var det i 2001 mellom Høyre og Kristelig Folkeparti. Slik kommer det til å bli i en regjering som eventuelt blir dan-

net etter neste valg. Men jeg kan ikke se at det er så veldig vanskelig. Det er nokså enkelt. Vi gjør slik som Kristelig Folkeparti og Høyre gjorde før forrige valg. Vi går til valg som sjølstendige partier, på de program som våre landsmøter vedtar. Så vil styrkeforholdet partiene imellom etter valget avgjøre om det blir forhandlinger, og hvordan forhandlingene blir.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [23:08:17]:

Dette er jo den siste trontaledebatten før neste stortingsvalg, og det er naturlig at det blir en belysning av regjeringsalternativer. Nå har jeg hørt Kristin Halvorsen før i dag si i mediene at det at en er opptatt av alternativer til den sittende regjering, betyr at en allerede har gitt opp å vinne valget, og hun vil gjerne ta en debatt om et alternativ. Det er jo selvsagt et forsøk på å hindre en slik debatt, men det skal hun ikke lykkes med, så naive er vi ikke.

Det er god grunn til å rette søkelyset mot alternativet, og det burde alternativet selv være glad for. Og grunnen til at det skjer, er jo ikke at vi forlanger et detaljert program fra en alternativ regjering før valget, det har jeg respekt for at en vil utforme etterpå. Grunnen er at disse tre partiene som vil dannet et alternativ, er fundamentalt uenige i grunnleggende spørsmål som bl.a. har å gjøre med landets forsvars- og utenrikspolitikk, med den økonomiske politikken og med næringspolitikk. Og da burde en få en antydning om hva en vil stå for.

Oddvard Nilsen hadde en betimelig utfordring til SV. Partiet ble dannet bl.a. ut fra motstanden mot NATO. Men jeg ser at SV og Kristin Halvorsen nå har blitt så ivrige etter å komme inn i regjeringskontorene at jeg tror de kommer til å gi opp NATO-motstanden etter relativt få minutter i regjeringsforhandlinger. Kan ikke SV like godt si det nå? Den motstanden har en i praksis gitt opp. Det er det samme med EØS-avtalen. Det vil kanskje ta 20 minutter i regjeringsforhandlingene, så har man gitt opp det også. Kan en ikke like godt si det nå? For dette blir jo resultatet. Eller blir det ikke det?

Jeg har også sett i Aftenposten nylig at selv motstanden i SV mot forurensende gasskraftverk ikke lenger er sikker hvis en skal inn i en regjering. Og Arbeiderpartiet er jo den ivrigste forkjemperen for å få flest mulig forurensende gasskraftverk fortrest mulig. Men SV stiller ingen ultimative krav, ei heller på det. Dette er så fundamentale spørsmål at det er behov for å få en avklaring. Forskjellen mellom dette alternativet og den sittende samarbeidsregjering er jo at vi i tre år har bevist at vi kan føre en felles politikk fra dag til dag og fra time til time. Vi har jo vist det. Men alternativet gjør ikke forsøk engang. Stoltenberg har ikke gjort det minste forsøk, annet enn å snakke om at han vil ha et alternativ til disse fryktelige høyrekreftene. Så sier han at man må ha en flertallsregjering, for en mindretallsregjering er så ille. I neste øyeblikk sier Stoltenberg at det kan kanskje like gjerne bli en mindretallsregjering. Han undergraver jo flertallsalternativet som han har argumentert for i månedvis. Dette er veldig interessant. Det er også interessant at disse tre partiene i noen spørsmål angriper Samarbeidsre-

gjeringen fra to vidt forskjellige kanter. Når det gjelder vern, vil SV ha mer, og Senterpartiet vil ha mye mindre. Og når det gjelder tomtefesteloven, vil Arbeiderpartiet styrke tomtefesterne, mens Senterpartiet vil styrke grunneierne. Altså stikk motsatte standpunkt. Så dette kunne det vært veldig nyttig å få en nærmere avklaring av.

Kristin Halvorsen (SV) [23:11:50]: Jeg må si at jeg nyter denne oppmerksomheten i fulle drag. Jeg har nemlig vært med såpass lenge at jeg også har opplevd den situasjonen at SV har måttet slåss om å få litt oppmerksomhet. Så nå har jeg egentlig bare tenkt å stå her og vente til nye angrep kommer fra statsministeren. – Nei, jeg har tenkt å svare litt.

Den angrepsmåten som denne regjeringen nå legger opp til i forhold til det som er alternativet, er i stor grad preget av at man ikke vet hvilket bein man skal stå på. I det ene øyeblikket er SV så langt ute på venstresiden at det er helt umulig for noen andre partier å forholde seg til det. Ta spørsmålet om norsk NATO-medlemskap. Det er mulig at SV fremmet et forslag om det sist gang helt på begynnelsen av 1970-tallet. Men så lenge jeg har sittet på Stortinget, har SV aldri lagt fram et protestforslag om at Norge skal melde seg ut av NATO. Det vi derimot har gjort, er å sette store spørsmålstegn ved den strategien som NATO har når det gjelder førstebruk av atomvåpen, og ved mange vesentlige sider av norsk forsvarspolitikk som betydelige deler av Kristelig Folkepartis medlemmer vil være enig i at det settes spørsmålstegn ved – og mange andre i det norske samfunnet også. Det som er farlig for Kristelig Folkeparti, er at det kan finnes et alternativ når det gjelder utenrikspolitikk, der man ikke vil være like lojal i forhold til å følge USA i tykt og tynt som denne regjeringen er så lenge Jan Petersen er utenriksminister. Det er faktisk ganske mange mennesker som ønsker at Norge skal ha en mye tydeligere stemme i internasjonal politikk.

Når det gjelder spørsmålet om Norges EØS-tilknytning, har vi vært innom det både i denne debatten og tidligere. Svært mange mennesker setter spørsmålstegn ved en EØS-avtale som har blitt mye mer statisk enn det som var forutsetningen. Og det er langt inn i Kristelig Folkeparti et mye større ønske om å ha en mer fleksibel holdning til dette. Vi har sammen med Senterpartiet i denne salen tidligere foreslått at vi skal utrede alternative måter å være tilknyttet EU på. Det er heller ikke spesielt outrert.

Det jeg nyter med denne situasjonen, er at denne regjeringen nå ikke greier å legge fram et eneste forslag som kan gi hjertebank, muligens med unntak for de indre høyrekretser. For øvrig er det ikke noe prosjekt, ingenting Kristelig Folkeparti ønsker å oppnå, annet enn å prøve å bagatellisere hvor store skatteletter de har lovet for neste fireårsperiode. Og det er en politisk fattigdom som denne regjeringen går til valg på. Derfor tar jeg det som et veldig godt tegn at det er så mye oppmerksomhet rundt oss. Det har jeg tenkt å nyte i tiden som kommer, også.

Jens Stoltenberg (A) [23:15:11]: Jeg hører at Kjell Magne Bondevik gjerne vil fortsette denne debatten, og

(Stoltenberg)

det er helt utmerket for meg. For problemet til Kjell Magne Bondevik er at han ikke er i nærheten av det som er hovedproblemstillingen, nemlig at Arbeiderpartiet går til valg på å forsøke å få til en flertallsregjering. Kristelig Folkeparti går til valg på en fortsatt mindretallsregjering. Den store forskjellen er at har du flertall, så har du flertall. Da får du gjennomført politikken din, da kan du gjøre store helhetlige grep gjennom en politikk som varer i fire år. Da kan du sette deg noen mål og være trygg på at dem kan du faktisk nå, for du har et flertall bak deg i Stortinget. Det er selvsagt mer krevende å forhandle fram et politisk grunnlag for et flertall enn det er å forhandle fram et grunnlag for et mindretall. Problemet er at når mindretallet er blitt enige, så gjenstår det fortsatt å skaffe flertall. Det er det som er den store forskjellen mellom det vi ønsker å få til, og det denne regjeringen har som ambisjon. Den har ikke engang ambisjon om å få til et flertallsgrunnlag. Den dagen denne regjeringen setter seg ned med Carl I. Hagen og begynner å forsøke å forhandle fram et helhetlig, varig flertallsgrunnlag, da sammenligner vi likt med likt.

Arbeiderpartiet alene hadde jo en oppslutning ved forrige kommunevalg og er på en meningsmåling større enn de tre regjeringspartienes til sammen. Men vårt mål er altså ikke å lage en mindretallsregjering, vårt mål er å lage en flertallsregjering, og det var ikke Bondevik i nærheten av å kommentere eller forholde seg til i sitt innlegg.

Det andre er at Bondevik skal være veldig forsiktig, for han sitter altså og leder en regjering han ikke var for før valget i 2001, og som han ikke fortalte velgerne om før valget i 2001. Da skal han være varsom med å kreve at andre skal fortelle i detalj. Vi har en målsetting og en viljeserklæring om å få til en flertallsregjering. Det forteller vi helt tydelig om.

Det tredje er gasskraftverk. Vel, jeg forstår ikke lenger hva denne regjeringen mener om gasskraftverk. For det første mener den åpenbart to forskjellige ting, for energiministeren er glad og statsministeren er skuffet når det skal bygges gasskraftverk i Norge. Det er punkt én. Punkt to er at Kjell Magne Bondevik åpenbart synes det er helt i orden med gasskraftverk på Melkøya. Der bygges det et svært gasskraftverk som produserer kraft, med gass inn og elektroner ut. Det er han for, det har han gitt skattelette, det synes han er kjempefint. Når de bygger et absolutt maken gasskraftverk på Kårstø, da er han plutselig veldig imot det, da er det et stort moralsk problem. Det er en veldig fleksibel miljømoral som gjør at du godtar gasskraftverk på Melkøya, men ikke på Kårstø, spesielt når du godtar begge deler, men altså åpenbart med litt ulik entusiasme. Så denne regjeringen har veldig store problemer med prinsipiell, helhetlig tenkning i miljøpolitikken.

Vi sier ja til bruk av gass forutsatt at det skjer innenfor Kyoto-avtalen innenfor et kvotesystem. Da er det det avgjørende, at vi respekterer våre internasjonale miljøforpliktelser, ikke om gasskraftverket ligger utenfor Hammerfest eller ved Kårstø.

Presidenten: Presidenten benytter anledningen til å minne om at all tale skal rettes til presidenten, ikke direkte

til de enkelte representanter, og at statsministeren bør omtales som statsminister.

Per Sandberg (FrP) [23:18:18]: Debatten får temperatur på slutten. Men årsaken til at jeg bad om ordet, var det Jens Stoltenberg hadde i sitt forrige innlegg, da han skulle forklare seg bort fra hvorfor Arbeiderpartiet ikke kunne stemme for forslaget de var for i en trontaledebatt, eller i salen, som Stoltenberg sa. Det er det jo interessant å merke seg, for i dag har det vært oppe en rekke representanter fra Arbeiderpartiet, og det eneste de har vært opptatt av, har vært kommuneøkonomien. Til dels har Fremskrittspartiet og regjeringspartiene fått hard medfart av disse representantene fordi vi ikke har villet ta ansvar for kommuneøkonomien. Og her har Arbeiderpartiet én mulighet. Muligheten ligger på bordet nå. Den muligheten trenger ikke å være til stede når statsbudsjettet skal behandles. Derfor er det veldig interessant å registrere at Arbeiderpartiet sannsynligvis vil stemme ned dette forslaget, og vil da ikke ha noen som helst troverdighet i forhold til å klage på økonomien i kommunesektoren i 2005 eller i årene framover.

Det er også interessant i forhold til forslaget om lukkede mottak, for det er rett og slett en reprise fra Arbeiderpartiets utvalg som kom med en innstilling til sitt parti for ikke så lenge siden, hvor de innstilte på en rekke forslag som var i tråd med Fremskrittspartiets politikk, men som landsstyret en uke etterpå i sin helhet stemte ned. Og når da talskvinnen representanten Signe Øye i dag igjen i media går klart og tydelig ut og sier at Arbeiderpartiet ønsker seg mottak på linje med det Fremskrittspartiet har foreslått og foreslår i kveld, og man bare noen timer senere presterer å stemme ned det forslaget, så håper jeg virkelig at presse og andre medier merker seg den måten Arbeiderpartiet opptrer på i forskjellige debatter nå, der de sier én ting og handler motsatt. Det har også denne debatten i dag vært et klart signal om. Arbeiderpartiet snakker forskjellig, ut fra hvilket standpunkt de har, og hvilken komite de måtte representere.

Men det gleder meg at vi får avslørt Arbeiderpartiet en gang for alle. Det som egentlig ligger i forslagene fra Fremskrittspartiet her nå, er jo, som representanten Hagen sa, at her kan vi avklare prinsippene. Vil vi gi mer penger til kommunene, vil vi opprette lukkede mottak, vil vi ha en plan for å redusere arbeidsledigheten, så kan vi ta prinsippvedtakene her nå, og så kan vi komme tilbake i senere saker i innværende år for å iverksette forslagene i sin helhet.

Oddvard Nilsen (H) [23:21:30]: Først til representanten Arnstad angående det å snakke om vårt alternativ. Jeg synes ikke vi har gjort noe annet i hele dag. Samarbeidsregjeringen og representantene fra regjeringspartiene har snakket om vår egen politikk og lagt den frem så godt vi kan. Det er faktisk motparten – for det er jo et erklært alternativ – som ikke har lagt frem et fnugg av enhet knyttet til politikken. Det er riktig nok ingen som forventer at de som står bak det alternativet, skal legge frem hele programerklæringen sin. Nei, nei, nei – men det

kunne kanskje være noen områder hvor man kunne peke på en annen politikk enn den Regjeringen har, og hvor man står samlet. Det er helt borte.

Jeg vet ikke hvordan jeg skal tolke representanten Halvorsens svar om NATO til meg. I Høyre er det slik at når vi lager våre partiprogrammer til stortingsvalget, så er det en meget seriøs prosess. Og det er slik at det som er vedtatt på landsmøtet, er det forpliktende for stortingsgruppen å gjennomføre. Jeg regner med det er akkurat den samme prosessen i SV. SV har da vitterlig for inneværende stortings valgprogram vedtatt på landsmøtet at Norge skal meldes ut av NATO. Det er viktig for meg å få sagt dette, for hvis det er slik at Kristin Halvorsen her og nå har lagt en programformulering død og maktesløs, og her sier at det ikke kommer noe forslag fra SV om å melde Norge ut av NATO, ja, da er det en parallell til Solheim, som i et TV-program omtrent kullkastet hele SVs program i løpet av to minutter. Er det slik det foregår i SV? Er det virkelig slik respekt man har for et landsmøte? Er det slik respekt man har for en programformulering, at man her bare sier at nei, den har vi ikke fremmet og har ikke tenkt å fremme i det hele tatt? Jeg kjenner usedvanlig mange SV-folk som er utrolig opptatt av nettopp det spørsmålet. Så spørsmålet til Kristin Halvorsen er: Har hun belegg for dette i partiet sitt?

Statsråd Erna Solberg [23:23:50]: Det er åpenbart at Arbeiderpartiet særlig føler ubehag ved å skulle gå inn i den diskusjonen de selv har satt på dagsordenen, som Jens Stoltenberg satte på dagsordenen da han sa at de skulle gjøre det historiske grepet sitt, nemlig å gå inn i en flertallsregjering med to andre partier. Det har Jens Stoltenberg nå snakket til og fra om i over et år, men han vil ikke gå lenger enn til å snakke om «flertallsregjering» og om hvor fint det er ikke å måtte gjøre kompromisser i Stortinget. Men han vil ikke gi innsyn i hvilke kompromisser han er villig til å gjøre internt i den flertallsregjeringen.

Det interessante er at dette er helt forskjellig fra det som var bakgrunnen for denne regjeringens etablering. Ingen av partiene som i dag sitter i regjering, gikk til valg på at vi kom til å ha et enhetlig regjeringalternativ. Høyre gikk til valg på at vi ønsket det regjeringalternativet som nå er fremkommet. Vi var veldig klar over at de to andre partiene hadde et annet primærvalg som utgangspunkt. Det var derfor helt unaturlig for oss å si hva vi kunne kompromisse om i den forbindelse.

Men det som Jens Stoltenberg har gjort til det viktigste temaet for Arbeiderpartiet i et år nå og sannsynligvis det neste året, er at han har et nytt konsept som skal skape ro og fred i Det politiske Norge. Men hva innholdet i dette er, vil han ikke si noe om. Og vi har altså i løpet av ganske få debatter utenfor denne salen og senest i dag opplevd at forskjellige partier som inngår i dette kompromisset, i dette flertallsalternativet som skal skape ro og fred i det norske politiske liv, har nedlagt veto mot hverandres politikk. Den ene av de to tingene man er enige om i dette alternativet, er at man er imot Regjeringen og vil ha den fjernet, og den andre er at man vil bruke mer

penger på alle mulige steder i offentlige budsjetter. Alt som dreier seg om strukturpolitikk, alt som dreier seg om energipolitikk, og alt som dreier seg om finans- og pengepolitikk og utenrikspolitikk, har man svært uavklarte svar på.

Og da synes jeg det er rart, så lenge dette på en måte er representanten Jens Stoltenbergs bidrag til liksom å skulle lage ro og fred i det norske politiske liv, at man ikke i løpet av det neste året har tenkt å avklare hvor samarbeidet på kjerneområder er. Jeg synes at vi som politikere skal vise hvor prioriteringene våre ligger. Når man gjør flertallsalternativet til hovedsaken, må velgerne også få vite noe om innholdet i løpet av det neste året. Hvis ikke blir det bare et mantra som ingen kommer til å kunne feste lit til, og hvor vi andre bare kommer til å sitte med spørsmål om hva resultatet blir.

Det er ingen tvil om at det er vanskelig å samarbeide med flere partier. Det er ingen tvil om at vi alle gjør kompromisser, og de kompromissene kan av og til være vanskelige å forklare for *alle* partier. Det er ikke bare Kristelig Folkeparti som har hatt litt problemer i vår regjering, det hender jeg også har det. Men det jeg synes er rart, er at vi altså skal leve i to og et halvt år med dette som politisk tema, uten å høre noe om innholdet.

Jon Lilletun (KrF) [23:27:10]: Fyrst til forslaga frå Carl I. Hagen og Framstegspartiet. Regjeringspartia røystar prinsipielt imot forslag i trontaledebatten. Vi meiner at forslag av slike dimensjonar skal saksbehandlast.

Og akkurat her har eg nok eit visst behov for å ta i forsvaret og Arbeidarpartiet. Eg er ikkje i tvil om at dei kjem til å komme tilbake med forslag på desse områda, men dei er ryddige i høve til at forslag faktisk skal ha ei saksbehandling.

Så til denne debatten. Ein er jo i tvil om ein skal ta ordet, for ein veit ikkje riktig kva som medverkar mest til Kristin Halvorsen si nyting, om det er at vi held på lengst mogleg, eller om det er at vi teier still om det. Men eg må seie at det er nødvendig for SV å svare på det spørsmålet som Oddvard Nilsen har stilt, kva ein vil gjere i forhold til NATO. Vi har alle programpostar som vi veit vi ikkje har særleg sjanse til å få vedteke i sitjande storting, men som vi faktisk har lovt veljarane skal prøvast kvar einaste stortingsperiode. Difor bør det nok avklarast.

Men så til sjølve debattforma. Statsministeren hadde eit perspektivrikt innlegg i dag som gjekk på bevaring og fornying av velferdssamfunnet. Det møtte òg den kritikken som har vore eit års tid, at denne regjeringa fører ein politikk som set velferdssamfunnet i fare. Da hadde eg venta at ein faktisk responderte på det innlegget, som drog opp både dei historiske perspektiva og framtidsperspektiva, kva vi skulle ta vare på av elementære, grunnleggjande ting, og kva som måtte fornyast. Nei, det gjer ein ikkje, ein snakkar om alle andre ting. Vi i denne salen er dessverre ikkje i stand til å føre dei framtidssretta debattane ut frå eit så perspektivrikt innlegg som vi fekk her i dag. Det beklagar eg.

Det er vanskeleg å verte samde om ein brei politikk, ein fleirtalspolitikk, i eit så fragmentert politisk system

som vi har. Men vi har altså klart det i to og eit halvt år, trass i at vi gjekk til val på eit anna alternativ. Veljarane sa nei til det alternativet, dessverre. Men vi har altså klart det, og vi har snudd pessimisme til optimisme. Eg synest at det difor ikkje er grunn for representanten Stoltenberg til å harselere. Og eg veit òg godt at representanten Stoltenberg er ein klok og intelligent mann. Han veit jo at det statsministeren seier om gasskraftverk, har ei veldig naturleg forklaring, ut frå eit kompromiss på Sem – ikkje det at statsministeren har endra holdning til gasskraftverk (presidentens klubbar), men ein har faktisk inngått eit kompromiss. Og det lover eg (presidentens klubbar igjen): Om Stoltenberg skulle få lov til å danne regjering – noko eg ikkje ønskjer – skal vi nok få lov til å komme tilbake til ting han òg har måtta kompromisse om.

Eg er lei for at det vart ti sekund over, president.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [23:30:36]:

Når SVs parlamentariske leder får grunnleggende spørsmål, svarer hun bare med at hun nyter situasjonen, og så gjør hun ikke et eneste forsøk på å svare. Det går ikke – i de elleve månedene som er igjen til valget. En kan ikke bare stå her og si at en nyter det, og så skli unna.

Nå skjønner vi at SVs program ikke er så veldig alvorlig ment når det gjelder NATO, for det har en ikke tatt opp forslag om på mange stortingsperioder. Og EØS-programposten er sikkert heller ikke så veldig alvorlig ment. Det er det jo interessant å få vite. Derfor tror jeg at jeg får rett i min spådom om at dette blir gitt opp etter noen få minutter i regjeringsforhandlinger. Men da kan jo SV si det nå: En har gitt opp motstanden mot NATO, en har gitt opp motstanden mot EØS-avtalen. Og det er jo interessant, for SV ble jo dannet i opposisjon mot Arbeiderpartiets utenrikspolitikk. Og nå skal de samarbeide om den. Kanskje Kristin Halvorsen skal sitte i Utenriksdepartementet og føre den utenrikspolitikken som hun har vært i opposisjon mot. Det skal bli spennende. Det kunne være interessant med noen avklaringer av de helt fundamentale spørsmål.

Så sier Stoltenberg at Arbeiderpartiet går til valg på en flertallsregjering, og at statsministeren ikke var i nærheten av å kommentere det. Jo, det har jeg da vitterlig kommentert. Jeg har nettopp derfor bedt om en avklaring av noen grunnleggende hovedlinjer for en slik flertallsregjering. Men det interessante er at like etter at Stoltenberg har argumentert mot mindretallsregjering, sier han: Ja, det kan godt hende jeg danner en mindretallsregjering. Så det som har vært så helt håpløst, er like etterpå helt greit og veldig bra. Dette henger selvsagt ikke i hop. Han undergraver sin egen argumentasjon.

Så sier Kristin Halvorsen at Kristelig Folkeparti ikke har noe å kjempe for i denne regjering. Jo, sannelig! Vi har kjempet fram en mer offensiv miljøpolitikk enn det arbeiderpartiregjeringen hadde – som Kristin Halvorsen for øvrig skal samarbeide med. Vi har kjempet fram en bedre familiepolitikk med valgfrihet enn det vi får med en sosialistisk regjering. Vi har kjempet fram en plan for å bekjempe fattigdom i Norge, i tillegg til at vi har økt bistanden mer enn på mange år, og brakt Norge tilbake i

verdenstoppen – Arbeiderpartiet brakte oss nedover på den listen. Vi kjemper for frivillig sektor og har bedret arbeidsvilkårene for den. Og jeg brukte hele mitt innlegg i dag til å understreke at vi kjemper for å trygge velferden. Da må vi også fornye velferdsordningene, bl.a. gjennom en pensjonsreform og gjennom en reform for å se arbeid, trygd og sosiale ordninger mer i sammenheng. Det hadde jeg håpet på en respons på. Og jeg er litt usikker etter denne debatten på om opposisjonen når det kommer til stykket, er villig til å ta disse nødvendige reformene. Men jeg gir opposisjonen mer tid og håper at det vil være mulig når vi kommer til de konkrete sakene.

Norge er for fjerde år på rad av FN kåret til verdens beste land å bo i. Det sier litt om den velferden vi har opparbeidet. Jeg er ikke sikker på at det kommer til å lyde slik på onsdag, når statsbudsjettet legges fram, for noen ganger har det virket som om vi er satt tilbake og nærmest er blitt et utviklingsland når budsjettet tidligere har blitt lagt fram. Men vi får kanskje på slutten av debatten minne om det faktum at Norge av FN fire år på rad, altså i hele denne samarbeidsregjeringens periode, er kåret til verdens beste land å bo i. Det er det mange som har æren for.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [23:34:02]: Jeg registrerer representanten Per Sandbergs nye bekymringer for kommuneøkonomien.

De fleste i denne salen vil huske at Fremskrittspartiet i flere år har inngått budsjettforlik med regjeringspartiene. Jeg kan ikke si at det har vært inntrykket av en hard kamp for å styrke kommuneøkonomien som har preget de budsjettforlikene, snarere tvert imot. I fjor høst ble det inngått budsjettforlik med Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiets budsjett inneholdt 3–3,5 milliarder kr i styrking av de frie inntektene. Det ble tilslutning til mellom 2 og 2,5 milliarder kr i styrking – nå snart en vesentlig årsak til at problemene i kommuneøkonomien ikke har blitt enda større enn de nå er.

Men vi har jo nettopp vedtatt Regjeringens opplegg for kommuneøkonomien for 2005. Og hva skjer så der? Jo, Regjeringen legger fram et opplegg hvor det ikke engang er nok penger til å dekke endringer i befolkningens sammensetning. Det er et historisk lavt nivå. Arbeiderpartiet har sagt at dette ikke er mulig, det må plusses på 3–4 milliarder kr, det er behov for en plan for å gjenopprette ubalansen i kommunesektorens økonomi. Men Regjeringens opplegg har jo fått flertall – under Per Sandbergs ledelse og med Fremskrittspartiets støtte i denne salen. Fremskrittspartiet med Per Sandberg i spissen har gitt sin tilslutning til et økonomisk opplegg som vil føre til at kvaliteten i skolen blir dårligere neste år, men som også fører til at det blir en dårlige eldreomsorg, stikk i strid med det Fremskrittspartiet ynder å gi inntrykk av. Men det er Fremskrittspartiet som har gitt flertall for dette opplegget og ryggdekning for det opplegget Regjeringen skal sette i verk.

Når Regjeringen på onsdag legger fram sitt budsjett for neste år, vil Arbeiderpartiet ha sitt hovedfokus nettopp på kunnskap, på eldretjenester og på arbeid. Ar-

beiderpartiet har vært en pådriver for en mer aktiv næringspolitikk, og vi har vært en pådriver for en mer aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Har Fremskrittspartiet i sitt budsjettssamarbeid med regjeringspartiene fokusert på å styrke sysselsettingen? Er det det som har vært i fokus? Jeg er fullstendig klar over at Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for enkelte ting. For eksempel har de fått redusert årsavgiften på motorsykkel. Men det er jo ikke akkurat innsatsen for å få ned arbeidsledigheten eller for å styrke kommuneøkonomien som har vært det som har preget de budsjettforlikene.

Til slutt forstår jeg at statsministeren har behov for en voldsom fokusering på SVs syn på EØS-avtalen. Jeg registrerer at statsministeren ikke har det samme behov for fokusering på Senterpartiets syn på EØS-avtalen, men jeg antar at det har sammenheng med at statsministeren har befunnet seg meget vel med å være statsminister for en regjering der Senterpartiet har hatt det synet, i flere år.

Trine Skei Grande (V) [23:37:00]: Jeg merket meg at representanten Stoltenberg ikke fant noen grunn til å kommentere storebrorsyndromet. Derfor kan jeg være mer konkret.

I replikkvekslinga som jeg refererte til tidligere, sier representanten Stoltenberg at det er viktig å drive en ansvarlig utenrikspolitikk, en ansvarlig sikkerhetspolitikk og en ansvarlig økonomisk politikk for å lage regjering sammen med ham. Da er det et spørsmål om det er en ansvarlig utenrikspolitikk nærmest å være imot alle internasjonale samarbeidsorgan, om det er en ansvarlig sikkerhetspolitikk når SV kutter 4 milliarder for Forsvaret, om det er en ansvarlig økonomisk politikk SV har. Å putte 7 milliarder mer i skatt på næringslivet, er det ansvarlig?

Så til Kristin Halvorsen, som nepe kan ha hørt mye på debatten i dag. Vi i Venstre er i alle fall kjempestolte over det Regjeringa får gjort, og det vi skal gjøre videre med både miljø, småbedrifter og sosialt ansvar.

Det som er unikt i dette stortinget i forhold til alle år tidligere, er at vi nå har en regjering som kan få flertall for gode miljøløsninger sammen med SV. Det betyr at en for første gang i historien har brutt vulgæralliansen mellom de to partiene som alltid har stått for dårlige miljøløsninger – nemlig Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet.

Det som nå er fascinerende, er at SV ikke skal bruke den muligheten det er å få til gode løsninger på det, men Langeland og Brustad skal gå sammen om å finne de gode miljøløsningene for framtida. Det er Venstre veldig spent på hva skal ende med, spesielt når det er Brustad som er storesøster og skal definere reglene for hvordan man skal leke sammen.

Carl I. Hagen (FrP) [23:38:57]: Jens Stoltenberg sier at det skulle være et prinsipielt grunnlag for hvorfor ikke Arbeiderpartiet vil stemme for forslag, altså stemme for det som de utenfor denne sal hevder at de er for, men som de allikevel ikke vil stemme for inne i denne salen. Det er i tilfelle en relativt ny praksis.

Det er mange ganger at det i trontaledebatten er fremmet forslag som dette, som er blitt vedtatt. For noen år siden hadde vi en relativt betydelig opptrappingsplan for eldreomsorgen. Det var et resultat av et forslag jeg fremmet i en trontaledebatt, og som til slutt ble enstemmig vedtatt, om å få Regjeringen til å fremme en stortingsmelding om opptrapping i eldreomsorgen.

I dag har vi kamp mot arbeidsledigheten som en tilsvarende sak. Arbeiderpartiet sier at de gjerne vil ha mange tiltak mot arbeidsledigheten. Vi har foreslått at vi skal få Regjeringen til virkelig å gå igjennom hele sysselsettingssituasjonen og komme med tiltak. Vi har sagt at en målsetting er å få den under 60 000 i løpet av tre år. Det er retningsgivende. Arbeiderpartiet later utenfor denne sal som om de er inne på tilsvarende, men de vil ikke en gang gi et arbeidsoppdrag til landets regjering! Det synes jeg er meget forunderlig.

Når det gjelder kommuneøkonomien: Da jeg hørte Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, skulle jeg nesten tro han hadde et manus der det stod: dårlig argumentasjon – hev stemmen. Han klaget voldsomt over at Fremskrittspartiet ikke har vært med på å bevilge nok penger til kommunene. Vi fikk også i forlik med Regjeringen som ble inngått som det eneste i denne perioden, en milliard mer til kommunene. OK, Arbeiderpartiet fikk noe mer, men vi har også fått mer penger til kommunene enn det Regjeringen har foreslått. Men da burde han jo juble i dag, hvis han har vært misfornøyd med Fremskrittspartiet tidligere. I dag har vi foreslått at kommunene i hvert fall skal sikres de pengene i 2004 som de har regnet med å ha i 2004. Da burde jo egentlig Karl Eirik Schjøtt-Pedersen juble og stemme for vårt forslag. Alle de ordførerne der ute som nå har fulgt debatten, og følger med, de vet at skatteinntektene blir mindre enn det de har regnet med. Så kunne vi i kveld gi beskjed til ordførerne om at for 2004 vil dere i hvert fall få det dere har regnet med på inntektssiden i budsjettet.

Arbeiderpartiet, som maser og kjaser om at kommunene har for dårlig råd, har helt glemt at de har inngått forlik for i år, når vi hører mange av representantene i salen i dag klage over dårlig kommuneøkonomi. Hvorfor i all verden kan ikke Arbeiderpartiet gi den gledesmeldingen til landets ordførere at de i hvert fall i 2004 får de inntektene de har regnet med i sine budsjetter.

Men Jens Stoltenberg sier altså at den gladmeldingen skal ikke Arbeiderpartiet gi, de vil ikke klargjøre dette i det hele tatt. Når man klager over at det kanskje blir dårligere økonomi i kommunene i 2005, må det være et argument for at Arbeiderpartiet burde være med på i hvert fall ikke å la det være så store underskudd i kommunene fra 2004 som eventuelt skal dekkes inn i 2005, da blir det nemlig enda verre. Jeg synes det ville ha vært fornuftig om Arbeiderpartiet tenkte seg om en gang til.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Per Sandberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Per Sandberg (FrP) [23:42:21]: Gang på gang, i utallige debatter, har vi hørt Jens Stoltenberg si: Arbeiderpartiet stemmer for det de er for, og mot det de er imot. Det prinsippet har Arbeiderpartiet nå lagt fra seg.

Til Schjøtt-Pedersen vil jeg bare si: Jeg har medlidenskap med Arbeiderpartiets representanter i kommunalkomiteen, som her lider nederlag i forhold til å få mer penger til kommunesektoren.

Men må jeg også få lov til å si til Schjøtt-Pedersen: Når man skal ta en debatt om kommuneøkonomi, må man være litt mer redelig. Fremskrittspartiet har altså i løpet av de fire siste årene økt og styrket overføringene til kommunene med 10 milliarder kr. I kommuneproposisjonen for 2005 har vi forlik med Regjeringen der det på overføringene til kommunesektoren er økning fra 1,7 til 2,5 milliarder. At Arbeiderpartiet vil pøse enda mer penger inn, det er fullt mulig, men vær litt redelig i forhold til det Fremskrittspartiet har gjort de siste årene i de forskjellige forlikene våre.

Jens Stoltenberg (A) [23:43:52]: Jeg synes dette faktisk har blitt en ganske interessant debatt, med mange viktige temaer som nå er på bordet. La meg kommentere et par av dem litt raskt.

Først en gammel gjenganger, gasskraftverk: Jeg skjønner hva Jon Lilletun prøver å si, men jeg er dypt uenig med han. Jeg hadde forstått det hvis man sa at dette var et resultat av et kompromiss der man i Sem-erklæringen sa ja til de tre konstruksjonene som var gitt, på Kårstø, på Kollsnes og på Skogn, og man sa nei til nye. Det er det som står i Sem-erklæringen. Problemet er at det er ikke det man gjør. For det første man gjorde når denne regjeringen tiltrådte, var å gi konsesjon til et fjerde gasskraftverk som ikke var nevnt i Sem-erklæringen. Det er gasskraftverket på Melkøya – som er like stort som det på Kollsnes og det på Kårstø – der man ikke bare gav konsesjon og utslippstillatelse, man gav til og med skattelette for å få det på plass. Da er det litt pussig at man er moralsk fordømmende overfor noen gasskraftverk, men altså stimulerer andre gasskraftverk. Da går jeg surr i prinsippene, og det tror jeg er fordi prinsippene er surrete, ikke fordi jeg surrer. Det er ganske rotete, når man forsøker å følge hva denne regjeringen egentlig mener.

Min påstand er bare at det ikke er samsvar mellom hva man sier i Sem-erklæringen, og hva man faktisk har gjort, fordi man har gitt konsesjon og gått inn for gasskraftverk som man tidligere var imot, og som ikke er hjemlet i Sem-erklæringen. Det er det ene jeg har å si.

Det andre er at jeg mener at det er avgjørende at vi nå får på plass et kvotesystem som gjør at alle gasskraftverk i Norge, enten vi bygger ett, to, tre eller fire, med eller uten Sem-erklæringen, kommer inn under et miljøregime som sørger for at de er innenfor de internasjonale miljøavtaler vi har inngått. Det haster, for nå er vi i gang med flere gasskraftverk enn denne regjeringen hadde regnet med at den skulle få til.

Så når det gjelder svartmaling: Jeg hører hva statsminister Bondevik sier. Men jeg har samlet på hva han sa om mitt budsjett i 2001. Da sa Kristelig Folkeparti og

Venstre at det var en stor provokasjon, et saneringsprogram – uakseptabelt, skrøpelig og skadelig for helsa, var mitt statsbudsjett. Jeg har aldri brukt så sterke, svartmalende ord om hans statsbudsjett og kommer heller ikke til å gjøre det. Men jeg vil forbeholde meg retten til å referere til at Statistisk sentralbyrå sier at det har blitt flere mennesker som går på sosialhjelp mens Kjell Magne Bondevik har vært statsminister, at Aetat rapporterer om at det er vesentlig flere arbeidsledige og vesentlig flere langtidsledige nå enn da han startet som statsminister, og at Oslo kommune rapporterer om at de nå stenger viktige ungdomstiltak i drabantbyene i Oslo – to av tre klubber i Groruddalen og to klubber på Holmlia. Det er ikke jeg som svartmaler, men det er Høyre/Fremskrittsparti-byrådet i Oslo som rapporterer om nedskjæringer når det gjelder viktige sosiale tiltak. Det har jeg tenkt å fortsette å si, for det er de faktiske forholdene, enten det er Statistisk sentralbyrå, Aetat eller Oslo kommune som rapporterer.

Når det gjelder kommuneøkonomi: Vi sørget for 3 milliarder kr mer til kommunene. Det var en viktig forbedring, en så god forbedring at Kristelig Folkeparti er glad for at de ikke fikk vedtatt sitt opprinnelige budsjett, og vi gikk inn for mer penger da kommuneproposisjonen ble vedtatt.

Kristin Halvorsen (SV) [23:47:23]: Det er vel ganske mange år siden det har vært noen skikkelige treminuttersrunder i forbindelse med en trontaledebatt, så det tyder jo på at vi er i ferd med å nærme oss mer spennende politiske tider.

Jeg takker både statsministeren og Oddvard Nilsen for rørende omsorg for SVs indre liv. Jeg opplever det nærmest som sorgtung innlegg, fordi vi ikke fremmer de forslagene de så inderlig gjerne skulle ha hatt å angripe oss for, og fordi vi i veldig stor grad fra SVs side, ikke bare dette året, men også tidligere år, har klart å være det partiet som har målbåret det som det store flertallet av det norske folk har følt når det gjelder uro i forhold til den internasjonale situasjonen, nemlig motstanden mot USAs krig mot Irak og motstanden mot, ikke i første omgang at Regjeringen tok et riktig standpunkt i forhold til at dette ikke hadde forankring i folkeretten, men at man gav Jan Petersen, tidligere Høyre-leder, frie tøyler i forhold til å bøte på forholdet til USA. Dermed har Norge havnet i den situasjon at Bush tar oss til inntekt for sin politikk. Det er det ganske mange mennesker i Norges land som føler en sterk uro over. Den motstanden er det jo vi som har målbåret, og den motstanden ønsker mange skal være Norges syn. Det er selvfølgelig det som plager denne regjeringen, at man har en kraftfull opposisjon på dette viktige området, og noen som ønsker at Norge skal plassere seg annerledes i det internasjonale bildet. Det tar jeg som en stor oppmuntring.

Det er jo ikke slik at det er mangel på svar fra SVs side som plager. Dette kommer jo til å være et spill som kommer til å foregå framover, helt fram til stortingsvalget. Men det som er det interessante i forhold til Kristelig Folkeparti, synes jeg er at de er i en situasjon hvor de prøver å snakke om hvor stor optimisme man har følt i

det ganske land. Den optimismen må være på alle andre steder enn i Kristelig Folkeparti selv, for de rapportene vi får fra Kristelig Folkepartis indre liv, vitner ikke om at det er hallelujamøter fra nord til sør Kristelig Folkeparti holder for tiden. Tvert imot virker det som om den høyrepolitikken de er tvunget til å føre, faller dem litt tungt for brystet, og at det er slik at de gjerne kunne tenke seg noen andre prioriteringer når den ene kommunestyrerepresentanten etter den andre er oppe og sier at de i deres kommune må kutte på det som er Kristelig Folkepartis kjerneverdier.

Jeg vil gjerne si til Kristelig Folkeparti at hvis det skulle være slik at dette blir for tungt etter onsdag, når statsbudsjettet legges fram, så finnes det et alternativ. Det finnes altså en mulighet til å orientere seg litt mer etter Kristelig Folkepartis hjerterøtter i den videre politiske framtid.

Jon Lilletun (KrF) [23:50:41]: Eg skjønner at representanten Halvorsen no òg begynner å utvikle betydeleg kompetanse i forhold til hallelujamøte og slike lag som skal føregå i Kristeleg Folkeparti. Det er heilt rett, som representanten Halvorsen seier, at vi har hatt ganske så tunge periodar, og at vi òg har slite. Og det kan vel hende, dersom det skulle gå slik at det vert eit regjeringsskifte, at det kjem til å verte ei interessant erfaring for Sosialistisk Venstreparti at det nokre gonger faktisk kostar å ta regjeringsansvar, for det er nemleg slik at ein nokre gonger gjerne kan gjere det som er rett, men på kort sikt så gjev det ikkje nokon gevinst. Vi trur at dei hovudgrepa som vi har gjort, skal gje gevinst på sikt.

Så seier representanten Halvorsen at det er dei som har representert folkefleirtalet når det gjeld internasjonal politikk. I forhold til skepsisen når det gjeld Irak-invasjonen, er det heilt klart at SV var i det fleirtalet. Men det er jo slik at ein gjer det veldig lett for seg no. Vi kan komme tilbake til dette at ein ikkje er villig til å gjennomføre dei tiltaka som FN ber om, at ein faktisk overprøver FN i forhold til kva som må skje i Irak no. Men det trur eg vi får ein eigen debatt om, så da kan vi komme tilbake til det.

Så til representanten Stoltenberg. Eg har før i dag sagt at eg er skuffa over måten Stoltenberg legg opp skattedebatten på, han er ikkje etterretteleg på ein del område. No må eg beklageleg nok seie det same i forhold til gasskraft.

Eg skal sitere frå Sem-erklæringa:

«Det legges opp til at Snøhvit-prosjektet betaler CO₂-avgift når prosjektet er realisert. Snøhvit er et gassprosjekt. Dette innebærer at det ikke er aktuelt å utvinne oljen fra feltet. På denne bakgrunn kan en samarbeidsregjering akseptere en realisering av Snøhvit-prosjektet.»

Eg ber om at representanten Stoltenberg held seg til realitetane i slike spørsmål og ikkje set fram påstandar om at ein gjer noko anna i realiteten enn det ein faktisk har sagt i Sem-erklæringa.

Eg har eit spørsmål til representanten Stoltenberg til slutt: Vert det enklare eller vanskelegare å oppfylle Kyoto-avtalen med internasjonale gjenkjøpsavtalar når desse tre gasskraftverka vert utbygde?

Inge Lønning (H) [23:53:54]: Jeg bad om ordet under Kristin Halvorsens siste innlegg, som rystet meg. Statsministeren antydet i et replikkordskifte tidligere at Kristin Halvorsen var en aktuell kandidat som utenriksminister i en ny flertallsregjering. Jeg vil bare nevne at det er en vesentlig sterkere søknad til den posten i dagens Aftenposten, fra Per Olaf Lundteigen.

I SVs program for inneværende stortingsperiode, som man gikk til valg på ved valget i 2001, står det uten forbehold av noe slag at SV i neste stortingsperiode kommer til å fremme forslag om utmeldelse av NATO.

Kristin Halvorsen har ikke gjort skygge av forsøk på engang å sannsynliggjøre at dette er alvorlig ment. Da vil jeg be om at man neste gang man inviterer velgerne til å stemme på SV, merker av i stortingsvalgprogrammet hvilke løfter som ikke er alvorlig ment. Hvis det da skulle bli noe tilbake, vil det kanskje være interessant for velgerne.

Presidenten: Kristin Halvorsen, deretter Jens Stoltenberg.

Presidenten har god tid – jeg bare nevner det.

Kristin Halvorsen (SV) [23:55:42]: Vi setter pris på at presidenten har god tid.

Jeg tok ordet fordi Lilletun beskyldte meg for ikke å ha greie på hallelujamøter, men det har jeg faktisk. I politisk sammenheng er det nå én ting, men når vi kjedet oss i Skien i min ungdom, gikk vi på Åge Samuelsens vekselmøter. Der tror jeg noen hver kunne ha noe å lære. Det hendte nemlig at Åge Samuelsen tok kollekten og drog på fylla på danskebåten. Da han kom tilbake til menigheten, måtte han be om unnskyldning, til menigheten og til Gud. Det var en stor opplevelse å høre Åge Samuelsen i dialog med Vårherre da han tilstod overfor menigheten at han hadde tatt kollekten og reist på fylla med danskebåten.

Vårherre sa fra oven: Du er bare et menneske, Åge. Det er ikke noe rart at du faller for fristelsen, du er bare et menneske.

Det var det litt av hvert å lære av.

Nå mener ikke jeg at Lilletun eller Bondevik skal tilstå på samme vis for sine utskielser med Høyre i regjering, men jeg tror vel kanskje at Kristelig Folkeparti er i dårlig politisk selskap uten å være på danskebåten. Mange av de prioriteringene vi burde gjøre i neste fireårsperiode, ligger nærmere det fellesskapet som nå trenger penger, i stedet for de 12 milliardene, pluss de 4 milliardene, som denne regjering har lovet til ytterligere skattelette. Det er jo en ærlig sak og en ærlig prioritering, men jeg kan ikke forstå at det ligger nærmere Kristelig Folkepartis hjerterot enn et alternativ som slåss for at de pengene skal brukes i fellesskap, til alle de formålene som nå har behov for det.

Jeg har bare behov for et par stikkord til stemmeforklaring helt til slutt. Carl I. Hagen har lagt fram noen forslag. Jeg synes forslag nr. 1 ble veldig godt kommentert av Jan Simonsen, og har ikke behov for å legge til noe ytterligere til det.

Forslag nr. 2 kan ikke være alvorlig ment fra Fremskrittspartiet. De foreslo milliarder i kutt på offentlig sektor som aldri vil være i nærheten av å nå et mål på 60 000 arbeidsløse.

Forslag nr. 3, om å fremme nødvendige tilleggsbevilgninger til Kommune-Norge på 2004-budsjettet, er tilsvarende det SV foreslo i fjor, uten å få Fremskrittspartiets støtte. Vi er klare til å gjøre det igjen, men vi har ikke behov for å stemme for Fremskrittspartiets forslag. Vi ønsker dem hjertelig velkommen hvis de har lyst til å prioritere kommuneøkonomi. Vi er klare til å stille opp for kommunene når som helst det måtte være, men vi kommer ikke til å stemme for dette forslaget i dag.

Presidenten: Presidenten finner å måtte gjøre representanten oppmerksom på at en del av hennes beskrivelse av vekkelsemøter var på grensen av det presidenten vil akseptere.

Jens Stoltenberg (A) [23:59:01]: Først litt om gasskraft.

Da Sem-erklæringen ble skrevet og vi hadde hatt regjeringsskifte, var det gitt konsesjoner til tre gasskraftverk i Norge: Kårstø, Kollsnes og Skogn – tre, og bare tre.

Så skriver man i Sem-erklæringen følgende:

«Inntil det er etablert et system for omsettelige utslippkvoter i tråd med Kyoto-protokollen forutsettes det at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelse kun gis til gasskraftanlegg basert på CO₂-fri teknologi.»

Og det er ikke noe rart at alle som leste det, inklusiv mange av dem som skrev det, oppfattet det slik at det ikke skulle gis nye utslippstillatelse, ikke nye konsesjoner til nye gasskraftverk, med mindre det var CO₂-fri teknologi, for det er det som står der. Og da må man altså unnskyldte at jeg forstod det slik, fordi alle andre forstod det slik. Men så skjer jo det da at plutselig oppdager man at det er et gasskraftverk på Melkøya. Nå kunne selvfølgelig Snøhvit-prosjektet realiseres ved at man importerte kullkraft. Det var en løsning, men man valgte ikke den løsningen, man valgte å bygge et kjøleskap til å kjøle ned gassen og i tillegg et gasskraftverk til å drive det kjøleskapet, og det gasskraftverket var altså omtrent like stort som det gasskraftverket som skal bygges på Kollsnes. Det får nå utslippstillatelse og konsesjon, men ikke krav om CO₂-fri teknologi, og da må det være lov til å si at i beste fall har man greid å formulere seg svært uklart på Sem, så uklart at jeg tror mange av deltakerne ikke helt skjønnte at man egentlig sa ja til et fjerde gasskraftverk uten renseteknologi. Og da er det jeg sier at da er forvirringen total i regjeringspartiene og på Sem. Det er min eneste påstand, og den er dokumentert.

Det andre gjelder bare hva denne trontaledebatten har handlet om. Vanligvis er det jo slik at trontaledebatter handler om Regjeringens planer. Det har denne debatten ikke handlet om, den har stort sett handlet om opposisjonens planer om å lage ny regjering. Jeg mener vi gir et veldig klart svar på at vi har en vilje til å danne en ny re-

gjering. Vi går til valg som selvstendige partier på selvstendige programmer, og jo sterkere tilslutning de enkelte partiene får, jo mer gjennomslag vil vi få for vår politikk. Men vi er enige om det viktigste, nemlig at landet trenger et nytt flertall, en ny regjering, og en regjering som altså mener at det er viktigere å satse på fellesskapsløsningene enn skattelette. Og jeg er glad for at denne trontaledebatten handler om den kommende regjeringens politikk, ikke om den utgående regjeringens politikk.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [00:01:30]:

Kristelig Folkepartis parlamentariske leder, Jon Lille-tun, har dessverre rett i at Stoltenberg i denne debatten har utmerket seg med en veldig omtrentlig omtale, en upresis omtale, og til dels direkte feilaktig omtale av Samarbeidsregjeringens politikk.

Når det gjelder Snøhvit-prosjektet, er det eksplisitt omtalt i et eget avsnitt i Sem-erklæringen. Og hvis Stoltenberg hadde lest Sem-erklæringen, ville han ha sett at vi som et ledd i et kompromiss hadde akseptert Snøhvit-prosjektet, inklusiv gasskraftverket som skal produsere elektrisitet til drift, altså til egen drift av feltet. Det er jo derfor at en sier at det skal pålegges en CO₂-avgift. Så en trenger ikke være noen ekspert for å forstå at det var akseptert som et ledd i kompromisset. I tillegg valgte vi å ikke trekke tilbake de tre konsesjoner som var gitt. Dette er et åpent kompromiss. Stoltenberg burde vite det, og han holdt et voldsomt innlegg her i sted som om han ikke visste det. Det kan bare tyde på at han ikke har lest Sem-erklæringen.

Dessverre må jeg også si at det er en veldig omtrentlig omtale av skattepolitikken for neste fireårsperiode fra Samarbeidsregjeringen. Det opereres med 16 milliarder kr. Det er riktig at det vi sier om skatterefor-men og formuesskatten, beløper seg opp til det, men det Stoltenberg og andre behendig unngår, er å omtale at vi skal innføre en utbytteskatt med den såkalte aksjonærmodellen, som vil dra inn ca. 3 milliarder kr. Så det må han i hvert fall trekke fra. Da er vi nede omtrent på det provenyet som Arbeiderpartiet har stemt for i denne perioden, og som Stoltenberg sa ikke var noe problem; det ville ikke gå ut over velferden, for veksten i økonomien tok seg av det. Det nivået er det altså vi snakker om i neste periode.

Og når vi foreslår skatterefor-men, med redusert marginalskatt og økte bunnfradrag og en ny utbytteskatt som er annerledes enn den forrige, fordi vi skjærer mindre utbytter, er det for å oppheve den største urettferdigheten vi har i dagens skattesystem, nemlig den store forskjellen på skatt på dem som har høye kapitalinntekter i forhold til dem som har tilsvarende lønnsinntekter. Den forskjellen vil vi oppheve. Derfor kommer vi med skatterefor-men, og det er sørgelig at Arbeiderpartiet ikke ser ut til å ville være med på den.

Så må jeg til slutt bare konstatere at SVs parlamentariske leder ikke egentlig har gjort noe forsøk på å svare på de konkrete spørsmålene hun har fått, hvordan hun stiller seg til viktige internasjonale organisasjoner og avtaler som Norge er en del av, som NATO og EØS, og det

gjenstår da egentlig at det programmet hun har gått til valg på, det er ikke alvorlig ment. Ikke har hun tatt opp forslag om det i Stortinget, og ikke akter hun å kjempe for det i en eventuelt ny regjering, og ikke vet vi egentlig hovedlinjene i grunnleggende spørsmål når det gjelder det alternativet en skal sette opp mot Samarbeidsregjeringen. Det er klart at en må kunne benytte en trontaledebatt som denne til å belyse det. Når det ikke har blitt mer debatt om Regjeringens politikk, skyldes det bl.a. at Stoltenberg og andre ikke har svart på mine utfordringer når det gjelder behovet for fornyelse av velferdsordningene for å trygge velferden. Men det blir nye anledninger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over de forslag som er fremmet under sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet. Slik presidenten har forstått stemmeforklaringen, er det behov for å stemme over forslag nr. 1 først. Dernest kan forslagene nr. 2 og 3 tas sammen.

Jan Simonsen (uav) (fra salen): President! Jeg ber om at det votes over forslagene nr. 2 og 3 hver for seg.

Presidenten: Da tar vi hvert forslag for seg. Det votes da først over forslag nr. 1. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å etablere tilstrekkelig kapasitet med lukkede asylmottak og innføre et system hvor alle asylsøkere som får endelig avslag på sin asylsøknad overføres til slike lukkede mottak inntil de returnerer til hjemlandet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 102 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.11.56)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en egen melding om arbeidsledigheten, samt tiltak for å få ledigheten redusert til under 60.000 i løpet av 3 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 95 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.12.11)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 3. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige tilleggsbevilgninger til kommune-Norge på 2004-budsjettet som sikrer det inntektsgrunnlag som var forutsatt i statsbudsjettet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 96 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.12.26)

Presidenten: Presidenten vil så foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 149. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 00.15.
